

השותפין . שיש להן חלר בשותפות ובתי שניהן פתוחין לתוכו וכל תלירות שעשו חכמים ,לפני הבתים הן ,ורוב תשמישן בחלר : **נחלקו** . זה נותן מחלקו לתי מקום עובי הכותל וכן זה : **גויל גזית כפיסין** . הכל מפרש בגמרא : **הכל כמנהג המדינה** . לס מהא לבעות בגויל לין תבירו יכול לומר "לימי תפן ללח גזית" : **זה נותן ג' טפחים כו'** . שעובי כותל גויל ג' טפחים ,ואל גזית =חמשה, ואל כפיסים =ד' ,ואל לבינים =ג' : **לפיכך** . הואיל ובתחלת הבנין מיבעוט תכמים לבנות בין שניהם שניהם לס נפל הכותל לתחר שניס לבים לין התחד יכול לומר "כל הכותל נכנה בחלקי ומלני היו התכנים" תע"פ שהוחזק יותר מחבירו וכגון שנפל הכותל בחלקו כדמפרש בגמ' : **וכן בגינה** . מחייבין לת שניהן לבעות במקום שנהגו לגדור בתמלע : **הכל בנקעה** . שלה הלבן : **מקום שנהגו כו'** . בגמ' מפרש מלי קתמר : **ושוכה מויס מכמן** . מפרש בגמ' : **ושוכן מויס מכלן ומכלן** . להודיע שבשניהם עשלוהו: **גמ' גודא** .כותל:ב)(לקמן). דקתי תנא לגודא מחילה : **מחילת הכרס** . שממוך לשלה הלבן של תבירו : **תומר לו** . לבעל הכרס גדור תהה שלו יסכרו נפניך לת תכותת השלה מקום כלוסים לפי שממך בעל השלה לת זרעיו ממוך לגדר כדתנן בפרק שני (דף טו.) "היה גדר בינתים זה ממוך לגדר מכאן לת מילוותיו וזה ממוך לגדר לת זרעיו מכאן וכשתין שם גדר תנן בפ' שני לל יטע תלס תילן ממוך לשלה תבירו תל"כ הרמיק ממנו ד' תמות כדי עבודת הכרס,דבהכי הוי כלוסים : **תזרע ונפרלס תומר לו** . לגדור : ולפניה לכל פחות מכאן לפילו ההגו מנהג תדיוט הוא ומוכיח מכאן קידם דיש מהגיס שתין לממוך עליהם לפילו היכא דתנן הכל כמנהג המדינה : **לפיכך** תס נפל הכותל וכו' . פי' לפי שבונים הכותל בעל כרחם לו משום דהקנו זה לזה לעשות גודא ללינעת קמת וכגון דידוע לנו עדיין ווכריס שהקנו זה לזה וללינעת בתרת משום היזק רתיה וח"ת ומתי תיריה משום דבונין הכותל בעל כרחם בלתו הכי נמי הוי של שניהם לפני ,נפל לרשותת דתד מינייהו כיון דתין תזיק לת זה ולת זה כדפריך בגמרא גבי בקעה לת יעשה חזית לת זה ולת זה ותי הוה להתיך דנפל לרשותו מתי פריך הת נריך לעשות חזית שלת יפול לרשות תבר ויתמר שלו הן והת דתמרינן בהשותל (ב"מ דף ק.) גבי מתלוף פרה בחמור וכן ברים הבית והעלייה (שם דף קפז:) ולימתי ברשות דתמן קיימת ולימתי תידך המוליא מתבירו עליו הרתיה היינו משום דהתם מתחילה מבורר היה הדבר וברשות תבר מהן טלה הספק תבל הכת מעיקרא טולה הספק ותם היו בתין לתלוק בעוד שהכותל קיים היו תולקין בשוה לרבען דסומכוס דלית להו ממון המוטל בספק תולקין הכת מודו כיון דליכת הכת תזקה לזה יותר מלזה הילכך תפילו נפל לרשותת דתד מינייהו לת יפסיד תתבר כתו והת דלת תמר הכת כל דתלית גבר כמו בזה לומר של תבותי (נקמן דף לז:) התם הוא דליכת דרכת דממונת תבל הכת תיכת דרכת דממונת ומתרן ר"י דהיינו ת"ר דפריך בגמרא פשיטת כדפירש בקונטרס דתפילו לת פסיק ן דיעת דתמיתילה שמתחילה בין שניהם עשתוה בעל כרחם היו תולקין בשוה ותפילו נפל לרשותת דתד מינייהו כדמוכת גבי בקעה ומתני לת לריכת לנפל לרשותת דתד מינייהו פירוש ומהו ברשותו הרבה מהו דתימת כיון דשהו ברשותו הרבה ניהמניה שעשתוה כולה מינו לתיבעי תמר ממך לקתתה והיה נתמן משום דשהו הרבה ותף על גב דתמר ברים הבית והעלייה דשותפין לת קפדי תהדדי הכת מיירי דשהו יותר מכדי רגיעות דתתן משום דשותפין ניחה לת יקפידו עד טולם ולת דמי לגודרות דתין להם תזקה (נקמן דף נו.) לפי שתין יכולם ביד מי הם לתבל הכת לת היה להם להשהותו כל כך ברשותו קמ"ל כיון דמעיקרת על שניהם היה לעשות לת עשה. תימין לומר שהות עשה כבל דמינו במקום עדים הוא דתנן סהדי שלת עשתה לבדו כיון שהיה יכול לתחוק תת תבירו בדין שהיה עושה עמו תבל בבקעה תס שהו הרבה היה נתמן לומר שעשתה במינו דתי בעי תמר לקתתיה

והתי סיטתת תיטו תלת מתבנים תבל מקום הכותל לעולם פסיטת שתולקין לותו ותידי דנקט תבנים נקט המקום :

סברוה מתי מסיקה גודת . תע"ג דלבסוף קתי קתמר סברוה לפי שזה הלשון היטו עיקר ממתת פירכת לנקמן ,ודימתי בעלמת הוא תתי דמשני ,וכלשון שני הלכה וכן פוסק ר"ת ,ותגב דנקט בהתי ליטנת סברוה נקט נמי בליטנת תתריתי ,ועוד תור"י דבפרק קמת דנזקים (דף יח.) תיכת סברוה" תע"ג דלבסוף קתי ומסיק הכי : **כדתניא** מחילת הכרס שנפרלה . יש ספרים דגרסי תתנן ותומר ר"ת שתיטה משנה בשום מקום ג) (וח"כ) היכי פסיטו מינה בהגוזל קמת (ב"ק דף ק. ושם) דר"ת דתין דיעת דגרסי ותם היתה משנה הוה תתי שפיר לסתם משנה ר"ת היא ותומר ר"ת דמשמע ליה דתתיא כר"ת מכח מתניתין דכלתים דמייתי התם המסכך [תת] גפנו על גבי תבותתו של תבירו [ה"ו] קידם ותייב בתתריותו והיינו סתם משנה היא הילכך ההיא נמי דקתני קידם רבי מתיר היא ותין להתריך כתן יותר : **אומר** לו גדור . פירוש לבעל הכרס (ב) והוא המוזק דתרבע תמות שתמרו להרתיק הוא בשביל עבודת הכרס כדתתרי' בפ' שני לקמן (דף כו·) ותפילו ר' יוסי דקתמר לקמן (דף יח: כה:) על הגיזק להרתיק לת עלמו התמר רב תתי לקמן (דף כה:) מודי ר' יוסי בגירי דילה ותומר ר"י דלהכי קתני תומר לו גדור ולת קתני תייב לגדור לפי שלריך להתרות בו ותם לת התרו בו לגדור היו תייב בתתריותו ולהכי נקט נמי תרי זימני כפרלה תומר לו גדור לף פעם שניה כשפרלה לריך להתרות שתיו שבור להיות תייב לגדור כל שעה ופרלה פעם שלישית מספקת לר"י תם לריך להתרותו כל שעה ול שמת שני בתרי זימני ותין לריך להתרות בו ור"ת מפרש דלהכי נקט תרי זימני לתשמועינן שתם יש תוספת מחתים בין מה שהוסיף בשפרלה רתשונה ובין מה שהוסיף בשפרלה שניה לתין מלטרפין לתשור ומרתשונה רתשונה בטלי והתרכתי בהגוזל קמת (ב"ק דף ק: ושם) ובפרק במה תלה (שבת דף סה·) :

א) [נקמן נ.] כ"ק ק. [תוספתא כלתים פ"נ] : ב) [ל"ל כדתניא] : ג) ס"ת וס"ת :

* אולי ל"ל כאות

פירוש רבינו גרשום מאור הגולה

השותפין ראית להו תצר בשותפות ונתרצו לתלוק ולעשות מחיצה: בונין את הכותל לאמצע : גמ' גודא . כותל: כדתנן ג) מחיצת הבתים שנפרצה לוה היה לו שורה תבואה ולוה היה לו כרם והיתה כותל מחיצה מפסקת בין השדה לכרם . ועכשיו נפרצה מחיצת כרמו דיש לחוש שלא יתערבו הזרעים בכרם . אומרים לו בית דין לבעל הכרם גדור .

ג) פי' כתוס' כלן ד"ה כדתניא :

א א מיי' פ"ב מהל' שכנים הל' יב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קמו סעיף ג :

ב ב מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם סעיף ד :

ג ג מיי' שם הלכה יח טור שם :

ד ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה :

ה ה ו ז מיי' שם הלכה טו וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנח סעיף ג :

ו ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד :

ז ט מיי' פ"ז מהל' כלתים הל' יז סמג לתון רס טוש"ע י"ד סי' רלו סעיף מז :

הגהות הב"ח

(ג) במשנה בגויל זה נותן : (ב) תוס' ד"ה תומר וכו' דהוה ממזיק :

נוסחא (אין לי)
ב - נוסחת הגאונים ז"ל "לאחר מחילה"
קמטנק:
I - גודא (כותל)
II - לחצר

נתיאש הימנה ולא נודעה ה"ז קידש ונתייחד באחריות(ה) ואמרה דדצו, הא לא רצו אין מחזירין אותו אלמא(ו) היזק ראיה לאו שמיה היזק אלא היזק ראיה שמיה היזק ורמינהו(ז) מחצר העדה וכיון דרצה בונין את הכותל בעל כרחו, אלמא(ח) היזק ראיה שמיה היזק אלא התם שאני שכן דרכן של בעלי בתים לעשות מחיצה זו בפני זו ואם כן אף כאן נמי שכן דרכן של בעלי בתים לעשות מחיצה זו בפני זו אלא מאי אית לך למימר התם שאני שכן דרכן של בעלי בתים לעשות מחיצה זו בפני זו הכא

השותפין . כולה מזיקין חדא מסכתא היא כדתמרינן בהגוזל קמא (ב"ק דף קב:) ובפ"ק דע"ז (דף ז.) ותפי' לה הוי חדא מסכתא לגריך לפרש למה נסמיכ מסכתא זו אחר ב"מ דהדסכתן דדייק גמ' בריש מס' שבועות (דף ב:) מכדי תנא ממכות סליק מ"ש דקתני שבועות וכן כמה מקומות והא דאמר (ב"ק קב:) בתרי מסכתות לין סדר למשנה הייט לענין מחלוקת ותמ"ל סתם ר' מאיר משום דסבר לי' כמאן דאמר לתלמידיו כסדר המסכתות ופעמים שנה האחרונה קודם הראשונה ותו"ל דהייט טעמא משום דקתי להך פירקא דלעיל (ב"מ דף קטו:) "הבית והעלייה של ב' שנפלו חולקים בשוה וכו'" וקתני להו התם בגמ' שותפין וקתני נמי (שם דף קיח:) ב' גגות זו ע"ג זו וירק בירקות הוי אחריות ואחריות הוי אחריות ואחריות לא הוי אחריות ותו"ל דהכא נמי תנן (לקמן קיט.) ב' שותפין שחלקו ואחריות זה על זה ואחריות זה על זה ותו"ל דהכא נמי תנן (לקמן קיט.) ב' שותפין שחלקו ואחריות זה על זה ואחריות זה על זה ותו"ל

כפיסין . מפרש בגמ' תלתי וקשה לר"י והכתיב (חבקוק ג) "וכפיס מעך יעשנה" משמע שהוא של עץ ותו"י דשמע מינה מניחין עליס מלמעלה ומלמטה : **בגויל** זה עור גדי טפחים כו' . והא דלא קתני בגויל ו' טפחים משום דלא נכתבו למימר ו' לכל לחה ונ"ח למאי לגריך למיתני מדת גויל וגזית כיון דתנן הכל כמנהג המדינה "כמו שנהגו כן יעשו" וי"ל דלא נהגו עכשו מו' בגויל לא יעשה וכן כולם לעשות כשיעור המפורש ומיהו אם נהגו לעשות פחות מו' יעשה דלפיכך יעשה כדמפרש בגמרא. ונ"ח ומאי בעי בגמ' "הכל כמנהג המדינה, לימא לתנויי בהגיע בהונא ודפנא" "לתנויי לתרוייהו" דלא תיקשי מאי "ומנהגו שנהגו" ולרבות לר"ת דלוקה על המקומות שנהגו לחלק בעוד שהכותל קיים היו חולקין בשוה מספק לפיכך לרבנן דסומכוס דלית להו 'ממון המוטל בספק חולקין הכל מודו כיון דליכא הכא חזקה לזה יותר מלזה הילכך לפיכך נפל לרשותן דחד מינייהו לא יפסיד החצר כחו והא דלא תמר הכא לכל דלית ליה גבר, כמן דבר תמר על תכותי, (לקמן דף לז:) בסמ הוא דליכא לדרך הממוצע תכל בבא דליכא לדרך הממוצע ומתברן ר"י דהייט הך דפריך בגמרא "פשיטא" כדפירש בקונטרס" לפיכך אין דינא דמתניתין שמתחילה בין שניהם עשאוה בעל כרחם היו חולקין בשוה ולפיכך נפל לרשותן דחד מינייהו כלומר גבי דקתני ומצאן לא היה יודע מי הם לכל הכא לא היה לו להשתותו כל כך ברשותו} קמ"ל כיון שהיה כולו לפניו ודאי כולו שלו הוא ולא חלקו בשוה אלא בשעה שנפלו לרשותן דחד מינייהו ולא אמרינן

נתיאש הימנה ולא גדרה. דוקא נתיאש לגבל לא נתיאש ועוסק כל שעה לגדור * תע"פ שהוסיף מחתים מועט כדתנן במסכת כלאים (פ"ה מ"ו) הרוצה לזרוע ירק בכרם וחמר בשחגיע עמו לקנטר, הוסיף מחתים מועט, לכשיחזור לקנטר, הוסיף מחתים מועט לגבל, ולמה כשהוא מחזר אחר לקיטתו לפילו הוסיף מחתים מועט והטעם יש לפרש משום דכתיב (דברים כב) "לא תזרע כרמך כלאים" דומיא דזריעה לחיתוך ליה:

* ע' ספר פירוש ח'

וחייב בחתריותו. תע"ג דהיזק שחיטו ניכר לא שמיה היזק (גיטין נג.) גרסה לר"י דהתי תציב היזק ניכר שהרי ניכר הוא שהוא כלאים כשרואה הגפנים בשדה ומטמא תע"פ שרואין השדה על העהרות לא תציב היזק ניכר דמי יגדע אם הוכשרו; אבל לין לומר דה"ל הוי היזק שחיטו ניכר וקשוהו כמו במטמא (שם) שלא יהא כל אחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו, דהכא ליכא למיחש להכי, שבעל הכרם נמי מפסיד ועוד מי קנם הוא במזיד דוקא היה לו להתחייב: **ואומא** מחי מחילה פלוגתא תע"ג. מפרש ר"י משום דעל נזון גודא יש כמה קושיות כדפריך בסמוך לפיכך דוחק לפרש מחילה = פלוגתא תע"ג. דבכל מקום הוי מחילה גודא: **וכיון** דלגו בוצין את הכותל בעל כרחו. לקמן מוקי לה כשאין בה דין חלוקה ותימה לר"י דאמאי נקט חצי דמצי' כאין בה דין חלוקה וקתני לגו, לגו ליתני לגו ולחיירי בשיש בה דין חלוקה? ותו, דקאמ"ל דס"ד בשאין בה דין חלוקה דמצי למימר כי (ה) ליתרלי לך לחלוק ע"מ שלא לעשות גודא לבל עד מצי לעשות גודא לא ליתרלי לך וים ספרים דמקיון ומתרצין כן ולהדיא בסיולי שמעתין: **הוה** ממילא במסיפס בעלמא. ותע"ג דבלאו הכי נמי עושין מסיפס בעל כרחם כדמוכח בסמוך דקאמר מסיפס מי לא עבד אינש אלא מסיפס גרוע, אבל כי רצו עושין מסיפס מגויל וגזית כמנהג המדינה ומקרי "מסיפס" לפי שהוא מלא חלוטות כדפי' בערוך והיינו מגין מהיזק רחיה ת"ג לפי שחיטו גבוה ו' כדמוכח לקמן גבי גג הסמוך *לחצר ניל דחמר ר"ג עושה לו מעקה גבוה ו' ופריך למאי לא, להיזק רחיה ד"ת בעינן ונת לתפס כגנב במסיפס "מאי לאו בכותל, לא כי רצו עושין מסיפס גרוע, אבל כי רצו עושין מסיפס מגויל וגזית כמנהג המדינה ומקרי "מסיפס" לפי שהוא מלא חלוטות כדפי' בערוך והיינו מגין מהיזק רחיה ת"ג לפי שחיטו גבוה ו' כדמוכח לקמן גבי גג הסמוך *לחצר ניל דחמר ר"ג עושה לו מעקה גבוה ו' ופריך למאי לא, להיזק רחיה ד"ת בעינן ונת לתפס כגנב במסיפס בעלמא. **ובקונטרס** פי' דרגלו דקתני תחלוקה קאי, אומא דהא מסיק דמחילה היינו גודא דאי פלוגתא "לחלות" מיבעי ליה אומא היכי מצי למימר לה"ל במסיפס בעלמא הא מסיפא דקתני "אבל בזמן שמניחים רואים לחלוק מכאן ומכאן" והיינו לכל הפחות במסיפס, אומא סיבת המ"ל במסיפס בעלמא הא בהדיא קתני במתני' גזית וגויל: "**בונין** את הכותל בחמלט" פשיטא ו' גודא (ב"ב ב.) פרין כמו כל הנך פירכי דלקמן דכשהקטן לעשות גודא כך הקטה זה כמו זה ופשיטא דחמלט, אבל ו' פלוגתא ליעטריך למימר סד"א דמשום היזק רחיה נתן לו לסייע בבנין הכותל אבל אין לו לבנות בחלקו בשביל כך: **תא** שמע וכן בגיגה. לקמן מסקינן דה"ק וכן בגיגה שהם במקום שנהגו לגדור ומי הלכך דייק שפיר היזק רחיה שמיה היזק: **גיגה** שחני כדרבי חבא וכו'. ות"ת ומהאי טעמא יתחייב נמי לגדור בבקעה? ויש לומר דשחני גיגה שמגדלין בה ירק לאכילה וכל שעה היא עומדת בקמותיה אבל בקעה היא עומדת בקמותיה אלא שדרך בשנה ולא מיחייב לגדור אבל אסור לעמוד בשעת שעומדת בקמותיה. ות"ת ולמ"ד פלוגתא כיון דחמלטינן דחילו בחלר שמיה היזק כל שכן בגיגה וחמאי ליעטריך תו למיתני וכן בגיגה? וי"ל דחילעטריך "וכן בגיגה" למיתני מקום גויל וגזית: **נפל** שחני. שהורגלו לעשות דבר הלעג בחלר ולא למדו ליזהר זה מזה: **ודקאמרי** לה מאי קאמרי לה. כלומר פשיטא דכפל שחני וחדרבה היה לו להוכיח מדקתני "ונפל" מכלל דבעלמא לא שמיה היזק: **הזיקא** דרביש שחני. ותע"ג דלקמן מסמע לחיירי בחלר שחינוך מצוה עליה ל"ל מ"מ מיחזי היזקא דרבים דזימנין דחתקי רבים ועיילי להתם כדחמרי' לקמן, ורסב"ג תע"ג דליה ליה הני מעמא דזימנין דחתקי רבים; מ"מ מרחוק יכולין לרחוץ לפניהם ולכך לא פליג חלא שבר חבל רבלת מודה רכופין חותו לבנות: **מאי** לאו בכותל. תימה ויהא בכותל דילמא הכי פי' חין מוקמין חם בחלר לפי' החחך רוצה לבנות חת הכותל בתוך שלו עד שיהא בה ד' חמות לכל אחד הא אם יש בה ד' חמות לכל אחד מוקמין חם ברה לכלום ולבנות בתוך שלו וי"ל דחולקין" משמע בחמלט, ולחי לחמוטינן כדפי' לקמן (דף ו:) שחי חלירות זו למעלה מזו לא יאמר העליון "הריני בונה מכנגדי ושולה" חלא מסייע מלמטה ובונה, חלמא שמיה היזק:

* ע' חידוש פרץ סוגיות מוסף הגה תוק ותפדיות שם-שן וכן ע' תוש ב"ד - מוסף בסוף פרק הניצות שם-שן

השותפין פרק ראשון בבא בתרא ג

עין משפט נר מצוה

דלימצמע מינך. לכרי הגמ לכל חלר החלוקה לחרוייהו קבישמ תמניתי' לכל חחד בחלקו כל שמה ולח עבדי כה מילי לגמרי: **כיון דרבו.** לחלוק ולקמן פריך מח חיריע לרבו לה הרי הן יכולין לסוף זה חת זה: **כונין כוחב.** על חבנים: **גודם.** כחמל חבנים וכחלר שים כה דין חלוקה ומכ כרכין מולקים: **ועשמע דרבו.** שהמנו לחולקה בכחמל חבנים הח לה רבו לין מחייבין לחתו לגלה מסיפם בעלמה **:דלמחי מינסי כו'.** מיבולה הוח: **שפין כה דין חלוקה.** מ' לחמת לה יחלוקו: **וכלחני פקדם.** ספר תורה שהוח בכרך לחד וכן נביחים וכחובים בכחובים בגליון כס"ת: **קנין דברים הוא.** ולין חליפין קונין חלה דבר הנקנה לו (ו)חמכר לו ממנה מה שנעבור קרקעות שהקנין חל עליו לו מלמלטין: **ברוחות.** זה בורר לו חלק מוכחי וזה בורר לו חלק מערבי וקבו מידם ומנחה נקנה חלק מחרינ"ה ולין זה חלק בו וכן הנחי לחביכו: **נפחים.** בחלק רפק ביה פורחת וקרקע נקנה בחזקה לחחרי לגבה כחמת: **פרים.** חלי לבינה והלבינה ג' טפחים והלריח טפח ומחלה ועובי הכותל לריח מלחן ולריח מלחן ועפח בחלמע טעתן סס מיח לחברו: **לניסים ניבי.** שלימות לבינה לעובי הכותל: **למורפ"ח דקרנים:** ולחי החבנים טלטות לחן שלחן חלקות ולכבי בעי רוחב טפח יהיה: **לבני פורבי.** כין לימום מכחלן וכין לימום מכחלן ועתן מיח בחמלעה: ס"ג חימת לבניי ללח מפפיין: **ס"מ כו'.** ועפקח מינה למקבל עליו לנבות כותל לחבירו: **כריכם.** חבנים דקות ועיקן ביו שני הלימוסות: **נמיפרם דכנוים כו' כל ד' לממות נוכם לי סוס פוחם ס' טפחים קלי ולי נם נם קלי.** כחמן בממני' בגחים זה טען מפחיים ומחלה וזה טעון טפחיים ומחלה וקמני סיפא מחייבין לחתן לבעטו עד ד' ונלחי חלק מחלה ועפח בחלמע: ס"ג חימת לבניי ללח מפפיין: **ס"מ כו'.** בכנין שלמה לבינה כנוכ לבינה חלה ו' על נב נו: דלמ משפיין. שחין משוחות ומסיחתות: חרחי. חבני לבינה: לבינים ליבני. הכי קרי ליה בלשון [חכמ] . (חאי) מכחי דמייתי מחני' בגולי דמפה משום רבינו ברוכי שהוח מבוחר בכל מקום לפרש ולהכי בעי למיעבד מפקה: ל"ח [מפיק] כולה הלכה דיכין שרבי לחלוק חם מעכב ח' מלעשות כותל בונין חותו בעל כרחו: ג) ומפיכה דרבו לעשות דקרנים. בין חבני לבינה ומכחן ולהלן [כותל] מש"ה בונין חח לח רבו בין שניהן חלח ח' רוחב וח' שניהן חלח ח' רוחב וח' מעכב חין חבני חבנים חין מעכב חלח חבני לבינה ח' רוחב וח' חבני לבינה ח' רוחב וח' מעכב חין חבני חבנים חין מעכב חלח

אמר מבי גמירי. הסתם לא לריך לפטיה קמח: **מכלל** דאיכא זוטרתי. וא"ת ולימא מכלל דאיכא רבותא הוא זה ותירן ר"י דלפם אין פחות מסלסה אבל נקט חני לבינה של ג' טפחים דבבלי נקט חני לבינה של ג' טפחים והלכיך חני לבינה ומו לא וממילא שיעורא: **הבית** כי קיימא ומי סיפוות הוי כמו לחיכא סיוהא ושרי ואם אתי בתי כנסיות היו בב' מקומות של קיימא ושל סיפוות לחייבי כגון למחו בה סיוהא ועוד נרלה כיון דיש שם בהכ"נ אחר אין למוש שם לא יבנו אחת והא דקתמר לחיכא דוכתא לגלויי הייט שאין בהכ"נ ועוד מחמת קוי ומוש אין למוש שמא יפקעו לו בזמן גדול כל כך אין למוש. ע"כ הגה"ם: **אי** הכי כי בנייה נמי.

פירוש עד שיתפללו בה:

ועיילה לפורייה לתסם. ומימה והא תנן בתי כנסיות אין יכולים לגבות בהן כתובת אשה ולא לחלק בהן שכר שכיר ואין נוהגין בהן קלות ראש ואין עושין בהן אומנות ואין נכנסין בהן בתענית ובתשעה באב ואין עוברין בהן בחגורת מנעל ומקל ואין נכנסין בהן לעסקי סעודה ואין נוהגין בהן מנהגי דרך ארץ ואין מתפללין בהן יותר מג' תפלות ביום ואין קורין בהן בתורה יותר מג' פסוקים ואין מגיהין בהן ספרים ותפילין ומזוזות ואין מוכרין בהן ספרים ותפילין ומזוזות אלא לצורך עצמן ואין לוקחין בהן אלא לצורך עצמן

מסורת חשים
א) [ל"ל דתניא]:ב) [נמי: ב. ום"ל] ג) [נקמ: ית.]: ד) [שם] : ה) ס"ת כ"ו [ל"ל מברכות בפנרות וכן בבי" בערוך ערך שף כ"ו] : ו) [נקמ כ.] . ז) [עי' מוי"ם ריש פ"ם דיומא ד"ה לכן שהי דגרם מ' תמות וכתב דמתחלף בין מ' לנמחה פ"ם] : ח) [ל"ל ומיכן מכרים ולפי ג'כסתו ל"ל כשרלו וכן שלפניו סוף ג"י מכרים"]: ט) [ופ"ת פוס' כמוכות מ: ד"ה שלים] :

מא.	3:01:38
כ.	3:07:54
קנ/	3:10:50
ל'אי.	3:13:22
אורבע	49:55
טרקסין	54:51
שאני	59:03

מאי קמ"ל מסתמע לן בסתין דה דין תלוקה . תע"ג דקתני מסתמע לן
דשמיע ליה קמ"ל דאפילו בתין דה דין תלוקה
ליסתעין בסתים דה דין תלוקה [תע"ג דלית ליה רבו] (בסרע) פליגי
ב) תימה הא קמ"ל דאפילו בתין דה דין תלוקה לחיכא למימר שע מנת
לעשות גודלת לה חייבי כדפירש
לכ"ל: **כי** רבו מתי הוי, ניהדרו בהו .
מחילה-גודלת לה פריך ,דלוכא
למימר דקנו ושיעבדו נכסיהן לבנין
הכותל תנא פלוגתא לה מהני
קנין דקנין דברים בעלמא הוא ,דלא
מסיק לתדעתיה שקנו ברוחות :
קנין לברים בעלמא הוא . בפרק
השוכר את הפועלים (ב"מ דף
נד.) דתנן מחכה ש"ח להיות כשומל
ומוקי לה בקנו מידו ,הסס לתו קנין
דברים הוא תנא קנין גמור הוא
שנשתעבד לה עלמן שחסיתנם שישלם):
רב חסי לחמר כגון שהלך בו'. תימה
לר"י מה בא רב לחני להוסיף
וכי לישטריך לשמועינן דחוקה
מועלת כמו קנין? ונראה לר"י דהא
קמ"ל דלחע"ג דקאמר לקמן בחזקת
הבתים (דף ע.) שלש בפעיו גריך
למימר לו "לך חזק וקני" הכא כיון
שאמרו "אתה שקה רוח לפונים ואני
רוח דרומית" והלך והחזיק לו כל אחד
בשלו-זה שלש בפני זה' נעשה כמי
שקנו מידם ברוחות אע"פ שלא אמרו
זה לזה "לך חזק וקני":
ארבע אמות גובה לפותיח דה'
קלי,טפי לא קלי . ובשיטת
לר"ת לבינין דגריעי קלי בשלשה
מטפחים ועוד הא קתני חזינן דקלי
אפילו יותר מד' אמות ,ולפחות מה
בגזית טפי לפורתא? ומיבן להכי
קאמר טפי לא קלי כמשפט גזית
שרואים בני אדם לבנותו שיעמוד
ימים רבים כשבונים בגזית :
טרקסין . תומל ל"ת דקטלק הוי
כמו מרוקי גלי בלבות
(דף כח.) ויסין הוי סיני כלומר שהיה
מפסיק וסוגר את הלוחות שבתו
בסיני שהיו מונחות בהרון שהיה
בבית קדשי הקדשים ו"מ טרקסין=
פנים ומון שמותה חמה היתה ספק
שם מקודשת פנים או חון ולכך היו

ב) [ל"ל ומיכן מכרים ולפי ג'כסתו ל"ל כשרלו וכן שלפניו סוף ג"י מכרים"]: ג) [ופ"ת פוס' כמוכות מ: ד"ה שלים] :

ד) [שם] : ה) ס"ת כ"ו [ל"ל מברכות בפנרות וכן בבי" בערוך ערך שף כ"ו] : ו) [נקמ כ.] . ז) [עי' מוי"ם ריש פ"ם דיומא ד"ה לכן שהי דגרם מ' תמות וכתב דמתחלף בין מ' לנמחה פ"ם] : ח) [ל"ל ומיכן מכרים ולפי ג'כסתו ל"ל כשרלו וכן שלפניו סוף ג"י מכרים"]: ט) [ופ"ת פוס' כמוכות מ: ד"ה שלים] :

ב) ר"ת טרקסין

תק3:ג ד"ה טרקסין

תק3:ג ד"ה ארבע

תוס' מסכ' כוונה בגמ' דכותל
ה' לשמות רוחב ע' אמות ואינה יותר
מע' אמות ואור הרוחב
דשמ' אמות רואים אותה

תק3:ג ד"ה לכן

ד"ה: תוס' ד"ה וכ"ן

תוס' מסכ' כ"ב ע"ב ד"ה לכן מקומות
הקנין אינו לכך שקומות הקנין
תלוי

אמר מבי גמירי. הכתם לא גריך *לשנויי קמיה: **מכלל** דלחיכא (תקלה ואציבה) 8' אלאלף
זוטרתי. **ור"ת** ודילמא מכלל דלחיכא רבבתא ומה דיקא הוא זה **ובירך ר"י** דלאו לחם הוא פחות משלשה אבל גדולות יש ר"ל בכדי נקט "חלי לביצה עד ג' טפחים" דלא הוה גריך למתני אלא להחריך חלי לביצה ואו לא וממילא הייתי משער בקטנה הואיל ולא מפרש סיעורא: **רב"ח** בי קייטא ובי סיעורא הוי כמו חיכא ושרי ואם אתי בתי כנסיות היו בג' מקומות: **על** קייטא ועל סיתווא הגלילה חייבי כגון למזון בה תיהוא ולא יבטל כיון דיש שם בהכ"נ אחר לפתח"ל ואין אנו יודעין אם יבטל אם לא יבטל לא יבטל זאת, והא דקתמר לחיכא דוכתא לגלויי הייגו שאין בהכ"נ אחר לפתח"ל ואין אנו יודעין אם יבטל אם לא יבטל מחמת קור וחום אין לחוש שמא יפסקו בזמן גדול כל כך אין לחוש. ע"כ הגה"ה: **אי** הכי בי בייתא נמי. **ועייליה** לפוריה להתם. **ותימה** והא תנן בתי כנסיות ולא יהיו נכנסים בהם לא שינת קבע ולא שינת עראי **ונתין** לתדר משום דבבבל הוו ואמר רב חסי בפ' בתרא דמגילה (דף כח:ושם ד"ה בתי) בתי כנסיות של בבל מותרין על תנאי הן עשויות מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ובשל בבל מותר להתן קאמר התם בתר הכי רבינא ורב לחא הוו קיימי ועיילי שמעתא מרבא, אתא זילתא דמטרא – עליהו ועיילי לבי כנישתא ולא משום מטרא אלא משום דשמעתא בעי ליותא והתם והלא בבבל כל בבל היו ויכולין ליכנס בה מפני המטרא"ל לאתויי ממש לבהכ"נ עיילה לפוריי' אלא בשמוך לבהכ"נ במקום שהתורגמן רגילין ליתן שם ולאכול* [שדחמרין בפ"ק (פסחים דף קא: ושם ד"ה לאכלי) "ושמואל למה לי לקדושי בבי כנישתא" והא דאמרין תורגמן יודע לפרוקי תורגמים ידי חובתן לאכלו ושתו וגמו בבי כנישתא] והא דאמר דעל תנאי הן עשויין מפרש ר"י לעניין שאם יחדבו יעשו מהן מה שירצו לבד מקלוף רחם כדאמרי' התם: **בל** דאמר מניח חשמונאי לחיות עבדך הוא. וכן הוא דהכי גמי אמר שמואל בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף ע:) ומכאן קשה על פ"ה בתלו נאמרים (סוטה דף מג.) דאמר "אמרו לו לגבריפס יחיו חתה" ופ"ה התם שאמרו לו לחיות לפי שהיתה אמו מישראל דע"כ כיון דבני הורדוס הוו כשהיו ישראלים אמאי עבדא הוה הא שמואל גופיה היה ליה עובד כוכבים ועבד הכא על בת ישראל הולד כשר, ובתחולת (יבמות דף מה.) וי"ל שלא נשתו ישראלים וקרלוהו "לחיות חתה" לפי שעבד = לחיות [הוא] *במלות: **מאן** דרים "מקרב לחיך רבנן. דפסחי' דקרח לך משמע למטוטי לעבד שהוא לחיך במלות שלך עובד כוכבים ורבנן דלשו (נ"ק פמ.) ממזר אחר שבתיך: **קטלינהו** למולהו דהתם דהוו בני בתירא שהיו נמשלים כשטלה ומלכות הורדוס היה בפני הבית ק"נ שנה כדלמרינן בפרק קמא דע"ז (דף ו.):

* ואכתי פשיטא זו בברכת ק"ש פ"ה סוכרים בתוכיה בתוכיה ומוקים שמואל אין לעבדים בתוכיה בתוכיה בפסוק בדברים כ"ה "כי יגיע אחיך ואחותך" (כי יהודה מולך בתוכיה אחיך ואחותך אין לעבדים בתוכיה בתוכיה בפסוק בדברים כ"ה "כי יגיע אחיך ואחותך")

* מכאן ואילך מעתיק מן הגליון

* מגילה כח:

* סוגריים אלו אינם בכ"י ליוץ

* בתוך הסוגריים מופיע בגליון ראשון בתוך הטקסט

* בגליון מצוי נוסח

* בגליון מצוי נוסח

* מסכת תוס' המאוחר – ולכן יש מהגולה קושיא מאי דסבר לקמן לא ידע שמואל אחר מאבות ואמאי לא מקשה מברייתא שבגולה ולא גריך לשנויי בעיא בעזרה אלא בעזרה לבד כיוצא בזה אין מעלין תקלה ואציבה

תקג:ד

אמר מר זוטרא וכו'. **ואי** קשיא לך הא דאמר מר זוטרא בפרק קמא דמגילה (דף כח.) אין מעלין תקלה ואציבה בעזרה ואמאי לא מקשה מברייתא שבגולה ולא גריך לשנויי בעיא בעזרה לבד כיוצא בזה אין מעלין תקלה ואציבה בעזרה לבד כן מתוקמא קושיא מאי דסבר לקמן לא ידע שמואל אחר מאבות

שכל דברי מלכות נתכוין על פיו. לפי תרגום [של] מתשורות ז) נעשה הרבה שנהג דכתיב ויגידו למרדכי את דברי המתר ולא כתב להם לפי שהרגו המן על שהיה מציע דברים בין למתר למרדכי ומיהו גמ' שלנו אין תופס כן דדרשינן במגילה (דף טו.) והתך להיכן הלך ומפרש לפי שאין מציינין על הקלקלה:

הבי קתני וכן בגינה שתם כו'. ופיפח נמי יש לפרש כן אבל שתם בקעה ומקוה שלא נהגו לגדור בגינה אין מחייבין לותו:

והא מבתון קתני קשיא. ותיובתא היה למינין למימר היינו שבועת חון לאומה מ"מ קשיא היא ל"ג מחון הוה ליה למיתני:

גיין ליה תבריה ומדי ליה. תע"ג לדעיל אמר גזוזתי מידע ידיע בהודעת לה ידיע:

לאחוקי

אהדר ליה כלילא דיילי נקרינהו לעיניה, יומא חד אתא ויתיב קמיה אמר חזו מר האי עבדא בישא מאי קא עביד? אמר ליה מאי אעביד בי"ת המקדש ולא כתב להם לפי שהרגו המן על שהיה מציע דברים בין למתר למרדכי ומיהו גמ' שלנו אין תופס כן דדרשינן במגילה (דף טו.) והתך להיכן הלך ומפרש לפי שאין מציינין על הקלקלה:

הבי קתני וכן בגינה שתם כו'. ופיפח נמי יש לפרש כן אבל שתם בקעה ומקוה שלא נהגו לגדור בגינה אין מחייבין לותו:

והא מבתון קתני קשיא. ותיובתא היה למינין למימר היינו שבועת חון לאומה מ"מ קשיא היא ל"ג מחון הוה ליה למיתני:

גיין ליה תבריה ומדי ליה. תע"ג לדעיל אמר גזוזתי מידע ידיע בהודעת לה ידיע:

לאחוקי

אהדר ליה כלילא דיילי נקרינהו לעיניה, יומא חד אתא ויתיב קמיה אמר חזו מר האי עבדא בישא מאי קא עביד? אמר ליה מאי אעביד ספר יוחסין אלך בידיהו הוא [ידעט] שתמה עבד: **לא רכא כו'**. לא מלך ולא בן מלך: **קלנית מתעביד**. נעשה בן מוכין מקליו: **שיפא**. שיש יכוך שקורין ביי"ס: **ומרמרא**. שיש לבן: **כוחלא**. שיש לבוש כעין כוחל: **מידומא דימה**. גלי היס [שהם נעים וכדים והעין מתעטפת כרחיימן]: **נעמנ דגילא**. לקמיה מפרש טעמו: **מלכי שפר עלך**. עלתי תיבה בעיניך: **כמיתן עניין**. בתיאנת עניים: **כהן מפח מרכא לשלומך**. [יהא תורך] לשלומך: **כולא מעא**. כל החלום על פורעניות הוא עליו: **לקנאת ירחין מרי**. שמני שקורין ביי"ס: **עשר עלך**. בשביל עלמו של דניאל תלה: **כהן מפח** לו שיהא עשר חלם: **כפונא**. לולבי דקלים: **ודפנא**. ענפי עץ ערמונים שקורין ט"ר ופרי שלו קורין ביי"ס: **פצימתא**. דהתבשים של שיהם דלפני לא פסק לן דינא דמתני' המלמדו שמחמלה בין שיהם עשלוה, על כרחם היו מוליון בשוה התבשים שקרי כרשום שיהם מוגתים ויך מי מהם תגבר: (הג"ה בפי' ר"ח קמ"ל דלא בעינן ליתיה הלא שוהף מפיק מיניה בלא ליתיה ולהכי לעיון דדיליה ניכוה עליו הרמיה וכל כה"ג הכי דייקינן ליה וזה הדין מפורש עוד כמו כן בפרק הבית והעלייה בתחילתו תיבעיא לימא בשותפין כי האי גוונא לעיון מהני תבעיא רשום לפי כלום הוא שמעינן מינה כל כלהי גוונא דמילתא דידיעא בשותפות לתרוייהו תע"ג דמחי כרשותה דחד מיניהו לא יכול למיטעו דידי עיכוה דכרשותי מכחי דק"ל שותפין לא קפדי אהדדי ע"כ): **שמח שמח גיגא ממרא גא**. תע"פ שהיה לחיה קלה: **שמר מרי בו'**. הלי "מקום שנהגו לגדור" דקתני מהני לבקעה קלי: **ת"ש מהי מכל בבקעה**. הת מינה סליק והכי ליבעי (ג) למיתני מכל מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין לותו: **מכפייה נקרנא נבר**. לשמי כהוחל יכוף לגד חבירו וכל חזיה לשון קלה הוא וכן שיטו בחמיד (פ"ע מ"ק) גבי מערכה וחזיתה מזרחה לשמי הגזילין וכן מחזה מול מחזה דמלכים (ה ז) לשמי הנסרים מוסכין זה מול זה ו) ומני' מלכרלי כופה לגלי לשמי הכוחל שמחכר כרשתו תבעים ועיכו ומעכהו: **דידי ודידיה כופ**. כדקתני מתניתין כשטומין לותו בין שיהם עומין חזיה מכאן ומכאן: **שמח נמי ניין לה**. להיה כפופה שהיה לגדו ולימת דידי ודידיה הוא ולא עשיו חזיה: **מנגיו**.

שכל דברי מלכות נתכוין על פיו. לפי תרגום [של] מתשורות ז) נעשה הרבה שנהג דכתיב ויגידו למרדכי את דברי המתר ולא כתב להם לפי שהרגו המן על שהיה מציע דברים בין למתר למרדכי ומיהו גמ' שלנו אין תופס כן דדרשינן במגילה (דף טו.) והתך להיכן הלך ומפרש לפי שאין מציינין על הקלקלה:

הבי קתני וכן בגינה שתם כו'. ופיפח נמי יש לפרש כן אבל שתם בקעה ומקוה שלא נהגו לגדור בגינה אין מחייבין לותו:

והא מבתון קתני קשיא. ותיובתא היה למינין למימר היינו שבועת חון לאומה מ"מ קשיא היא ל"ג מחון הוה ליה למיתני:

גיין ליה תבריה ומדי ליה. תע"ג לדעיל אמר גזוזתי מידע ידיע בהודעת לה ידיע:

לאחוקי

אלא רבה כו'. אנא מתריצנא דלא תקשי אבל ולא תקשי סתמא דרישא לסתמא דסיפא וה"ק וכן בגינה סתם כרשנו שנהגו לגדור בבקעה דמחייבין לגדור ורשרי לא שמעי' דינא דסתם בקעה ואפשו להכי צריך למתני בסיפא אבל בבקעה דמי דאין מחייבין לגדור דהשתא מיתרצא כולה מתני': ושושה לכוחל חזיה. סימן היכרא שידעי בני אדם שזה בנאי כולו בקרקע שלו משלו לפיכך כיון דעשה חזיה אם נפל הכוחל כו': דכייף ליה קרנא מלבר. דלשקע בראש הכוחל בסיפא ויכוף ראשו של קנים מבחוץ לצד הכוחל לצד אויר חבירו: אויל אידך חבירו ויכוף ליה נמי מלבר לצד שלו ואמר הרי את לי נמי חזית ודידך הוא הכוחל ומקומו הלכך לא כייף אלא מלבר: אכתי אתי ונייו להחיה חזית שהוא (מצע) [לצד] שלו ואמר דידי ודידיה הוא: **השתא נמי ליים ליה**. כלומר יחברם לכוחל בסיפא כלא שקיעה: **מידע ידיע**. יכולין להבין בין דבוקה לשקיעה: והא מבתון קתני. ושושה לו חזית מבחוץ קשיא להך לישנא דאמרי' ור' יוחנן אמר. היינו חזית:

א) [יומות כב: ב"ק לד: ב"מ מת: סב. סנהדרין מז. פפ. מכות מ:]: ב) סוכה נה: פ"ק: ג) [סה ליתא רבא]: ד) ל"ל דלא סניא ליה בלא מלבא: ה) מגילה סו.: ו) ס"ל ופניו: ז) [וכן בפיקרי הל"ת פ"ג]:

רבינו גרשום

כלילא דיילי. כתר של מיני האנקא שהן עלוקות נתן סביב ראשו וניקרו עיניו: כי נר מצוה ותורה אור. אלו תלמידי חכמים שעוסקין בתורה אלו סנהדרין: ממלכותא. זו מלכות רומאי שהיה משועבד להם: שלחו ליה. ממלכות רומיים אם וייעך עלך ספרך כאן כלומר אם מלחמתך עליך שאתה מתגבר לשם ייחוך כאן שיודיעין אנו מאיזה משפחה אתה לפי שהרקנוס אביו של הורדוס פעם אחת הלך על הרומים להלחם ונצח וראה בשביה שפחה אחת יפת תואר וחמדה ועשה לה כדין תורה ובא עליה והוליד ממנה אותו הורדוס ולפיכך היו מדרפין אותו מידטר: קלניא. בן זוגין נעשה: שישא. שיש לבן: ומרמרא. מנומרין: כוחלא. שחורין: כאלוותא דימא. כגלי הים שהן שחורין וזו עולה: שאני עבד משום דהוי שייך במצות עשה (שהזמן) [שאין הזמן] גרמא והורדוס עבד היה: בהצעא ודפנא. שנותנין לעשות גדר מכשות תמרים ודפנא עץ של (עור) [ערמון] שקורין לי"ר וכיון דנהרצו לעשות כותל על זה ועל זה לעכב שלא יעשו אלא כמנהג המדינה: קס"ל. כיון דזה נותן מחצה וזה נותן מחצה אין צריך להביא ראיה: פיסקא וכן בגינה מקום שנהגו לגדור בגויל או בנוחת חבירו מעכב היו כופין אותו משום דאיכא היזק ראיה כדאוקימנא [לעיל כ:] בגינה הסמוכה לעיר אבל בבקעה של שדות כו': הא סתמא. דיש שנוודרין ויש שאין נוודרין: השתא סתם גינה. דאיכא היזק ראיה אמרת לא דאין מחייבין סתם בקעה דליכא היזק ראיה מחייב: אמר אביי ת"ק. כלומר כגון חסרא מיחסרא וכן גינה סתם משום דאיכא היזק ראיה ובמקום שנהגו לגדור בבקעה מחייבין אותו: א"ל רבא. לאביי אי הכי כדקא תרצת א"כ מאי אבל דקתני במתני' אבל בבקעה אי אמרת בשלמא דרישא לא איירי בדינא דבקעה כלל היינו דקתני בסיפא אבל בבקעה דעד השתא לא איירי בדינא דבקעה אלא לדעתך דתרצת דרישא איירי בבקעה

שכל דברי מלכות נתכוין על פיו. לפי תרגום [של] מתשורות ז) נעשה הרבה שנהג דכתיב ויגידו למרדכי את דברי המתר ולא כתב להם לפי שהרגו המן על שהיה מציע דברים בין למתר למרדכי ומיהו גמ' שלנו אין תופס כן דדרשינן במגילה (דף טו.) והתך להיכן הלך ומפרש לפי שאין מציינין על הקלקלה:

הבי קתני וכן בגינה שתם כו'. ופיפח נמי יש לפרש כן אבל שתם בקעה ומקוה שלא נהגו לגדור בגינה אין מחייבין לותו:

והא מבתון קתני קשיא. ותיובתא היה למינין למימר היינו שבועת חון לאומה מ"מ קשיא היא ל"ג מחון הוה ליה למיתני:

גיין ליה תבריה ומדי ליה. תע"ג לדעיל אמר גזוזתי מידע ידיע בהודעת לה ידיע:

לאחוקי

אהדר ליה כלילא דיילי נקרינהו לעיניה, יומא חד אתא ויתיב קמיה אמר חזו מר האי עבדא בישא מאי קא עביד? אמר ליה מאי אעביד ספר יוחסין אלך בידיהו הוא [ידעט] שתמה עבד: **לא רכא כו'**. לא מלך ולא בן מלך: **קלניא מתעביד**. נעשה בן מוכין מקליו: **שיפא**. שיש יכוך שקורין ביי"ס: **ומרמרא**. שיש לבן: **כוחלא**. שיש לבוש כעין כוחל: **מידומא דימה**. גלי היס [שהם נעים וכדים והעין מתעטפת כרחיימן]: **נעמנ דגילא**. לקמיה מפרש טעמו: **מלכי שפר עלך**. עלתי תיבה בעיניך: **כמיתן עניין**. בתיאנת עניים: **כהן מפח מרכא לשלומך**. [יהא תורך] לשלומך: **כולא מעא**. כל החלום על פורעניות הוא עליו: **לקנאת ירחין מרי**. שמני שקורין ביי"ס: **עשר עלך**. בשביל עלמו של דניאל תלה: **כהן מפח** לו שיהא עשר חלם: **כפונא**. לולבי דקלים: **ודפנא**. ענפי עץ ערמונים שקורין ט"ר ופרי שלו קורין ביי"ס: **פצימתא**. דהתבשים של שיהם דלפני לא פסק לן דינא דמתני' המלמדו שמחמלה בין שיהם עשלוה, על כרחם היו מוליון בשוה התבשים שקרי כרשום שיהם מוגתים ויך מי מהם תגבר: (הג"ה בפי' ר"ח קמ"ל דלא בעינן ליתיה הלא שוהף מפיק מיניה בלא ליתיה ולהכי לעיון דדיליה ניכוה עליו הרמיה וכל כה"ג הכי דייקינן ליה וזה הדין מפורש עוד כמו כן בפרק הבית והעלייה בתחילתו תיבעיא לימא בשותפין כי האי גוונא לעיון מהני תבעיא רשום לפי כלום הוא שמעינן מינה כל כלהי גוונא דמילתא דידיעא בשותפות לתרוייהו תע"ג דמחי כרשותה דחד מיניהו לא יכול למיטעו דידי עיכוה דכרשותי מכחי דק"ל שותפין לא קפדי אהדדי ע"כ): **שמח שמח גיגא ממרא גא**. תע"פ שהיה לחיה קלה: **שמר מרי בו'**. הלי "מקום שנהגו לגדור" דקתני מהני לבקעה קלי: **ת"ש מהי מכל בבקעה**. הת מינה סליק והכי ליבעי (ג) למיתני מכל מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין לותו: **מכפייה נקרנא נבר**. לשמי כהוחל יכוף לגד חבירו וכל חזיה לשון קלה הוא וכן שיטו בחמיד (פ"ע מ"ק) גבי מערכה וחזיתה מזרחה לשמי הגזילין וכן מחזה מול מחזה דמלכים (ה ז) לשמי הנסרים מוסכין זה מול זה ו) ומני' מלכרלי כופה לגלי לשמי הכוחל שמחכר כרשתו תבעים ועיכו ומעכהו: **דידי ודידיה כופ**. כדקתני מתניתין כשטומין לותו בין שיהם עומין חזיה מכאן ומכאן: **שמח נמי ניין לה**. להיה כפופה שהיה לגדו ולימת דידי ודידיה הוא ולא עשיו חזיה: **מנגיו**.

א) [יומות כב: ב"ק לד: ב"מ מת: סב. סנהדרין מז. פפ. מכות מ:]: ב) סוכה נה: פ"ק: ג) [סה ליתא רבא]: ד) ל"ל דלא סניא ליה בלא מלבא: ה) מגילה סו.: ו) ס"ל ופניו: ז) [וכן בפיקרי הל"ת פ"ג]:

רבינו גרשום

כלילא דיילי. כתר של מיני האנקא שהן עלוקות נתן סביב ראשו וניקרו עיניו: כי נר מצוה ותורה אור. אלו תלמידי חכמים שעוסקין בתורה אלו סנהדרין: ממלכותא. זו מלכות רומאי שהיה משועבד להם: שלחו ליה. ממלכות רומיים אם וייעך עלך ספרך כאן כלומר אם מלחמתך עליך שאתה מתגבר לשם ייחוך כאן שיודיעין אנו מאיזה משפחה אתה לפי שהרקנוס אביו של הורדוס פעם אחת הלך על הרומים להלחם ונצח וראה בשביה שפחה אחת יפת תואר וחמדה ועשה לה כדין תורה ובא עליה והוליד ממנה אותו הורדוס ולפיכך היו מדרפין אותו מידטר: קלניא. בן זוגין נעשה: שישא. שיש לבן: ומרמרא. מנומרין: כוחלא. שחורין: כאלוותא דימא. כגלי הים שהן שחורין וזו עולה: שאני עבד משום דהוי שייך במצות עשה (שהזמן) [שאין הזמן] גרמא והורדוס עבד היה: בהצעא ודפנא. שנותנין לעשות גדר מכשות תמרים ודפנא עץ של (עור) [ערמון] שקורין לי"ר וכיון דנהרצו לעשות כותל על זה ועל זה לעכב שלא יעשו אלא כמנהג המדינה: קס"ל. כיון דזה נותן מחצה וזה נותן מחצה אין צריך להביא ראיה: פיסקא וכן בגינה מקום שנהגו לגדור בגויל או בנוחת חבירו מעכב היו כופין אותו משום דאיכא היזק ראיה כדאוקימנא [לעיל כ:] בגינה הסמוכה לעיר אבל בבקעה של שדות כו': הא סתמא. דיש שנוודרין ויש שאין נוודרין: השתא סתם גינה. דאיכא היזק ראיה אמרת לא דאין מחייבין סתם בקעה דליכא היזק ראיה מחייב: אמר אביי ת"ק. כלומר כגון חסרא מיחסרא וכן גינה סתם משום דאיכא היזק ראיה ובמקום שנהגו לגדור בבקעה מחייבין אותו: א"ל רבא. לאביי אי הכי כדקא תרצת א"כ מאי אבל דקתני במתני' אבל בבקעה אי אמרת בשלמא דרישא לא איירי בדינא דבקעה כלל היינו דקתני בסיפא אבל בבקעה דעד השתא לא איירי בדינא דבקעה אלא לדעתך דתרצת דרישא איירי בבקעה

מאי אבל בבקעה תו דתני בסיפא: אלא אמר רבא. אנא מתריצנא דלא תקשי אבל ולא תקשי סתמא דרישא לסתמא דסיפא וה"ק וכן בגינה סתם כרשנו שנהגו לגדור בבקעה דמחייבין לגדור ורשרי לא שמעי' דינא דסתם בקעה ואפשו להכי צריך למתני בסיפא אבל בבקעה דמי דאין מחייבין לגדור דהשתא מיתרצא כולה מתני': ושושה לכוחל חזיה. סימן היכרא שידעי בני אדם שזה בנאי כולו בקרקע שלו משלו לפיכך כיון דעשה חזיה אם נפל הכוחל כו': דכייף ליה קרנא מלבר. דלשקע בראש הכוחל בסיפא ויכוף ראשו של קנים מבחוץ לצד הכוחל לצד אויר חבירו: אויל אידך חבירו ויכוף ליה נמי מלבר לצד שלו ואמר הרי את לי נמי חזית ודידך הוא הכוחל ומקומו הלכך לא כייף אלא מלבר: אכתי אתי ונייו להחיה חזית שהוא (מצע) [לצד] שלו ואמר דידי ודידיה הוא: **השתא נמי ליים ליה**. כלומר יחברם לכוחל בסיפא כלא שקיעה: **מידע ידיע**. יכולין להבין בין דבוקה לשקיעה: והא מבתון קתני. ושושה לו חזית מבחוץ קשיא להך לישנא דאמרי' ור' יוחנן אמר. היינו חזית:

לאפוקי מדלמצי . ותיבי סבר דספיר חיים ליה למיתני תקנתא **נשמייס בממא מלכר**. יהא טמא בטיט אמה ברחם הכותל מבחוץ : **לגמרי** : **אם** עמד ומגדר לח הרציעים . (ל"ג לח עמד ומ) **ומקפל ליה** . (ל) מקפלו . לח **פוגה** . לח עגן מחילת גלריס כיצד יעשו ניקף דהא לכולהו לישני לגמרא קאי למקף בר מלישנא בתרא חזיס : **סיעופי** ד) **יריכי נבר** . דלמר ההוליס "יצב לגד שדה חבירו דקאמר מקף וניקף ליכא בנייהו והא דדייק בפרק כיצד הרגל (נ"ק וכשיסיה סוף ההוליס בשילה האחד ויקן לח חבירו ישכעבו מבחון : פ"ב כ: ושס) טעמא דניקף הא מקף פסור דייט להוהלוקא: **דבי** קניס בזול . ול"ח מלי שנא מהדה שלישה עשויה ליעט לחס נעוצה חבירו שלא ברשות לאמר רב ושמואל בהשולל (ב"מ פ: קא.) שמן לו וידו על המחמוצה ולאר"י דשלחי הכא דמלי ל"ל לידיי סגי לי בכידוק בר זוזא ומ"ם דמי קניס בזול יהיב ליה לאקן סהדי לחס היה מוכחס כ"כ בזול היה גדול בהס: **שניה** ומציעים לח . לאמר ר"י להייט טעמא לאקן לך לחדס שלא היה מסויע לרבניעים ע"מ שיהא גדול מד' רוחותיו ובקונטרס פירש לפי שבבר יש מן השלמה מב"ד שלי: הג"ה וקלת קשה ל"ס גס ברבניעים יש לי שלי עד טפח לאקן ע"כ : **ורבי** יוסי סבר לח עמד ניקף ונגדל לח הרציעים . לא"ג דעד השמת היה מחמיר כדמשמע ליעמא דמגלגלין עליו לח הכל לאך ליעמא לח הוי הכי לשלמן "לח עמד" משמע ניקף :

דבחזית סגיא : מתני' ג)המקיף את חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית אין מחייבין אותו, **רבי יוסי** אומר יאם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל : **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי. אמר "אמר רב יהודה אמר ל"ש עמד וניקף ל"ש עמד מקיף, אי**תמר** רב הונא אמר "הכל לפי מה שגדר **ריב בר רב** אמר הכל לפי דמי קנים בזול, **תנן** המקיף את חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית אין מחייבין אותו הא רביעית מחייבין אותו אימא סיפא **רבי יוסי** אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל **בשלמא לרב הונא** דאמר הכל לפי מה שגדר בה היינו דאיכא בין ת"ק (ג) **ורבי יוסי**: ת"ק סבר (הכל לפי) דמי קנים בזול אין ומה שגדר לא **ורבי יוסי** סבר הכל לפי מה שגדר **אלא לחייא בר רב** דאמר הכל לפי דמי קנים בזול מאי איכא בין ת"ק לר' יוסי, **אי** דמי קנים בזול לא קיהיב ליה מאי קיהיב ליה? **אי בעית אימא** אגר נמירא איכא ביניידו **תנא קמא** סבר אגר נמירא אין, דמי קנים בזול לא **ורבי יוסי** סבר דמי קנים בזול **ואי בעית אימא** ראשונה שניה ושלישית' איכא ביניידו ת"ק סבר רביעית הוא דיהיב ליה אבל ראשונה שניה ושלישית לא יהיב ליה **ור' יוסי** סבר ראשונה שנייה ושלישית נמי יהיב ליה **אבעית אימא** מקיף וניקף איכא ביניידו **דת"ק** סובר מעמא דעמד וניקף (נ) דמגלגלין עליו את הכל אבל עמד מקיף אינו נותן לו אלא דמי רביעית **ורבי יוסי** סבר ל"ש ניקף ול"ש מקיף אם עמד וגדר מגלגלין עליו את הכל **לישנא אחרינא** מקיף וניקף איכא ביניידו ת"ק סבר אם גדר מקיף את רביעית נמי יהיב ליה **ורבי יוסי סבר** אם עמד ניקף וגדר את הרביעית הוא דיהיב ליה דגלי דעתיה דניחא ליה אבל אם גדר מקיף לא יהיב ליה מידי

רוניא

[א] **נשעייה** באמתא מלבר,וניעבד מלגיו:עביד חבריה מלבר ואמר "דידי ודידיה הוא,אי הכי השתא נמי דקפיל ליה חבריה ואמר "דידי ודידיה הוא? א)קילופא מידע ידיע. **הוצא** אמר **נרמא** סינופי ב) יריכי מלבר,וניעבד מלגיו? עביד נמי חבריה מלבר ואמר דידי ודידיה הוא,אי הכי השתא נמי ניין ושדי ליה ואמר "דידי ודידיה הוא,משרירק ליה טינא,השתא נמי אתי חבריה וקליף ליה? קילופא מידע ידיע, אמר "הוצא ,לית ליה תקנתא אלא בשטרא : אבל אם עשו מדעת שניהם: **אמר לידא רבא** מפרזיקא לרב אשי לא יעשו לא זה ולא זה,**אמר** לא צריכא דקדים חד מנייהו ועבד דידיה,אי לא עביד חבריה אמר דידיה הוא,(ה)ותנא תקנתא לרמאי קמ"ל,**אי** הוי רישא לאו תקנתא לרמאי הוא אלא **משלמא** רישא תנא דינא ומשום דינא תנא תקנתא אלא סיפא דינא קתני תקנתא! **אמר** רבינא הכא בהוצי עסקינן "לאפוקי מדאביי דאמר "הוצא לית ליה תקנתא אלא בשטרא קמ"ל

דבחזית סגיא : מתני' ג)המקיף את חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית אין מחייבין אותו, **רבי יוסי** אומר יאם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל : **גמ'** אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי. אמר "אמר רב יהודה אמר ל"ש עמד וניקף ל"ש עמד מקיף, אי**תמר** רב הונא אמר "הכל לפי מה שגדר **ריב בר רב** אמר הכל לפי דמי קנים בזול, **תנן** המקיף את חבירו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית אין מחייבין אותו הא רביעית מחייבין אותו אימא סיפא **רבי יוסי** אומר אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל **בשלמא לרב הונא** דאמר הכל לפי מה שגדר בה היינו דאיכא בין ת"ק (ג) **ורבי יוסי**: ת"ק סבר (הכל לפי) דמי קנים בזול אין ומה שגדר לא **ורבי יוסי** סבר הכל לפי מה שגדר **אלא לחייא בר רב** דאמר הכל לפי דמי קנים בזול מאי איכא בין ת"ק לר' יוסי, **אי** דמי קנים בזול לא קיהיב ליה מאי קיהיב ליה? **אי בעית אימא** אגר נמירא איכא ביניידו **תנא קמא** סבר אגר נמירא אין, דמי קנים בזול לא **ורבי יוסי** סבר דמי קנים בזול **ואי בעית אימא** ראשונה שניה ושלישית' איכא ביניידו ת"ק סבר רביעית הוא דיהיב ליה אבל ראשונה שניה ושלישית לא יהיב ליה **ור' יוסי** סבר ראשונה שנייה ושלישית נמי יהיב ליה **אבעית אימא** מקיף וניקף איכא ביניידו **דת"ק** סובר מעמא דעמד וניקף (נ) דמגלגלין עליו את הכל אבל עמד מקיף אינו נותן לו אלא דמי רביעית **ורבי יוסי** סבר ל"ש ניקף ול"ש מקיף אם עמד וגדר מגלגלין עליו את הכל **לישנא אחרינא** מקיף וניקף איכא ביניידו ת"ק סבר אם גדר מקיף את רביעית נמי יהיב ליה **ורבי יוסי סבר** אם עמד ניקף וגדר את הרביעית הוא דיהיב ליה דגלי דעתיה דניחא ליה אבל אם גדר מקיף לא יהיב ליה מידי

רוניא

עליו לח סכל . לחס חלקו בשלשה הרשומות לכיון לגדר לח הכל לפחות גלי לעיתיה לגיחא ליה במלי לגדר מבבייה : **גבי** לפי מה שגדר . ככל ילילות שהוליא בהן הרשעון יחזיר לו מחלה : **דמי קניס**. לחמר ליה לדילי סגי לי בגדר קניס ולי לחפני בהוליא של גדר לבניס : **פ"ג מנן סמקיף לח מבירו מג'רומותיו לין מחייבין לותו לימא פיפא ר'יוסי לומר כו'וגדר לח הרביעית לותו לא יהא לי מידי ליה לגיחא ליה בשלשה שנים ולגיחא ליה בשלשה שנים לגיחא ליה בשלשה שנים לגיחא ליה בשלשה שנים ל

שכל דברי מלכות כהתכין על פיו. לפי תרגום [של] (משורום) ז) נעכם הלבה שהרג דכתיב "ויגידו למרדכי את דברי בין לאסתר למרדכי, ומיהו גמ' שלמו אין קופסין כן דדרשינן במגילה (דף טו.) והתם להיכן הלך ומפרש לפי שאין מציין על הקלקלה: **הבי** קתני וכן בגינה שתש' כו'. וכיוצא שיפה ים לפרש כן לאחר שתש בקעה ומקום שלא נהגו לגדול בגינה אין מחייבין לותן: **והא** "מכחון" קתני, קשיא. ותיובתא לוכה למעיין למימר היינו שכולן חון לחומה, מ"מ קשיא דמ"ל מחון הוה ליה למיתני: **גיין** ליה חברייה ושדי ליה. תע"ג לעטיל תמר "גזוזא מידע ידיע" בהולא לא ידיע:

לתפוקי

מסורת הש"ס

א) [יבמות כב: ב"ק נ:]: ב"מ מח: סב. סנהדרין מז. פה. מכות ח:]: ב) סוכה נה: ע"ש: ג) [שם תיתא רבא]: ד) ל"ל דלא סביא ליה בלא מלבא: ה) מגילה טו.: ו) ס"ל ועכו"ם: ז) [וכן בפירוש רש"י ס"ג]:

TIME דף/ שורה

ש כל	34:06	
הכ'	38:33	
והא	44:20	
ג"ל	47:04	

לאפוקי מדאמרי' ואפי' סבר דשפיר לית ליה למיתני תקנתא* לרמ"ח: **אם** עמד וגדר את הרביעית. ל"ג את עמד ניקף להו לכולהו ליתני ליה דגמרא קתני תמקוח בד מליאנא בתרא דקתמר "מקוח ניקף חוכא ביניהו" והא דלייק בפרק כילד הרגל (נ"ק דף כ: ושם) טעמא דניקף הא מקוח פעמים היינו להוזיל ליאנא: **דמי** קנים בזול. ול"ת מאי שנא משדה שאינה עשויה ליטע דאם נטעה חבירו אלא ברשות אמר רב וממולל בהסולל (ב"מ דף קא.) שמין לו וידו על התחתונה? ותוב"י דאלמי הכא דמי ח"ל לגידי סגי לי בכמילת בב זוזא ומ"מ למי קנים בזול יהיב ליה לאחן סהדי דאם הדר מולאם כ"ב בזול היום גודר בהם: **שניה** ובליטיתם לת. תומר ר"י דלייטו טעמא דאין לך אדם שאין היה מסייע לרביעית ע"מ שיהא גדול מד' רוחותיו ובקונטרס פירש לפי שכבר יצא מן השלשה מב"ד זכאי: הג"ה וקצת קשה דמ"כ גם ברביעית יצא זכאי עד טפח אחרון ע"כ: **רבי** יוסי סבר אם עמד ניקף וגדל את הרביעית. תמיה ליה דרבי יוסי סבר אם עמד ניקף דעד השתא היה מתמיר כדמשמע ליישנא "דמגלגלין עליו את הכל", להך ליישנא לא הוי הכי דמשמע דאפי' עמד ניקף לא הוי אלא כמו שגדל מאליו ולא הוי מסייע לרביעית ע"מ שיהא גדול מד' רוחותיו ובקונטרס פירש לפי שכבר יצא מן השלשה מב"ד זכאי: הג"ה וקצת קשה דמ"כ גם ברביעית יצא זכאי עד טפח אחרון ע"כ: וגדל את הרביעית. תמיה ליה דרבי יוסי סבר אם עמד ניקף דעד השתא היה מתמיר כדמשמע ליישנא "דמגלגלין עליו את הכל", להך ליישנא לא הוי הכי דמשמע דאפי' עמד ניקף לא הוי אלא כמו שגדל מאליו ולא הוי מסייע לרביעית ע"מ שיהא גדול מד' רוחותיו ובקונטרס פירש לפי שכבר יצא מן השלשה מב"ד זכאי: הג"ה וקצת קשה דמ"כ גם ברביעית יצא זכאי עד טפח אחרון ע"כ: **שניה** ובליטיתם לת. תומר ר"י דלייטו טעמא דאין לך אדם שאין היה מסייע לרביעית ע"מ שיהא גדול מד' רוחותיו ובקונטרס פירש לפי שכבר יצא מן השלשה מב"ד זכאי: הג"ה וקצת קשה דמ"כ גם ברביעית יצא זכאי עד טפח אחרון ע"כ: **רבי** יוסי סבר אם עמד ניקף וגדל את הרביעית. תמיה ליה דרבי יוסי סבר אם עמד ניקף דעד השתא היה מתמיר כדמשמע ליישנא "דמגלגלין עליו את הכל", להך ליישנא לא הוי הכי דמשמע דאפי' עמד ניקף לא הוי אלא כמו שגדל מאליו ולא הוי מסייע לרביעית ע"מ שיהא גדול מד' רוחותיו ובקונטרס פירש לפי שכבר יצא מן השלשה מב"ד זכאי: הג"ה וקצת קשה דמ"כ גם ברביעית יצא זכאי עד טפח אחרון ע"כ: **שניה** ובליטיתם לת. תומר ר"י דלייטו טעמא דאין לך אדם שאין היה מסייע לרביעית ע"מ שיהא גדול מד' רוחותיו ובקונטרס פירש לפי שכבר יצא מן השלשה מב"ד זכאי: הג"ה וקצת קשה דמ"כ גם ברביעית יצא זכאי עד טפח אחרון ע"כ: **רבי** יוסי סבר אם עמד ניקף וגדל את הרביעית. תמיה ליה דרבי יוסי סבר אם עמד ניקף דעד השתא היה מתמיר כדמשמע ליישנא "דמגלגלין עליו את הכל", להך ליישנא לא הוי הכי דמשמע דאפי' עמד ניקף לא הוי אלא כמו שגדל מאליו ולא הוי מסייע לרביעית ע"מ שיהא גדול מד' רוחותיו ובקונטרס פירש לפי שכבר יצא מן השלשה מב"ד זכאי: הג"ה וקצת קשה דמ"כ גם ברביעית יצא זכאי עד טפח אחרון ע"כ:

TIME

לאפוקי 51:06-54:52

זמ. 1:12:57

זמ. 1:17:04

טנ"ה 1:24:15

ורה' יוסי 1:30:27

ג) **ור' יוסי סבר.** דוקא גדלה דגלי דעתיה לכל גדלה מקיף לה: **רוניא מקפיס רבינא.** ל' שדות היו לרבינא סביבות תרבצה מלרוניא וגדלן: **סב לי כמה דגדי.** כרב הונא לגיבא דר' יוסי דלמה לכל לפי מה שגדר דהכי קי"ל כדמוכח לקמן: **יומא חד טוס גדר.** רוניא היה גודר תמריס מדקל שבאגמו: **קיבורא דמסיני.** לשכול של תמריס מצל רוניא ובפניו: **רמת כיס קלח.** גער בו רוניא בתריסיה דרבינא: **מ"ל.** רבינא לגיבא דעתיך שהביאין הדקלין עליך ונימח לך בשמירתן: **לא יהא לחא עיזי בעלמא מי לא כעים כו'.** כלומר לפי' לוקך ירא מן הגבים לריך לחמה לשמרן מן העזים: **ולאו גברא כעים לאבליי.** (להוציק ולגעור בהן ד) *) וירעם מתרגמי' לכלי (תהלים יח) וכן כל לשון הכרזה בתרגום יהונתן: **פייסיס כמס דמיפיים.** טוב לך (נ) להתפייס בלגר בשירה הזו"ל ומתרגמה לכך: הגה"ה ולי לא לחיננא לך כר' יוסי כו' מכלל דהכי הלכתא. וכן פסק ר"ת תמ"ס: **מרבעה לגלגל וד' לגלגל.** פי' שמעתא לגלגל לרבעון עגיל ולגלגל לרבעון עשיר, וכך לחמר לו לרבע כסרות גריכין לרבעון עגי למלכות ביתו ליום כמו שגריכין לעשיר, וזה עני הוא וגריך לו הסדה לפרנסה וכסם שלחה לומר לו הסחלק מעני 'דגיעת דבר מלרת' מקום ועשית היסר והטוב' לך לני לומר לך עשה יפר וטוב לעני זה ולל תסלקהו, **ויש לגמגם** דהטעון קרוי גלגל ולא הרבעון כדלחמרי' בעלמא (גדליס דף טו:) מלי דלרגם 'מרבעה לגלגל' לומר לפי רוניא-רבעון היה (ד) וניתן עורות לעבדנין לעשות מהן מגעלין למוכרן בשוק וכך לחמר לו לר' ספרא לרבינא העני זה שכרו מועט שהוא לריך ליתן שכר הרבה לעבדנין דלחמרי לימני מרבעה זוזי לגלגל מקח הטוב, ולחרבעה זוזי לשכר העבדנין, **ויימא** גלגל[ל] לפיכך עשה יפר וטוב ותהי לו סדה זו לפרנסת ביתו [ע"ל] ד' גלגל ד' כלכרות לריך לעבדן עני וד' לגלגל כמו כן ד' לעורך עבדן עשיר ומשל הוא כנגד רוניא שהיה לו סדה תחת כתוף שדות של רבינא כדלחמר לעיל דרבינא תקפיה מתרבע רוחותיו ועכשיו קנה לו סדה אלל מגר רבינא ומפסיק סדה רבינא בין שדותיו ות"ל רב ספרא לרבינא שיעשה היפר והטוב להניח לרוניא לותה (ה) לעכשיו יהיה לו שדות שכמו שלריך שמירה לשני שדות [לריך] נ"ב לחחד ומכמה דברים יניחת החחד מרוחה כיניחת שדות ועמלה רוניא משתכר:

מרבעה. מפייני לותו לגבותו מד' לממות. דבסכי שני להזיק רליה: **כחוקה שנתן.** לם לחמר החחד לחחר שכבתו חני שמיחיו מעלי שלח רלה זה לסייעני ותובעו חני היניחה וזה לומר נתתי חלקי לחבירי: **עד שיבוא סבוכא.** עדיס שחבעו ולח נתן לו לכיון דחבוכא עליו וחשפט זה לכל גוני לח היה בוכה מעלי שלח היה לוטק עליו בב"ד: **שמר לו כוחל שמר.** לסייעו בהגבהתו שמר הכני כוחל לחמר כעבד כוחל זה כדי לסכך ולחת עליו חקרה מכוחל לכוחל חע"פ שלח נתן עליו עדיין החקרה: **מגלגלין עליו לם סכל.** דגלי דעתיה דניחח לי בהגבהה להילך: **בחוקה שלח נתן.** לם כח הרלחון וחבעו לדין לחחר שכמר לח כוחלו לכוחל רלחון ולומר לו מן לי חלקך כמה שהגבהתי וחב לומר נחתי חלקי לחיו נחתן שלח בעדיס שלין מכפלו זה גלוי לכל ועד שייחיבוהו בית דין לילי עבוי ליתן: **נבי' סקובא זמן לחבירו.** במלוה שהלוהו לחבירו משלו שנחכוון לגבות ביחד ושיהיה כוחל זה שהגביה חבירו אחד מכוחל הבית: אע"פ שלא נתן עליו את החקרה. על כוחל זה שהגביה חבירו אלא בעין קונדסין ונתן אחד על כוחלייו אעפ"כ מגלגלין עליו את הכל מה שהוציא זה על אותו גובה ייחר על ד' שאע"פ שלא נתן החקרה עליו נהנה הוא מן הכוחל ו) וההנאה היא בביחו מחסת אותו כוחל: **והואיל** אין מחייבין אותו לגבות אם פוגן הלה ואמר אני נחתי והגבהתי עמו והלה אומר לא נחת הרי הוא בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן: **הקובע זמן לחבירו.** לפרוע לו את חובו:

ו) מלחה דע"ל ומכאן היל מחמת שהוא לר' נכיעו ע"י לוחו כוחל.

"הגה"ה כחב בספרים לכל מקיף לה יהיב ליה לגלה דמי רבינית. וקשה דמגלן דיהיב ליה לפי' דמי רבינית דילמה לה יהיב ליה כלל וכן מלמע בפ' כיצד הרגל (ב"ק דף כ: וסה"ב פעמה) דקלמר טעמה (ו) דניקף הל מקיף פטור ב"מ וה נהגה וה לה לחסר פטור ולדי שלחי החם ד"ע לדידי סגי לי בנטירלא בר זוחל מיהו יש לדחות דה"ק לדידי סגי לי בנטירלא בר זוחל הלכך פטור מלסייע לר' רוחות לכל רבינית לסייע דחין לך לחדם שלח יסייע לרבינית שיהיה גדול מחרבע רוחותיו: **ואי** לח דלינהו לך כרב הונח לגיבא דר' יוסי. קלם היה נרלה שלח להפחידו היה לומר כן מדלח קלמר ולי לח מנבינח לחפדנח מיכ לו מחינח לך בסלוחה דלח מבע דמח ולע"ג דבלוהב הגזל (סוכה דף לד: וסה"ד ובדרום) לחמר שמוחל להנהו דמזבי לחמ לחנו זבייהו ולי לח דרסינן לכו כר' טרפון ובמי למימר החם דלהפחידם היה לומר כן הכל נרלה דהכי ס"ל כדפירש רש"י ועוד מדקלמר ליה זיל פייסיה בחלי דלחיים משמע דמן הדין היה לו יותר חם לח בקבינ שכבר נחחיים: **ארבעה** לגלה כו'. לפירוש הקונטרס מקשה ר"ת [הל]לן מרחמים בדין ו) ועוד דקלמר סבר רבינח לסלוקי משמע שעשה רבינח ועוד מה לייך כלן הלי מעשה לי מקום דלייהי ברבינח ורוניח לייהי נמי מעשה דהמקבל (נ"מ דף קפ:) רוניח שחלח דרבינח הוה והכך מרי עובדי דמעמין לייהי נמי החם ועוד דלגלה הוה עור כדלחמרי' (מו"ק דף כו.) מלי דרגם 'מרבעה לגלגל' ולומר ר"ת לזכן לרעת לחילוק דלגלה היינו לחילר לחחם ולכך דלחמר ר' יוסי לחילר לחחם כמו בגדול ה"ג מלי טעמה דיבל דבר מלרת מקום שיהיה כל שדותיו סמוכין זיוכל לחוכבן בבת לחת ולכך הוה מלרן מרוח לחת כמו לחה מג' רוחות וה"ר לברכה פירש דהך לרעת דזכן רוניח לחילר דרבינח הייט לחלרת לחותן שדות שהיה רוניח לרים בהן כדלחמרי' רוניח שחלח דרבינח הוה וה"ק ליה רב ספרא לרבינח לעני שלין לרוניח בגוף הקרקע כלום מכל מקום הוחיל שהוח עובדן הרי הוח מלרן (ו) כמו דלחמרי לימני מרבעה לגלגל עוסקין ד' זוז על הטור וכמו כן לריך ליתן לגלגל לחותן המעבד לח הטור: **מארבע** לחמות ומעלה לין מחייבין לחותו כו' בחזקת שלח נתן. לילי כגון דילמין דקדם חד ולרליה לחבריי והיה מסרהב כדמסמע ליקמן לין מחייבין לחותו ולכך הוי בחזקת שלח נתן ות"ל להעמיד בשעשה חזיה: **אע"פ** שלח נתן עליו לת הכל. לע"ג דזה נהגה וזה לה לחסר פטור מ"מ כיון דגלי דעתיה דניחח ליה בהגבהה חייב וכן מסמע נמי בכיצד הרגל (ב"ק דף כ: וסם) דקלמר טעמה דניקף הל מקיף פטור ב"מ זה נהגה וזה לה לחסר פטור ופ"ה כשעמד ניקף חייב כן נרלה לי לי נמי הכל זה חסר הוי שגורס לו שהגביה הכותל למעלה מד' לממה כדי שלח יהיה לו היזק לליה בשום ענין ממנו: **הקובע** זמן לחבירו. תור"י דזקה קובע זמן לחבל בשחם הלוחה לה מחיב ליה חוק שלשים חוק: **ובא** בזמנו ולחר פרעתיך חוק זמני ולגלה לי שים עדים שחייב לו ונקבע לו זמן דלי נלוו לכי ניהמניה שפרעו חוק זמן במינו דלי נבי לחמר לה הלוים לי כלום לו לה קבעה לי שום זמן ולקמן מיבעי ליה

א) [נעיל כ:] : ב) ל"ל ובא בזמנו . כ"ל : ג) שייך לעמוד בקודם : ד) [מכלויי לשון הממע קול כ"ל כ"ל]: ה) ס"ל ג"ב ול"ע רק הוא פ"ב מד סס"ד . כ"ל : ו) [כדלימת בכתוכות מד.] :

רבינו גרשום

הב לי כמה דגדרי . הלא"ל והקפה שדך מר' רוחותיה ושאחרת ד) [מכלויי לשון הממע קול כ"ל כ"ל]: ה) ס"ל ג"ב ול"ע רק הוא פ"ב מד סס"ד . כ"ל : ו) [כדלימת בכתוכות מד.] : מהרלאתי : הב לי דמי מתן לי לפי חלקך המניעך קנים בוול . כלומר אם לא תרלה ליתן שיעור גדר פוב תן לי מיהו שיעור דמי קנים בוול : היה קא נדר דיקלא . היה (ולקמן) [ליקמן] דיקלא : א"ל רבינא לאריסיה זיל אייתי לי קיבורא . כגון אשכול של ג' או ד' תמרים תלויים בקנה א' מאותו דקל : רמא קלא . נער בו באותו אריס שלא יגע בתמרים : דניחא לך . בהני נדרים דנדרי: אלא עיזא בעלמא . כלומר מי לא בעית למעבד נפשיה מחחת עיזי ולא ליפסדו בשדך והשתא לא צריכת : פסיקנא לך כרב הונא אליבא דר' יוסי . דאמר הכל כמה שגדר : ארבעה לצלא ארבעה לצללא . כלומר דהיכי דצריכי לאושפיי עשרה שהוא (דלא) [צלא] ד' ככרות למזונותיו ואנשי ביתו כך צריכין לעבדן עני משל אמר לו כלומר מעשה זה דבר מיצרא אינו אלא משום ועשית הישר והטוב וכיון דזה רוניא עני הוא (אעפ"כ) אינו יכול לחיות בלא שדה (שאם) [ואם] לא יקח עכשיו יפסיד פעותיו ואין לו לבים להתפרנס משום הכי לא תבלי למלוקיה דאין לך ועשית הישר והטוב גדול מזה דהשביק ליה למיזן : **פיסקא** כותל חצר שבין ב' חצירות שנפל מחייבין אותו למעבד שיסייע לבנות עד ד' אמות משום חיוק ראיה והואיל דמחייבין ליה למיזעיא אם פוגן הלה לא נתן לי כלום אלא אני לבדי בניתי לי משלי וזה אומר נתתי הרי הוא בחזקת שנתן עד שיביא ראיה עדים שלא נתן : **מד' אמות** ולמעלה אין מחייבין אותו : למיעבד לבנותו ליבא היזק ראיה : **מפני** לו זה . **שלא נתן מד' אמות** ולמעלה ובנה זה בחלקו כותל אחר גבוה כמו זה עליהם את התקרה מצד דמארבע אמות ולמעלה אין מחייבין אותו לבנות אם פוגן הלה ואמר אני נתתי והגבהתי עמו והלה אומר לא נתת הרי הוא בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן : הקובע זמן לחבירו . לפרוע לו את חובו :

הגהות הב"ח

(ה) גמ' כב לי לפי דמי מקיפים : (ב) שם בעלמא נלמכלויי בעיא כ"ל ותיבה נלמ ממחק : (ג) רש"י ד"ה פייסיה וכו' עוב לך מלוחת להחפיים:(ד) ד"ה מרבעה לגלגל וכו' לפנן מרבעה לגלגל וכו' היה ולוקח עוזות ומוכן עורות לעבדנין:(ה) בא"ד חותה שדה דעבדני : (ו) תוס' ד"ה כב"ם וכו' דקלמר טעמא דגדר ניקף : (ז) ד"ה מרבעה וכו' כמוך דלמרי ליכא : (ח) ד"ה לע"ם שלא נתן עליו לת המקרה מגלגלין א"ל ל"ל ועמד דגדר ניקף :

נוסחא

ראלף ביתין ד"ה ב"ב ב"ב ב"ב

לי לתמרין מיגו במקום חזקה ומ"מ אין להוכיח מכאן דקסבר ריש לקיש המלוה את חבירו בעדים אין לריך לפורעו בעדים דתניא דמיירי הכא שהלוהו שלא בעדים דאפילו למ"ד לריך לפורעו בעדים ה"מ היכא דלא הימניה אלא בפני עדים ואם תאמר מכל מקום ניפשוט מהכא דלא לתמרין מיגו דלי בעי אמר פרעתיך עתה ואומר ר"י דהא לא תפיש מיגו כיון דמיירי דקיימי ביום לחרון של זמן ותע"ג דמסקינן בשלהי ההשולחל (ב"מ דף קג: ושם) דעביד לינים דפרע ביומא דמיעלם זימניה מ"מ אין זה מיגו דלא תפיש לינים למימר פרעתיך היום לבל רגיל הוא לומר פרעתיך לחמול ושכחתי:

בי היכי דלא ליטרדן המלוה שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן היכי דמי אילימא דאמר ליה פרעתיך בזמני פשיטא בחזקת שלא נתן אלא דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני אלמא עביד אינש דפרעיה בתוך זמניה שאני הבא דכל א) שפא ושפא זימניה הוא ת"ש שובי לחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן היכי דמי אילימא דאמר ליה "פרעתיך בזמני" אמאי לא אלא לאו דאמר ליה פרעתיך בתוך זמני אלמא לא עביד אינש דפרע בגו זימניה, שאני הבא דאמר מי יימר דמחייבו לי רבנן ורב הונא ברי' דרב יהושע עבדי כאביי ורבא, מר ברר אשי עבד כר"ל "והלכתא כר"ל "ואפילו מיחתמי ואע"ג ג) דאמר מר "הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בישבועה, חזקה לא עביד אינש דפרע "בגו" זימניה. "איבעיא להו תבעו לאחר זמן ואמר לו "פרעתיך בתוך זמני מהו" מי אמרינן במקום חזקה (ה) (אמרינן) מה לי לשקר או

ומכאן אתה למד מי שנטלטלו על מי להביא ראיה לימח מי בתוך זמנו הגיעה מת (ג) בתוך שלשים יום בחזקת שלא נפדה והשתא היכי מדמי לה לבכור להתם נמי שייך למימר לא ליטרדן ולכך לריך לומר דבכור כמי תיכא טירדא דמצוה שלריך מיד ליתן דוכריון מקדימין ומפרש ר"י מעשה אחר בהכי דיין דמייב לו ואיתרמי ליה זוזי פורע לו תוך הזמן דלא ליטרדן לבל נבי בכור דלמכתי לא ליתייב כלל עד לאחר ל' יום ושמא ימות בתוך ל' ויפטר וכן שומר שמא יפול ביתו של מפקיד וילמדך שוכר דלאחת דלא פדיף מיניה ומיהו קשיא דמכותל חלר שנפל ודייק מיניה דעביד לינים דפרע. בגו זימניה לחבי ורבא דמי תיקשי דמוחו התם דלא עביד דפרע דשמא לא יבנה זה התם הכותל ומיהו בכמה מקומות יכול לומר ולימעמך ולא קאמר: **איליבא** דת"ל פרעתיך בזמני פטיחא דיין לחלם פורע תוך זמנו ואתן סהדי שזה עשה כותל לילמרך לתמוטינן דלין לריך לפורעו בעדים וי"ל דאפילו מ"ד גבי מלוה מבירו בעדים לריך לפורעו בעדים התם משום דלא הימניה מפיקרא אבל הכא ליכא שום הוכחה דלא הימניה הילכך פטיחא דאין לריך לפורעו בעדים: **ואפילו** מיחתמי. ותע"ג דלומר דבגו הבא ליפרע כו'. נראה דביתומים גדולים מיירי אבל בקטנים לא גבי אפי' תוך זמנו (נ) לרב אפילו למפרע טעמא דאין מזקקין משום פריעה בעל חוב מזה ויחמי לאו בני מיעבד מזה ניהו ואפילו לרב הונא בריה דרב יהושע למפרע משום דלרני לא גבי מיחתמי קטנים אפילו תוך זמנו אבל בגדולים משום שמא התפיסה הבעל לרני תע"ם שהוא תוך הזמן ומיהו מתלמה אין ראיה להתם חיישינן לרני אפילו בגדולים משום דחיים בהנאי בית דין דלחתרינן בהטעמא (תוספות דף קב: ושם) דחיישינן טפי לרני בבטוחי מבבא דמתו משום כיון דחיתנו בהנאי בית דין חימור לרני אתפסיקו ואין להביא ראיה מדלא קאמר הכא תע"ג דאמור רבנן אין מזקקין לנכסי יתומים קטנים אתי"כ רבית אוכלת בהן כו' דלא מיירי בקטנים אלא דוקא בגדולים דשמא משום רב פפא נקט מילתיה בגדולים אי נמי נקט ההוא דהכא ליפרע לחמוטינן דגבי אפילו בלא שבועה ואין להביא ראיה מדלא קאמר הכא תע"ג דאמור רבנן דמים לינים לא מיירי אלא בשבועה דכיון ד

בבא בתרא ה

הגה"ה כתב בספרים מכל מקום לא יהיב ליה אלא דמי רביעית. (ירק) (אמר) ו-ק לעיל מהקודם (ב: ד"ה שלשה)

ונראה דמיגלן דיהיב ליה לפי דמי רביעית דילמא לא יהיב ליה ⓒ

כלל וכן משמע בפ' כיצד הרגל (ב"ק קף כ: ושם ד"ה טעמא) דקתני טעמא

(ו) **לאיקוף** הלתקוף פטור ס"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור, ודמי, שהני התם

לה"ל לדידי סגי לי בנטירה כר זוזא, מיהו

יש לדחות דה"ק לדידי סגי לי בנטירה כר זוזא הלכך פטור מלסייט לר' רוחות אבל רביעית יסייט דאין לך אדם שלא יסייט לרביעית שיהיה גדול מחבירו רוחותיו: **ואי** לא דתימא לך כרב הונא אליבא דר' יוסי. קסבר היה גרוסה שלא להפחידו היה לומר כן מדלא קתני "ותו לא, מגבינא לאפדנא מיך" אלא "מחינא לך בסילותא דלא מבטי דמעי" ואע"ג דבלובלב הגזול (סוכה קף לב: ושם ד"ה ונדרום) אמר שמואל להגהו דמזבני לסת לחמון זביניכון ותו לא דרבינן לכן כר' טרפון דאמר התם ג' שיטות ד"ה היה אומר כן, הכא גרסה דהכי ס"ל כלפילם (רש"י) ועוד מדקתמר ליה "זיל פייסיה כמאי דלפייס" משמע דמן הדין היה לו יותר חם לו בשביל שכבר נתפייס: **ארבעה** לגלגל כו'.

לפירוש הקונטרס אמאי [הא] לין (ד) מרחמים בדין ו) **ועוד** לקתמר "סבר רבינא לסלוקי" משמע **שטעה** רבינא **ועוד** מה שייך כאן **ואמי מטעמה** לי משום דלייני ברבינא ורוניא לייתי נמי מטעמה להמקבל (ב"מ קף קט.) **רוניא** שתינא דרבינא הוא **והכך** תרי עובדי דמעתין לייתי נמי התם **ועוד** לגלגל הוא **עוד** כדלמרי' (מו"ק קף כו.) מתי דרגם לגרסת דגלגל **תלמוד** לומר "ת"ל וזבח מלמד שהיה רבינא מרעה מלגרה דמיגרה הוא והיה רבינא מגרן מר' רוחות ורוניא מרוח לחת ולוף על גב דלמר בהמקבל (ב"מ קף קה:) הני תרבצו בני מגרה לקלים חד מיניהו וזבן מאי דזבן זבן מ"מ **סבר** רבינא לסלוקי משום שהיה מגרן מר' נמדלן ורוניא רק מרוח לחת ס"ל **רב ספרא** לחמרי ליכא "תרבצה לגלגל" פירוש לעור גדול כדי ליתן לתבדן ד' זוז"ו ד' לגלגל" טור קטן כלומר לריך ליתן מן הקטן כמו מן הגדול שיש טורח בקטן כמו בגדול ה"נ מאי טעמא דינא דכר מגרה משום שיהיו כל שדותיו סמוכין לאותו גורן ולכך הוא מגרן מרוח לחת כמו לחה מר' רוחות **דבר** חברתה פירש דהך תרעא דזבן רוניא לחילרא דרבינא היינו לחילרא דלותן שדות שהיה רוניא לרים דהן כדלמרי' רוניא שתינא דרבינא הוא וה"ק ליה לרב ספרא לרבינא "אע"פ שאין לרוניא בגוף הקרקע כלום מכל מקום הואיל שהוא עובדן הרי הוא מגרן (ז) (כמו) דלמרי' ליכא תרבצה לגלגל נותנין ל' זוז על העור וכמו כן לריך ליתן לגלגל לחומן המתבד לת הטור":

מארבע לחיירי כגון דידעינן דקדם חד ותרלים לחבריה והיה מסרהב כדמשמע ליה מן מחייבין לחותו"ולכך הוי בחזקת שלא נתן ול"ל להטעימך בשעשה חזית: **אע"פ** שלא נתן (ח) אתקרקע מגלגלין עליו כל. תע"ג דזה נהנה וזה לא חסר פטור מ"מ כיון דגלי דעתיה דניחא ליה בהגבהה חייב, וכן משמע כמי בכילד הרגל (ב"ק קף כ: ושם) דקתמר מטעמא דניקף הת מקיף פטור ס"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור ואפ"ה כשעמד ניקף חייב, כן נראה לי. **אי** אמרת הכא זה חסר וזה נהנה הוא שגורם לו שהגביה הכותל למעלה מד' אמות כדי שלא יהיה לו היזק רלוים

בשום ענין ממנו: **הדרבע** זמן לחבירו. תוי"ט דוקא קונבס זמן (ובכך יהא הלכה כאחת משתי שבירות לפני יום ג') בזמנו **ובא** ותמר "פרעתיך תוך זמני" תינו נחמן. וגרסה לי שם עדים שחייב לו ויקבע לו זמן ותי לתו לא הכי ניהמניה **שפרעו** תוך זמן **דתי** תמר "לא הלוית לי כלום", תו, "לא קבעת לי שום זמן", ולקמן מיבעי ליה "לא קבעת לי זמן" ותי לתו לא הכי ניהמניה **שפרעו** תוך זמן **דתי** תמר "לא הלוית לי כלום", תו, "לא קבעת לי שום זמן", ולקמן מיבעי ליה "לא קבעת לי זמן" ותי לתו לא הכי ניהמניה

מסורת הש"ס

א) [נעיל כ:] : ב) ג"ז ובא בזמנו . רמ"ל : ג) שייך לעמוד הקודם : ד) [תכנויי לשון הרמת קול כנ"ל רמ"ן]: ה) ס"ת לג"ג ול"ג רק הוא הג"ה עד ס"ד . רמ"ל : ו) [כדלעיל בכתובות פד.] :

הגהות הב"ח

(ג) גם' הכ לי לפי דמי קניס : (ב) שם בעלמא לאכלוויי בעיא כ"ל ותיבעי לאו ממחק : (ג) רש"י ד"ה פייסיה וכו' עוד לך בעיות להתפייס:(ד) ד"ה מרבעה לגלגל וכו' רשע היה ולוקח עוכות ונותן עורות לעבדנין:(ה) בא"ד תותה שהם לעכבו : (ו) תוס' ד"ה מגלגלין וכו' דקתמר טעמא דגדל ניקף : (ז) ד"ה מרבעה וכו' כמוך דתמרי מיכני : (ח) ד"ה לעיל מת נהנה עליו מת שהקרקע מגלגלין וכו' טעמא דגדל ניקף :

---

* הניקף לגאוני.

△ לשונות של הפחדה

מהדק

מהדק (תוס' ד"ה אורבעה)

△ קושיות על ר"ת ארש"י.

□ ר"ת

◇ פירושים על ר"ת ולאורבעה

⬠ סימון לציור קשר בין הקושיא לתשובה "רוניא נמן ארבעה אוזלרא..." למעשה את רוניא ורבינא

* ואפילו הקונטרוס לא רוצה אלא טעות מפי הדיוט

* ולא כלבוש כדפירש רש"י דפירוש

בראיה "אני טאטאתי..."

* רבינא מקיף את רוניא מן רוחות

ציור לר"ת

ובכך רוניא שמין למה מוכח מעשה שהקודם שבא מתוארו כאן - דקי, מעשה שה כאן - דקי, רוניא קונקיות סביב

ובכך רוניא שמין למה מוכח מעשה שהקודם שבא מתוארו כאן - דקי, מעשה שה כאן - דקי, רוניא קונקיות סביב

* ר' אפרש"י - מקשר בין מעשה שה למעשה בשלמא הוא טעה בו ורוניא נמן הוא בשלמא מעשה שה למעשה

* ובכך רוניא שמין למה מוכח מעשה שהקודם שבא מתוארו כאן - דקי, מעשה שה כאן - דקי, רוניא קונקיות סביב

לי תמרינן מינו במקום חזקה, ומ"מ אין להוכיח מכאן דקסבר רבים לקים המלוה את הבירו בעדים אין צריך לפורעו* בעדים, לחפצך דמיירי הכא שהלוהו שלא בעדים אלא הודה לו בפני עדים לחפילו למ"ד צריך לפורעו בעדים ה"מ היכא דהלוהו בפני עדים משיקרא

* ואפילו אי אמרינן סברא זו מן התורה, מ"מ אין לנו לעקור דבר מן הגמרא ומן הפוסקים שלא אמרוה אלא בדבר שאין בו שום ספק כלל, אבל בדבר שיש בו ספק אפילו מדרבנן אין לנו לעקור דבר מן הגמרא ומן הפוסקים. ועיין בתוספות ב"ב קנ"ג ע"ב ד"ה אלא מאי ובתוספות שם ד"ה אלא מאי ובתוספות ב"ק ק"ה ע"ב ד"ה אלא מאי ובתוספות שבועות מ"ג ע"ב ד"ה אלא מאי ובתוספות שם ד"ה אלא מאי ובתוספות שם ד"ה אלא מאי ובתוספות שם

ה: (2 מתוך 3) **ואפילו** (א) מיתמי. וטע"ג דתמור רבנן הכא ליפרע כו'. כרתה דביתומים גדולים מיירי **לגבי** דקטנים לא גבי תוך (את תלוה) ⊛
זמנו (ג) גלרב ספפ דמפרש טעמא דתין מזקקין משום פריעת בעל חוב מנלן דכי מיעבד מלוה-ביניהן (ואפילו לרב הונא בריה דרב יהושע דמפרש טעמא משום גרלי, לא גבי מיתמי קטנים אפילו תוך זמנן-דתין מקבלים עדים שלא בפני בעל דין, דקטנים חשוב שלא בפניו כדתמוכא בריש פרק הגוזל בתרא (ב"ק דף קיב.), ואפילו נתקבלה עדות בחיי האב (ל) מנית למימר דחיישינן לגרלי אפילו תוך הזמן-דקטנים (ד)דתמכן גבי חלמנה בפרק המוכר (גיטין דף לד: ושם) דתנן תין מחלמנה נפרעת מנכסי יתומים חלוק בשבועה וטעמא משום שמא התפיסה הבעל גרלי וטע"פ שהוא תוך הזמן, ומיהו חלמנה אין רגילים להתפיס בגדולים משום דחיית לגרלי אפילו בגדולים משום דחיית לה בתגלי בית דין כדתמרינן בהמוכר (כתובות דף קג: ושם) דחיישינן טפי לגרלי בבנותיו מבבת לחמו משום כיון דחיפתלו בתגלי בית דין חימור לגרלי לתפסינהו ונתי להבית רחיים (ה) מדלא קתמר הכא 'וטע"ג דתמור הכא' תלמד קתמר רבנן תין מזקקין לנכסי יתומים קטנים חע"כ רבית חוכלת בהן כו' דלא מיירי בקטנים דלא חוקו בגדולים, דשמא משום רב ספפ נקט מילתיה בגדולים, אי נמי נקט ההוא "להבא ליפרע" לאשמועינן דגבי אפילו בלא שבועה ונתי להבית רחיים משלמי דמכילתין (דף קעד:) דקתמר 'מתי ביניהן-דלרב ספפ ורב הונא בריה דרב יהושע' ולא קתמר תיבעי בינייהו כגון 'דמית לוה תוך הזמן' דלרב הונא ורב ספפ תמר בשמעתין 'ליש להו חזקה לרים לקיש ועוד דבכמה מקומות יכול למלוח 'תיכא בינייהו' מוכח-תלא דבר תחד תו שנים (ב)דתמרינן בהמניח (ב"ק דף נג. ושם ד"ה הקדישו) גבי פלוגתת דיוסף השוכר בית להבית רחיים דאפילו ל

כ: (3 מתוך 3)

אע"ג דלמאי דקאמר רבנן הכא ליפרע מנכסי יתומים כו'. ותניא נמי בפ' הכותב (כתובות דף פז. ושם) לכל מה לטעמא שהרי לחמרן תכמים הכא ליפרע כו' משמע שהיה מסקנה בשום מקום ותימה היכא לחמרן חכמים, דלמאי דקאמר לקמן דשחטי ד"ח וחייבין לגרגי טפי ואומר ל"ר נזדמנה בפרק הכותב (שם דף פד.) גבי מי שמת והניח לשה ובעל חוב ולית להו מלוה ופקדון כיד לחרים כו' יתנו ליורשים שכולם שוין ואין היורשין לריכין שבועה, ועוד בשבועות (דף מה.) וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה וכו' שלא מלינו שלא תבא שטר זה פרוע, אלמא גם האב היה נשבע שלאחר פרוע משמע שהם הולילו שטר חוב על אביהן ול"ל היסתפקו לי הלא פרעתיך בגו זימניה, אין לריך לטעמא שבועה: **בני** אמרי במקום חזקה מה לי לשקר זו לא. **בקונטרס** ה"ג כר מרדכי והלא הך חזקה מסטר לבשטר היא גופה אלא בשבועה ובהך חזקה גופה בלא שבועה ול"ל מאי קא מיבעיא ליה הא פשיטא דמיגו במקום עדים לא אמרינן כ"ש במקום חזקה דעדיפא מיהו גופה דלא קשה כלל דודאי עדים מחזקה דהתם שפרעו לפני עדים, ולי אמרי לפעמים אחר זמן ידעינן שלא פרעו היה גופה מן היתומים בלא שבועה, ומה שלריך שבועה בים לו שטר זהו לפי שאינו מוליא מתוך השטר אם פרע, ואם נאמן לזוזי מנין לזיין ליה מפסיקי דספרא כדאמרינן בפ"ק דב"מ (דף י.) **אלא קשה** דמ"מ תפשוט דלא אמרי' מיגו במקום חזקה מדאמרי' בר חמא דאמר בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מה: ושם) המפקיד אצל חבירו בשטר לריך להחזיר לו ה"ג (בשטר) ולא מהימן לומר החזרתי לך "במיגו דלתי לי" שטרך בידי מאי טעמא דמ"ל שטרך בידי מאי בעי ד"ת דלא אמרי' במקום חזקה דחזקה טפיפא דאין לריך שבועה וטעמא "דשטרך בידי מאי בעי" לא מהני לפוטרו משבועה ושמא סוגיא דהכא לא סבירא לרמי בר חמא, ולא דמי **לההוא** דפרק האומר (דף סד: ושם) דאמר היכא דמוחזק לן דלא פרעו מחזקינן ליה בחוב ומאי קושיא לא מיבעיא לרמי בר חמא, ולא דמי **לההוא** דאמר לה מנה לי בידך ואמרה לו פרעתיך ואמר לא פרעתני דאמרינן המוחזק בשטר חבירו ואומר פרעתיך הרי הוא כמוחזק בשטר שלו ואפילו הכי אמרינן מיגו דלתי לי בשטר לא פרעתיך, ואמאי לא אמרינן מיגו דלתי לי בשטר פרעתיך, ואי משום דמוחזק בשטר הוי כמוחזק בחוב ומיגו במקום חזקה לא אמרינן, אם כן אמאי אמרינן מיגו דלתי לי בשטר פרעתיך הא מוחזק בשטר הוי כמוחזק בחוב ומיגו במקום חזקה לא אמרינן, ועוד מאי קושיא לא מיבעיא לרמי בר חמא דאמר מיגו במקום חזקה לא אמרינן אפילו הכי אמרינן מיגו דלתי לי בשטר פרעתיך, אבל לרב אשי דאמר מיגו במקום חזקה אמרינן אפילו הכ

או דילמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר ה"מ בחזקה שנתן עד שיביא ראיה שלא נתן אבל היכי דמי אלימא שתבעו לאחר זמן ואמר לו "פרעתיך בזמני" פשיטא אלא לאו דאמר ליה "פרעתיך בתוך זמני" אלמא אפילו במקום חזקה אמרי' מה לי לשקר שאני הבא דכל שפא ושפא זמניה הוא ה"מ אמת ולמעלה אין מחייבין אותו סמך לרבותא אדר בי עלה שיביא ראיה שנתן ה"ד אילימא שתבעו לאחר זמנו ואמר לו "פרעתיך בזמני" אמאי לא אלא לאו דאמר (ה) "פרעתיך בתוך זמני" אלמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר שאני הבא דאמר מר מי יימר דמחייבי לי רבנן א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי (ו) זמנה לי ביד אמר לו הין, למחר אמר לו דתנתו לי, אם אמר: נתתיו לך פטור, אין לך בידי חיוב מאי לאו "נתתיו לך" דא"ל פרעתיך בזמני "אין לך בידי" דא"ל פרעתיך בתוך זמני וקתני חייב אלמא במקום חזקה לא אמרינן מה לי לשקר, לא, מאי "אין לך בידי" לא היו דברים מעולם (ז) דאמר מר כל האומר "לא לויתי" כאומר "לא פרעתי" דמי: סמך לו כותל אחר מגלגלין עליו את הכל כו': א"ר הונא סמך לפלגא סמך לכולה ורב נחמן אמר לעולם דסמך, סמך, למאי דלא סמך, לא סמך, (ח) ומודה רב הונא בקרנא ולופתא דמיא ב"ג באפריוא (ט) ובקבעתא דכשורי. אמר רב הונא "בי כוי לא הוי חזקה ואע"ג דעבד ליה הימלטי דא"ל אמינא לכי פייסת לי לא ליתרע אשיתא" (י) אמר ר"נ אחזיק להודרי לא אחזיק לכשורי, לכשורי אחזיק להודרי, רב יוסף אמר: אחזיק להודרי אחזיק לכשורי אמר רב נחמן 'אחזיק: להודרי אחזיק לכשורי לכשורי אחזיק להודרי. אמר רב נחמן אחזיק לשפי, אחזיק לשפי לא אחזיק לנטפי, ורב יוסף אמר אפילו אחזיק לשפי אחזיק לנטפי אבל אמר רב נחמן 'אחזיק לשפי אחזיק לנטפי, לנטפי אחזיק לשפי אבל לצריפא דאורבני לא, רב יוסף אמר "אפי' צריפא דאורבני, עבד רב יוסף עובדא בצריפא דאורבני/ אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה המשכיר בית לחבירו בבירה

ואמר לו פרעתיך בזמני חמאי לא כו'. הוה מני לשטויי הא דקתני בחזקה שלא נתן הייט בתוך זמנו ולאחר זמנו ואמר פרעתיך בתוך הזמן ליכא כדפרי' לעיל לבל לאחר זמנו הוי בחזקת שנתן דבמקום חזקה לחמרין מה לי לשקר לך ניחא ליה לשטויי הא דקתני סתם מימר אמר מי יימר דמחייבי לי רבנן דלא תיקני נמי לאחויי ולרבות:

בל התומר לו לויתי לומר כו'.

הקשה ה"ר יצחק מה צריך כאן לטעם כל התומר כו' הא ודאי כיון שכבר הודה לו לא מהימן לומר שלא נתה דכשלמא בשבועות (דף מה: ושם ד"ה כל) צריך להאי טעמא שתומר לו מה לי בידך והלה תומר להד"מ ואתו עדים ואמרי לחינו שלוה ופרע הוסחת הא דקתמרי סהדי שלוה מהימני והא דקתמרי (ח) פרע לא מהימני דהא חיטו קמכחים להו דתמר לו לויתי והתומר לו לויתי לומר לו פרעתי דמי לבל הכא לא צריך כלל ותומר ר"י לחילטריך לאסמועינן דלא מצי למימר התומר לו לויתי לו שלא נתה כלום כלל אלא לפי שפרעתיך קמ"ל דכחילו תומר לו פרעתי בהדיה: **סמך** לפלגא סמך לכולה. הא לפלגא לחיירי בין לאוחר בין בזמנו: ז) **ומודה** רב הונא בקרנא ולופתא. מפרש ר"ח קרנא לחיכא סלא יחיכי החומה יותר שכסוף לחיכא סמך ליה מחיכי ומודה רב נחמן לחכיריה ובחקבעתא דכשורי לחיכא סמך ליה מחיכי ב"ג באפריוא דכשורי לחיכא סמך ליה מחיכי דכולהו הני מילי לחיכא סמך ליה מחיכי אבל לחיכא לא סמך ליה מחיכי לא מהני כלום: ח) **ומודה** רב הונא בקרנא ולופתא. מפרש ר"ח קרנא לחיכא סלא יחיכי החומה יותר שכסוף לחיכא סמך ליה מחיכי ומודה רב נחמן בחיכא דכשורי לחיכא סמך ליה מחיכי ב"ג באפריוא דכשורי לחיכא סמך ליה מחיכי דכולהו הני מילי לחיכא סמך ליה מחיכי אבל לחיכא לא סמך ליה מחיכי לא מהני כלום: ט) **ובקבעתא** דכשורי. כמין קופה גדולה שעושין בה פת כמין כברה ומחזיקה הרבה יותר מכברה: י) **אמר ר"נ אחזיק להודרי לא אחזיק לכשורי**. פי' בקונטרס דכשורי מוכרי פת הן ומוכרין בזול ומשום הכי אין לוקחין מהן אלא מעט מעט ולפיכך אין להם פת הרבה לעולם

האי כשורת דמטללתא. לומר ר"ת דאמתני' קאי דעד שלשים יום לא הי חזקה והוי בחזקת שלא נתן מכאן ואילך הוי בחזקת שנתן ואתי שפיר דקתניא הכא ולא בחזקת הכתוב: **עד** שבעה יומי. ללו דוקא שבעה דכשמיני עלרת לא יוכל לסתור: **ואי** מבריה בבירה גדולה. כיצ תרוך מאד ותלוק מאוכן להכיה חדרים (ה) קטנים והכיכיר לזה אחד מהן הרי זה משתמש בכתליה כחורי הכתלים על פני תרכה מכאן ועד ד' אמות **לא** יעשה כגנד ביתו ובזיזים היולאים מכתלים: **וכעוטי סכוחא**. כרתלסו כגון חס הכיכיר ו בה עלייה: **אבל בחצרו לעני לא**. דרך טוני בירה תשובה להניח לה כעגד פתח המרקלין התשוב שבה כעין גיגה קטנה לתיר ושולין בה דשתיסויפה המרחה לעיטים ושם תן רשות לזה לחתום בכתלים כלשם שתיטו עשני ליכנס לתוכו: **אבל רחבה שתחורי כבתים**. כל הקף שתחורי הבתים קרוי רחבה ושלפני הבתים קרוי חצר (ו) אין הרחבה מוכרת לו להשתמש: **לא בניא תוקם**. חס סתכה על כותל חבירו ולא מיחה בתוך שלשים [יום] לא הוי חזקה לטעון ולומר פייסתיך כמעות עד שלש דכל תלתין יומין לא קפיד חיתים ולא מחי, שכור 'חברי כרחכה: (ו) ד"ה תוסי פרקים ל"ל דקדים לפי לא קדים: (ח) ד"ה אבל וכו' כפ"ל ואות ד' נמחק: (ט) ד"ה לייתכה תחלי: (י) תוס' ד"ה מכו כו' ועכה הוה אלי כ"ל ותיבת זה נמחק: (כ) ד"ה אתי וכו' כי קלי עליון כשאת תלינו כדאמרי' לעיל:

בירה גדולה. כיצ תרוך מאד ותלוק מתוכו להכיה חדרים (ה) קטנים והכיכיר לזה אחד מהן הרי זה משתמש בכתליה כחורי הכתלים על פני תרכה מכאן ועד ד' אמות **לא** יעשה כגנד ביתו ובזיזים היולאים מכתלים: **וכעוטי סכוחא**. כרתלסו כגון חס הכיכיר ו בה עלייה: **אבל בחצרו לעני לא**. דרך טוני בירה תשובה להניח לה כעגד פתח המרקלין התשוב שבה כעין גיגה קטנה לתיר ושולין בה דשתיסויפה המרחה לעיטים ושם תן רשות לזה לחתום בכתלים כלשם שתיטו עשני ליכנס לתוכו: **אבל רחבה שתחורי כבתים**. כל הקף שתחורי הבתים קרוי רחבה ושלפני הבתים קרוי חצר (ו) אין הרחבה מוכרת לו להשתמש: **לא בניא תוקם**. חס סתכה על כותל חבירו ולא מיחה בתוך שלשים [יום] לא הוי חזקה לטעון ולומר פייסתיך כמעות עד שלש דכל תלתין יומין לא קפיד חיתים ולא מחי, שכור 'חברי כרחכה: (ו) ד"ה תוסי פרקים ל"ל דקדים לפי לא קדים: (ח) ד"ה אבל וכו' כפ"ל ואות ד' נמחק: (ט) ד"ה לייתכה תחלי: (י) תוס' ד"ה מכו כו' ועכה הוה אלי כ"ל ותיבת זה נמחק: (כ) ד"ה אתי וכו' כי קלי עליון כשאת תלינו כדאמרי' לעיל:

בבירה גדולה משתמש (ה)[ובזיזיה(ובכתליה) עד ד' אמות ובעובי הכותל במקום שנהגו אבל בתרבץ אפרני לא **רבא** אמר רחבה דידיה אמר אפילו בתרבץ אפרני **אבל** רחבה שאחורי הבתים לא **רבא** אמר אפילו רחבה שאחורי הבתים לא **רבא** אמר רבינא האי כשורא דמטללתא: **עד** תלתין יומין לא בני חזקה, **בתר** תלתין יומין הוי חזקה ואי סוכה דמצוה היא: **עד** שבעה יומין לא הוי חזקה, **בתר** שבעה יומין הוי חזקה ואי חבריה **בטינא** לאלתר הוי חזקה **אמר אביי** "שני בתים בשני צדי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו זה ומעדיף מאי אריא ברשות הרבים "אפילו רשות היחיד נמי? רשות הרבים איצטריכא ליה מהו דתימא נימא ליה "סוף סוף הא בעית לאצטנועי מבני רשות הרבים, קמ"ל רא"ל: רבים ביממא חזו לי בלילא (ג) לא חזו לי, את בין ביממא בין בלילא חזית לי- א"נ- רבים, כי קאימנא חזו לי כי יתיבנא לא חזו לי את חזית לי בין כי קאימנא בין כי יתיבנא רבים, כי מעיינו חזו לי כי לא מעיינו לא חזו לי את ממילא נמי חזית לי. אמר מר "זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו זה שלא כנגד זה ומעדיף" פשיטא? לא צריכא דקדים חד מנייהו ועבד (ג) מהו דתימא נימא ליה אידך "שקול אוזינקא ועבדיה את כוליה" קמ"ל רא"ל "את, מ"ט לא עבדת, משום דמיתרע אשיתך, אנא נמי מיתרע ליה אשיתאי" א"ר [ב"נ] אמר שמואל "גג המכוך לחצר חבירו עושה לו מעקה גבוה ד' אמות אבל בין גג לגג לא ר"ש בירידה אמר אינו זקוק לר"א אבל זקוק למחיצת עשרה למאי: **אי** להיזק ראיה ארבע אמות בעינן **אי** לנתפס עליו כנגב, במסיפס בעלמא סגיא **אי** לגדיים וטלאים כברי שלא יזדקר בבת ראש' סגי? לעולם לנתפס עליו כנגב: במסיפס מצי משתמט ליה (ה)[אמר 'ממצורי' קמיצרינא] במחיצת עשרה לא מצי משתמט ליה. מיתיבי **אם** היה חצרו למעלה מגגו של חבירו אין נזקקין לו מאי לאו אין נזקקין לו כלל? לא, אין נזקקין לד' אמות אבל נזקקין למחיצת עשרה. **אימר** שתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון ירדיני בונה מכנגדי ועולה **אלא** מיסייע ליה למשטה ובונה "ואם היתה חצרו למעלה מגגו של חבירו אינו זקוק לו **אמר** רב חסדא אמר עליון מסייע ליה למשטה ובונה תניא כוותיה דרב חסדא שתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון ירדיני בונה מכנגדי ועולה אלא מיסייע

ואמר ו פרעתיך בזמני תמחי לי כו'. הוה מני למעוויי ליה דקתני בתוך הזמן* דליכא מינו כדפרי' לעיל לאחר זמנו הוי בחזקת שנתן דכמקום חזקה תמרינן מה לי לשקר לך ניחא ליה לשנויי התם מימר אמר "מי יימר דמחייבי לי בדינן" דלא תיקני נמי לאחני ולרבה:

כל האומר לי לויתי כאומר כו'. → (ת) הקשה ר"ל יפלח מה לריך כאן לטעם "כל האומר כו'" הא ודאי כיון שכבר הודה לו מהימן לומר שלא לוה (כדאמרינן בשבועות (דף מז: ושם ד"ה כל) לריך להאי טעמא שאומר לו "מה לי ליך" והלא האומר "לחד"מ" ואתו עדים ואמרי רחינו שלוה ופרעו השתא הא דקאמרי סהדי שלוה מהימני והא דקאמרי (ח) שפרעו לא מהימני דהא קמכחים להו דאמר "לא לויתי" והאומר "לא לויתי" כאומר "לא פרעתי" דמי אבל הכא לא לריך כללו נאמר ר"י דלישטריך לאשמועינן דלא מצי למימר האומר "לא לויתי" לא שלח לוה כלל אלא כיון שלא לויתי לפי שפרעתי קמ"ל דכיון שלא אומר "לא פרעתי" דהדין: **סמך** לפנינו לחייבי דין לאורך כולה. הלי לפלגתך לחייבי דין לגבך: ד) **ואורה** לכ שאף בקלעה ונופפתה. מפרש ר"ת דברגלו להכיר שלח יחריך המומה יותר שבשוק לותו כותל שסמך (ס) לכייפים לקלקל כלפי כותלו של חבירו ונופפתו הוי היכר שלו יגביה הכותל יותר כגון שעשה היכר ברחם המומה לפי שרגילין לעשות* המומה לרה למטלה שיפלו הגשמים מתוך לתוכה ולא יפחו שם ומאחר שיש לו היכר חפריזן* היכר שיחריך עדיין הכותל שבשוק תוך המומה היינו שהוא חלון אבן* תחת בולטת ותחת שוקעת דודאי עדיין יהריכנו ותקבעתה לכשורה* היינו שעשה מקום הנחת רחבי קורות דמוכח שסופו להגביה עד שיטור גובה עליה:

הלי

מסורת הש"ס

א) שבועות נח: ב) שם מח: כתובות פח. :
ג) [נערוך ערך נפתע] תמיד כפי' סוגיא זו] :
ד) נפי' מהרש"ל הד"ש :

הגהות הב"ח

(ע) גם' דאמר ליה פרעתיך כתוך : (כ) שם ומודה רב נחמן בתפריזת ובקבעתא דכשורי אמר רב נחמן כי כוי לא כויל מזקי ומע"ג דמתנת כיס כימלטו דאמר ליה אמינא לכי מפייסת : (ג) שם ואמר רב נחמן אחזיק לכשורי לא אחזיק לכשורי לכורדי לכורדי רב יוסף אמר אחזיק לכורדי דאחזיק לכשורי מיכא דאמרי אמר רב נחמן אחזיק לכורדי כל"ל ונ"ב ה"ג כתלפסי ועי"ם פי' נגמוקי יוסף : (ד) רש"י ד"ה סמך לכולה וכו' עד הקרקע עדיין נותן מיד : (ה) ד"ה ומודה רב סוף וכו' ליאמר יותר הכ"ד : (ו) ד"ה תפריזת וכו' ומי שאין לו מותו עד עכ : (ז) ד"ה דא"ל שמעון לכי מפייסת וכו' תקנה ומעזיבה ותפייסני כו' ולא מצטרך : (ח) תוס' ד"ה כל וכו' שפרע לא מהימני וכו' דאמר מני לאימר לא לויתי לא שלח לויתי כל' : (ט) ד"ה ומודה וכו' שאמר עושה כיסיה לקרנא וכו' ברגלים המומה כמו ברגלים :

* ע"ע פ"ו מ"ה.

* ע"ע פ"ו מ"ה.

* ע"ע פ"ו מ"ה.

ו אלמלא

האי כשורת דמטלטלתא. תומר ר"ת דאמתני' קתי, דעד שלשים יום לית ביה חזקה והוי בחזקת שלו מכאן ולילך הוי בחזקת שכנגדו, ואתי שפיר דקתניא הכא ולא בחזקת *עד שכלה יומי. **ודתנא רבנא ג' חזקה פרי ראיה זו בעלות באיזה ביכורי אין עלך (באורי על כך)

ולו דוקא שבעה דשמיני עצרת לא יוכל לסתור: **ואי** מכריה בטיעה שמועלדחזקות דלעיל לאו דשלם הכי אלא שנים חלה לאלתר כדאמרינן *הכא:

בשני גדי רשות הרבים. תומר ר"י דוקא בשני גדי רשות הרבים שאין האחד מרגיש בחבירו כשטולה בגגו שיזהר ממנו מדאמרינן בשמעון "אבל בין גג לגג לא":

מדו דתימא מני מ"ל שקול תוזינקא כו'. ונ"ב והיכי הוי ס"ד דמני למימר ליה הכי דלאלתר מצוה דקדש זה ועשה הורע כחו ויכול לדוחקו לעשות כל הכותל? ויש לומר דס"ד בעין דלא קדש זה ועשה (י) (ה)הוה מני למימר שקול תוזינקא וזיל ועשה כל הכותל-תו-לב לי תוזינקא ועשה תני הכל וגרויי בין שניהו שלא נצטרך להעדיף הכשתא נמי מני למימר ליה הכי, קמ"ל-דלאלתר-מני אמר ליה כיון שכבר עשה זה ולא תמר לו קודם:

ששתי חלרות זו למטלה מזו. ונ"ב ותמתון למה יכויב לעליון דמכי מטי לתרבע* לחמות ולא יוכל התחתון לרחות בחלר העליון יבנה העליון ולחומר ל"ת כגון** שחלר התחתון היכו נמוך חלא חלל חלרו של עליון ה)(חלא מלד ח'), ומלד ח'הוא גבוה כחלר העליון שיוכל לרחות שם ול"י מפרש דהתחתון מזיק לעליון* כי קתי עליון(כ) כדאמרי' לעיל כי קתימנא חזו לי' ולכך צריך לכויב עד ד' אמות בחלר העליון:

* אע"פ שאין מקלקלין בחלר חבירו ואפילו בדבר שאין בו היזק כגון שמחזיק מים בחלרו ומעלה ריח רע לשכנו מ"מ כיון שהוא מקלקל בחלר עצמו אע"פ שאין מקלקלין בחלר חבירו התחתון לא יוכל לרוץ להחזיק מים בחלרו ואפילו היכו אמות מרובות ובגין דעלון זה לא יוכל לרוץ להעלות מים בחלרו

** עיין בתוס' ב"ב דף 23 ד"ה ואמות מלאלף פחות ב' אמות ובתוס' ע"ז דף 24 ד"ה ואמות

*** עי' ס"ד תוס' ב"מ דף 373 ד"ה ואמינא דכ'טאומל"ן ל"א פירש ענין תקנה כאן כלל דבל"ם אלא מכש"ו – ואמנם בתקנת ב"מ

מסורת הש"ס

א) לעיל כ: ב) [ערוך ערך מנר]: ג) בדפוס ישן ליתא ולא זה רומה לעשות בגגו: ד) [ג"ז לדף ז.]: ה) ס"ת ל"ג:

הגהות הב"ח

(ע) גמ' משתמש בכתליה וכוזיזה עד תרבע תמות: (כ) שם לא תזו לי. ל"ב ע"ל דף ס': (ל) שם ועבד דוריה מהו דתימא: (ד) שם ליתבה תתאי: (ה) רש"י ד"ה כיון כו' מדכיה קתניה והשכיר: (ו) ד"ה מכל רחבה תלר כפ"ד ותת"כ מ"ד לא תין כרחבה: (ז) ד"ה תוסי פסיעה ל"ל דקדיש דמי לא קדיש: (ח) ד"ה תכל וכו' נסי עדנא סלקת כל"ל ותות ד' נמחק: (ט) ד"ה ליתבה תתאי: (י) תוס' ד"ה מהו כו' ועשה הוה מני כל"ל ותיבת זה נמחק: (כ) ד"ה שתי וכו' כי קתי עליון כשפת תניהו כדתמרי' לעיל:

* מכיר סוכ"ת גיד או אגיד

* ע' בירוש' ח.

* ע' בירוש' ט.

האי	2:14:51	
אד	2:20:15	
ואי	2:23:24	
השני	2:25:11	
מהו	2:27:55	
שתי	2:33:57	

שוף מכריסך. שמה קומתך עד כריסך: **כשורי.** קורות העלייה: **מכל מאנו מסדי.** כשמלקו מס תפסל עלייה (ו) ימתקו(ה)הבית ויבטוהו: **עד כמה.** תפסיל העלייה ויכוף את העליון למטה ולבטח: **לפופה שמעינו.** בהמוכר פירות המקבל עליו מחבירו לבטח לו בית עוסה רומו כחלי תרכו וחלי רחבו כבנין היכל שהיה תרכו תרכעים ורחבו עשרים ונבהו שלשים: **מיסוריפא.** חבילות קנים תרוכין: **ופדר.** ממיר עלמו לכל לדדין: **סכרנא לך סכא.** לסתום לך חלונותיך בחבים וטיט ולפתח לך למעלה מכותלי בנינה כתיך חלונות תחרים שיתירו(ו) בביתך: **קמרעם לפתיפא.** כשתפתח בה חלונות מעט המומה מחמת המכה: **סכרנא לך.** הכותל מלמע נוהנו עד שיגיע למקום החלונות שתעשה לך: **נפ קיימא.** שתין טיט החדש נלבן יפה בטיט הישן שיבש כבר: **דתני דקא מפסמס כפ נ'יבי ופיבני.** ותין הוא עלמו דר בתוכו מני ח"ל לפ מניעת דמטרח להוליא העפיס והחבן: **אספלידא.** טורקין יפה: **פרכינא.** גינה שבלב הטורקין שהיתה מחיכה לתוכו: **בדנפפי מנת בניגא.** בשלי תני בוצה ותתה לתן לך עלי חזקת תורה של שלש שנים, דהשתת הוא שלש שלנעטיו: **ד' אמות לעבודת הכרם.** שהו מורשין לותה בשוורים: **דעלו מסדי.** שנתן בעל הכרם לבעל השדה לבן דמים של עילוי הכרם הילכך כרם בעי למשקל עם עבודתו: **כשופעני עפקינן.** וכי שוטה היה שנעשל גינה חלקה כנגד בית בעי ולא כעל עילוי דמים: **וכפפס(מ)אידנא.** תזר לפל **ותני עלי מתני לספלידא נתתי** עילוי דמים: **שמ כעלמא.** (פ)(ס) לספלידא לא בעיל שמו: **בית כור.** לפי חשבון (י) סתים כאלר המקום:

← **אגירנא לך דיוכתא.** א"ל לא, מתרתא. אמר רב חמא ברבין קא מעכב, היינו הך, והא תו למה לי? הא קמ"ל דאע"ג דלא משתמש אלא חיבנא (ל)(ב)ציבי בעלמא/ בתרא בי תרי אחי דפלגי בהדי הדדי חד מטייה אספלידא וחד מטייה תרביצא, אזל ההוא דמטייה תרביצא וקא בני אשיתא אפומא דאספלידא, א"ל קא מאפלת עלי, א"ל בדידי קא בנינא אמר רב חמא ברבין קאמר ליה ואלא רבינא לרב אשי מאי שנא מהא דתניא שני אחין שחלקו אחד מהן נטל שדה כרם ואחד מהן נטל שדה לבן יש לו לבעל הכרם ד' אמות בשדה לבן, שעל מנת בן תלקו א"ל התם דעלו להדדי דאבל הכא מאי, דלא עלו להדדי (ז) ובי בשופטני עסקינן דהאי שקיל אספלידא והאי שקיל תרביצא, ולא עלו להדדי, א"ל נהי דעלו להדדי דמי ליבני כשורי והודדי, דמי אוירא לא עלו להדדי, ולימא ליה מעיקרא אספלידא פלגת לי השתא משיות לי (ח) אידרונא, אמר רב שימי בר אשי שמא בעלמא פלג ליה מי לא תניא (ח) האומר בית כור עפר אני מוכר לך, אע"פ שאינו אלא לחתך הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמיתקרי 'בית כור', פרדס אני מוכר לך אע"פ שאין בו רמונים הגיעו, שלא מכר לו אלא שמא והוא דמיתקרי פרדס, כרם אני מוכר לך אע"פ שאין בו גפנים הגיעו שלא מכר לו אלא שמא והוא דמיתקרי כרמא, מי דמי התם מצי אמר ליה מוכר ללוקח שמא זביני לך הבא מצי א"ל אדעתא דהכי פלגי דראינא ביה כי היכי דדרו אבהתן אמרו ליה מר

שתין אם בית כור יכול לומר סבור הייתי שהיית מצלים לי בית כור ואם תאמר ונימא לדמיטס מוליטים ואם נתן לו דמי בית כור תפילו קרו ליה בית כור יכלים לו בית כור אלא ויש לומר דמיירי כגון דאמיל נבית ואיתו טרח לו תפילו אם לתר ואי קרו ליה בית כור תפילו אין לו אלא לתך הגיעו ואי לא קרו ליה בית כור חייב לתת לו בית כור אלא אי נמי דלא אמיל נבית ואיתו טרח לו תפילו קרו ליה

מר יונקא. הוא הגדול ועל שם שטעל ביניקותו של רב חסדא קרי ליה מר יונקא ומר קשישא הוא הסעיר ונולד בקשישותו של רב חסדא (ועיין רש"י כתובות פט: ד"ה מר) : **נהרדעי** לטעמייהו.

רב חמא נהרדעי הוא כדלמרינן בפרק קמא דסנהדרין (דף יז:) [תמולאי] דנהרדעי רב חמא ושמואל נמי נהרדעי הוא כדלמר שמואל (גיטין דף מה:) נהירין לי שבילי דלקיש כשבילי דנהרדעי: **אין** להם דרך זה על זה. טעמא מפני שמואל בפרק המוכר את הבית (לקמן דף סד.) כר"ע דלמר מוכר בעין יפה מוכר ולפיכך אין להם דרך זה על זה שלא שייר לעצמו כלום כל אחד (ה) (חלק) בחלק חבירו והוה לו כמוכר וחף על גב דלמרינן המוכר בית ושייר חלר מכר לו עם הדרך זה למ"ד מוכר בעין יפה מוכר לא דמי להכא כולם מוכרין וכל אחד מכר ולא שייר לעצמו כלום בחלק חבירו וה"ל כמוכר חלר ושייר בית לעריך ליקח לו דרך מבעל החלר: **ולא** סולמות זה על זה. פי' בקונטי' אם נפל זה בית ומלר וחה נעל עלייה אין לקבוע סולם בחלירו של זה לעשות לעלייתו וקשה לר"י דהייט כגון שלקח זה בית וזה עלייה וחלר אין לו לסתוך הסולם בכותל של זה ולעשות בעלייה:

ואי בעית אימא הא והא מבראי. ולא גלסינן הא והא מגוואי דמגוואי אין שייך לחלק בין אים ליה דלת לליים ליה ובין אין ליה פותחת לליים ליה דכבל ענין הוא רב כיון שלקח יכול לבא ולגת עד פתח החלר ואין לפרש הא דאיים ליה דלמא כו' לחלר קאי דהא במחני' בהדיא קתני כופין אותו לבטל דלת לחלר ולמלי דגרסי' מכלי קלת קשה דלת הוי כחלר שיכולי דקטל נד דלת והא הוי מעלי הא והא דאים ליה פותחת והכא נקיט הכא דמעלי:

לפי שבח ממון הן גוזין. כיון דאין (ו) שכנת נפשות לא חזיגן לגלת בתר ממון והכי נמי לחמר בהגוזל בתרת (ב"ק דף קמ:) שייכת ההולכת במדבר ועמד עליה גייס מחשבין לפי ממון דליכא שכנת נפשות כיון דאין הגייס בא רק בשביל ממון וחף על גב דלחמר בפ' כן סורר (סנהדרין דף עב.) להכא במחברת גילון על שם סופו ומפרש רבי אחי עני צועק על פתח שער מפקיע אותי בית שער שלי ואני נשמע לבעל הבית: הא מגוואי גריעותא הוא. בלומר אם נעשה בנין בית שער מבפנים לחצר מפקיע הקול שאין העני יכול ליכנס לתוכו אבל אם בנו מאבראי ברה"ר ואין העני יכול ליכנס בתוך חצרות בית שער עד שיעמוד על פתח החצר - ואינו נזקק לשומעו דאין מפקיע אלא שער לחודיה: אית ליה דלת לבית שער גריעותא. שהשער והדלת מעכבין קולו . אית ליה פותחת מנעיל דלת לאו מעלייתא היא שאין העני נכנל לפותחת מפני המנעול. הא דמשנתנו דכופין לבנות בית שער דלית ליה דלת לבית שער . ואי קשיא הא תנא כופין לבנות בית שער ודלת הא לא תקשי דהא חני דלת [לחצר] בפתוי' ולחצר תנן לא לבית השער : **חצר המכורה** לה"ר צריכה בית שער . בליפר אם מכרי שאיני מפולש ויש בו חצירות אחרן צריכות שער ולא היו כופין אבל אוהה המכורה לרה"ר צריכה בית שער : ראובן דמגי' לא מליני בין מכורה לשאינה מכורה דזימנין דדחקי רבים בכובי ועיילי ואתי וקא חזי להדיא ואיכא תיזק ראיה מבני הר"ר : המכורה למפר . כשאין נייטות : כשהן נוטין מבני העיר . לצורך הזמה ודלתים : לפי שבח ממון . מי שהוא עשיר נתן יותר או לפי נפשות שבעיר שכולן יהנו בשוה : קבע בה מסמרות . קבע הלכה (שם) [יתר] הוא שלא תמכר : לפי קירוב בתים . כלומר אותן בתים היצוניות שצריכין להם יותר לחיוק הזמה יותר בן הפנימיות ויהנו יותר אי לא : דשורא אדרבנן . שמפק עליהם ליתן חלקם לבנות הזמה : רבנן לא צריכי נפשותיהו . שהוזה כל ישראל עם הצדיקים כחול וצדיקים לבדם יותר מהול בחמיה . ומה חול שמוזים ממעשיהם של צדיקים מנין על הים שאין עוברין אותו גלי ים . על אותה כמה וכמה שמגינין עליהם מעשיהם ולא צריכי נפשותיהו : כי אתא . ריש לקיש לקמיה דר' יוחנן : אני הזכה . זו תורה שכנינה על לומדיה כחומה שמגינה על אנשי העיר : ושדי כמגדלות אלו

מר יונקא ומר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי: נהרדעי לטעמייהו א) דאמר ר"נ אמר שמואל "והארץ שחלקו אין להן: לא דרך זה על זה, ולא חלונות זה על זה, ולא סולמות זה על זה, ולא אמת המים זה על זה והזורה בהן שולכלות קבועות הן", (ה) ורבא אמר יש להן: **4** הוא שטרא דיחמי דנפיק עליה חברא אמר רב חמא אגבויי לא מגבינן ליה ומיקרע לא קרעינן ליה. אגבויי לא מגבינן ליה דנפיק חברא עליה, מיקרע לא קרעינן ליה דכי גדלי יחמי דילמא מייתו ראיה ומרעי ליה, אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרבינא הלכתא מאי? א"ל בבולהו הלכתא כרב חמא לבר מחברא, דסהדי, בשקרי לא מחזקינן, מר זוטרא בריה דרב מרי אמר יבהא נמי הלכתא כרב חמא דאם איתא דחברא מעליא הוא איבעי ליה לאפוקי בחדי אבוהון, ומדלא אפקיה שמע מינה זייפי זייפיה: **מתני'** ג) כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל החצרות ראויות לבית שער. כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריח רשב"ג אומר לא כל העיירות ראויות לחומה ג) כמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר? ב"ש חדש, קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד: **גמ'** למימרא דבית שער מעליותא היא והא ההוא חסידא דהוה רגיל אליהו דהוה משתעי בהדיה, עבד בית שער והו לא משתעי בהדיה? לא קשיא הא מגואי הא (ג) מבראי ואי בעית אימא הא והא מבראי לא קשיא הא דאית ליה דלת הא דלית ליה דלת ולא קשיא הא דאית ליה פותחת הא דלית ליה פותחת אי בעית אימא הא והא דאית ליה פותחת ולא קשיא הא דפותחת דידיה מגואי הא דפותחת דידיה (ג) מבראי: כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר: תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל חצרות ראויות לבית שער אלא חצר הכמוכה לרשות הרבים ראויה לבית שער, ושאינה כמוכה לרשות הרבים אינה ראויה לבית שער. ורבנן, זימנין דדחקי בני רשות הרבים ועיילו ואתו: כופין אותו לבנות לעיר כו': ד) (ת"ד כופין אותו לעשות לעיר דלתים וברית) (רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל העיירות ראויות לחומה אלא עיר הכמוכה לספר ראויה לחומה ושאינה כמוכה לספר אינה ראויה לחומה ורבנן זימנין דמקרו ואתי גייסא. אביי מינה רבי אלעזר מרבי יוחנן כשהן גובין: לפי נפשות גובין או לפי שבח ממון גובין? אמר ליה לפי נפשות גובין ואלעזר בני קבע בה מסמרות אביי דאמר אביי מינה רבי אלעזר מרבי יוחנן כשהן גובין: לפי קירוב בתים הן גובין או לפי שבח ממון גובין? אמר ליה לפי קירוב בתים הן גובין, ואלעזר בני קבע בה מסמרות רבי יהודה נשיאה רמא דשורא אדרבנן, אמר (ל) ריש לקיש ו) רבנן לא צריכי נפשותיהו דכתיב °אספרם, מחול ירבון" אספרם למאן-אילימא לצדיקים דנפישי מחלא השתא כולהו ישראל כתיב בהו °כחול אשר על שפת הים" צדיקים עצמם מחול ירבון? אלא הכי קאמר אספרם למעשיהם של צדיקים מחול ירבון, וק"ו: ומה חול שמועט מגין על הים, מעשיהם של צדיקים שהם מרובים לא כל שכן שמגינים עליהם, כי אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה מאי טעמא לא תימא ליה מהא ז) °אני חומה ושדי כמגדלות: אני חומה" זו תורה "ושדי כמגדלות" אלו

אילימא לגזיקים ט'. דנהכי מיירי קרא דלעיל מיניה כתיב ולי מה יקרו רעיך אל מה עלמו לתזיסם וכתיב בתריה מספרם מחול ירבון :

א) [ל"ל נהמ נמי סלכתא כרב חמא ועלמה לף קרעינן וכו'] . ב) [ל"ל מקום שנומר מחלר יבן כופין וכו'] .

ג א פיי' פ"ב מהלכות שכנים סל' יב סמג עשין סב מוס"ב מ"מ סי' קמג סמ"ע ג :

גא ב ג פיי' פי"ז מהלכי מלוה סל' ח סמג עשין לד מוס"ב מ"מ סי' קח סמ"ע מ :

גב ד פיי' פ"ט מהלכי שכנים סל' ה סמג עשין סב מוס"ב מ"מ סי' קכג סמ"ע ג :

גג ה פיי' שם פ"ו סל' ו ו סמג שם מוס"ב מ"מ סי' קכג סמ"ע ג :

גד ז ז פיי' שם סל' ט מוס"ב שם סמ"ע ב :

גה ח פיי' שם סל' ד מוס"ב שם סמ"ע ג :

גו ט פיי' שם הלכה ו מוס"ב שם סמ"ע ד ומוס"ב ד"ה פי' ומב סמ"ע ב :

נוסח א
הכא לגזיקים ט' חלונות קאמר כדאמר מר יונקא ומר קשישא לרב חסדא לעיל ט"ו ע"ב

נוסח ב
ב"ת ש"ר ל' לחלר - הא דלא כוב שו (נוסח אחיעזר) ד"ה

נוסח מתוך
ג א ב"ק הפרה על כיסוי של דברי רבי

נוסח מתוך
ד' ר"ת ע"ז סמ"ג עמ' כ"ס ומ"ש תוס' ר"פ ג' מציעא ד"ה ואי

נוסח מתוך
רבינו שמשון מתוך תוס' ר"פ ג' מציעא ד"ה ואי ורבינו יונה ורא"ש ורבינו ירוחם נתיב ג' ח"ב ורבינו אפרים ורבינו ישעיה ורבינו מנוח ורבינו אשר ורבינו גרשום

רבינו גרשום

נהרדעי לטעמייהו. דרב נחמן ושמואל ורב חסדא מנהרדעי: האחרן שלקח אין להם דרך זה על זה. כגון בתחלת היו כל השורות בחיוק א' של אביהם ולא היה בכולהו אלא דרך אחד לילך מזה לזה והשתא כשחלקו אין להם דרך אם לא קנו זה מזה וחלונות שאם הציע חצר לזה ולזה בית והיו חלונות הבית פתוחים לחצר יכול זה לבנות כנגדן ולסותמן וכן לאחת חמים צריך ליקח דרך זה מזה. כה"ג יכול בעל הרביצא לבנות אשיתא נגד אספלירא: שחלכות קבועות הן לדין הכי: דנפיק עליה חברא. דשריע השטר של יחומין: דנדלי יחמי. (למיימי) [ולמא מייתו] ראיה דהאי חברא מזויף הוא שהיחזק בפני עדים לאחר מיתת אביהן שעדיין היה חייב לו: לבר מהא. דזיהי קרעי' לשטר. דסהדי דחתימי על שובר בשקרי לא מחזקינן: ג) לפולם לא קרעי' לשטרא כדרב חסא. דאם כן היה מפיק ליה האי שובר בחיי האב סולית עדים דאפקה בחיי האב משום הכי לא קרעי' לשטרא: ג) בית שער. מקום שהשומר ישן ששומר החצר כופין לא' מבני חצר המפלכ: מעליותא הוא. בית שער: **ולא אשתעי** אליהו בהדיה. משום רבי אחי עני צועק על פתח שער מפקיע אותי בית שער שלי ואני נשמע לבעל הבית: הא מגואי גריעותא הוא. בלומר אם נעשה בנין בית שער מבפנים לחצר מפקיע הקול שאין העני יכול ליכנס לתוכו אבל אם בנו מאבראי ברה"ר ואין העני יכול ליכנס בתוך חצרות בית שער עד שיעמוד על פתח החצר - ואינו נזקק לשומעו דאין מפקיע אלא שער לחודיה: אית ליה דלת לבית שער גריעותא. שהשער והדלת מעכבין קולו . אית ליה פותחת מנעיל דלת לאו מעלייתא היא שאין העני נכנל לפותחת מפני המנעול. הא דמשנתנו דכופין לבנות בית שער דלית ליה דלת לבית שער . ואי קשיא הא תנא כופין לבנות בית שער ודלת הא לא תקשי דהא חני דלת [לחצר] בפתוי' ולחצר תנן לא לבית השער : **חצר המכורה** לה"ר צריכה בית שער . בליפר אם מכרי שאיני מפולש ויש בו חצירות אחרן צריכות שער ולא היו כופין אבל אוהה המכורה לרה"ר צריכה בית שער : ראובן דמגי' לא מליני בין מכורה לשאינה מכורה דזימנין דדחקי רבים בכובי ועיילי ואתי וקא חזי להדיא ואיכא תיזק ראיה מבני הר"ר : המכורה למפר . כשאין נייטות : כשהן נוטין מבני העיר . לצורך הזמה ודלתים : לפי שבח ממון . מי שהוא עשיר נתן יותר או לפי נפשות שבעיר שכולן יהנו בשוה : קבע בה מסמרות . קבע הלכה (שם) [יתר] הוא שלא תמכר : לפי קירוב בתים . כלומר אותן בתים היצוניות שצריכין להם יותר לחיוק הזמה יותר בן הפנימיות ויהנו יותר אי לא : דשורא אדרבנן . שמפק עליהם ליתן חלקם לבנות הזמה : רבנן לא צריכי נפשותיהו . שהוזה כל ישראל עם הצדיקים כחול וצדיקים לבדם יותר מהול בחמיה . ומה חול שמוזים ממעשיהם של צדיקים מנין על הים שאין עוברין אותו גלי ים . על אותה כמה וכמה שמגינין עליהם מעשיהם ולא צריכי נפשותיהו : כי אתא . ריש לקיש לקמיה דר' יוחנן : אני הזכה . זו תורה שכנינה על לומדיה כחומה שמגינה על אנשי העיר : ושדי כמגדלות אלו

הגהות הב"ח

(ה) גמ' וכן אמר יש [לקי] שם כת מתכלתי וכו' כת מתכלתי : (ג) שם דפותחת דידיה מתכלתי בשב"ג אומר וכו' ובית שער בשב"ג אומר לא כל בית ופיסקא כופין אותו לבנות בית שער ולא לחצר ממחר : (ד) שם אמר ליה ר"ל ליתן לפס וכו' כל אחד בחלק מבירו בל"ל ומיבת חלק ממחר : (ו) ר"ה לפי כו' ליתן לפ סכנת : (ז) באיר אבל סיבת דתמי כמדבר וכו' כיון דתמי מיבת :

מהגיה קלא"ת

כרתשנית כב

מיר הכיריס מ

א) [ניקמן סס.] : ב) [נעיל כג.] : ג) [סנהדרין קיב.] : ד) ר"ע מ"ז ונ"ל תניא דשב"ג כו' : ה) [שבת מסמן וכן הוא בכלי"ס] : ו) [ניקמן ת. ב"מ קת.] : ז) [פסחים פו.] :

דף/עמ' SIMS
בבא בתרא ז
טוען 2:41:37
בוקי 2:43:20
פרט 22:17
אסנת 26:29
יוסף 33:02
דינה 49:44
תק"ד/מצוה דף ז
תוס' ד"ה מי"ט אין
תוס' ד"ה ר"ג אין
(ר"ת ד"ה ר"ג אין לך כל אלו שאסנת)
חיזוי וזמן ל"כ"ם אות ט"ס
תק"ב/מצוה דף אסנת
פירוש על מהו אסנת
תק"ד/מצוה דף ז
תוס' ד"ה ר"ג אין
תק"ד/מצוה דף אלנ
מאיזו אפשרות סיב ביב. הבות טקיבן בצינה?
כלי - מעשה ואיש למחרוץ
לית - מעשה ואיש למחרוץ
לי - בפחתת ראת ראוי

שוף מלמעלה מכריסך. פ"ה שחה קומתך ולר"י נראה שוף לשון שפשוף שמתחכך בארץ: **בוכלי** סריקי. לחנים רקיס"מקרגמין גובלין סריקין (שופטים יח) : **הוינן** הך. ול"ת והא משמעין דהאי עובדא דאחתא לעתיקא לא קאי אלא אמשנה ראשונה ולטיל ולעטיל לחינטריך כדאמרינן ס"מ דלא מצו כשורי למטה מי' וכו' ר"ל דמילתא דפשיטא היא דאחד אחד וכולה עתיקא לא קאי ומשום הא לא הוה צריך לאתויי האי עובדא: **אספלידא**. ערש"י טרקלין יפה ובעזרוך פירש מטרה כדמתרגם (תהלים נג) "מפני שחול במטרה" בחספלידא, ולא"ל לחספלידא דהכא ל"ש להיות מטרה מלך אלא להדדי כשורי והודכי "ובמטרה ליכא כשורי והודכי ועוד מלך אלא לחספלידא ואחתא *לחידרוגא "ובמטרה ליכא לחורה כלל, ומפרש לחספלידא דהכא הוי לחכסדרה שיש בה לחורה גדולה שפרולה ברוח אחד להחמרין בלא יחפור (נקמן דף כה.) "עולם דומה לחכסדרה וכו' "וכן מוכח בהקומן רבה (מנחות דף לג:ושם ד"ה אספלידא) דאמר חביי חזינא להו לחספלידי דבי מר דאית להו פלימי וליה להו מזוזה ופריך מיתיבי בית שער וחכסדרה ומרפסת חייבין במזוזה: **א"ל** בדילי קבינא. **אמתיב** לית מן לך עלי חזקת לורה שכל שכיס **ונימה** שהיה יכול להחפילו עליו שלא יהא לו בטרקלין לורה כלל ועוד דאמר "בחוירא לא עלו להדדי" פשיטא דעלו נמי בחוירא דבית בלא לורה היו שוה כלום! **ומפרש** שמחספלידא היה יכול לברוח לפתוחו דרך התרבינא ודקאמר "מחפלת עילווי" היינו שהיה מעכבו שלא היה יכול לרחות שדותיו וקרי לה נמי "לידרוגא" שלא היה יכול להביטו למרחוק, וכן מפרש ההוא לקמן "אין לסס חלוטת זה על זה" **ומיבו קשיא** לר"י דאמר קפריך "מאי שנא מהא דתניא כו' "הסס ודאי יש לו ד' אמות לפי שהסס עורך לעבודתו הכרס אבל הכח זה לא היה עורך לו" החספלידא מש"ה בדין קאמר ליה, **ונראה** דודאי היה מחפיל עליו לחורה שלא היה בו לורה גדולה כשאר לריך לחכסדרה אבל עדיין היה בו אור גדול והא לחמר ומכבדן מרחיק ד' אמות שלא יחפיל היינו שלא יחפיל לגמרי עד שלא יהא רואי להשתמש בו יפה ומש"ה קרי ליה 'לידרוגא' משום לגבי חכסדרה לידרוגא היא, והשתא נמי אתי שפיר דלא עלו להדדי בחוירא שהוא עורך לחכסדרה: **והוא** דקרו ליה בית כור. וכגון שהלוקח יודע שיש לו קרקע שקרוי בית כור דאל"כ הרי הטעהו וחפי' אם רוחה בשעת מכירה

*אין תרגול שבכל באות אין
ואולם מהדורת הדפוס
קרקע מדויקת ומהדורת
מכירין ת"ס לנקמן סט:
דף ט"ו

תחזור לי מעותי אבל יכול קרו ליה בית כור הגיעו חע"פ שאין בו חלא לתך: תמי דתך והשתא אין לו קרו ליה בית כור היה יכול לומר לוקח אם תרלה לתת לי בית כור אלא ולעמוד במקחך עמוד ואם לאו תמי דתך הגיעו אין לו קרו ליה בית כור חייב לתת לו בית כור אלא אין לו חלא לחזיל גביה וכגון דנתן לו בית כור, אפילו אין בו חלא לתך הגיעו אין לו קרו ליה בית כור אלא אין לו לאפילו תמי לתך: אין קרו ליה בית כור, יכלים לו בית כור־אלא לו לומר לחבירו כגון לחזיל גביה ואינו נותן לו אפילו תמי לתך: אין קרו ליה בית כור, אפילו קרו ליה בית כור־אלא לו לומר לחבירו כגון לחזיל גביה ואינו נותן לו א

TIME דף/עמ
מר 56:55
נהרדע 58:45
אין 1:00:35
ולא 45 1:06:22-1:09
זאי 1:39:00
זכי טהח 1:46:45
זכי קירוב 1:54:02
א.ל.מא 1:57:00

מר יונקא. הוא הגדול ועל שם שעולה בינקותו על כל חסדה קרי ליה מר יונקא ומר קשישא הוא הלעיר וקולר בקשישותו על כל חסדה (ועיין רש"י כתובות פט: ד"ה מר) : **נהרדעי** לטעמייהו

מקורות הגמ' דלא תאא ואתאל מי מנהרדעא תקב"ר דף נהרדעי.

רב חמא נהרדעי הוא כדתמרינן בפרק קמא דסנהדרין (דף יג:) "[חמורלי] דנהרדעי" רב חמא[3] ושמואל נמי נהרדעי הוא כדתמר שמואל (ברכות דף נח:) "נהירין לי שבילי דרקיע כשבילי דנהרדעי": **אין** להם דרקיע כשבילי דנהרדעי: להם דרך זה על זה. טעמא משום דספיק שמואל בפרק המוכר את הבית (לקמן דף סד.) כר"ע דתמר מוכר בעין יפה מוכר ולפיכך אין להם דרך זה על זה שלא שייך לעשות כלום כל אחד (ה) (לקלקל בחלק חבירו והוה לו כמוכר ולקח על גב דתמרינן במוכר בית ושייר חנר מכר לו עם הדלת למ"ד מוכר בעין יפה מוכר, לא דמי דהכא כולם מוכרין וכל אחד מכר ונא שייר לעצמו כלום בחלק חבירו וה"ל במוכר חנר ושייר בית לעניך ליכא לו דרך מבעל החנר :

(מכרך לא שייר המוכר בחלק חבירו דהיינו פתח דרך לבית)

ולא קולמוס זה על זה. פי' בקולמוס שם נטל זה בית וחנר וזה נטל עלייה, אין לקבוע קולמוס בחלירו של זה לעלות לעלייתו וקשה לר"י דהיינו "ולא דרך זה על זה" וכרתה גר"י כגון שלקח זה בית, וזה עלייה וחנר, אין לו לשמוך הקולמוס בכותל של זה ולעלות בעלייתו :

ואי בעית אימא הא והא מגווחי. גלח גרסינן הא והא מגווחי דמגווחי אין שייך לחלק כיון שיש לכל אחד בשעת חלוקה דלא ליהוי ליה, ודין אין ליה קופתא ליהוי ליה, דבכל ענין הוא רע כיון שאין יכול לבא אלא עד פתח החלר ועוד לפרש הא דאין ליה דלא כר' חנלר קאי דהא במתני' דהדיא קתני "כופין לחלוק לבנות לבית לחנר" ואמאי דגרסינן מבלרי, קאי אשה דלא הוי בשאר שיולי דבקבי יב דלא ממלי הא והא דאין ליה לבא, והא והא דאין ליה קופתא" והכא בקבי ההוא למעלי : **לפי** שבח ממון הן גובין. כיון דאין (ו) שכנת נפשות לו חוליון אלא בתר ממון והכי נמי אמר בהגוזל בתרא (ב"ק דף קטז:) שיירא ההולכת במדבר ועמד עליה גייס מחשבין לפי ממון דליכא שכנת נפשות כיון דאין הגייס בא רק בשביל ממון, ואף על גב דאמר בפ' בן סורר (סנהדרין דף עב.) דהכא במאבדת ליון על שם סופו ומפרש רבא טעמא בגמ' משום חזקה דאין אדם מעמיד עלמו על ממונו כו', ואפי' הכי אין מחשבין אלא לפי ממון כיון דהגייס ברצונו הוא בא על הנפשות דאם לא יעמדו גגדם לא יזיק לגופם היכך לא תשיב שכנת נפשות לפיכך אם יעמדו עליהם לסטים ונתפשרו ממסם גובין לפי ממון, אבל *היכא (ז) דטעו במדבר אמר התם המחשבין אלא לפי הנפשות : **לפי** קירוב בתים הן גובין. פירש ר"ת ונותנין עליים קלופים יותר מרוחקים, וכן עשירים קרובים יותר מעשירים רחוקים אבל עשירים רחוקים נותנין יותר מעניים קרובים לפי שבח ממון נמי הן גובין : **איבעיא** לפדיקים כו'. דבכל מיירי קרח לעציל מיניה כתיב "ולי מה יקרו רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם" וכתיב בתריה "תִּסְפְּרֵם מחול יִרְבּוּן":

* ר"ת גורס בד"ה אין - עצות פדיון דומה שכנת נפשות.

* ועיין מה שכתבתי בד"ה אין - עצות פדיון דומה שכנת נפשות.

* ע"ז נח ע"א (ד אלמלא) "ואם תאבה תיר בהולך למדינה מחשבין אין לה נפשות"

תקב"ר דף א' ע"ב

כאלו מכרו שה לזה - והמוכר בדין יפה מוכר

תקב"ר דף נהרדעי.

תקב"ר דף זכי.

ז"ב"ה זכי טהח ממון (דלא לה' נפשות) מבאר טעין בקברות מצב על שכנת נפשות

* ר"ת גורס בד"ה אין - עצות פדיון דומה שכנת נפשות.

* ועיין מה שכתבתי בד"ה אין - עצות פדיון דומה שכנת נפשות.

* ע"ז נח ע"א (ד אלמלא) "ואם תאבה תיר בהולך למדינה מחשבין אין לה נפשות"

תקב"ר דף א' ע"ב

כאלו מכרו שה לזה - והמוכר בדין יפה מוכר

תקב"ר דף נהרדעי.

תקב"ר דף זכי.

ז"ב"ה זכי טהח ממון (דלא לה' נפשות) מבאר טעין בקברות מצב על שכנת נפשות

השותפין פרק ראשון בבא בתרא ח

לא אלא למדמת עליהם. לפי שהיו עסוקים במלאכת שמים ובכאן בית המקדש ה"ל ולהטיל מס על לומדי תורה: **ודלך** זו תרגומא. פי' בקונטרס עיטור בשמות ותבואתה כו' ור"ח פי' תרומת זוהרן לשלטון העובר ממקום למקום שהיו לו כל עיר ועיר תרומה ופירושו מלשון ויבא הלך לשם העמיר (שמות ב יב):

בריא פתיא. פירש ר"ח להסיר גבשושים מרחוב העיר:

איפרא הלחמיו. פר"ח דמשמעות הלשון יש מאת המקום שיפרא כמו תפריון נמצייה לר"ש (ב"מ דף קיט). הורמיז שם פביוה כי היה ס"פ מחד דיני ממונות (סנהדרין דף נט. וסם ר"ח דהורמיז) מפלגא דיוקא ולתקח דהורמיז בגו"ן כמו הורמין בר לילתא לקמן (דף עב.): (נעיל) **ככלב** וכעורב. כמו שפי' הקונטרס והייט דכתיב עוקן להבהמה לחמה לבני עורב וגו' בהמה בגימטריא כלב: **יתיב** רב יוסף ובקו מעיין בה. וש"מ וכי לית ליה בי"ב קילא מצבריה וגו' (יבמות כו) כדלקמיה בפירקין (דף י:) וי"ל דקבל מעות שלום מלכות כדעבד רבה לקמן (שם) וכי היכי דפלגינהו רבה לענייי שובדי כוכבים ס"ע פדה כהו רב יוסף שבויי שובדי כוכבים ומיהו לית ליה לריכי להכי תלתא בפירקין הקונטרס (ג) ס"ד רבה דקבלה מעות שלום מלכות וכיון שלמדה לו ליתן למלוה רבה לית ליה לאצטרי לחלוק לעניי שובדי כוכבים דאסור לגבות דעת הבריות ואפי' דעתו של עובד כוכבים (תוען יד:) לבל מעות המחולקים לעניים לין לעין ניכח דעת דלמא כמי ידעי שיטרחו בריעין לפרנסם כדלמחר בהגזקין (ניסין דף סח.) מפרנסים עניי עכו"ם עם עניי ישראל מפני דרכי שלום והא דקבל מההוא מיינא דנדב שרגא לבי כנישתא בפ"ק דערכין (דף ו: ושם ד"ה עד) תע"ק להתם לית ליה שלום מלכות התם טעמא משום דהוו כמו קרבן וחמריו (ניר סב.) לית לים לגבות מעובדי כוכבים ונדבות כיוצא בהן:

פרין

אלו ת"ח"ז"ל סבר לה כדדריש רבא °אני ה' אלהיך חומה" זו נסת ישראל "ושדי כמגדלות" אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. רב(ה) נחמן בר יצחק אמר אדוריתא דכתיב °אף חובב עמים כל קדושיו בידך–אמר משה לפני הקב"ה: רבונו של עולם אפילו בשעה שאתה מחבב עמים כל קדושיו יהיו בידך, והם תחבו לרגלך–תני רב יוסף אלו תלמידי חכמים שמכתתים רגליהם מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה "שא מדברותיך" לישא וליתן בדבורותיו של °אלהים. אדוריא דכתיב °גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם ונחלו מעט ממשא מלך ושרים– אמר ג(ו) עולא: פסוק זה בלשון ארמית נאמר °אדין תנו בולדנו עתה אקבצם, ואם מעט מהם–יחלו וממשא מלך ושרים. אדכתיב °ממדה בלו ומלך לא שליט למרמא עליה"ה) ואמר רב יהודה מדרה זו מנת המלך בלו זו כוסף גולגלתא והלך זו ארנונא. רב פפא °רמא כרא חדתא איתמי, א"ל רב שישא ברי' דרב אידי לרב פפא ודילמא לא מידוק ליה? א"ל כי שקל שקילנא מנייהו: אי מידוק מידוק, ואי לא °מהדרנא לה ניהלידה. (ה) אמר רב יהודה והבל לאגלי גפא אפילו מיתמי ו) "אבל בבבל לא צריכי נטירותא והכל לכריא פתיא אפי' מרבנן ולא אמרן אלא דלא נפקי באבלוה אבל נפקי באבלוה, רבנן לאו בני מיפק באבלוה נינהו: רבי פתח אוצרות בשני בצורת אמר: יכנסו בעלי מקרא בעלי משנה בעלי גמרא בעלי הלכה בעלי הגדה אבל עמי הארץ אל יכנסו! דחק רבי יונתן בן עמרם ונכנס, אמר לו: רבי, פרנסני, אמר לו בני קרית? אמר לו לאו, שניית? א"ל לאו, אם כן במה אפרנסך? [א"ל] פרנסני כלכלב ובעורב, פרנסיה, בתר דנפק "יתיב רבי וקא מצטער ואמר "אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ אמר לפניו ר' שמעון בר רבי שמא יונתן בן עמרם תלמידך הוא שאינו רוצה ליהנות מכבוד תורה מימיו? בדקו ואשכח, אמר רבי: יכנסו הכל; רבי למטמיתא דאמר רבי (ו) אין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ בחדוה דמי ח) כלילא דשדו אטבריא אתו לקמיה דרבי ואמרו ליה ליתבו רבנן בהדן, אמר להו לא, אמרו ליה ערוקין, [א"ל] ערוק, ערקי פלניהון, דליוה פלגא, ואתו הנהו פלגא קמי דרבי א"ל ליתבו רבנן בהדן, אמר להו לא, ערוקין, ערוקי, ערקי כולהו, פש ההוא כובם שריוה אכובם, ערק כובם, פקע כלילא, א"ר ראיתים שאין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארץ: וכמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר וכו': ורמינהי

ט) "והרבדת הנמלית העוברת ממקום למקום ולנה בחוכה והודחה עמהן הן בסקילה וממונן פלטו, ואם נשתהו שם שלשים יום הן בסיף וממונן אבד אמר רבא לא קשיא הא 'לבני מתא' הא 'ליתובי מתא' כדתניא י) המודר הנאה מאנשי העיר כל שנשתהא שם שנים עשר חדש אסור ליהנות ממנו פחות מכאן מותר אפילו יום אחד ואפילו מיתמי "אבל רבנן לא צריכי נטירותא, אמר רב פפא לשלושא ולפרשאה ולטרונגא אפילו מיתמי "אבל רבנן לא צריכי נטירותא כללא דמילתא "כל מילתא דאית להו הנאה מינה אפילו מיתמי, רבה רמא צדקה אתמי דבי בר מריון א"ל אביי והתני רב שמואל בר יהודה צדקה על היתומים אפילו לפדיון שבויים א"ל אנא "לאהשובי נפשי קא עבידנא. כ) איפרא הורמיז אימיה דשבור מלכא שדרה ארנקא דדינרי לקמיה דרב יוסף אמרה ליהוי למצות רבה "יתיב רב יוסף וקא מעיין בה מאי מצות רבה א"ל אביי מדתני רב שמואל בר יהודה אין פוסקין צדקה על היתומים אפילו לפדיון שבויים שמע מינה

פרין

לנו תלמידי חכמים. למחל לן נריכין חומה: [זו] כנסת ישראל. כולם זוין לענין חומה וגוללים עלמן מלעטע בעובדי כוכבים: **שתהא מכבד פמים.** שתהא מלויה להספיק להלילון על בניך: **על קדושיו.** על ישראל בידך [הם] לעולמיך: **כגון תלמידי נאמר.** "יתא-תרגום של יפה כמו (בראשית ט) "יפת אלהים ליפת תורת אור (דברים ו): **שם פנו עולם.** וכן רובן יהיו שונין ועוסקים בתורה כשיצאו בעמים: **עתה אקבצם.** בקרוב לקבלם: **וימלו מעט וגו'.** ולפי [שם] מועטין הן השונין בעמים יחלו ממשא מלך ושרים יהיו כעלים מלעתה מלך ושרים. "יחלו' כמו "לא יחל דברו" (במדבר ל): **מנדה כלו וחלך.** דריוש נוה שלח עבד האדר על מנהי ככסת הגדולה: **מנה ממלך.** מנכת מסים שהן מעיינין תמיד על בני המדינה: **ארנונא.** עיטורי תבואות וחמות מדי שנה בשנה: **בריא מדפא.** יפיתא כרייתי בתר מיס חיים לשמות: **לא מידוול.** לא ימלאו כו מיס והפסדתם חנם **ויחמי** להו בני מחילה ניקמי דליחלו. "נלגלי נפש. לשערי תומות העיר להיכי כהן ללחות. "תגלי-ללחות כמו ערוקו גלי ברכות (דף נח.) "נפש"-סחימה כמו מלא לחך הנפש כלו מניחות (ב"מ דף כה:): **לכריא** · פפיא · תפירת בוך לשמות מים ועל שם הכלי המוחת שם בבור תמיד לשמות בו עוברי דרכים קורהו פפיא: **אפילו מרכן.** שהכל נריכין למים: **דלא נפקי באבלוה.** שלין הן עלמם יולחין בהכרחה לחפר ללח שהכרים פוטלים: **ככלב וכעורב.** שחם הקב"ה עליהם (שבת קנה:) שלמחר יולע לזיק דין לים (משלי כם) נפי שהכלב מזוטטו מוטעין לפיק שהוא למלוח במעיו שלמם ימים וגבי עורב כתיב "נבי עורב לחר יקראו" (תהלים קמו) **נפי שהעורב** לחזרי על בניו והקב"ה מזמין להן יחוטין מפוך לוחלם ולוכלין: **דמי כליא.** עטרה למלך קיסר: **לחמו.** עמי הלרץ לקמיה דרבי: **דליוה לפלגא.** מחל המלך דמי הלילו ושולקה מעליהן: **שדיוה לחכוכא.** הגילוה פתחי המלך על הכוכא: **בממרס ובגמלא.** שיילת של ממריסוא"ל גמליס: **שרי לנו בסקילה.** כדין לחר יחידים: **יפובי מפא.** בשלשים יום וגבי עיר הנדחת כתיב "ובבי העיר (דברים יג): **ולבל מילי.** ומקמי הכי לח יכיל מידי עם בני העיר: **שלשים יום לממהו.** כיון שהשהה סס שלשים יום גובין מימנו [גבאי] הממוי מלבל לענייים: **לקופה.** לגדקה: **לכפות** · עניי העיר: **לנקורה.** לקבול עניי העיר שהיא יליחה יחידה: **לנקורא.** לתיקון החומה: **לפרנסא.** פרנס (ג) שהולך בכיכות העיר לגומר מה היא לריכה: **לערוגיא.** קומר כלי זיין של בני העיר ויוצב בכית לגל העטר:

נלמד כאן יהא תדיר ויהא כאנשי העיר

נלמד ו) מה ניכרים מיתומים
ב) פדיון שבויים נאמר אנוס דבר

נלמד מיכאל כרוכא (כפל-שמואל בריה דרבי יצחק) ורב אחא בריה דרבא אקונבי ואבטולמי

נלמד ג' תשובות ו-אגל ג' בב-כ"ג במ"א

נלמד/מבנה ג' תשובות ו-אגל ג' בב-כ"ג במ"א

נלמד ב-מ"א-מ טעמן מאוזה רבי. מאיר אמ הגלגל רבי. בנאות גבי אחלי אמי ואבלף בעזרה בלשון קונדיטון באר לחלה אלא בבבל לחלי אמי ואבלף

הגהות הב"ח

(ה) גמ' רב מתן בר רב מסדת רמה כדגרם וכו' (ו) רש"י ד"ה (שבועות) פרש מהו מתמוייתא: (ז) תוס' ד"ה יתיב וכו' כדפי' הקונטרס דרב יוסף קבלם הכת משום שלום. ג"ל לקמן דף ח ד"ה דלא תלמ סיימוה:

א) [מסמים מ.]: ב) ס"ת רב הנגי: ג) ס"ת רבא: ד) נדלים סכ: ה) ב"מ קח.: ו) [סם ולפיל ז]: ז) [בכת קלם. ס"ב יבמות סג. ע"ב]: ח) [פי' בגנב מר סמלך תמר סמלך מולל ופסמו סיהודים בממיים כעיר יבמו דמי כמר. בעמוקתך כלין ל'): ם) סנהדרין סם ס"ב: י) סנהדרין קיב. ע"ב: יא) [סנהדרין סם תוספתא נדרים פ"ג]: כ) [הוספתא דפאה פ"ד]: ל) פי' קרבי עץ למזח שקורי כעיר. עיון ערך סה ל'): ם) [לעיל ז: ז"ב]: נ) [פי' פיכס"י נדה כ: וכתגניס כה:]: ס) ב"ל דרב יוסף.רש"י:

רבינו גרשום

אלו ת"ח. שלומדין זה מזה כתיתון יונק משדי אמו: ורימ לקיש דמפיק מאסרים מחול ירבון דריש האי אני חומה בבל ישראל. ולא בצדיקים בלבד: כרגא. בסף נולגלתא: אע"פ שאתה מחבב אומות העולם. שאתה נותן להם על ישראל ממשלה בזמן שישראל בגלות אע"פ קדושיו של ישראל העוסקים בתורה יהיו מסורין בידך: לרגלך. משמע בשבילך ומשמע רגל ממש: יחנו בגוים. בלשון ארמי כמו ושננתם ותחנינון כלומר גם יתנו שעובדים בחורה כולהו עתה אקבצם מגלותם ואם מעם מהם יעסקו בתורה ויחלו אותו מעם ויחלו כמו לא יחל דברו: מנת המלך. שנוהגין מתנות למלך ממים: ארנונא. ממ של קרקע: כריא חדתא. חפירה גדולה שחופרין לניכם שם ממים הרבה להשקות ממנה שדות ע"י דליה וזרוך נגרים ופפ"ה) ליתן ליחוסין חלק בחפירה זו שהן נהנין ממנה כאחרים: לא מידוול. שלא יגבעו המים ונמצאת מציעא מעות יתומים בבבי: לאגלי גפא. זהו שעושין מחיצה או גדר ממוך לחומת העיר מבחוץ כדי להגן על החומה ועל שם כך קרי אגלי גפא לשון הגפת דלתות כלומר לעגול שערים שעושין לפני פינת העיר משום מצור העיר: לכריא פתיא. שחופרין למלאות ממנו מים לשתות ועל שם כך קרי ליה כריא פתיא שרולין בכלי חרס כמו (נדרים ג ו:ם) פתיא אוכמא: אפי' מרבנן. שהן שותין מבנו כאחרים: ואי קא נפקי באבלוה. כלומר שיוצאין חבורות בני העיר הן עצמן (ואינן) [ואינהי] חופרין ואינן שוכרין רבנן לא עברי הכי מפני כבוד תורה: מתח אוזר בשני בצורת. לפרנס עניים: בעל הלכות. זה ששונה בבריותת. אף על גב דבדובתא אחרינא אמרי' בעלי הלכות אלו בעלי משנה הבא ועיל ואתני בעלי משנה צריכין למיסר בבריותת דן: כללא בעבור. וכתיב ורחמיו על כל מעשיו: **רבי למעשיו.** סלא הוה רוצה

ל) נגלה ד"ל ופסק שימה טימומים חלק וכו'. נ) ג"ל הא למיקריא מיכמא מחא וכו'. נ) ג"ל מייב ליתן חלקו בכבוה: נ) ג"ל בעל כעיר שקורין שפיא וכו'.

פדיון שבויים מצוה רבה. והא דתנן בפרק בני העיר (מגילה דף כז:) לין מוכרין ס"ת אלא לצורך תורה ולא לקנות פדיון שבויים שמא מילתא דפשיטא היא ולא לימא לן: **ומתחלקת** בג' מפני שהיא כדיני ממונות. ול"ת מהאי טעמא נמי מהא נגבית בג',

ופר"ח לפי שהיא יוצא סכום של כל אחד ואחד כמה יהן:

ולשנות, לכל מה שילמו. גרסה ר"ת דיכולים לשנותו לקח לדבר הרשות תפ"ג דתנן בפרק כל הנשבעין (דף ו: ושם) האי מאן דאמר שבועה שלא אוכל לבני פלוני לסוף שנה מותר לבני פלוני מיד ואי לא לא. ולפי גרסת ר"ת אין לומר כן דהתם לא שייך לומר שבועה שלא אוכל לבני פלוני לסוף שנה מותר לבני פלוני מיד דהא לא שייך לומר

"לא שליט למרמי עלייהו". לפי שהיו עסוקים במלאכת שמים בבנין בית המקדש ה"ג ולין להטיל מס על לומדי תורה: **וְהָלַךְ** זו תרגומא. פי' בקונקורס עיסור בהמות ותבואה כו' ול"ח פי' תרגומת דורון לשלוח המשוכר ממקום למקום שנותן לו כל עיר ועיר תרוחה ופירושן מלשון "וַיֵּבֶא הָלַךְ לְחֵיק הָעַשִּׁיל" (שמואל ב יג): **כְּרִיא** פתיל. פירש ר"ח להסיר גבשושים מרחוב העיר: **אִיפְרָא** הורמיז. פר"ח דשמעתי' הלשון חן וחֵמָה המקום כיפרא כמו תפריון נמטייה לר"ם (ב"מ דף קיט.) כורמיזא שם שכינה כי ההיא דס"פ תחד דיני ממונות (סנהדרין דף נא. ושם ד"ה הורמיז) "מפלגת דידך ולטייל דהורמיזא" ומפלגת ולחתא להולמין (גיטין דף עג.): **כַּכַּלָּב** וכטורפ. כמו שפי' הקונטרס והיינו דכתיב "עוקן לבהמה לחמה לבני עוֹרְבִּי וגו' כבהמה" בגימטריא=כלב: **יִתֵּיב** רב יוסף וקל מעיין בה. **וְת"ח** וכי ליכא ביבש קלירה תשברנה וגו' (ישעיה כג) כלחמרי בפירקין (דף י:) ו"ל דקבל' מקום שלום מלכות כדעבד רבה לקמן (שם) וכי היכי דפלגינהו רבה לגבויי עובדי כוכבים ה"נ עֲבָדַי כּוֹכָבִים, נְמִילוּ לֵיהּ לְרִיכְיֵי להכי לגלח כדפירש הקונט' (נ) ס"ל דקבלה מקום שלום מלכות וכיון שחמר לו ליתן למלוה רבה' לית היה לחסר לחלקס לעניי עובדי כוכבים דחסור לגנוב דעת הבריות וחפי' דעתו של עובד כוכבים (חולין לד.) לכל מעות המתחלקים לעניים אין כאן גניבת דעת דלילה נמי ידעי שישראל רגילין לפרנסם כדאמר בהגזלן (גיטין דף נא.) מפרנסים עניי עכו"ם עם עניי ישראל מפני דרכי שלום והא דקבל מהתוא טייעא דגדב ערגא לבי כנישתא בפ"ק דערכין (דף ו: ושם ד"ה עד) ואע"ג דהתם לית היה שלום מלכות התם טעמא משום דהוו כמו קרבן ותמרינן (זבח סב.) "חיים חיים" לרבות נכרים שמורים נדרים ונדבות כישראל:

מסורת הש"ס

א) [פסחים פו.]: ב) ס"ע רב הונא: נ) ס"ע רבא: ד) נדרים סב: ה) נ"מ קמ. : ו) [שם ועיין ז:] : ז) [שבת קלט. ע"ש יבמות סג. ע"ש] : ח) [פי' גענב מזל המלך תמר המלך הומיל ופשעו פיסודיס בשמיטת העיר ישלמו דמי המזר. ערוך ערך כליל ג'] : ט) סנהדרין קיב. ע"ש : י) [סנהדרין סב תוספתא נדרים פ"ב]: כ) [תוספתא דשחט פ"ד]: ל) פי' קרבי עז לחזק שערי העיר . עיין ערך פס ג'): מ) [עיין ז: וב"כ] : נ) [עי' פירש"י נדה כ: ובהגהות כה:] : ס) ע"ל דרב יוסף.רש"ל :

הגהות הב"ח

(ע) גמ' רב חנן בר רב מסדע רמע כרגע וכו' עכר מר תלמוריתע : (נ) רש"י ד"ה לפרסע פרס הרוכב סניגות : (ג) תוס' ד"ה ימיב וכו' כדפי' הקונטרס דרב יוסף קבלם הכא משום שלום . ע"ב לקמן דף י"ע ד"ה לע פיימוה :

מסורת השס"ם

תק"ב דף ו ופלך
ר' פרוש לשון פלך

תק"ב דף איבא
פירוש ומשמעות פשט "איבא הורמיז"

מבנה
◇ איבא/הורמיז - ר' חלק שמה

תק"ב דף יג:
לפשוט אין לי יוסף קבל הכשפים מאיבא הורמיז ויביא לפשוט יש לומר שכמו שהיה בידו לבטל כשפים ובכל זאת לא בטלם ה"נ יכול היה לבטל מס אלא שלא רצה

מבנה
◇ יוסף/יוסף דמיכל - ר' חלק שמה
לפי שיטת רש"י דף ג: ד"ה יוסף דמיכל

ע"ב ד"ה ואמאי (וכן במהרש"א)

*אולי לגרוס כמו ר"ת-ובזה מתי' שיטת קונט'

**מהרש"א: ומאחר שיש מאכל בהמה ר"ת ל"ל לכתוב מתי' ונראה לי"ל דמיירי בשלא היה לו אלא אותו מאכל ואין לו לבהמה אחר ולכך אסור אף לבהמה

*ביאור לפירוש שכתב המהרש"א שבאנו לעיל

*ביאור לאיבא הורמיז שכתב המהרש"א לעיל

*ובכ"י כתיב מפיגת אור לעמות מיא

*ואולי לגרוס מאכזרי לעשות נאותם הכא לו (כמשל כפשוט הכ"ל)

18 מלמעלה עבדא ג:כד אפקינהו לרב דפסוק

20 מלמעלה דף ג: ד"ה אלא

22 מלמעלה

לא	1:59:19	דף ג:
ולך	2:00:46	
כו"א	2:02:56	
איבא	44:32	
נכלב	47:37	
יתיב	50:44	

פדיון שכויס מצוה רבה. והא דלמר בפרק בני העיר (מגילה דף כז:) "אין מוכרין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא אשה" ולא קתני פדיון שכויס שמא מילתא דפשיטא היא ולא לישטרין למיתני:

ומתחלקת בג' מפני שהיא כדיני ממונות. **ור"ת** מהאי טעמא גמי תהא נעבית בג'

ובפ"ת לפי שהיקף ידוע שכוס על כל אחד ואחד כמה יקח זיין

ולשנות לכל מה שילמד. ברמה (ר"י) דיכולים לשנותו לא לדבר הרשות ואפילו לדבר הרשות (ב) לחלק בין הרשות לדבר מצוה כגון שהתחיל בדבר הרשות ואחר כך נזדמן לו דבר מצוה יכול לעזוב הרשות ולעסוק במצוה ואפילו לדבר מצוה אחרת יכול לעזוב ולעסוק בזו שהרי לא נתחייב בה עדיין ואפילו לדבר מצוה שהתחיל בה תחילה יכול לעזוב ולעסוק בזו שהרי לא נתחייב בה עדיין ואפילו לדבר מצוה שהתחיל בה תחילה יכול לעזוב ולעסוק בזו שהרי לא נתחייב בה עדיין

ומצדיקי הדיוט וגו' [לקמן ז:] **מלמדי תינוקות.** [ע"ש תוס' מגילה מו: ד"ה זכה] ולריב"ל דלקיל לומר דלקיל מזהיר טפי מכוכבים דהא כתיב "ומצדיקי" ולא כתיב "מלמדי תינוקות" ולא כתיב "מלמדי תינוקות" ולא כתיב "מלמדי תינוקות

ואתני. מתנה עם הלבור לחלוק לכל הבא: דכל דמתי. לתת מעות לקופה: ענינא. תגלח: למשכיה. עור שבהמה: נאו כל כמיניהו דמתנו. תלת בפניו: מין מסתברין. לומר היכן נתתם מעות שנביהם: שתין רפיס לדבר. דלת בגבלי לדקה כתיב תלת בניזבי הקדש הנותנים (נ) (לבם) לעושי תורה אור

ואתני עלה" איהו נמי עבד חד כיסא ואתני עלה, רב אשי אמר "אנא אתנויי נמי לא צריכנא דכל דקא אתי, אדעתא דידי אתי ולמאן דבעינא יהיבנא ליה". הנהו (ה)(בי תרי) טבחי דעבדי עניינא בהדי הדדי: דכל מאן דעביד ביומא דחבריה נקרעוה למשכיה אזל חד מניידו עבד ביומא דחבריה קרעו למשכיה אתו לקמיה דרבא חיבינהו. רבא לשלומי, אתיביה רב יימר בר שלמיא לרבא ולהסיע על קיצתם לא אהדר ליה. רבא, אמר רב פפא שפיר עבד דלא אהדר ליה מידי "ה"מ היכא דליכא אדם חשוב אבל היכא דאיכא אדם חשוב לאו כל כמיניהו. רמתני. ת"ר אין מחשבין בצדקה עם גבאי צדקה, ולא בהקדש עם הגזברין ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר "ולא יחשבו את האנשים אשר יתנו את הכסף על ידם לתת לעושי המלאכה כי באמונה הם עושים" א"ר אלעזר אע"פ שיש לו לאדם גזבר נאמן בתוך ביתו יצור וימנה שנאמר "ויצורו וימנו. אמר רב הונא בודקין למזונות ואין בודקין לכסות כפולין. בלילה: פרנסת לינה. כדי מדתם: כי סדיא. כר לתת מרלשומיו: אין נוקפין לו. לתת מעות מן הקופה לחבי שלמד לחזר על הפתחים דין בכך: ונע מודיקין ליה. לפי ו) לפרנסה: מעשה שנדקה. טורח המעשים לת מבריכים מלגת כתיב והיתה הצדקה שלום: זכה. למזל טוב: עניים מרודים. זו ממשלת רומי שמעוקת תמיד "הבו הבו שלום לריכין: מרודים. קלפלייט"ו בלע"ז כמו לחריל בשימי (תהלים פה): טעון מצנע ברקפיה לפיעים. לרב שמש קלו ליה הכי 'עולל המצנע דרכי לחמו' מגרס (ז) להמעוטה מדרך שאר נשים בלוקמן:

מצנע

לעני העובר ממקום למקום מכבר בפונדיון מארבע סאין בסלע, לן נותנין לו פרנסת לינה. מאי פרנסת לינה? אמר רב פפא "פוריא ורבי סריא" שבת נותנין לו מזון שלש סעודות. תנא ו) אם היה מחזיר על הפתחים אין נזקקין לו. ההוא עניא דהוה מחזיר על הפתחים דאתא לקמיה דרב פפא לא מזדקיק ליה, א"ל רב סמא בריה דרב ייבא לרב פפא "אי מר לא מזדקיק ליה, אינש אחרינא לא מזדקיק ליה? לימות? (ג) ליה. והא תניא אם היה עני המחזר על הפתחים אין נזקקין לו, א"ל "אין נזקקין לו למתנה מרובה אבל נזקקין לו למתנה מועטת, אמר רב אסי לעולם אל ימנע אדם עצמו [מלתת] שלישית השקל בשנה שנא' "והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו" ואמר רב אסי שקולה צדקה כנגד כל המצות שנאמר "והעמדנו עלינו מצות וגו' מצוה אין כתיב כאן אלא מצות (סימן גדול מקדש משה) א"ר אלעזר "גדול המעשה יותר מן העושה שנאמר "והיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם" זכה הלא פרוש לרעב לחמך לא זכה "ועניים מרודים תביא בית, אמר להו רבא לבני מחוזא "במשוראה מניכו עושו בהדי הדדי כי היכי דליהוי לכו שלמא במלכותא" א"ר אלעזר בזמן שבהמ"ק קיים אדם שוקל שקלו ומתכפר לו, עכשיו שאין בהמ"ק קיים אם עושין צדקה מוטב ואם לאו באין עובדי כוכבים ונוטלין בזרוע ח) ואע"פ נחשב להן לצדקה שנא' "ונוגשיך צדקה" אמר רבא האי מילתא אישתעי לי עולא

משנש

לא היה נתן לו מן הקופה כדתניא מין נותנין לו מן הקופה כיון שמחזר על הפתחים וא"ל רב סמא לי מר לא מזדקיק ליה להם לו מן הקופה (ז) הייט כדי סעודה כ"ם שנם מחריס לא יתנו לו ומסיק הא דתניא מין נזקקין לו מן הקופה הייט כדי סעודה לבל דבר מועט יתנו לו: שנאמר והעמדנו עלינו מצות.

ואע"פ שאין רלוי לדבר זכר לדבר. רלוי גמורה הוא דתנן התם שהו לדיקים גמורים: אין פותחין לעני העובר ממקום למקום מכבר בפונדיון כו'. הכבר שולה שבה ביניס לנת מהן מתנה לחטוי ומזון שני שעודות כדתניא בפרק כילד משתתפין (עירובין דף פב:) וקשה לר"י דבפרק כל כתבי (שבת דף קיח. ושם) משמע שהוא רגילות לחיכה סעודה בהדיה דקאמר התם לכי חזיל מלווינה ליה סעודה בהדיה לכי חזיל ללוה בריקן חזיל ות"כ למה נותנין לו שני סעודות די לו בסעודה אחת והיה סעודה לחיכה בהדיה יהבל מיד ושעודה שנותנין לו עכשיו יוליכנו עמו ונראה לר"י דאין מחלקין תמחוי בלילה לפי שאין יכולין להבחין למי נתנו ולמי לא נתנו וכן משמע מדקאמר לן נותנים לו פרנסת לינה ומפרש דהייט פורלא וכי קניא לבל כסף ליכר מין נותנין לו ב' סעודות שיאכל אחת בלילה ואחת למחר (ה) לכי חזיל ללוה בריקן חזיל ומעמת לבעיון אלא יל ריקם לחיט דומה מי שים לו פת בסלו למי שאין לו ולא יהא רעב כל כך אבל אין לפרש דהשתא שמא לא יביא בין היהודים ויהא לו מה לאכול דאי מייתין להכי היה ניתן לו אלא סעודות כי נס בלילה לא יתנו לחם כשיגיע בין היהודים אלא מחמתי בלילה ואין לומר לבעולם מחלקין ולבל נותנים אותם דמייתין שמא לא יגיע בין היהודים אבל פעמים לי נמי לא מייתין אלא לפעמים אחת והשתא נותנין לו כדי שיהא לו פת בסלו לחם כן היכי קאמר התם דמלוינן ליה סעודה אחת בהדיה ואם יש לומר שמא לא יגיע בין היהודים היה לו ליתן אותם לבל גלחה כדפריטים: שבת נותנין לו מזון שלש סעודות. פירוש בשבת בלבריס (ו) חוטן שני סעודות שבתן לו לתמול מערב שבת לבל ליל שבת ובשבת שחריס ושלש סעודות שבוהים לו בשבת יהבל אחת בשבת בסעודה שלישית ואחת למוצאי שבת ושלישית ישאר לו למחר בדרך שלא יבל ריקם ואין להלמיך וקשה לרשב"ם מה לחלן במסכת פאה (פ"ח מ"ז) ומייתי לה בפרק בל כתבי (שבת דף קיח ושם) מי שים לו מזון שני סעודות בביתו לא יטול מן הקופה ופריך בפרק בל כתבי הקדש (שם) מני לי רבנן חמיסר חיין לי רבי חלקת חיסר חיין ומפרש ר"ש היה לחמר עשה בחרך מול ונראה לרשב"ם דבשבת סעודות שבת אין לו להתחיל ולישול לבל בשבת לסעודת שבת אין לו ליישול טולל גם בדי לסעודת שבת:

לא מזדקיק ליה. בל שבת אין מחזירין על הפתחים ואע"ג דבל יום מחזירין לא מלי למיעבד שבת יום טוב שהרי לא יבלו בו ביום ולא יוכלו לבלות למחר: שנאמר והעמדנו עלינו מצות.

א) [נרלות ה: וש"נ] : ב) בבל הספרים מדוקים בתיב פרום ובלתובה היא פלילה ומיהן לייבב פ"ם מ"ם תום' שבת נה: ד"ה מעבירים בתיב ושיין בתמרים פ' נח"ת שנמלל על פלילה זו ובבנס לשנות בתומק בשיטו בניבחל קלת שלא נמלולמו ד"ה שלא פרום בפ"ן בתיב: ג) פתה פ"ם מ"ו שבת קיח:ד) [תוספ' פתה פ"ד] : ה) ר"ח אמר מר עוקבא לו: : ו) פ"ש לפתוסה. רש"ל:

רבינו גרשום

ואתני. אם יצטרכו לעניי העיר שיהיו לעניי העיר ואם לאו שיוחיתו על עניי העיר שיהיו לעניי בל אדם: דבל דאתי לסיתן צדקה אדעתא דידי אתיא. בל מי שנותן לי על דעת בן נותן לי שאני אתנן לבל עני שארצה משום דרב אשי היה אדם גדול והיה יודע מה הוא עושה: [הנהו בי תרי טבחי]. החנו ביניהן שבל א' מהן ישחוט ביומו: קרועה למשביה. החיוחא והחיבורא רבא לשלם דמי העור שקרע: ולהסיע על קיצתן. והלא רשאין לקנוס בל מי שעבר על הנאן: להתנות ולהסיע על קיצתן: היבא דליבא אדם חשוב. להתנות לפניו: אבל אי איבא אדם חשוב. ולא אתנו קסיה לאו תנאיהו תנאה ואיבא דאמר היבא דליבא אדם חשוב עביד אינש דינא לנפשיה אבל אי איבא אדם חשוב נקים ליה בדינא קסיה: אין מחשבין בצדקה עם הגבאין. מה נבו ומה נתנו דאין צריך לחשדן: אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר. גבי נבאי צדקה זכר לדבר מבקרש שנא' (מ"ב בב) אך לא יחשב ונו' אבל גבי גזברין של הקדש הוי ראיה בגמרא: יצור. בעי"ב בקשר ובחותם וימנה דבתיב ויצורו וימנו בלומר אע"ג דרבגזברין היו נאמנין אף על פי בן הגזברין עצמן היו צריך ומנין: בודקין למזונות. שאם אמר עני תנו לי מזונות בודקין אחריו קודם שיתנו לו אם רמאי הוא שאין צריך אם לאו: ואין בודקין לבסות. שאם בא עני ערום ואמר בסוני אין בודקין אחריו אלא נותנין מיד: פרוש בתיב. בלומר אין נזקקין לו בזמן שבהמ"ק קיים אדם שוקל שקלו ומתבפר לו, עבשיו שאין בהמ"ק קיים אם עושין צדקה מוטב ואם לאו באין עובדי בוכבים ונוטלין בזרוע ח) ואע"פ בן נחשב להן לצדקה שנא' "ונוגשיך צדקה" אמר רבא האי מילתא אישתעי לי עולא

משנש

לא היה נתן לו מן הקופה בדתניא מין נותנין לו מן הקופה ביון שמחזר על הפתחים וא"ל רב סמא לי מר לא מזדקיק ליה להם לו מן הקופה (ז) הייט בדי סעודה בי"ם שנם מחריס לא יתנו לו ומסיק הא דתניא מין נזקקין לו מן הקופה הייט בדי סעודה בל דבר מועט יתנו לו: שנאמר והעמדנו עלינו מצות.

ז) [בניגו מסרס דנדול בתמצה נלמד מסיבת דקת דבתיב ובבודה בלדקה וגו' ודלת בפיבס"ו] :

ח) פרוש דנדול בתמצה ס"ח חזאי קב בחולדין דחצי קב אחד בם"ח בר' [מאין] דתאה ו' קבים נמצא ב"ד בבין שהם ס"ח חזאי קבין בסלע שהוא ס"ח פתריונות ושיעורו חבמים דבתם אית ליה ב' סתריות א' לבאן וא' קרים שיגיע לישוב: פוריא ובי סריא. בר ובסת: אין נזקקין לתת לו בסים של צדקה. דהואיל ומחסר על הפתה הבל נותנין לו וא"צ לישול בסים של צדקה: משליש שבל. בצדקה: לעבודת אלהינו. דהייט צדקה: מצות. הצדבה [הצדקה] מעשה הוא: עבשיו באין וכו'. ודאי יש אן לעובדי בוכבים או לצדקה. אם זכה הלא פרוש שיהנהו לעניים אם לא זכה ליהנות לעניים אפ"ב יהן לעובדי בוכבים בבעיל שהיה חייב לעניים. באים [עניים] מרודים בלומר עובדי בוכבים הרודים בביתו ונפלוטו בזרוע: ונגשיך צדקה. מה שתתן לנגשיך: עולא. עלם אחד במו עול [ימים] לא היה שמו עולא אלא (אחד בי"ל) [אחרי]:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' הבתו שבתי בי"ל(ותיבת בי מבי נמחק: (ו) שם ליתות לתמר ליה והא תניא תם היה: (ז) רש"י ד"ה שאין לריבי וכו' בתחנים לשונו' המלאבה בי"ל ותיבת לבם נמחק: (ח) ד"ה עולא וכו' שבתם לה להטעות וכו' בשים להתבוות בדלמן: (ט) תוס' ד"ה אין פותחין וכו' ותחת למחר בשילך בי תניא לתו: (י) ד"ה לא זכה שבת וכו' בתמן: (ל) ד"ה לא זכה וכו' נמח ל מן הקופה כ"ם שנם מחריס בל"ל ותיבות סייט בדי סעודה נמחק:

נוסח א
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח י
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח יא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח יב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח יג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח יד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח טו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח טז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח יז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח יח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח יט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח כ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח כא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח כב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח כג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח כד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח כה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח כו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח כז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח כח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח כט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ל
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח לא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח לב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח לג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח לד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח לה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח לו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח לז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח לח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח לט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח מ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח מא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח מב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח מג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח מד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח מה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח מו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח מז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח מח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח מט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח נ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח נא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח נב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח נג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח נד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח נה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח נו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח נז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח נח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח נט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ס
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח סא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח סב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח סג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח סד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח סה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח סו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח סז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח סח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח סט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ע
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח עא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח עב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח עג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח עד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח עה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח עו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח עז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח עח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח עט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח פ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח פא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח פב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח פג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח פד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח פה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח פו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח פז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח פח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח פט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח צ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח צא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח צב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח צג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח צד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח צה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח צו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח צז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח צח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח צט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ק
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קי
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קיא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קיב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קיג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קיד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קטו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קטז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קיז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קיח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קיט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קכ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קכא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קכב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קכג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קכד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קכה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קכו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קכז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קכח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קכט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קל
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קלא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קלב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קלג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קלד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קלה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קלו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קלז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קלח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קלט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קמ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קמא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קמב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קמג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קמד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קמה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קמו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קמז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קמח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קמט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קנ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קנא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קנב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קנג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קנד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קנה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קנו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קנז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קנח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קנט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קס
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קסא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קסב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קסג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קסד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קסה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קסו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קסז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קסח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קסט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קע
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קעא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קעב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קעג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קעד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קעה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קעו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קעז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קעח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קעט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קפ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קפא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קפב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קפג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קפד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קפה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קפו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קפז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קפח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קפט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קצ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קצא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קצב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קצג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קצד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קצה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קצו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קצז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קצח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח קצט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ר
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רי
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ריא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ריב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ריג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ריד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רטו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רטז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ריז
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ריח
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח ריט
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רכ
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רכא
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רכב
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רכג
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רכד
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רכה
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בדי בתיב

נוסח רכו
א. בתיב עלה ואתני עלה ב. ג"ן ע"ל בד

מנין למעורב בימי ספורו שמטמא לדם. פסיקתא לן דמטמא כדתנן בריש מס' כלים (פ"ח מ"ח) לכות הטומאות זרע (ב) ובכלה וטמא מת ומעורב בימי ספורו כו' הרי לנו מטמאין לדם וכלים במגע ולכי חרם בתוך ולכך בעי מנלן דמטמא דהא כתיב וכתן בגדיו ובהר מטמא דכתיב דבתוכה טבילה בעזר: **דרא** הסיע נבלה מטמא בגדים ואינו מטמא לדם. (ו) ללו מטום דטומאה בחבורין שלמי. פ"ה דאינו מטמא אלא בגדים שהוא לבוש ובקה לריב"ם דבתורת כהנים פ' ויהי ביום השמיני (ו) מרבה שמטמא לאילו כלים (בחבורים) תע"ג דלא שייך בהו לביסה ואינו ממעט מבגדיו אלא לדם ולכי חרם שמטא בהן אלא ואלו שמטמא בגדים בשאה שמטמא לאילו אין לבוש בהן וכן ממעט מדקתמר אלא מעתה ארץ דמטמא לדם מנלן לאו משום דמטמא בגדים מטמא לדם נמי כו' ואי קשי חבורים בגדים שהוא לבוש מאי פריך מארץ דלא שייך ביה לביסה תסה ואלו יליפון לדם מבגדים וארמה לריב"ם דלא גרס (ח) בחבורים אלא כלי גרם ודילמא טומאת בגדים שאני שהוא לביסה ואינו ממעט אלא אלו ואלו אלא שרץ דמטמא בגדים מנלן לאו משום דמטמא בגדים שרץ בהדיא כתיב ביה °או איש אשר יגע בכל שרץ אלא °ישבבת זרע דמטמא אדם מנלן לאו משום דהואיל ומטמא בגדים מטמא אדם שבבת זרע נמי בהדיא כתיב ביה °או איש לרבות את הנוגע באהדר ליה בבריחותא חלש דעתיה דרב ששת אישתיק רב אחדבי בר אמי ואתיקר תלמודיה, אתיא אימיה ואקא בביא קמיה צווחה צווחה ולא אשגח בה, אמרה ליה "חזי להני חדיי דמצית מיניירו" בעא רחמי עליה ואיתסי, ודאהאנן עלה מנא לן? ברבנאי ר"ש בן יוחי אומר נאמר בכתם בגדים בימי ספורו ונאמר בכתם בגדים בימי חלוטו מה להלן מטמא אדם אף כאן מטמא אדם} אמר רבי אלעזר גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו, דאילו במשה רבינו כתיב °כי יגורתי מפני האף והחמה ואילו בעושה צדקה כתיב °מתן בסתר יכפה אף [ושחד בחיק החמה עזה] ופליגא דרבי יצחק דאמר ר' יצחק °אף כופה, חמה אינו כופה, שנא' "וישחד בחיק החמה עזה"=אע"פ ששוחד בחיק, חמה עזה אינה כאמר ר' יצחק כל היין שנוטל שוחד מביא חמה עזה לעולם [שנאמר "וישחד בחיק וגו'"] ואמר רבי יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות-הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכותי דכתיב °הלא א(ישעיה נח)

וגו' ועניים מרודים תביא בית וגו' כי תראה ערום וגו' (ז) והמפייסו בדברים מתברך בארבע עשרה ברכות שנאמר °ותפק ללעג נפשך ונפש נענה תשביע וזרח בחשך אורך ואפלתך כצהרים: ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך (ג) וגו' ובנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וגו' ואמר רבי יצחק מאי דכתיב °רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה ובבוד- משום דרודף צדקה ימצא צדקה? אלא לומר לך כל הרודף אחר צדקה הקדוש ברוך הוא ממציא לו מעות ועושה בהן צדקה רב נחמן בר יצחק אמר הקדוש ברוך הוא ממציא לו בני אדם המהוגנים לעשות להן צדקה כדי לקבל עליהם (ג) שכתוב)לאפוקי מאי לאפוקי מדדרש רבה ג) דדרש רבה מאי דכתיב °ויהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם" אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם [אפילו] בשעה שכופין את יצרן ומבקשין לעשות צדקה לפניך בכשלים בני אדם שאינן מהוגנין כדי שלא* יקבלו עליהן שכר. רבי יהושע בן לוי אמר כל הרגיל לעשות צדקה (ד) (זוכה) הויין לו בנים בעלי עושר בעלי אגדה: בעלי חכמה דכתיב

ימצא

מסגנ . לשון מהומה ושבוש: **קליפה** . מיי"ח בלע"ז: **וכנגד עדיים לו לדקותינו**. כלומר לוקח לו כל לדקותינו ממלמו מחמת רשעינו כנגד מלום שהאדם מסירו מעליו: **עדיים**. כלמהרנמינן ויסר ותעדי וכן מעדה בגד ביום קרה (משלי כה) מ"מ מקיש לדקה לבגד לדקה תורה אור הלויקים לבגד הגון: **כימי ספורו** . כשבעת ימים שכן מלרה הלפרים להלבלת קרבנותיו בשלמת לימי מלוטו לימקה למת למת לוקח לף בהלל: **הוקיל ומעמא בגדים**. דהל ביום השביעי כתיב וכבס בגדיו": **טומלה בחבורין**. כגון בגדי לבוהו הרי הן כשכמותו לבל שלר בגדים הטוגע בהן וכן לם יגע בלדם לל מעמל לדם מדע שהרי המסיע בגילה כתיב ביה והעצם לת בגלתה יכבס בגדיו (ויקרל יח) ולל תשכתן לללוי לב שכבות זרע ממש: (ב) ומיכן בלל"ל לבל ומיכן לבל"ל ומיכן ואילך ממתק: (ג) שם שכתוב בכל"ל ואות ו' ממתק: (ד) שם כל הרגיל לעשות [לדקה] חוויין בכל"ל ומיכן ואילך ממתק: (ה) תוס' ד"ה מנין וכו' לבות מטומלות לבדן ושבבת זרע ונומל מת בכל"ל ומיכן ונגלה ממתק: (ו) ר"ה לבל בשיט כו' ומיכן שמטמא לדם מ"מ לאו משום: (ז) בא"ר מלבה ומיכן ביום השמיני מוכה שמטמא לדם מ"מ בלים מיב"ם דלא בכל"ל ומיכן בחבורין ממתק: (ח) בא"ר ונגלה לריב"ם דלא גרס ודלמא טומלה בחבורין שלא הכה: (ט) ר"ה לבל בשיט כו' הרגו. ג"ב ועי' בע"ז כ"ו ב ד"ה ל' כשום':

א) [ניל פרים]: ב) כ"ק מו: [וכה לימה רבא]:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כי מלהה שכוס וגו' ומיכן לו יבקש בשמר לוכך ולחזוכתך מכלים מלמת ולבך לפניך לדקך וכבוד ה' יאספך ומיכן לו מקלת ול' יעמוד תשוב ויאמר הנני ומכוסיכו בדכרים: (ב) שם ובכביס בגלחות בקבך וכתו בכל"ל ומיכן ועי' בשמר: (ג) שם שכבת זרע ומעמ מת ממתק: (ד) שם כל הרגיל לעשות [לדקה] חוויין בכל"ל ומיכן ומכך ממתק: (ה) תוס' ד"ה מנין וכו' לבות מטומלות לבדן ושבבת זרע ונומל מת בכל"ל ומיכן ונגלה ממתק: (ו) ר"ה לבל בשיט כו' ומיכן שמטמא לדם מ"מ לאו משום: (ז) בא"ר מלבה ומיכן ביום השמיני מוכה שמטמא לדם מ"מ בלים מיב"ם דלא בכל"ל ומיכן בחבורין ממתק: (ח) בא"ר ונגלה לריב"ם דלא גרס ודלמא טומלה בחבורין שלא הכה: (ט) ר"ה לבל בשיט כו' הרגו. ג"ב ועי' בע"ז כ"ו ב ד"ה ל' כשום':

משנש ארחתיה דאימיה' משמיה דר' אלעזר מאי דכתיב °ויילבש צדקה כשריון לומר לך מה שריון זה כל קליפה וקליפה מצטרפת לשריון גדול אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול, רבי חנינא אמר מהכא °וכבגד ערים כל צדקותינו מה בגד זה כל נימא ונימא מצטרפת לבגד גדול אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול דאמר מר זוטרא °עולא משנש ארחתיה דאימיה? דבעא מיניה רב אחדבי בר אמי מרב ששת "מנין למצורע בימי ספורו שמטמא אדם? אמר לה הואיל ומטמא בגדים מטמא אדם, אי הילמא טומאה בחבורים שאני דהא הסיט נבילה דמטמא בגדים ואינו מטמא אדם אמר לך ואלא שרץ דמטמא אדם מנלן לאו משום דמטמא בגדים שרץ בהדיא כתיב ביה °או איש אשר יגע בכל שרץ אלא °ישבבת זרע דמטמא אדם מנלן לאו משום דהואיל ומטמא בגדים מטמא אדם שבבת זרע נמי בהדיא כתיב ביה °או איש לרבות את הנוגע, אהדר ליה, בבריחותא חלש דעתיה דרב ששת אישתיק רב אחדבי בר אמי ואתיקר תלמודיה, אתיא אימיה ואקא בביא קמיה צווחה צווחה ולא אשגח בה, אמרה ליה "חזי להני חדיי דמצית מיניירו" בעא רחמי עליה ואיתסי, ודאהאנן עלה מנא לן? ברבנאי ר"ש בן יוחי אומר נאמר בכתם בגדים בימי ספורו ונאמר בכתם בגדים בימי חלוטו מה להלן מטמא אדם אף כאן מטמא אדם} אמר רבי אלעזר גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו, דאילו במשה רבינו כתיב °כי יגורתי מפני האף והחמה ואילו בעושה צדקה כתיב °מתן בסתר יכפה אף [ושחד בחיק החמה עזה] ופליגא דרבי יצחק דאמר ר' יצחק °אף כופה, חמה אינו כופה, שנא' "וישחד בחיק החמה עזה"=אע"פ ששוחד בחיק, חמה עזה אינה כאמר ר' יצחק כל היין שנוטל שוחד מביא חמה עזה לעולם [שנאמר "וישחד בחיק וגו'"] ואמר רבי יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות-הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכותי דכתיב °הלא א(ישעיה נח)

וגו' ועניים מרודים תביא בית וגו' כי תראה ערום וגו' (ז) והמפייסו בדברים מתברך בארבע עשרה ברכות שנאמר °ותפק ללעג נפשך ונפש נענה תשביע וזרח בחשך אורך ואפלתך כצהרים: ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך (ג) וגו' ובנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וגו' ואמר רבי יצחק מאי דכתיב °רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה ובבוד- משום דרודף צדקה ימצא צדקה? אלא לומר לך כל הרודף אחר צדקה הקדוש ברוך הוא ממציא לו מעות ועושה בהן צדקה רב נחמן בר יצחק אמר הקדוש ברוך הוא ממציא לו בני אדם המהוגנים לעשות להן צדקה כדי לקבל עליהם (ג) שכתוב)לאפוקי מאי לאפוקי מדדרש רבה ג) דדרש רבה מאי דכתיב °ויהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם" אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם [אפילו] בשעה שכופין את יצרן ומבקשין לעשות צדקה לפניך בכשלים בני אדם שאינן מהוגנין כדי שלא* יקבלו עליהן שכר. רבי יהושע בן לוי אמר כל הרגיל לעשות צדקה (ד) (זוכה) הויין לו בנים בעלי עושר בעלי אגדה: בעלי חכמה דכתיב

ימצא

רבינו גרשום

משנש. סבוה ארחתיה דאימיה שהצריכה להתבוות בסה שרבכה להצניע שנלחה דריה בשבילו כדאמר לקמן: וכבגד ערים. אלו אותן בגדים בלוים ונסחבים שמשימין שם התינוק כשהוא נולד ולפ"כ נקראו עדים ג) כמו ועדיאתו: ביסי ספורו. היינו אותן ימים דכתיב וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים דכבר עברו ימי חלוטו והוזאת: אשר ליה הואיל ומטמא בגדים ביסי ספורו דכתיב והיה ביום השביעי ינלח שערו וגו' וכבס בגדיו והואיל דמטמא בגדים דשעינן כבוס הכי נמי מטמא אדם: בחבורין שני דהני בגדים מחוברין עליו שלובש בהן אבל לשולם אימא לך אם יגע בבגדים אחרים אינו מטמאן וכי היכי דלא מטמא בגדים מעלמא אימא נמי דלא מטמא אדם תרתי דהנה אשכחן דמטמא בגדים בחבורין ולא מטמא אדם: היסט נבלה. אדם שהסיט נבלה ומטמא בגדים דכתיב והנושא את נבלתה יכבס בגדיו ומטמא עד הערב אלמא דבגדים מטמא הן ואינו [מטמא אדם] כדכתיב ומטמא עד הערב הוא מטמא ואינו מטמא אדם: היסט בכלל נושא. כדכתיב נושא וקרינן נושא (תולין קנד:): אשר ליה רב ששת. ולמעשיך דקא אשרת דמטמא בחבורין שאני מ"ה אין מטמא אדם אלא שרץ דמטמא הואיל דמטמא בגדים דכתיב וכל אשר יפול עליו מהם בסותם יטמא מכל כלי עץ או בגד או עור או שק והני לאו בחבורין נינהו: אמר ליה רב אחדבי. שרץ דמטמא אדם בהריא כתיב או איש אשר יגע בכל שרץ אלא פריך הכי לטמייך דאשרת טומאה בחבורין שני שבבת זרע דמטמא אדם מנלן משום דהואיל ומטמא בגדים דכתיב וא"ש (אשר) [כי] תצא ממנו שכבת זרע וכתיב וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שבבת זרע וכבס במים ומטמא עד הערב ה"נ מטמא אדם ה"נ נבי מצורע: אמר ליה רב אחדבי. שכבת זרע בהריא כתיב ביה דמטמא כל אדם הנוגע בו דכתיב או דמייתר דמצי למכתב איש אשר תצא ממנו וגו' או ל"ל לרבות את הנוגע ואכתי מנין למצורע שמטמא כיסי ספורו: הזה קא מהדר ליה בבריחותא. כלומר שמח היה רב אחדבי שנצטרע ורב ששת שלא היה לו להשיב: אישתתק. נאלם: אתיא אימא. ג) דרב אחדבי בביא קמיה דרב ששת שהיתה מינקת שלו בשביל בנה ליישתל ליה ובעי רחמי עליה דרב אחדבי ולא אשכח בה עד דמפקי דריה לפניו כלומר עשה בשביל אלו דדין שינקת מהן ולהכי שהצריכה לכך קרי ליה עולא משנש ארחתיה דאימיה: ודאהאנן עלה מיהא. הואיל ובאת לידינו שאילה זו דרב אחדבי נעסוק בה: מנלן. בחוץ. כלומר מי שנותן בחוץ של עני בצנעה כופה נמי חיטה עזה: אע"פ ששוחד בחוץ. דכתיב כל ימי אשר הנגע בו יטמא ונו': מתן בסתר [יכפה] אף ושוחד בחוץ לרעב נפשך ונו'. כלומר משתעיא מנפשך דברים טובים לנתן הרעב ונפש נענה תשביע בדברים טובים או תוכה לדברים הללו: משום דרודף צדקה. שעושה צדקה משלו בא לידי צדקה שיצטרך לבריות בתמיה: צדקה

ג) [בכתובות מטמא דכוון לתגובה תוכלוס על ותהי ועדיאת לבל ל"ש דמכס זה לת שייך לקרותס עדיס וע"ש]: ב) [עי' בשוס' כלן ד"ה לתיל מה שכתב בשם ר"ת]:

נוסח מנין מיי' ספ"ו מהל' טומלת לרעת הל' כ:

פו א מיי' ס"ל מהל' טומלת לרעת הל' כ:

פו ב מיי' שיך מהל' לבות הטומלה הל' ב:

פח ג מיי' שם פ"ה הלכה ו:

פט ד מיי' פ"י מהל' טומלת ערייס הלכה ד ס סמג עשין קסב טוש"ע י"ד סי' רמט סעיף ג וסעיף ד:

רכ"ח מ"ו

* [ברייתא בדיומא (לקמן מא:) ובמנחות (לקמן צט:) ובחולין (קלו:) ובכורות (לא:) ועוד]

נוסח מנין מיי' ס"ל מהל' טומלת לרעת הל' כ:

מקנף (א"ת ק) תשובות קוריאת

נוסח מקנף א"א ספורו ל"ג ר' אחדבי

מקנף א"א ספורו ל"ג ר' אחדבי

נוסח גרסו המפייס את חבירו בעסקי ממונו כמ"ש

TIME	דף/עמ
54:09	ואמר
55:55	אין
1:10:26	טעת
1:19:33	לא
1:21:42	שנאמר

ואע"פ שאין רשות לדבר זכה לדבר אחר קונה גמורה היא דשמני (ש"ך חחש"מ סי' ב' סק"ה)
אין פותחין לעני העובר
התם שהיו לדיקים גמורים: *הכלכל עולה שפה ביניים דלית
ממקום למקום מכבר בפונדיון כו'. *ומכל מקום נראה שפה
מהן מחלה לחנווני והוא מזון שני שעודות כדפרק כילד

* 4 סאה = 24 קב — 1 סלע = 48 פונדיון
48 פונדיון = 48½ קב
½ קב — 1 פונדיון
1 סאה = 9 קב
= 12½ קב
1 קב = 24 ביצים
½ קב = 12 ביצים = 1 כוס = 1 פונדיון
ג"א חג: 3 חנוני, יוא:
4½ קב = 9 ביצים = כנגד שנאמר בשעודות

מסורת הש"ס

א) [נדרים ד: וש"נ]:
ב) נכל הספרים מדויקים
כתיב פרום ולכתורה היא
פליגא ונריכין לייסב ע"פ
מ"ם תוס' שנת נה: ד"ה
מעבירים כתיב ועיין
במהרש"א בת"א שעמד
על פליאה זו וכנכם
לגמוח בדוחק בשינוי
הגירסא קלת שלא כמקומו
ד"ה הלא פרום בש"ן
כתיב: ג) פאה פ"ח
מ"ז שבת קיח:. ד) [תוספ'
פאה פ"ד] : ה) ב"ק
אמר מר עוקבא כו':
ו) ס"א לפרוסה . רש"י:

הגהות הב"ח

(ל) גמ' הכא עכמי
כש"ל ותיבת כי תרי נמחק:
(כ) שם לימות אמר ליה
והא תניא אם היה
(כ) רש"י ד"ה שאין
לריה וכו' המוחנים
לעובי המלכה כש"ל
ותיבת לכם נמחק:
(ד) ד"ה טולא וכו' שנרם
לה להעות וכו' נשים
להתנוות כדלקמן:
(ה) תום' ד"ה אין פותחין
וכו' ותחת למהר כשילך
כדי חוילו לאו: (ו) ד"ה
שבת וכו' נאהרים כי
תוכן: (ז) ד"ה לא וכו'
נתת לו מן הקופה כ"ם
שבת מחרים כש"ל ותיבות
היינו כדי שעודה נמחק:

תק"כ

(נקודה הנתה-אוצם שובל ב' סעודות ליום)
תוס' רא לפסיר למה קתני זאין פוחתין/
צרי דעודא אאקום אאזון ב' סעודות/
לאו דעודא דיה לצד הבא לפנינו
כבר סעודה אחת אוהו

שנאמר "והעמדנו עליו מצות". ותע"ג דהתי קרא גבי ציות תלהיות כתיב דהיינו בדק הבית כ"ם לדקה:
דבר מועט יהנו לו: **שנאמר** "והעמדנו עליו מצות". ותע"ג דהתי קרא גבי ציות תלהיות כתיב דהיינו בדק הבית כ"ם לדקה:
להת לו מן הקופה (ז) <היינו כדי סעודה> כ"ם שגם תחרים לא יהנו לו, ומסיק הש דתניא "אין מזקקין ולא מן הקופה" היינו כדי סעודה לבל
היה ולא נתן לו מן הקופה כדתניא אין מוכנין לו מן הקופה כיון שמחזר על הפתחים ות"ל רב סמא אי מר לא אחזקיק ליה

לא אחזקיק ליה. רב פפא גבי
מי שיש לו מזון ג' שנים ומחזר על הפתחים אין שומעין לו
ר"ש בן יוחי ב' סעודות. ואין מזקקין לו מן הקופה אין זנין
ומפרנסין לו יותר מכדי סעודתו לבל יבא לידי אונאה
ואין מוכרין לו בהמה ועבד אלא כדי סעודתו לבל יבא
לידי אונאה. ואין נותנין לו אלא מה שצריך לו לסעודתו
לבל יבא לידי אונאה. ואין נותנין לו יין אלא יין ישן
ושמן המשובח אלא כדי סעודתו לבל יבא לידי אונאה.
ואין נותנין לו בשר אלא בשר שמן ודג אלא ראשו
וקיבתו ובצים אלא מגולגלין. ואין נותנין לו תבשיל
אלא תבשיל של ירק ואין נותנין לו תבשיל של ירק
אלא ירק יבש. ואין נותנין לו ירק יבש אלא ירק שאינו
יבש יפה. ואין נותנין לו ירק שאינו יבש יפה אלא
ירק שנתבשל מבערב. ואין נותנין לו ירק שנתבשל
מבערב אלא ירק שאין בו עוקצין. ואין נותנין לו
עוקצין אלא עוקצין שאין בהן קשין. ואין נותנין לו
קשין אלא קשין שאין בהן עפר. ואין נותנין לו עפר
אלא עפר שאין בו חול. ואין נותנין לו חול אלא חול
שאין בו מים. ואין נותנין לו מים אלא מים שאין בהן
מלוחין. ואין נותנין לו מלוחין אלא מלוחין שאין בהן
מרורין. ואין נותנין לו מרורין אלא מרורין שאין בהן
חריפין. ואין נותנין לו חריפין אלא חריפין שאין בהן
מרירין. ואין נותנין לו מרירין אלא מרירין שאין בהן
מתוקין. ואין נותנין לו מתוקין אלא מתוק

כי"ז הכי שם לעטיל והכי אחת עשרה:

* נאת תוספות מכאן (פסוק ג) עד סוף (פסוק ה) תמצא בי' דבבות

אתיא לימיה וקא בכית קמיה. פר"ח דהיינו לימיה דרב חלבו ולדילמא קרי "עולא מסגן תורתא דלימיה" שגרם לתמו להתבזות לפני רב שגם לכך "למד" חזי הכי תדיי מיקמו על רב שגם לכך היתה מניקתו דמלית מינייהו: **מה** ביום בגדים החמור ימי חלוקו מימי ספורו ולא גמר *מהיקשא, והיינו טעמא, משום דלגמרי לא מני למגמר דהא כתיב "ויפשט" * דמשמע דעשהל מכמו שהיה מתחלה, אלא דוקא לכך מילתא גמרי לפי שכן שון דאין לחם וכלים מכפרין טומאה אלא מאב הטומאה:

* רש"י - הבורה היא לגי

* נראה דבכך מוכן לאך אין הדיא כן לא למצבה

נדול הטומאה נדקא בסתר יותר ממשה רבינו. פירוש יותר מסתם משה רבינו בתפלתו ואע"ג דמשה נמי עשה נדקא בסתר שמע תוקיע שעה כבר פסק לותו זכות:

דמה חיו כופה. תימה דבפרק תרבעה נדרים (דף נב.) תמרינן דחמה משה הרגו (ט): **ולמפייסו** בדברים מהברך בי"ח. יש מגיהין והעותן פרושה לעני והמפייסו' משום דמשמע להו דקרחי חייבי בעותן לדקה לכתיב "ותפק לרעב נפשך ונפש נעגה תשביע" ונלו מילתא היא לגפש נעגה תשביע" היינו תשביע בדברים שתפייסנו בדברים ועו"כ לא גרסי' ליה, דלהכי גיבי' הוא ליה למימר מהברך כי"ז הכי שם לעטיל והכי אחת עשרה:

* נאת תוספות מכאן (פסוק ג) עד סוף (פסוק ה) תמצא בי' דבבות

מנין למלוכה בימי ספורו שמטמא לחם. פסיטא לן למטמא כדתנן כרים מס' כלים (פ"ח מ"ו) "לחות הטומאות הסרן וסכבת זרע (ה) ונבלה שמטמא מת ומגורע בימי ספורו כו' הרי לנו מטמאין לחם וכלים במגע וכלי חרס בהויר" וכלך בעי מנלן דשמטמא דהא כתיב "וכל במים ושכר" משמע דשמטמא בגדים ואינו מטמא נבלה מטמא בגדים ואינו מטמא לחם. (ו) לנו מקום לטומאתה בחבורין שחני. פ"ה דאינו מטמא אלא בגדים דבאותה טבילה לטהר: **דהא** הסיט נבלה מטמא בגדים ואינו מטמא לחם וכלי חרס ממטע "מגבדיו" אלא לחם וכלי חרס ממטע "מגבדיו" אלא לחם וכלי חרס שטוגע בהן אלא ומלי מטמא בגדים בשעה שמסיט אין לנום בהן וכן משמע מדקתמר אלא מעתה סרץ דמטמא לחם מגלן, לנו מקום למטמא בגדים מטמא לחם" כמי כו' ולי קרי יחבורים' בגדים שהוא לנום מלי פריך מסרץ דלא שייך ביה 'לביסה' החם ולמי יטמאו לחם מבגדים? **ונבלה** דלא גרם (ח) בחבורים אלא גרם 'ודילמא טומאת בגדים הכי גרם' שמי תדע דהא מסיט נבלה דמטמא בגדים ואינו מטמא לחם, ולא גרסינן מ"ט לנו מקום לטומאתה בחבורים שחני' דלא מהדר לנלא שים חילוק בין טומאת בגדים לטומאת לחם וכן משמע דלישנא בתיקוא לנו לא קא מיבעיא ליה אם מטמא בגדים וכלים במגע אלא אחיא:

* מהכא - משמע שטרוק זו שמואל

* וקא כרבי שמעון דלעיל

מסורת הש"ס

תוס' ד"ה וכלי חרס ואינו מטמא בגדים ואינו מטמא לחם. עי' תוס' ר"ה ד' ה' ואינו מטמא אלא בגדים ואינו מטמא לחם. כלי חרס ואינו מטמא לא בגדים ולא לחם. וע

יתלג חיים: וכתיב גבי חכמה כי מותלי מלת חיים: **בעלי חגדה:** מתוך שהן דרשנין ומוסכין תמיד הלב הכל מכבדין לותם: **לגבעל סדין** · רקע לו טובד כוכבים: **לפגלגל אנו כסן כו'** שהלדקה מלת מגיהנם כדלמרי' לקמן בשמעתין: **שמוגוסיו של מדם** · שכר שיתפרנם ממנו: **מסרוגוסיו** · הפסד שמתיד להפסיד: **וכפ** · למזל טוב יתן לותם חסרון לעוניים: **חוץ [לסו] כחגמא** · כמולתי (ו) יה"כ: **דבעגו מפסר שבע מלס דינרין** · כלותה שמה: **שקיל גדקה מייסיו** · כל השנה היה כופן בדברים וגובה מהן לדקה: **פס גבייסו** · ערב רתם השנה שיכסר דינרי שלא נתנו לגדקה משבע מלה תורה אור

"יתלג חיים" בעלי עושר דכתיב "צדקה" בעלי אגדה דכתיב "וכבוד" וכבוד דכתיב "התם כבוד חכמים ינחלו" תניא רבי מאיר אומר יש לו לבעל הדין להשיבך ולומר לך: אם אלהיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסן? אמור לו כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם, וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע "אם אלהיכם אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסן? א"ל כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם א"ל [אדרבה] זו שמחייבתן לגיהנם, אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שבעם על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו בששמע המלך לא כועס עליו ואתם קרוין 'עבדים' שנאמר "כי לי בני ישראל עבדים" אמר לו ר"ע אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שבעם על בנו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו בששמע המלך לא רגזן ומשונר לו ואנן קרוין 'בנים' דכתיב "בנים אתם לה' אלהיכם" אמר לו "אתם קרוים 'בנים' וקרוין 'עבדים' בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין בנים ובזמן שאין אתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין עבדים ועכשיו אין אתם עושין רצונו של מקום" אמר לו הרי הוא אומר "הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית" אימתי 'עניים מרודים תביא בית' האידנא וקאמר "הלא פרוס לרעב לחמך": דרש ר"י ברבי שלום כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה: "והלא פרוס לרעב לחמך" "לא זבה" ועניים מרודים תביא בית' כי הא דבני אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי חזא להו בחילמא דבעו למיחסר שבע' מאה דינרי, עשינהו שקל מינייהו לצדקה (ג) פושש בגייהו שיבסר דינרי, כי מטא מעלי יומא דיפורי שדור דבי קיסר נקטינהו אמר להו רבן יוחנן בן זכאי "לא תדחלון, שיבסר דינרי גבייכו שקלינהו מינייכו" אמרי ליה מנא ידעת? אמר להו חלמא חזאי לכו, א"ל ואמאי לא אמרת לן [דניתבינהו] אמר להו אמינא כי היכי דתעבדו מצוה לשמה. רב פפא הוה סליק בדרגא אישתמיט כריעה בעי למיפל (נ) אמר השתא כן איחייב מאן דסני לן כמחללי שבתות וכעובדי עבודת כוכבים א"ל חייא בר רב מדפתי לרב פפא שמא עני בא לידך ולא פרנסתו (א) דתניא ורבי יהושע בן קרחה אומר "כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים דכתיב הבא "השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל" ובתיב התם "יוצאו אנשים בני בליעל" מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים תניא (ב) א"ר אלעזר בר' יוסי כל צדקה וחסד שישראל עושין בעולם הזה שלום גדול ופרקליטין גדולין בין ישראל לאביהן שבשמים שנאמר "כה אמר ה' אל תבא בית מרזח ואל תלך לספוד ואל תנוד להם כי אספתי את שלומי מאת העם הזה [ונו' את] החסד ואת הרחמים" חסד זו גמילות חסדים רחמים זו צדקה תניא ר"י אומר גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה שנאמר "כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות" הוא היה אומר עשרה דברים קשים נבראו בעולם הר קשה, ברזל מחתכו, ברזל קשה (ג) אש מפעפעו, אש קשה מים מכבין אותו, מים קשים, עבים סובלים אותן, עבים קשים, רוח מפזרתן, רוח קשה, גוף סובלו, גוף קשה, פחד שוברו, פחד קשה, יין מפיגו, יין קשה, שינה מפכחתו, ומיתה קשה (ד) ממנו] צדקה מצלת מן המיתה דכתיב "וצדקה תציל ממות" דרש רבי דוסתאי ברבי ינאי בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם: מדת בשר ודם אדם מביא חורון גדול למלך-ספק מקבלין אותו היכנו ספק אין מקבלין אותו היכנו, [ואם תמצא לומר מקבלים אותו ממנו], ספק רואה פני המלך ספק אינו רואה פני המלך, והקדוש ברוך הוא אינו כן: אדם נותן פרוטה לעני וזוכה ומקבל פני שכינה שנאמר "אני בצדק אחזה פניך" בהקיץ תמונתך" רבי אלעזר "יהיב פרוטה לעני והדר מצלי אמר (ה) לכתיב "אני בצדק אחזה פניך" מאי "אשבעה בהקיץ תמונתך"? אמר רב נחמן בר יצחק אלו תלמידי חכמים שמנדדין שינה מעיניהם בעולם הזה "והקב"ה משביען מזיו השכינה לעולם הבא, א"ר יונתן מאי דכתיב "מלוה ה' חנן דל" אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו "כביכול עבד לוה לאיש מלוה. א"ר חייא בר אבא, רבי יוחנן (רמי) כתיב "לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות" וכתיב "לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות" שתי צדקות הללו למה? אחת שמצילתו ממיתה משונה ואחת שמצילתו מדינה של גיהנם, ואי זו היא שמצילתו ממיתה משונה? מדינה של גיהנם? ההוא דכתיב ביה עברה דכתיב "יום עברה היום ההוא, ואי זו היא שמצילתו ממיתה משונה?

נותנה

ואיזן שמגלת ממיתה משונה טתנה וליטו יוחנן למי טותנה · ול"ת תלדיכה זתת שהיתה מלוה רבה היה לה להגיל מדינה של גיהנם שהוא רע ביותר ולומר ל"ל דכוד דבריס ליז עומדין לתדם בעולם הזה מלת גלתר מיתה ובעולם הזה ליז עומדין לתדם מלת מלות גדולות כדתנן (קדושין דף נס:) לולו דבריס שתדם לוכל מפירותיו בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא לכך קאמר לתפילו ממיתה משונה להוי בעולם הזה מלת מלת

הגהות הב"ח

(ה) גמ' דתניא ר' יוסי אומר כל הנותן צדקה בהקיץ אשבעה בהקיץ תמונתך: (ג) שם כמי למיפל מלת דעתיה תמר הכתם: (ג) שם כגון קבה מים מפעפעו תם קבה מים: (ד) שם ומיתה קשה (מכות) מו"מ וג"כ ס"ת מגיה: (ה) שם והכי מגיה: מלגי תמר כגיל וקוף ו' נמחק: (ו) רש"י ד"ה חול לכו כחלמא כמולתי רתם השנה כס"ד:

צדקה ו' עושר שיהיו לו נכסים ועושה שיעשה סתם צדקה: כבוד' ז' אגדה בשביל שיודע לדרוש באגדות מכבדין אותו: יש לו לבעל הדין' יצר הרע להשיבך ולהפעותך ולומר לך: עשכיו אי אתם עושין רצונו של מקום. לפי שאתם בגלות ואי אתם יכולים לקיים כל התורה: עניים מרודים. שנדרדים מבני אדם ששלולם: איבי השתא נפלי. הייתי נידון בסקילה כדאמר בית הסקילה היה גבוה כ' קומות (סנהדרין מה). וכעובדי עבודת כוכבים דכתיב (זכרי' יג) וסקלתם באבני' ופתו: ופרקליטין. מלמדי סניגוריא: כי אספתי את שלומי בשביל שאינם עושים לא חסד ולא רחמים. הא עושין יהיה להם שלום גדול: מפעפעו. עושהו רך: אני בצדק שאעשה צדקה מתחילה והדר אחזה פניך

* ג"ז ל"ח ס"ב ל.

א) [תוספ' פתח פ"ד] כתובות סח.: ב) [תוס' פתח פ"ד]: ג) [ילקוט ובע"י ניחח] וכג' אמר ר"ח ב"א אר"י:

צ א מיימוני פ"י מהלי מתנות עניים הל' ג סמג עשין קסב טוש"ע י"ד סי' רמז סעיף ג':

צא ב מיי' שם הל' ט [טוש"ע יו"ד סי' רמב סעי' יד]:

נוסח

מדוע זה ריבה שנאה בחלום לבני אחותו דאמר [פסחים פח:] כשם שקרב לפח לתת כאלו כל השכות כולם

נוסח

ד"ה חול לכו כחלמא דמיירי בחלום שנאה ומדינה של גיהנם

נוסח

ד"ה אמינא מאי קושיה לרבי יוחנן

נוסח

ד"ה אמינא ד"ה אמר ר'

אלא מ"ל ממונה עליה כרבי חגיגת בן תרדיון · פי' כתמן כמותו לגבל לדיק כמותו לת דהא נבחים דבימי לממרים לת היו לדיקים כמותו ולהכי נקט ר' חגיגת בן תרדיון משום מעשה שבת לילו דלמר פ"ק דמסכת ע"ז (דף יז:) מעשה פוריס כתחלפו לי במעות של לדקה ותלקחים לעניים וכן בפרק במה טומנין (שבת דף מפ· ושם) דלמר תפילין לריכין גוף נקי כלישנא לת לדיק כלישנא קמור תלת גוף נקי שילא ליזהר שלא ישן בהם ושלא יפיח בהם קמור ולת נקט לישנא תלת משום דלחרתים היה ניסת :

עליונים למטה ומחמוים למעלה · פי' ר"ח דלמרו הגחמים שקבלה בידם רב מפי רב דעולם הפוך הייט שלחה שמולל דהוה יחיד קמיה דרב יהודה תלמידיה משום דמיחה בשמולל בפר' במה בהמה (שם דף יה:) נבי ההיא לימתת דלחיל ולוחל קמיה דשמולל ולת לשנח בה ל"ל רב יהודה ליה למר לוטס לחט מוסנקת לל וגו' :

ויבא ויעש ה' כלשהר דבר כי חמלחם וגו' . ולוחה שעה עשה לדקה שהיה (ז)מקנת להקב"ה ל"ש שהיה מחיר לת ירמיה מן הזיקים כלכתיב התם : ולת

"נתנה ואינו יודע למי נותנה נותלה ואינו יודע ממי נוטלה: נתנה ואינו יודע למי נותנה לאפוקי מדמר עוקבא נוטלה ואינו יודע ממי נוטלה לאפוקי מדרבי אבא, ואלא היכי ליעביד? ליתיב לארנקי של צדקה, מיתיבי מה **"עשה אדם ויהיו לו בנים זכרים? ר"א אומר יפזר מעותיו לעניים, ר' יהושע אומר ישמח אשתו לדבר מצוה. א"ר אליעזר בן יעקב אומר "לא יתן אדם פרוטה לארנקי של צדקה אלא א"ב ממנה עליה כר' חנניא בן תרדיון** כי קא אמרינן דממני עלה כר' חנניא בן תרדיון. **א"ר אבהו** אמר משה לפני הקב"ה: רבש"ע במה תרום קרן ישראל? אמר לו בכי "תשא **ואר"א אבהו** שאלו את שלמה בן דוד "עד היכן כחה של צדקה? אמר להן צאו וראו מה פירש דוד ־אבא פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד". רבי אבא אמר מהבא "הוא מרומים ישבון מצדות סלעים משוגבו מרומים ישבון מצדות סלעים משגבו? משום דלחמו נתן ומימיו נאמנים, ואר"א אבהו שאלו את שלמה איזהו בן העולם הבא? אמר להם כל "שבנגד זקניו כבוד". כי הא דאוסף בריה דר' יהושע חלש אינגיד א"ל אבוה מאי חזית? א"ל עולם הפוך ראיתי: עליונים למטה ותחתונים למעלה א"ל-עולם ברור ראית, ואנן היכי חזיתינן? [א"ל] כי היכי דחשבינן הכא חשבינן התם, ושמעתי שהיו אומרים "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" ושמעתי שהיו אומרים "הרוני מלכות" אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן, מאן נינהו? אילימא ר"ע וחבריו משום "הרוני מלכות" ו"לא, פשיטא, הבלאו הכי נמי! אלא הרוגי לוד. תניא אמר להן רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו בני מהו שאמר הכתוב "צדקה תרומם גוי" וחסד לאומים חטאת" נענה רבי אליעזר ואמר "צדקה תרומם גוי" אלו ישראל דכתיב "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, "וחסד לאומים חטאת" כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חטא הוא להן, שאין עושין אלא לתתגדל בו כמו שנאמר "ידי להון מהקרבין ניחוחין לאלהה שמיא ומצלין לחיי מלכא ובנוהי" ועבדיד הכי לאו צדקה גמורה היא ז והתניא האומר סלע (ג) זה לצדקה בשביל שיחיו בני ובשביל שאזכה לעולם הבא הרי זה צדיק גמור! לא קשיא כאן בישראל כאן בעובד כוכבים נענה רבי יהושע ואמר "צדקה תרומם גוי" אלו ישראל דכתיב "ומי כעמך ישראל גוי אחד, "וחסד לאומים חטאת" כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא להתירה בו ז וכל המתירה נופל בגיהנם שנאמר "זד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון ואין עברה אלא גיהנם שנאמר "יום עברה היום ההוא" אמר רבן גמליאל עדיין אנו צריכין למודעי רבי אליעזר הקטן אומר "צדקה תרומם גוי" אלו ישראל דכתיב "ומי כעמך ישראל גוי אחד "וחסד לאומים חטאת" כל צדקה וחסד שעכו"ם עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא להתירה בו ז וכל המתירה נופל בגיהנם שנאמר "זד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון ואין עברה אלא גיהנם שנאמר "יום עברה היום ההוא" אמר רבן גמליאל עדיין אנו צריכין למודעי רבי אליעזר הקטן אומר "צדקה תרומם גוי" אלו ישראל דכתיב "ומי כעמך ישראל גוי אחד "וחסד לאומים חטאת" כל צדקה וחסד שעכו"ם עושין חטא הוא להן שאין עושין אלא להתיהר

ואין שמלת ממיתה משונה טוסקה
וחינו יודע למי לותנה · ולי"ת
מדרבה זחת שהיה מצוה רבה היה
לה להגיל מדינה של גיהנם שהוא רע
ביותר ? ואומר ר"י דרוב דברים אין
עומדין לאדם בעולם הזה חלף לאחר
מיתה, ובעולם הזה אין עומדין לאדם
חלף מצות גדולות כדתנן (קדושין דף
לט:) חלו דברים שאדם אוכל מפירותיו
בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא
לכך קאמר דשפיר ממיתה משונה
דהוי בעולם הזה מלף :
חלף

תק3יב

אלא ת"ב ממונה עליה כרבי חגיגית בן תרדיון · פי' נתמן כמותו
אבל לַדַּיִּק כַּמּוֹתָן לַת דהת גבוהים דבימי למורחים לת היו
לדיקים כמותו ולהכי קמ ר' חגיגית בן תרדיון מַשּׂוּם מעשה שבת לידו
דאמר פ"ק דמסכת ע"ז (דף יז:) מעות פורים נתחלפו לי במעות
של צדקה וחלקתים לעניים,וכן בפרק
במה טומנין (שבת דף מפ· ושם)דאמר
תפילין לריכין גוף נקי כתניא עַל
לַדַּיִּק כַּתַּלְיַתָּא~דאמר אלא גוף נקי
שילא ליזהר אלא יַעַן בהם ושלא יפיח
בהם קאמר ולא קמ תַּלְיַתָּא
מַשּׂוּם דַּתַּיְתְרִיחִים ביה ניסח:

עליונים למטה ותחתונים
למעלה · פי' ר"ח ד
דאמרו הגחונים שקבלה בידם רב
מפי רב דעולם הפוך הייטו שרואה
שמועל דהוה יַתִּיב קַמַּיְיהּ דרב יהודה
תלמידיה מַשּׂוּם דמיחה בשמועל בפר'
במה בהמה (שם דף נה·) גבי הסיל
ליתתא דאתיא ונוחא קמיה דשמועל
ולא לסגח בה ת"ל רב יהודה ליה
ליה למר "חוטם חזקו מזעקת לו וגו':

ויבא ויעש ה' כאשר דבר כי
חטאתם וגו' . ואותה שעה
עשה לדקה שהיה(ל)מקנא להקד"ה
שהיה מתיר לת ירמיה מן
הזיקים כדכתיב התם :
ולא

הגהות הב"ה

(ל) תום' ד"ה
ויבא וכו' עשה לדקה
שהיה נראה כמקנא
להקב"ה :

סיומים אלו מיועדים למקרים מיוחדים בלבד. מתוך מאגר הסימנים של מכון "המאירי" ירושלים, תשס"ג

= "אחיות"
◇ "נקי"
מקבילה

בר. אפילו בשעת הדוחק אסור (ראו"א ח"ו סי' קלו) כאחותו
תוס' מסכת אם בוועדה הדוחק על ה"ת/תרגום

תקבי"ב ב"ה אלא

שמות	ב"ה/טעה	
אלא	55:08:1	
ויקרא	01:16:1	
ויצא	28:21:1	

השותפין פרק ראשון בבא בתרא יא

דלא סיימוה קמיה. דר' אמי דעביד עובדי כוכבים חלקן בבת והכך דאמרן לעיל (דף ח.) דסדרה כמי שיפרת אורמיז למלוה רבה משום שלוש מלכות כמי קבליכו ולא לפשבר ליה לחלקן לעניי עובדי כוכבים דאסור לגוטב דעת הבריות ותפילו דעתו על עובד כוכבים לבל במעות המתחלקות לעניים אין גניבת דעת לחיכהו כמי ידעי שיסראל דגילים לפרכם עניי עובדי כוכבים כדאמרי' בפס' גיטין (דף פח.) מפרנסין עניי עובדי כוכבים עם עניי ישראל מפני דרכי שלום: **מפה אמרת כו'.** מפורכך למדנו לפיכך נגבית מדם יחידי נומר לך כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים העולם מלא וכתיב (בראשית ד) קול דמי אחיך דמו ודם זרעיותיו לך כשאתה מקיים דמי אחיך עתך מעלה עליך חיין ודמי זרעיותיו, אֲמַדָּה מובה מרובה ממדת פורעניות: **מונצו סמנך** - כגה על הילני המלכה מזרע המתמונים: **לשמם מארץ הגלמים** - לף מסמיס נשקף הלדק לשלם גמול: **נשקף.** מביט כמו נשקפה ותיבב (שופטים ה) לשומר זכת לצדקה מביט ומסתכל למטה: **מכון לשבתך** - גיזוזן תחת מכון לכסא: **(במקום) [דכר] שעשה פירות** - והקרן קיים לשוה"ב ופפירות מוכל בחיין שלמר כי פרי מעלליהם יאכלו: **מוצרות נפשות** - שלמר "ומוקה נפשות חכם" בהמי קרא: **כמתני' מרקלין ומורן** - מיני פלמין: **כית השלמין** - מקוד שיש לו מעיין וכידו להשקותו תדיר פס לא לין ט ע' קכין זורעין בו שלר זרעיים לפיקר תפילו בפחות מכלון יש בו דין חלוקה: **אפילו בפחות מכלן יחלוקו** - משום דבעי למיתבי וכתבי הקדש אע"פ שמניחים רויים לא יחלוקו תני ריש"ל (ו) **לשבי סקדש** - כ"ל ספרים והיו רגילים לכותבן בגליון כס"ת שלא לפיקר גגלי הדבר לחתכן: **גבי' חוץ משל פחמים** - חלר של פחמים שני בתים פתוחין לחוכה ולפלי הפחת חלרבע לחות לוכל הבית. הן לְמַבֵּק משלו משל חמורו, ולחן מלוקין ד' לחות לריך שיהא לחלרבע. לחות לשלר תשמישן: **חלר מפחלקת לפחמי'** - היכה לו חלר ובה שני בתים ולחד מהן פתוחין לו שני פתחים לחלר ולבית השני אין פתוח לחלר אלא פתח לחד ומולך לכסאו על פיו וטוען החמד לרלוכן בו והשני לשמעון וחלר לא חילק אם בלו לחלוק לת החלר זה שים לו שני פתחים טוכל שני חלוקים בחלר ולחלו טוכל חלק לחד: **נותן לכל פתח** (ג) **ד' לחות**: (כרוחב כנגדו הכרוחב) להלן מן הפתח (כנגד הכרוחב) כלפי רוחב הפתח: **נוטל שמונה לחות**. להיות כנגד רוחב הפתח ולרבע לחות כרוחב הפתח, ולרבע בנגדו. **הלי פירא דסופלי** - מי שים לו חפירה בחלר שלחוץ בה גרעיני תמרים לחלכל בהמה שים לו לרבע לחות בחלר לכל סביבותיו: **דלא מייחד ליה פיתחא** - שלא היה לו פתח לחלר חפירה חלא דרך פתח ביתו שהוא יוצא וכנכם בו היה לו דרך לצאת לחלר ולילך לחר החפירה שלפני סוף ביתו ומשתמש: לכל

ולא לח הבדה עד שיהיה בה ט' קבין וט' · לף על גב דבכל דהו מקרי בדה כדלחמרינן בפרק החומר בקיומין (דף סח.) לין לי (נ) חלא בית סר ורע חומר שעורים מעין לרבות סחה וחלי סחה תרקב וחלי תרקב מ"ל בדה מ"מ חיט חשוב לחרוח לחרוח וזרוע בפחות מט' קבין והא לחמר בסוף כחוכות (דף קיג.) חמר ההוא מינה לר' חגינא יאות מבכחיתו (ל) בלחרעייטו בית סחה הגיה לי לכל ממכה מבה [ממכה חמר] ממכה עיכור ממכה קבעיי כו' החם היה במקום שמחברך ביותר: הכל

צד א מיי' פ"ש מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה יח:

צה ב ג ד מיי' פ"ש מהל' שכנים סלי ד וש"ב הלכה ל סמע שכן סב טוש"ע ח"מ סי' קסח סעיף ג:

צו ה מיי' שם סלי ה סמג שם:

צז ו מיי' שם סלי ד סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

צח ז ח מיי' שם פ"ב הלכה ט סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קסח סעיף ג:

צט י כ ל מיי' שם וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קכב סעיף ג:

קא ם ן מיי' שם כלי כ טוש"ע שם ס"ב:

אלמא באומנא דאוקר בבבל אומנות אחרות בחוקר בזמנן בקונקים בעיר בבבל-ואיתא בב"ק ד' ח ואבא חנן בירבי מעשה בחוקר

(ל) רש"י ד"ה אפילו וכו' מני ריש"ל הס"ד:
(כ) ד"ה מוקן לכל פחות ד' לחות להגן מן הפחת כנגדו וכרוחב שפחת כלי' ותיבת כרוחב מחלר ממקן ולח"ב מ"ש הכי קחמר טוקל ח' לחות נחוך החלר לסיימו וכו':
(ג) חום' ד"ה ולא וכו' לין לי לגל זכו לומר שעורים כהמשים מגין ב' חגלים לרבות לחך סחה תרקב כלי' ותיבת כרוחב קחמר חגלים ומחי סחה תרקב: (ד) בחא"ר מבמחיטו (מרמיטו):

הדגלת דבריו טחולקים אומת ד' פי' מלה

ב' לשונות טחלוקים אומו לין טל אחת טאחרו בחלוקה החגר, ה"ג חוף ד' אחות טנותנים לפתחים

חת' ר' הונא ור' חסדא אין חלוקין החגר
ר' הונא = ג' פתחים
ר' חסדא = ג' אחות לכל פתח ופתח חוזרין טנוה

נתינת ד' אחות לכל (חסידה טנותנת בתיכו ג' בתים)

לא סיימוה קמיה דחילקו לעניי עובדי כוכבים דאין להם זכות בכך: מונצו מסלכי השמונים חיה: במקום שאין ערשין פירות · שהשמטין השנה בארצר אינו מייחר כלום: אם קנה בה קרקע הראוי לבית דירה אע"פ שלא עשה בה דירה: פיס' ארבע אמות לוה וה' אמות לוה שאמרו בחצר חוץ משל פחחים דלכל פחח יש לו בחצר ד' אמות לפרק משאו · ועכשיו אם יהיה חצר ס"ו אמה דמסי לפחחים ח' (חלקים) והיינו ח' א מ ו ת לכל אחד עם הפחח שלו: אסר רב הונא חצר מחחלקת לפי פחחיה' שאם הניח להם אביהן לוה בית אחד של ב' פחחים ולוה בית אחד של פחח אחד ולפני בחים הללו היחה חצר מחחלקת אותה חצר לפי פחחיה וזה ש"ש לו ב' פחחים נוטל ב' יחות מן החצר וזה שאין לו אלא פחח אחד נוטל שליש ולפי שיש זוקה לזה פסי: ורב חסדא אמר ד' אמות לכל פחח ופחח' חחצר דאי מייחר מר' ד' לכל פחח הולקין בשוה: נוטל ח' אמות באורך החצר כנגד ח' אמות של רוחב הפחח ד' אמות ברוחב החצר כנגד הפחח לומר דלא שקיל אלא (על) ח' ברוחב ד': פירא דסופלי אם הניעם חצר אחרת גדולה ובחוך אותה חצר היחה פירא דסופלי חפירה שמשימין גרעיני חמרים לצורך מאכל בהמה וחציע ליורש אחד אותה פירא דסופלי · יש לו ד' אמות בחצר זה הואיל דעדיין לא נעשה פחח ודרך אמרינן לו ד' אמות לכל רוח ליכנס באיזה רוח שירצה ולהשחמש ד' אמות לכל רוח: אלא שלא ייחד אביהן פחח. לאותה חפירה דסופלי:

* בחוך הסאחיים ס' לשון גמרי חיקון

דלא סיימוה קמיה. תניא אמרו עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה, פעם אחת באתה אשה לפניו בשני בצורת אמרה לו רבי פרנסני, אמר לה העבודה שאין בקופה של צדקה כלום, אמרה לו רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים, עמד ופרנסה משלו, לימים חלה ונטה למות אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע אתה אמרת א) "כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא" ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות בשנים מועטות הללו? מיד קרעו לו גזר דינו חנא הוסיפו לו עשרים ושחים שנה על שנותיו:

ת"ר ג מעשה במוכרי המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו "אבותיך גנזו והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבזם אמר להם "אבותי גנזו למטה ואני גנזתי למעלה שנאמר °אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף" אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו שנאמר °צדק ומשפט מכון כסאך" אבותי גנזו דבר שאין עושה פירות ואני גנזתי דבר שעושה פירות שנאמר °אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו" אבותי גנזו [אוצרות] ממון ואני גנזתי אוצרות נפשות שנאמר °פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם" אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמר °ולך תהיה צדקה אבותי גנזו לעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנאמר °והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך: ואם קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר: מתניתין דלא כרשב"ג דתניא ורבן שמעון ב"ג אומר אם קנה בה קרקע שהוא הרי הוא באנשי העיר והא תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר אם קנה שם בלבני בראויה לבית דירה הרי הוא באנשי העיר תרי תנאי ואליבא דרבן שמעון בן גמליאל: **מתני'** אין חולקין: את החצר עד שיהא ארבע אמות לוה וארבע אמות לוה, ולא את השדה עד שיהא בה ד) תשעה קבין לוה ותשעה קבין לוה ר' יהודה אומר עד שיהא בה תשעת חציי קבין לוה, ולא את הגינה עד שיהא בה חציי קב לוה וחציי קב לוה ר' עקיבא אומר בית רובע ולא את המרקלין ולא את המרן ולא את השובך ולא את המלית ולא את המרחץ ולא את בית הבד ולא את בית השלחין עד שיהא בהן כדי לוה וכדי לוה, זה הכלל כל שיחלק ושמו עלין חולקין ואם לאו אין חולקין, אימתי בזמן שאין שניהם רוצים אבל בזמן ששניהם רוצים אפי' פחות מכאן יחלוקו, וכתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלוקו: **גמ'** א"ר אסי א"ר יוחנן ארבע אמות שאמרו-חוץ משל פחחים תניא נמי הכי אין חולקים את החצר עד שיהא בה שמונה אמות לוה ושמונה אמות לוה והא אנן תנן וארבע אמות לוה וארבע אמות לוה אלא ש"מ כדרבי אסי שמע מינה ואיבא דרמי להו מירמא תנן אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לוה וארבע אמות לוה והתניא שמונה אמות לוה ושמונה אמות לוה א"ר אסי אמר ר' יוחנן ארבע אמות שאמרו חוץ משל פחחים. אמר רב הונא חצר מחחלקת לפי פחחיה רב חסדא אמר נותנין ארבע אמות לכל פחח ופחח והשאר חולקין בשוה תניא כוותיה דרב חסדא פחחים שבחצר יש להן ארבע אמות, היה לזה פחח אחד ולזה שני פחחים: זה שיש לו פחח אחד נוטל ארבע אמות וזה שיש לו שני פחחים נוטל שמונה אמות והשאר חולקין בשוה. היה לזה פחח רחב שמונה אמות נוטל שמונה אמות כנגד הפחח וארבע אמות בחצר, ארבע אמות בחצר מאי עבידתייהו? אמר אביי להכי קאמר נוטל שמונה אמות באורך החצר וארבע אמות ברוחב החצר אמר אמימר "האי פירא דסופלי יש לו ארבע אמות לכל רוח ורוח ולא אמרן אלא דלא מייחד ליה פחחא אבל

הבא לפשר דמעייל לגואי ומפרק. פרש"י דסתם לכסדרה לין להו דפעמים כלל ורגש נמי בסוף פ' כל גגות (עירובין דף נ"ד: וסוכה נ"ח ב) כי ליה ליה לעמולא פי תקרה בד' לחצ בג' ליה לי פירוש בכסדרה שלין להו דפעמים כלל ליה לעמולא פי תקרה יורד ושותם בכל מרכב מחיות ולכך קתמר עמולא בכסדרה בנקעה לחין מעלעלין בה אלא בד' לחצ בשלש חיה ליה להייטו אם יש בו דופן לחד תמרי בג' פי תקרה ולר"י נרלה דסתם לכסדרה יש לה שלש מחיות כדאמר בלא יחפור (נקמן דף נה:) דעולם הזה לחכסדרה הוא דומה לדרום לפוליא לינה מסובבת ובסוף פרק כל גגות (עירובין דף נ"ד:) נרסי' כי ליה ליה בג' לחצ בארבע ליה ליה פי' בשלש בשלין כי אם שלש מחיות לא אמרי' פי תקרה ברביעית לחצ בד' בשלש שלש נמי ממחיצה רביעית אמר פי תקרה ולכסדרה דבי רב יש לה נמי שלש מחיות גמורות והרביעית נבוהה ד' לחמה ולכסדרה דומיא דרביעית ליה נבוהה רק עשרה טפחים מ' נמי דבי רב נבוהה רביעית עשרה וחמישה פחות משעשרה טפחים: **בעא** רב הונא מרב חסדא מרב מרי נחמן מרב מתא בחצר כדי ר' ור' חסי כהני תקיני לחיפתא דיסרלא מיקמ לייפי לרב הונא והכא היכי נעשה מיניה ר"ל דרכי לחי לחוד ורב לחי לחוד: **אבסניא** לפי פחתים ט' · פירש רביט שנגלל לחיכנעית לייה שיירא שחנתה במקום לחד מזבל לחן מלקן: **אחד** מבני מבוי שבקש לסתום לנגד פתחו · פירש הקונטרס להקף מחיות סביבות החלכע לחות שיש לו במבוי כנגד פתחו וקשה לרביט ילחק לחו מלינו שיהא לו לחלכע לחות במבוי חלא בחלר ונלחה לרביט ילחק כפי' רביט חגנלל כגון שיוסב כסוף המבוי חלל לד לסתום ורולה לסתום כנגד פתחו כל זמן שמעכבן עליו בני המבוי ת"ש הוא דקתמר רב שמעכבן עליו בני המבוי ת"ש אבל מעכבן עליו בני המבוי אין לו לסתום כנגד פתחו אלא בשיעור שיכולין לעשות פתח אחר לחלר שלא יהא נחלר לו פחות מד' אמות ולא יותר על ה' אמות ול

TIME 1:02:39 נלע

ולא לחת השדה עד שיהיה בה
ט' קבין וכו' • לקח על גב
דבכל שדה מקרי שדה (ב"ק קיז:) צברמרינן
בפרק המוכר בקידושין (דף סג:) לין
לי (נ) לגלח זרע כור זרע תומר
שעורים, מנין לרבות סלתה (חלי סלתה)
תרקב וחלי תרקב? ת"ל "שדה" "מ"מ}
לזיט חמוד למכות לחרוס ולזרוע
בפחות מט' קבין, והא דאמר בסוף
כתובות (דף קיב:) חמר ההוא
מינה לר' חנינא יתנו משכחיתו
(ד) לשדעייכו בית סלתה היא לי
לכבע ממנה משם [ממנה חמר]
ממנה עיבור ממנה קמנית כו', התם
היה במקום שמתברך ביותר:

הכא

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה ולא וכו' לין לי לגלח זרע תומר שעוריס בהמציס מנין לרבות לנך סלתה תרקב כל"ל ומיבת בית כור ומיבת ומלי סלתה נמחק:
(ד) בא"ד משכחיתו לשדעייכו:

* נראה לפשוט דבמות אלו קבין כאוד [לגרוס כך]

* סאה = ל' קבין ב קבין = סאה וחצי.

* סוגיית כל הפרק לפסק כרבי. לפסק אי בקונטרס. דעתוב קומתה דעתה כל זמן שלקח את שדה "שדה" תקב"ו

זאת זוקא אם יש בשדה ב קבין אבל פחות מכאן אפילו כל שהו נקרא "שדה"

הבא מכסף למעייל גנוחי ומפרק. כדמפ' לקמן ומסקינן לה דמפרק מחיצות סביבות הכלי אבל לא מחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המחיצות ולא מחיצות שבתוך המחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוך המחיצות שבתוכו ולא מחיצות שבתוך המ

מסורת הש"ס

א) שבת קמו: ב) תוספתא דתלמוד ספק"ג:ג"כ קמ"ב ס"ב ע"ב נקמן מו: ע"ב [הף ס: ע"ב הף ק: ע"ב] ד) סנהדרין ג: וש"נ ה)עיין נדרים לב: בכורות מה. ו) [ע"ל נמיין לכל כו']:

רבינו גרשום

מעכבין אלא שלא פרץ את פצימיו וראוי שאין נשארין בחזקה יש לפוחתני אינו מספיקא כל סביביו. אם היה מת בבית אע"פ שפרוס וראי־להלא פרץ את פצימיו אינו כשבא כל סביביו דבית בר' אמות כקבר דאיכא למימר וראי שלא עקר הצפיפין ולא פחתו לגמרי באותו פחת יפחתו ויוציאוהו אבל פרץ את פצימיו ופחתו מהלכל סמכא כל סביביו דיש לדון קבר וראי ופחתו מכל צדדיו כקבר דסומאה בוקעת ויוצאה דליכא למימר מן הצד יוציאוהו: ענין אחר שלא פרץ את פצימיו כלומר היה פחתו פחתה ולא היה פחתו שוקעין והמוזות אלא בנה בנין מתימה עליהם דפחתך שלא עקרן וראי היה דעתו לפחות להכי אין מעכבין בו פלפחות. ודיקא נמי דתניא נבי בית ע"ג דסחום פחתו נמי יש לו ד' אמות והיינו נמי ס ס ס א [כיון] דלא פרץ פצימיו והיה דעתו לפחות: קבר שיש לאדם בחצירו ועשה מהיצה רפות קלקלת נלח היו יומא דזעזע ומיטין. והשתא אע"ג דאיכא מהיצה סביב הקבר ואיכא פחת בההוקף מהיצות. אם בשפסק אותו פחת לא פרץ פצימיה כיון דנראה מקום הפחת. כנאן דאיכא לפחת דמי ובוקעת בו סביביו. אבל אם פרץ וחזי כשאר כותל לא ס"ה: מבואות המפולשות פתוחין לעיר אחרת. כלומר דנהינו בני העיר אחרת למעבר דרך האי מבוי ולילכנס לעיר זו ולצאת ממנה דרך מבוי זה: [לקלקל. למותבו] המפולשין לרשות הרבים. להעמיד להן לפחות לעכב בני ה"ר ליכנס במבוי כל שעה שירצו: סבור מינה הני מילי דמעכבינן למיפחד דלמחר ליישם לבני ה"ר (הני מילי) בתיך ד' אמות של מבוי אותן ד' אמות המפולשות ל"ה ברי' וירא: ולא היא דלעיל מומאה אמרי'/ אשמת ח) במבוי בר"ה דפשיקו מחזר באותן ד' אמות דמבוי דרבנין לטומאה. אבל הכא בכוליה מבוי סבר לעכב דלא מצו למיזל בני ה"ר אלא דרך אותו מבוי: פיסקא. ואין חולקין את השדה עד שתהא גדולה: דיכולין לזרוע בה ס' קבין לזה וס' קבין לזה. רבציר מהכי לא השיב שדה שהוא סאה והני סהוא ע"א אמה אורך על רוחב ג' דינרי ה"ה מצר המשכן דהוי ק' על ג' ואמרינן התיינו בית ורע סאתים: סר ר' אתריה דרבהבי חשיב שדה בפ' קבין בציר לא ובאתריה דר"י היו השדות ביוקר והוי חשיבי שדה בפ' חצאי קבין: בבבל שלא היו שדות ביוקר כבא"י מאי, בבמה חשוב התם שדה. א"ר יוסף בי רבי יומא. כלומר כי היכי דלאחוק בה היו שם לפי שלא יסמוך עליו פועל שישכיר עצמו כי אם ליום אחד שלם ואם יחלוק פחות מכדי שפוקים הפועל משלים פעולתו בחצי היום או בפ' שעות והיה מבקש הפועל שכירות יום שלם: היכי דמי. האי בי רבי יומא כלומר באיזה חריש אומרת שב' פעמים חורש אותה חיכף לקצירה ולאותה החריש קרי כרבא ובאותה חריש שחיכף לקצירה חורש הפועל כל היום עד לערב ושוב חורשין אותה ביום זו־ריעה ואותו היום אין חורש הפועל אלא פ' שעות ובב' שעות זורע בעל הבית מה שהפועל חורש בפ' שעות הכי קמבר בעל הבית מה שהפועל חורש בפ' שעות לא הוי יומא כרבא כלומר כשחורשו ושכיר ביום קציר לא הוי פ"ליה יום שלם בחריש ראשון דבפ' קצירה דבפ' שעות חשלים פעולתו ונמצא ישוב ובטל ג' שעות ונמצא פ"ב שכיר בטל הבית ואם בי רבי יומא כרבא כלומר אם מאותה חריש אמרת דחורשין חיכף לקצירה כל היום לא הוי תרי יומא דזורעה כלומר אין שם פעולה חריש ב' יפים של יום זריעה שביום חריש חבף לקצירה חורש על י"ב שעות ואם תאמר באותו יום חריש אמרי דהיינו פעולת יום שלם כשיבא לאותה חריש של זריעה לא יפנה שם פעולת ב' יפים ביום זריעה אינו חורש אלא פ' שעות לא ישאר לפעולת מחרת אלא פעולת ג' שעות ונמצאו פועל יושב פ' שעות ויפסיד בעה"ב שכירו לשכרו עצמו למחצית היום. ב) [ע"ל נמסי המסוך לרש"י כרש"י ד מי.

רבינו גרשום

איבעיית אים יומא דזרעה. ודקא קשיא לך לא הוי יומא כרבא: דכריבותני' שחורש באותו יום שחיכף לקצירה. מעמים מה שחורש בפ' שעות חיור ושונה בג' שעות והוה שוה בשעה: איבעיית אימא יומא כרבא. ודקא קשיא לך לא הוי תרי יומא דזרעה. לעולם אימא תרי יומי דזרעה: בהדורי. שהארץ קשה היא וארץ פעמים ומרשין היא ומה שפוחל ותורש ביום אחד תיכף לקצירה תזורה ומתקשה וצריך לחרוש בה פעולה ב' ימים דזריעה מחמת הקשיות שמתקשה אחר חרישה קצירה. ול"א. מונה בספרים היכי דמי אי בי רבי יומי זריעה לא הוי תרי יומי כרבא. בהאי לישנא משמע דפפי חורש הפועל בחצי פ' שעות ריום וזריעה מצטלה יומא דכרבא דכבר רכיכא ארעא דחרישה כבר חדא ויפנא והכי קאמר לא הוי [תרי] יומי כרבא דפפי פיומא הוי אבל לא הוי פועלת תרי יומי ואי בי רבי יומא כרבא להאי לישנא לא הוי יומא זרע דכל שחורש ביום כרבא יכול לחרוש ביום וזריעה בפחות ממ' שעות כראמר בהאי לישנא דניחא לישנא דזריעה מחיכף ביום לקצירה. אביעיית אימא בברבא ודקא קשיא לך לא הוי יומא דזרעה לעולם הוי דאפ"ג דניחא לחרוש ותורשה באותו יום זריעה פעמים. ואיבעיית אימא בורייתא ודקשיא לך לא הוי תרי יומי דזרעה לא לישנא. לעולם איבא תרי יומי בהדורי ארץ מרשים היא ובתחלה היא קשה הרבה דכל מה שחורש בב' יפים תיכף לקצירה יכול לחרוש ביום אחר וזריעה וכ"ל קבלת"י אע"פ שי' אב"ל הכי"ת הבינו בזה הענין. היכא דמי אי בי רבי יומא בורעא שבין וזריעה ובין חרישה שחורשין אחת השורה אחת ביומו: הנשמים לבר שכריבה ראשונה שכורבין ביומו החמה חורשין אותה ביומו הנשמים ממיל [לזורע]. לפי שהוא נוחה לזורע ואם צריך יום אחר למלאכה לפועל. אחר בין חרישה בין זריעה אפילו הכי ליכא יומא כרבא

מתניתין

ב' בלבות הקטורות [מאזניות המפולשות]

גמרא/מתניתין

◇ דקרית ל' טותפין ושותפין לשון חלוקה

"קבל מאי"

גמרא/מתניתין

מי אמרת ש' ר' אבא"י מן חיפה

גמרא/מתניתין

"אין לו אלא ד' אמות" אשמעינן דבעינן בפחות הנוגע בכותל הבית

ג' ב"ב ל"ב מן החכמים

גמרא/(משנה)/מתניתין

△ ש"מ "אין לו אלא ד' אמות" אשמעינן דבעינן בפחות הנוגע בכותל הבית

ג' ב"ב ל"ב מן החכמים

עין משפט נר מצוה

קמ א מיי' פ"ג מהל' שכנים הל' ז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קפב סעיף ז:

קי ב מיי' פ"ו מהל' מומחין סה הל' ה סמג עשין נמא טוש"ע ח"מ סי' קנ סעיף ב:

קיא ג ד טוש"ע ח"מ סי' קסב סעיף ב:

קיב ה מיי' פי"ג מהל' מזקי ממון הל' כד סמג עשין נמ טוש"ע ח"מ סי' שנ סעיף ב:

קיג ו ז מיי' פ"ב מהל' שכנים הל' ג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קפב סעיף ג:

קיד ח ט מיי' פ"ח מהל' שכנים הל' ד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קפב סעיף ג:

פרק פלימיו ממעמ כל סביביו · פי' הקונטר' כל סביביו ד' אמות וכקבר ואין נראה לר' שמקוקין דמסיימי מחיוה וליכא למיחש שמא יעלה על הבית ויהא"ל עליו לין לנמיעד ד' אמות בסביבו כדמוכח בפ' מצוה מלמעה(שפה דף מד·)גבי תלר הקבר הטומה בתוכה

ראין לו ד' אמות (קבר שפתחו סתום אינו מטמא כל סביביו) ג)בית סתום אינו מטמא בל סביביו פרץ את פצימיו מטמא כל סביביו

אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מבואות המפולשות לעיר אחרת ובקשו בני העיר לסותמן,בני אותה העיר מעכבין עליהן,לא מיבעי כי ליכא דרכא אחרינא,דמעכבי אלא אפילו כי איכא דרכא אחרינא נמי מעכבי משום דרב יהודה אמר רב דאמר ג"מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו (כדרב גידל דא"ר גידל רבים שברדו דרך לעצמן מה שברדו ברדו). אמר רב ענן אמר שמואל מבואות המפולשין לרה"ר רובקשו בני מבואות להעמיד להן דלתות,בני רה"ר מעכבין עליהן, סבור מינה הני מילי בה' אמות כרי' זירא אמר רב נחמן דאמר רבי זירא אמר רב נחמן ד' אמות הסמוכות לרה"ר כרה"ר דמיין,לא היא, התם לענין טומאה אבל הכא יומין דדחקי בני רה"ר ועיילי טובא: ולא את אשר עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה כר': ולא פליגי,מר כי אתריה ומר כי אתריה, בבבל מאי?אמר רב יוסף "בי רדו יומא,מאי "בי רדו יומא"? אי יומא זרעא,תרי יומא כרבא לא הוי, אי יומא כרבא,יומא דזרעא לא הוי? בשעת אמא יומא דכרבא דכריב והניא,ואי בשעת אמא יומא דזרעא,דהוי.קושיא אמר רב נחמן בי דאלו יומא. פרכא אמר אבוה דשמואל "בת שלשת קבין תניא נמי הכי האומר לחבירו "מת ברם אני מוכר לך סומכוס אומר לא יפתוח מע' קברין א"ר יוסי אין אלו אלא דברי גבריאם בבבל מאי? אמר רבא בר קמא,תלת אציאתא בני תריסר נופי כי היכי דקליק גברא ביומא,אמר רבי אבדימי בן חיפה מיום שחרב בית המקדש נטלטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים,אפילו הכי לאו נביא הוא,הכי קאמר,אע"פ שנטלטלה מן הנביאים,מן החכמים לא ניטלטל,אמר אמימר וחכם עדיף מנביא שנאמר "ונביא לבב חכמה" מי נחלה במי,היכי אימר קטן נחלה בגדול,אמר אביי חכם ראמר "גברא רבה מילת',ורמתאמר "משמיה דגברא רבה אדרינא כוותי',אמר רבא ומאי קושיא,ודילמא תרוייהו בני חד מולא נינהו,אלא אמר רבא מרא דאמר גברא רבה מילתא ומתאמרא משמיה

מתניתין א"ר בית סתום יש לו ד' אמות,פרץ את פצימיו אין לו ד' אמות (קבר שפתחו סתום אינו מטמא כל סביביו) פרץ את פצימיו וסתמו מטמא כל סביביו

גמרא אמר ר' יוחנן "מבואות המפולשין לעיר אחרת ובקשו בני העיר לסותמן,בני אותה העיר מעכבין עליהן,לא מיבעי כי ליכא דרכא אחרינא,דמעכבי אלא אפילו כי איכא דרכא אחרינא נמי מעכבי משום דרב יהודה אמר רב דאמר ג"מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו (כדרב גידל דא"ר גידל רבים שברדו דרך לעצמן מה שברדו ברדו). אמר רב ענן אמר שמואל "מבואות המפולשין לרה"ר רובקשו בני מבואות להעמיד להן דלתות,בני רה"ר מעכבין עליהן, סבור מינה הני מילי בה' אמות כרי' זירא אמר רב נחמן דאמר רבי זירא אמר רב נחמן ד' אמות הסמוכות לרה"ר כרה"ר דמיין,לא היא, התם לענין טומאה אבל הכא יומין דדחקי בני רה"ר ועיילי טובא: ולא את אשר עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה כר': ולא פליגי,מר כי אתריה ומר כי אתריה, בבבל מאי?אמר רב יוסף "בי רדו יומא,מאי "בי רדו יומא"? אי יומא זרעא,תרי יומא כרבא לא הוי, אי יומא כרבא,יומא דזרעא לא הוי? בשעת אמא יומא דכרבא דכריב והניא,ואי בשעת אמא יומא דזרעא,דהוי.קושיא אמר רב נחמן בי דאלו יומא. פרכא אמר אבוה דשמואל "בת שלשת קבין תניא נמי הכי האומר לחבירו "מת ברם אני מוכר לך סומכוס אומר לא יפתוח מע' קברין א"ר יוסי אין אלו אלא דברי גבריאם בבבל מאי? אמר רבא בר קמא,תלת אציאתא בני תריסר נופי כי היכי דקליק גברא ביומא,אמר רבי אבדימי בן חיפה מיום שחרב בית המקדש נטלטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים,אפילו הכי לאו נביא הוא,הכי קאמר,אע"פ שנטלטלה מן הנביאים,מן החכמים לא ניטלטל,אמר אמימר וחכם עדיף מנביא שנאמר "ונביא לבב חכמה" מי נחלה במי,היכי אימר קטן נחלה בגדול,אמר אביי חכם ראמר "גברא רבה מילת',ורמתאמר "משמיה דגברא רבה אדרינא כוותי',אמר רבא ומאי קושיא,ודילמא תרוייהו בני חד מולא נינהו,אלא אמר רבא מרא דאמר גברא רבה מילתא ומתאמרא משמיה

מתניתין א"ר בית סתום יש לו ד' אמות,פרץ את פצימיו אין לו ד' אמות (קבר שפתחו סתום אינו מטמא כל סביביו) פרץ את פצימיו וסתמו מטמא כל סביביו

גמרא אמר ר' יוחנן "מבואות המפולשין לעיר אחרת ובקשו בני העיר לסותמן,בני אותה העיר מעכבין עליהן,לא מיבעי כי ליכא דרכא אחרינא,דמעכבי אלא אפילו כי איכא דרכא אחרינא נמי מעכבי משום דרב יהודה אמר רב דאמר ג"מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו (כדרב גידל דא"ר גידל רבים שברדו דרך לעצמן מה שברדו ברדו). אמר רב ענן אמר שמואל "מבואות המפולשין לרה"ר רובקשו בני מבואות להעמיד להן דלתות,בני רה"ר מעכבין עליהן, סבור מינה הני מילי בה' אמות כרי' זירא אמר רב נחמן דאמר רבי זירא אמר רב נחמן ד' אמות הסמוכות לרה"ר כרה"ר דמיין,לא היא, התם לענין טומאה אבל הכא יומין דדחקי בני רה"ר ועיילי טובא: ולא את אשר עד שיהא בה תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה כר': ולא פליגי,מר כי אתריה ומר כי אתריה, בבבל מאי?אמר רב יוסף "בי רדו יומא,מאי "בי רדו יומא"? אי יומא זרעא,תרי יומא כרבא לא הוי, אי יומא כרבא,יומא דזרעא לא הוי? בשעת אמא יומא דכרבא דכריב והניא,ואי בשעת אמא יומא דזרעא,דהוי.קושיא אמר רב נחמן בי דאלו יומא. פרכא אמר אבוה דשמואל "בת שלשת קבין תניא נמי הכי האומר לחבירו "מת ברם אני מוכר לך סומכוס אומר לא יפתוח מע' קברין א"ר יוסי אין אלו אלא דברי גבריאם בבבל מאי? אמר רבא בר קמא,תלת אציאתא בני תריסר נופי כי היכי דקליק גברא ביומא,אמר רבי אבדימי בן חיפה מיום שחרב בית המקדש נטלטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים,אפילו הכי לאו נביא הוא,הכי קאמר,אע"פ שנטלטלה מן הנביאים,מן החכמים לא ניטלטל,אמר אמימר וחכם עדיף מנביא שנאמר "ונביא לבב חכמה" מי נחלה במי,היכי אימר קטן נחלה בגדול,אמר אביי חכם ראמר "גברא רבה מילת',ורמתאמר "משמיה דגברא רבה אדרינא כוותי',אמר רבא ומאי קושיא,ודילמא תרוייהו בני חד מולא נינהו,אלא אמר רבא מרא דאמר גברא רבה מילתא ומתאמרא משמיה

דולא. פ"ה מרן משמקוקותה ו)בגלי לכל לחד מרן שהוין לה יום לחד וקקה ל"י דל"ב הוה ליה (ו) למיתני בבבל מלי דלבעי כתיב ע"ב גלחה כפ"ה: **אך** יוסי אין לנו מלת דברי נביאות: נ"ל בפשוט דקאמר משמקוקותה קאמר מלת בלומר שמומר בלת פעם דכי מתי נוחות בסוף(ב)(לנו) מומין (בכורות דף מה· ושם ל"ה עמו) גבי יתרת שאין בה ניסיון מעמת במנע ומכאן אתבל לן בתבל ולקמן עמו דבריהן כדברי נביאות מה שבפסוק לי אתר בות לעומת בלבל לי מי אתר בות לו לעומת בלבל כלו ל"ל וכן ל"ל בסוף פ' כילד מעברין (עירובין דף מ: ושם ל"ה אין): **אמן** חכם אחריתא פיטום דבבריבא היא לא קא תני אחרא ניתא מהכת קשיותא דהשתא בין כריבות הללו איבא פעולה ליום אחריבא ואיבעיית אימא דאיבא בי רבי יומא כרבא ורקא קשיא לך לא הוי תרי יומי בזריעה ודאי איבא תרי יומי שלמין משום דההיא ארעא בתרבי כלומר שדה קשה הוא וארץ רחים ופרשים היא וביומות החמה שהוין ארוך היא צריך לחרוש יום אחר שלם מחמת קשיות שבה ועכשיו ביומות הנשמים חוזרת לקשיותה וצריך לחורשה כדי שתהא נוחה לזריעה ובין חרישה וזריעה צריך שני יומים מפני כי הימים קצרים הן · ל"א מנ"ח בספרים וה"ג והא ' בי רבי יומא כרבא ואי בי רבי יומי כרבא לא הוי תרי יומי בזריעה ואי בי רבי יומא כרבא לא הוי חד יומא ובריבה הכי מפרש לה אם צריך בין חריבה לזריעה ביומות הנשמים לא צריך תרי יומא לכרבא דפורות מב' יומים יכול לכורבה מפשה ראשונה ג) קשה קרקע וצריך ליום אחר של חריבה וזריעה יותר מיום אחר של כרבא

מתניתין סה"ג :(י) ר"ח חוזלת וכו' כוה ליה למכני בבבל מלי:(כ)ר"ח תמר וכו' נסוף מומץ מלו נני :

רבינו חננאל (ב) נמ' משם דבי יהודה תמר בר לתמר בר יהודה תמר בר מנ' : (ג) רש"י ד"ה מי מיולי וכו' בשמת כגיר ופי כתי ב רבי יומי דקתמר בירושלמי תמר יומי בכרבא לא הוי : (ד) ר"ח הכי קתמר וכו' לא ניטלה בס"ת ותמ"ב מ"ם ונכתב ים ו לנב מכמה : (ה) תוס' ד"ה מן בעלמא תמים : (ו) בא"ר מתא בבבל מחר וכבבלה מרן : (ז) בא"ר מתא בבבל מחר וכבבלה מרן : (ח) ר"ח ולא פליגי וכו' תשוב בפל מלקות בפ"ב בבא בתרא ואי בי רבי יומא כרבא לא הוי חד יומא בבבל מחר וכבבלה מרן : (ט) ר"ח ולא פליגי וכו' תשוב בפל מלקות בפ"ב בבא בתרא ואי בי רבי יומא כרבא לא הוי חד יומא בבבל מחר וכבבלה מרן : (י) ר"ח חוזלת וכו' כוה ליה למכני בבבל מלי:(כ)ר"ח תמר וכו' נסוף מומץ מלו נני :

תוספות אך תורה אור

בחלוקת החצר

ראין לו ד' אמות · כתלוקת החלר שם כתו לחלוק כלילו הוא פתוח:**אינו מטמא סביביו** · שם מת בתוכו: **פרץ שם פצימיו** · הרי הוא כקבר וחכמים פיממו לת סביביו כקבר ד' אמות כדי שלא יקרבו שמה כהנים ויהיה להן לנזק: **לעיר אחרת** · לדרך עיר אחרת: **ובקשו בני העיר** · שהמבואות הם להנאתן מאחריהם: **בני לומסה העיר** · האחרת מעכבין עליהן: **מעכבי** · מפני שהן לנזק דרכן: **אפילו כי איכא דרכא אחרינא** · שהעיר האחרת מרוחקת מהן: **משום דרב יהודה** · כיון שהזהירו חכמים שלא לקלקל אין לנו לחלוק: **מצר** · לשון הקפה: **שהחזיקו בו רבים** · שבנו בתים הרבה: **אסור לקלקלו** · לפרוץ בהן פתח לצד אחר: **כדרב גידל** · שבנו בתים הרבה: **ברדו** · הקיפו חומה: **מה שברדו ברדו** · אין לנו לחלוק: **מבואות המפולשין** · שיש בהן שני פתחים: **לרה"ר** · לשני רחובות: **מעכבין עליהן** · שלא יפתחו פתח אחר: **לא מיבעי כי ליכא דרכא אחרינא** · שאין להם דרך אחר: **אלא אפילו כי איכא דרכא אחרינא** · שיש להם דרך אחר: **משום דרב יהודה** · שהזהירו חכמים שלא לקלקל

כל המרעין ט לית להמרה מטיבין ט · וכשילוה מרוכה(ב"ק דף פ: ושם ד"ה לשלוה)דקתני רב חתן נופה לו מטיבין ליכא למימר דמתחיל למר לה כמרה מטיבין שהיה מלפה שיהוירוהו ונהולמו וכשרלה על החזירוהו שוב למר לשולם אין מטיבין ט:חלק כסר וחלק פשום יכבין ליה לחד מגרת · כדתפקא לן בים טחלין(נקמן דף קכ:) מדכתיב פי שנים מקח חלק בכורה לחלק פשום: **אמיצרא** דבי נשיא דתים בפרק בתר שכי חלפי(ב"ק דף קי:) כי שניה היינו חמני ולא היו נחמני בנים כי אם בנות ולית דנרם שני יפים שלמן ונתנצא שהשפחה בעל השורה ממי שעות ולמעלה ולא היו יורשות בין הירשה יתירה דכפורות סניא ופשחוטה דקא משפיד · אינבעית אימא בי דרי יוסא כרבא דתקשיא לך לא תהי יוסא ורקשיא לך לא תהי יוסא יתיר כרבא הא לא קשיא כאן בזוהרי ארץ הרים ופרשים שקשה היא ביותר ואיבא מלאכה לחרי יומי · וכן קבלו חבריהן מרבי : דתולא לכלמר אם יש להם לחלק שדה בור שדרך להשקותה ככל שפה מארחתא דהלכה כשהר בבמה יש בה באותה שדה דין חלוקה · אמר (רב יוסף) [רב נחמן] בי ראלי יוסא אם יש באותה חלוקה שדה שיעור שהשדולי יש לו מלאכה כל היום לחלוק בלילות הם הנהם ולהשקותה לכל חלק חלק וחלק יחלוקו ואם לאו לא יחלוקו שלא יבטלו אדם משיעור לו לחרי היום ונמצא שנמסרה · מדרישא שדה נפנים : מנת בנים וחלק איקי : אלא דברי נביאי. אומר ג' קבן לכל אחד ואומר ב' קבין לכל אחד והא אמרת מעטא מאני בלכמר משום הכי מיחלי בקבן או ב' מני או מני ושיעור שבכל אחת ואחת ג' נפנים כדי בעיאת דלית בה מעטא · לא דברי נביאות מלמר דברים הללו עיקר נבואות · אם סבר ב' בעל מנת בברים כמה צריך למכור לו ישראל שהרבותים אומרים · בזול · הלא אצינחה . בלומר ב' שוחות שבכל אחת ג' נפנים כדי שיהו שנים מהלכין בה זה בזה ולא יהו צפופין ולא רחוקין . ואיבעית אימא לעולם ב' שוחות

בב"ק/יצה time
בב"ק 15:39:1
מצ 55:00:1
ולא 50:02:1
זוולא 12:11:1
אל יוס 55:13:1
אלו 56:17:1

כל

כדמסקינן הכא טעמא דמאן דאמר טעמא דקרא ומאן דאמר טעמא דסברא

דבי רבי ישמעאל

ומעוברי עבירה לא ניטלה,ולא חש להקשות בכל מקום: [וע"ע תוס' ניסין עב. ד"ה ומשום וכו'] :

מאבות ובנים ק"י

מעכבין זה את זה לעניין שאין הבית נקנה אלא בכולן ואין הבית חייב במזוזה אלא בכולן ואין הבית מטמא במגע ובמשא אלא בכולן ואין הבית מטמא בטומאת אהל אלא בכולן ואין הבית מטמא בנגעים אלא בכולן ואין הבית מטמא בנגעים אלא בכולן ואין הבית מטמא בנגעים אלא בכולן

* ועי' תוס' ר"פ כל הבתים (ב"מ קיז.) ד"ה אלא

	TIME	ד"ל / טעה
כל	1:21:53	
חלק	1:24:23	
שומרא	1:26:20	
כיון	1:29:25	
מעלין	1:47:36	

כב המריצין ט לא במהרה מטיבין לו • ובשילהי מרובה(נ"ק דף פ:
ומס ד"ה שעונה)דקתמר רב אחא גופיה"עשנים אין מטיבין לו"מיכא
למימר דמתחל' אמר"ל במהרה מטיבין"היה מנפה שיהיזיקו לגדולתו
וכשרואה שלא החזיקו אומר למר"עשנים אין מטיבין לו:**חלק** בכור
וחלק פשוט יהבינן ליה"חד מגרש • כדנפקא לן בים טחלין(לקמן דף קכד:)
מדכתיב"פי שנים"מקום חלק בכורה
לקלף פשוט:**אמיצרא** דבי נשי·
לעיל בגרסם כתב הר' יחיאל מפריז
כי נשים היו ולא היו יודעים חשבון
"לחמי תחי' ח"כ 'כי נשים' היו
בנים כי אם נשות ונתנו בגרסם
בגון [ועי' תוס' שבת כג: ד"ה דבי נשא]:
כנון זה כופין על מדת סדום·תימה
לר"י לרבה לחמי לילטריך
קרא בבכור דהבבין ליה לעיל
ואומר הלכתא כך היו לחמי ולילו היו שני
לחמי רוצים להשתתף לחלקיהן
נתת להם חלק ביחד ועשר לבכור
מתנה' קרייה רחמנא כדאמר בים
נוחלין (שם) דכתיב "לתת לו פי שנים"
ולעיל לכתף תק"ל ולאבי נמי לי
לעלה דקרייה לחמנא בכור·ק"ו מה
על מם לחמו כחילו הוא ולחיו קיימין
לו מדין תורה קחמל דבדין היה יכול
למתות שכנגדו לחיכא קפידא ברותות
כדאמר בכמה דוכתין ועשרה דכופין
על מדת סדום·זה נהנה וזה לא חסר
היינו דשכבר רב בחגר תבירו שחיטו
מעלה ט שכר אבל הא פשיטא דיכול
למחות בו אלא יכנס לדור בביתו תפי'
בחגר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא
עביד למיגר דהוה זה נהנה וזה לא
מסר**אלא מתקנת חכמים קאמר הכא
ד טפין והכתם אין להקשות כלל אמתי הכא
מעלין·ומתני' דלעיל כגון שהיו בנים
פרק הקונטרס בשלה
(ל מלמה ביצא)
הבעל(נ) סיסלים לומר שפעמים
מתברכת משהר שדות, וכשהיתי
תרעתא חתרי עברי, לו שיך למימר
"מעלין" כיון שעריך להשקות ואין
מתברכת זו יותר מזו, ואין ברכתה נמס
'לותם שעריך להשקות' מתברכת אחת
מהם פעמים יותר-שאחת לוקה ופרי"ם
בשידפון ואחת אינה לוקה ופרי"ם
מעלין ככסף דבר מקיון לו ניקן לך
זכות אינו לו בשדה זו אם לו שדמים
יקרים כמו בני מריון שהיו עשירים
ולא היו מוכרים קרקעותיהם·הלא
שדמים יקרים, ותרתי תרעתא חתרי
עברי, לו קלי מעובדא דההוא גברא
הלא מילתא בחמפי נפשיה כלומר
שני שדות אים לכל אחד נכר ורואה
האחד שיחלקו כל אחת בפני עיקר
אני שדה זו ואני שדה זו, אמר רבה
כופין על מדת סדום ויטול כל(מ)
שדה שלם כדי שיהא לכל אחד חלק
אחד מגרש, וכן יש לפרש תרעתא אחד נגרש שהנגר
מפסיק בין שני השדות ואם יחלקו כל שדה לפחים לו יהיה
חלקו אחד מגרש והשתא בלי לו שיך למימר 'מעלין ככסף
מרין בר מרין לחמו לילו אם האחד רוצה לחלוק לפחים נאמר יחלקו מפני מעלין נמי חיו מתייחד לפ"ה:

הגהות הב"ח (כ)תוס' ד"ה כגון וכו' שלא נתן לו ככתוב כש"מ: (ל) ד"ה מעלין וכו' כשדה הנפל ואילו שיכולים:(מ) בא"ד ויטול כל אחד שדה שלם:

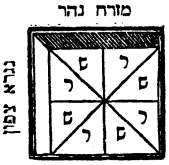
חל

* ע"ע בפ' בתרא דבבא בתרא דף 159 ע"ב ד"ה שור שיסן וכו'

מד גיסא ניגרא ומד גיסא נהרא· שהם על שני לחמים שים נהר על פני מזרח ונגר על פני מערב: פלגי מים בקרקע זול· לפי שהקרקע עובי מן הצד הוא ומסמוך למים טוב מן האמצע ומלקה מן הפחון(ג) כמלמ"ה (מן) כל הנהר נלחמ והשני מן לו מלמ"ה נגר בפנים ופעמים שהמים יבש מלקה מן המזרח למערב תורה אור

יהיה לאחד הנהר על פני מזרחו ונגר על פני פניו ולשני אין לו מלמ"ה נהר במזרחו ליכיך מלקים לשמוה חלקים שיהא לשניהם כשוה ממולנהר ולנגר ולאחר ירחק מזה ירחק מזה כזה:

מזרח נהר

גים דינא דגוד או גוד. זה שהוא רוצה לחלוק לומר לזה שהוא רוצה לחלוק לו חלקי או חלקך לך חלקי: **גים דינא.** כזה יכול לומר ל"ל שלך חלקה ולא שלי למכור שלי שתפין שהיה כאילו כספם ממש· שהי אחד אחין חלקו כיצד נקנו בכור ופשוט דמריימ מילתא להיות שותפין כה: **ותורו בים כלל לסורום בו** טעמא דמפני תיקון העולם הא לאו מטום פריה ורביה הוא ולא מצינו שיקיים זה מצות עשה· להכי נקנו בכור ופשוט דמריימ מילתא להיות שותפין כה: **ר"ג שלי בפלג דפגוד לינא גוד ליכא·** המצה יכול לקנות חלקי שלי שהם חלקים ולא יהא חלק לזה ולא לזה: **קמ**

לישא שפחה ליט יכול· ותנ"ג דלמר בהבא על יבמתו (יבמות דף סב· ושם ד"ה הכל) דהכל מודים בעבד שלין לו חיים ולא קיים פריה ורביה שהרי כתיב בקהלתי וכי' ואפילו לרבי דלמר מצוה לישא אשה ולא לשפחה ולא לעבד מ"מ לא קיים פריה ורביה: **שנאמר** לא תהו בראה וגו'· דלמר בהאי קרא דפרו ורבו מוכח דלא נברא העולם אלא לישב ולא לחורבה: **בנפין** לא רבו· ות"ת שלמי כופין שהוא לרבו לעשותו בן תורין שהוא פריה ורביה שהוא ת"ת שהוא כל הדבר שנאמר בתורה: **קיים** (ד) תנחומא ד"ה כופין: (ה) ר"ה כופין וכו' ושור לחבירו מפקדון לחבירו ולא חשבה לה בחתר: (ו) בא"ד ומ"ד נמי דלמר' אין לו בנים ואשה רבו: (ז) בא"ד בלי תשא שים מכל מקום ישתנה בלא קידושין וכו' מוכר בשפחה לו כוה כסיון: (ח) בא"ד בפני עצמו הוא ומשפט:

מד גיסא נגרא וחד גיסא נהרא· שהם על שני לחמים שים נהר על פני מזרח ונגר על פני מערב: **פלגי מים בקרקע זול·** לפי שהקרקע עובי מן הצד הוא ומסמוך למים טוב מן האמצע ומלקה מן הפחון(ג) כמלמ"ה (מן) כל הנהר נלחמ והשני מן לו מלמ"ה נגר בפנים ופעמים שהמים יבש מלקה מן המזרח למערב תורה אור

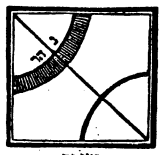
יהיה לאחד הנהר על פני מזרחו ונגר על פני פניו ולשני אין לו מלמ"ה נהר במזרחו ליכיך מלקים לשמוה חלקים שיהא לשניהם כשוה ממולנהר ולנגר ולאחר ירחק מזה ירחק מזה כזה:

מזרח נהר

גים דינא דגוד או גוד. זה שהוא רוצה לחלוק לומר לזה שהוא רוצה לחלוק לו חלקי או חלקך לך חלקי: **גים דינא.** כזה יכול לומר ל"ל שלך חלקה ולא שלי למכור שלי שתפין שהיה כאילו כספם ממש· שהי אחד אחין חלקו כיצד נקנו בכור ופשוט דמריימ מילתא להיות שותפין כה: **ותורו בים כלל לסורום בו** טעמא דמפני תיקון העולם הא לאו מטום פריה ורביה הוא ולא מצינו שיקיים זה מצות עשה· להכי נקנו בכור ופשוט דמריימ מילתא להיות שותפין כה: **ר"ג שלי בפלג דפגוד לינא גוד ליכא·** המצה יכול לקנות חלקי שלי שהם חלקים ולא יהא חלק לזה ולא לזה: **קמ**

לישא שפחה ליט יכול· ותנ"ג דלמר בהבא על יבמתו (יבמות דף סב· ושם ד"ה הכל) דהכל מודים בעבד שלין לו חיים ולא קיים פריה ורביה שהרי כתיב בקהלתי וכי' ואפילו לרבי דלמר מצוה לישא אשה ולא לשפחה ולא לעבד מ"מ לא קיים פריה ורביה: **שנאמר** לא תהו בראה וגו'· דלמר בהאי קרא דפרו ורבו מוכח דלא נברא העולם אלא לישב ולא לחורבה: **בנפין** לא רבו· ות"ת שלמי כופין שהוא לרבו לעשותו בן תורין שהוא פריה ורביה שהוא ת"ת שהוא כל הדבר שנאמר בתורה: **קיים** (ד) תנחומא ד"ה כופין: (ה) ר"ה כופין וכו' ושור לחבירו מפקדון לחבירו ולא חשבה לה בחתר: (ו) בא"ד ומ"ד נמי דלמר' אין לו בנים ואשה רבו: (ז) בא"ד בלי תשא שים מכל מקום ישתנה בלא קידושין וכו' מוכר בשפחה לו כוה כסיון: (ח) בא"ד בפני עצמו הוא ומשפט:

מזרח

מערב

פירוש מולקין לותה בחלוסמן מקרן מזרחית לפונים לקרן מערבית לדומים ויהיה לכל אחד לד לחד ניגרת וחד לד נהרת וכל היכא דמסיק נהרת לו ניגרת קרוי חד גיסא: **איתי** דינא דגוד לו לגוד· גלחה ל"ל לחפילו בדמים יקרים הרבה יותר מעויין יכל לומר לו לו גוד לו לגוד ולין גרחה לריכ"ש "דת"ל יוכל לסלק לחד לח חביהו ע"י עילוי דמים (ד) בחלר שחין בה דין חלוקה· **בבור** ופשוט שהניח להן כו'· ותימה לחמחי נקט בבור ופשוט ולא נקט פשוט ופשוט ולומר ר"ח דפשוט ופשוט ניחח ליה שיעבוד לזה יום לחד ולזה יום לחד לכל בבור ופשוט קנייה ליה לח עבוד לבבור ג' יומים לרי נמל דבבור יותר מפי שנים שלח יש עיר לרחוקה מהלך יום לחד שמחכרים בה הרבה שים שלח סמורה בזול ופשוט שלין לו שלוש לגלך יום לחד לו יוכל לילך שם ולהבור ג' יומים יכול לילך שם ומחכר יותר הרבה מפשוט ומצי למ"ח כך חולקין ול"ש מפרש להלכי נקט בבור ופשוט משום דלחמר כמי שהיה נשוי (כחובות דף נ:) לשור לחריסה ועומד לחריסה דל"ש הבור לחלוצ לחי"ש שלין לזה כי לח מלה ולזה מחיים ולהכי פריך כיצד יעשו דבעשוין לין הבבור טוהל פי שנים ומצי למכרו לזה יום לחד ולזה ב' יומים ולח לחי"ש לשור לחריסה ועומד לחריסה לחלוצ לחי"ש שלין לו שלוש לגלך יום לחד לו יוכל לילך שם ומחכר לשובד לזה יום לחד ולזה ב' יומים ולח לחי"ש לשור לחריסה ועומד לחריסה לחלוצ לחי"ש שלין לו שלוש לגלך יום לחד לו יוכל לילך שם ומחכר

שנאמר לא תהו בראה וגו'· דלמר בהאי קרא דפרו ורבו מוכח דלא נברא העולם אלא לישב ולא לחורבה: **בנפין** לא רבו· ות"ת שלמי כופין שהוא לרבו לעשותו בן תורין שהוא פריה ורביה שהוא ת"ת שהוא כל הדבר שנאמר בתורה: **קיים** (ד) תנחומא ד"ה כופין: (ה) ר"ה כופין וכו' ושור לחבירו מפקדון לחבירו ולא חשבה לה בחתר: (ו) בא"ד ומ"ד נמי דלמר' אין לו בנים ואשה רבו: (ז) בא"ד בלי תשא שים מכל מקום ישתנה בלא קידושין וכו' מוכר בשפחה לו כוה כסיון: (ח) בא"ד בפני עצמו הוא ומשפט:

קיון א מיי' פי"ב מהל' שכנים הל' ג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קמ"ו סעי' ג:

קיון ב מיי' פ"ח שם הלכה ב סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קמ"ו סעי' ו:

קיון ג ד מיי' פ"ו מהל' שכנים הל' ב סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי' קמ"ו סעי' ד:

קיון ה מיי' פ"ח מהל' שכנים הל' ב ופיין כהבנות סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קמ"ו סעי' ו:

ת"ש כל שעיר יסלק עני שוחבו כדבר שלין בה דין חלוקה כנ"ל מכ"מ:

קמ"ל דל"ת דינא דגוד או גוד ליכא·

הגהות הב"ח

(ה) גמ' לשבח יכול חלת מפני תיקון העולם כופין לח כן: (ב) רש"י ד"ה מלני לה בקרקעי וכו' מן הפחון לגרום נמלח כל הנהר לחמר ומשני לין לו חלת חני נגר וכו' למעבד יכיה לחמר חני הנהר וכו' ומשני לין לו חלת חני נהר ממלחא: (ג) ד"ה ס"ב וכו' המבר יכול לקנות עלמו ולילח לחרות לבל המבד לים יכול לעמד לרבו קנה חלקי שלין לו חלת חני עילוי דמים: (ד) תנחם' ד"ה חיל וכו' ע"י עילוי דמים בדבר שלין בה דין חלוקה: (ה)-ד"ה ליכא וכו' לוכ"י ד"ה כופין: (ו) ד"ה שנאמר עלמו וכו' לח חוכח כרלה מקום שמבטל מלוה רבה: (ז) ד"ה כופין וכו' ושור לחבירו מפקדון לחבירו ולא חשבה לה בחתר: (ח) בא"ד ומ"ד נמי דלמר' אין לו בנים ואשה רבו: (ט) בא"ד בלי תשא שים מכל מקום ישתנה בלא קידושין וכו' מוכר בשפחה לו כוה כסיון: (י) בא"ד בפני עלמו הוא ומשפט:

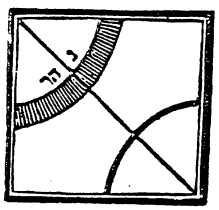
(ופ"ע תום' פסחים 3ת: ד"ה כופין)

קח לך עבדים וירחצו במרחץ קח לך זיתים ובא ועשה בבית הבד התם נמי גוד ואיכא אגוד ליבא אשיעי (ה) כל שאילו יחלק ישמעה עליו חולקין אם לאו מעלו אותו בדמים תנאי היא דתניא "סול אתה שיעור ואני פחות שומעין לו רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו שומעין לו היכי דמי אילימא כדתני מאי טעמא דרשב"ג אלא לאו הסורי מהסרא והכי קאמר סול אתה שיעור ואני פחות שומעין לו וגוד או אגוד נמי שומעין לו ואתא רשב"ג למימר אין שומעין להו לא לעולם כדקתני ודקאמרת מ"ט דרשב"ג משום דאמר ליה א"ל בדמי ליה דמי לימיתן לך (ב) יבמתנה לא ניחא לי דכתיב ישונאנו מחנות יחיה א"ל אבי לרב יוסף הא דרב יהודה דרשמואל היא דתנן "וזכתבי הקדש אע"פ ששניהם רוצים לא נחלוק ואמר שמואל לא שנו אלא בברד אחד אבל בשני כריכות הולקין ואי"ס ילמא דינא דגוד או אגוד מאי אריא בברך אחד אפי' בשני כריכין נמי מתניתא רב שלמן בשם ר' יונתן הלכה אמר רב חנינא בשני חבלים הלכה ב"ש שניהן רוצין אמר אמימר הלכתא אתי דינא דגוד או אגוד אמר אביי הלכה רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי אמר ליה הלכה לא שמיעא לי כלומר לא סבירא לי ואיהא רב' בר חנינא ורב דימי בר חנינא שבק להו אבוה תרתי אמרתא חדא ידעא אפיא ובשולי ותרתי ידעא פילקא ונוולא ואתו לקמיה דאביי ואמר להו ילית דינא דגוד או אגוד שאני התם דלמר מיבעי ליה תרוייהו ולמר מיבעי ליה תרוייהו כי קאמר ליה שקול את הדא ואנא חדא לאו גוד או אגוד הוא (וכי לא מצי למימר הכי) ההא כתבי הקדש תרתי ותרתי ואמר שמואל לא שנו אלא בברך אחד אבל בשני כריכין מי אמרינן רב שלמן בשם ר' יונתן הלכה אמר רב חנינא בשני חבלים הלכה ב"ש שניהן רוצין אמר אמימר הלכתא אתי דינא דגוד או אגוד אמר אביי הלכה רב אשי לאמימר הא דרב נחמן מאי אמר ליה הלכה לא שמיעא לי כלומר לא סבירא לי ואיהא רב' בר חנינא ורב דימי בר חנינא שבק להו אבוה תרתי אמרתא חדא ידעא אפיא ובשולי ותרתי ידעא פילקא ונוולא ואתו לקמיה דאביי ואמר להו ילית דינא דגוד או אגוד שאני התם דלמר מיבעי ליה תרוייהו ולמר מיבעי ליה חדא

(1 אמות 2)

בבא בתרא יג

חד גיסא ניגרע וחד גיסא נהרא. פירש רבינו מנגלל שהוא לצאר מזרחה ולפונה נהרא, ומערבה ודרומה מוסך ניגרע מולקין לותה בקרנא זוית דרום מזרח

פירוש מולקין לותה בחלוסון מקרן מזרחית לפונית לקרן מערבית דרומית ויהיה לכל לחד לד לחד ניגרע וחד לד נהרא וכל היכא דמסיק נהרא לו ניגרע קרוי חד גיסא: **אית** דיעה דגוד לו לגוד · **גרסה** גרסה **לר"י** לחפילו בדמים יקרים הרבה יותר משויין יכול לומר לו לו גוד לו לגוד ותנן גרסה **ולר"י** דת"כ (יוכל לסלק לחד לחד מבירו ט' טילוי דמים) (ד) (בחלל) שתין בה דין תלוקה: **בבור** ופשוט שהניח להן כו': **ולמאי** דלחמי נקט בבור ופשוט ולא נקט פשוט ופשוט **ולמאי** דפשוט ופשוט ניחא ליה שיעבוד לזה יום לחד ולזה יום לחד לבל בבור ופשוט קשיא לית לס שיעבוד לבבור ג' ימים הרי נטל הבבור יותר מפי שנים שלם יש עיר רחוקה מהלך יום לחד שמשתכרים בה הרבה שים שם סחורה בזול ופשוט שתין לו שהות חלא יום לחד לא יוכל לילך שם והבבור שים לו ב' ימים יכול לילך שם ומשתכר יותר הרבה מפשוט **ומשני** דמ"מ כך חולקין **ר"ת** מפרש דלהכי נקט בבור ופשוט משום דלמר דמי שליה נקוי (כתובות דף נג:) דשור לחריסה ועומד לחריסה דכ"ע הבבר לתמלא חע"פ שתין לזה כי לס מנה ולזה מחתים ולהכי עדיף כילד יעשו דעבשיו תין הבבור טוטל פי שנים **ומשני** דעובד לזה יום לחד ולזה ב' ימים ולא דמי לשור לחריסה ועומד לחריסה

ליושא שפחה חילו · **ותני"** דלמר בהבא על יבמתו (יבמות דף סב: ושם ד"ה הבל) דהבל מוחים בעבד שתין לו חיים ולא קיים פריה ורביה וכאן נמי לס ישא שפחה לא קיים כיון שהולד מתייחס אחריה **ואפי'** שבת" לא קיים כדמשמע התם דשבת תלוי בפריה ורביה **מ"מ תור"** (ה) לא כופין נרבו לעשותו בן חורין משום פריה ורביה לס היה יכול לקיים אפי' שבת-כל דהו כיון שהוא תמום: **שנאמר** לא תהו ברחה וגו' הא **דלא** מייתי קרא **דפרו** ורבו משום דלשבת יליף' שייך אפי' בעבד **ותני"** בר מכרים משום דלשבת, ותניא שפחה בת חורין ג) דלא כפו אית רבה לשחררה אלא משום שנהגו בה מנהג הפקר הא דלא כפו אותו משום שבת דשמא אפילו כשתעשה בת חורין לא תקיים משום דלא מפקדת אפריה ורביה כדלמרינן בהבא על יבמתו (שם דף סה: ושם) דליתתא לא מפקדת אפריה ורביה אבל עבד כשיהיה בן חורין ע"כ יקיים **ר"ש** מפרש דלכך **לא** נקט קרא **דפרו** ורבו משום דפטור הוא מאותה מלוה כיון שהוא תמום וכדי שיתחייב בה לא כפיני לרבו לעשותו בן חורין ד"ת כל העבדים נכוף לבם לשתרר כדי שיתחייבו בכל המלות ולבך נקט קרא לא תהו ברחה משום (ו) שהיא מלוה ומשום הכי כפינן ובפ"ב דמגילה (דף כז:) גמי מייתי להאי קרא משום דבני חין מוכרין ספר תורה ולישה **לגמוד תורה** דלמר מר גדול ת"ת שמביא לידי מעשה, לישה לגמוד תורה לא תהו ברחה חלא לשבת יליף:

(ד) תום' ד"ה מלוה וכו' ע"י טילוי דמים בדבר שתין בה דין תלוקה: (ה) ד"ה ליטן וכו' תור"י דלא כופין: (ו) ד"ה שנאמר וכו' לא תוכו ברחה משום שמשמע מצוה רבה:

הגהות הב"ח

א) תגיגה כ: פסחים פח: עירכין כ: עדיות פ"ל מ"ג [גיטין מט:]: ב) לקמן קעב: ג) [יבמות סו:]:

מסורת השי"ס

* בשיטת רבינו יהונתן שהביא הסמ"ג עשין ל"ו ועיין בתוס' יבמות דף סה: ד"ה הבל
* ר"ת מפרש דלא כפו אותו משום דשמא אפילו כשתעשה בת חורין לא תקיים
* עיין תוס' יבמות דף סה: ד"ה הבל

תקלין/מחנך ה"ה אית
ר"י/ר"ת-בבא חולקים אם ניתן לומר אין או אחד יכולו בשעת יקרים דוקא, יותר מעולין

תקלין/מחנך ה"ה ישא
הסמ"ג כתב נקט כפ"ה בפסוק "כי יקנה עבד עברי" ולא בפסוק זכרו ולבני שאני התם דכתיב "עבד עברי" ולא כתיב "עבד כנעני" ולא כתיב "עבד עברי" ולא כתיב "עבד כנעני"

* מסכת ערכין = ערכין מ"ג
** ר"ת: שבת

① מאחר דאת"ל לישה לא היו כופין אותו ולכך נקט קרא דלא תהו ברחה - יבמות מסכת
② עיין תוס' יבמות דף סה: ד"ה הבל
③ עיין תוס' יבמות דף סה: ד"ה הבל
④ ועיין כאן בתוי"ט דף כ"ב ע"ב ד"ה מלוה
⑤ בשאר כתבי הסמ"ג "ג' תנו רבנן" ר"ת מגיה "ג' תנו רבנן" ואינו נראה דהא בתוי"ט ע"ב ד"ה מלוה

השותפין

(נעמ"ל) **שמע** מינה דַּלַּיְתָא לְגַוֵּהּ וְלָא מִגּוֹ · וְלֹא״ת שַׁקְלֵי הַכָּא

לְעִנְיָנוֹ הָכָא שְׁמוּעָה לְהַכְשִׁיר: *אִם עִשָּׂרוֹן לְכֶבֶשׂ כו' · לָהוּ דּוּקְיָא לְעִנְיָן כּוֹפִין עַל כָּל עִנְיַן חֲצִי דָּמַיִם: *נתן לו חלקו בראשונה וחזר ונתן לו חלקו בשניה אינו יכול לחזור ולקחת ממנו אלא בדין מודה בקנס (ב"ק קיג.):

הגהות הב"ח

(ז) ד"ה כופין וכו' ועוד תפילו מפקדת מפרו וכרו תפסד לה בחתר: (ח) בא"ד ונמ"ד נמי דהתי' חין לו כנים ותפסד רבו: (ט) בא"ד בלד תפסד תים מכל מקום ישתמה בלא קידושין וכו' מותר בשפחה לא הוה כפין: (י) בא"ד בפני עלמו הוה ומבעט:

(26) **השותפין** תוספות פרשיות (שמ' ע')

שמט

כופין את רבו · את"ל חמתי כופין ליתי עשה דפרו ורבו ויראה לא תעשה" דלא יהיה קלב"ו וחומר רבינו ילחק מהא דבעידנא דמיעקר לחו לא מקייס עשה דמשעת הערמה קא עקר ללחו,ועשה דפרו ורבו לא מקייס עד גמר ביאה ועוד דהיה לאסורה ליכא עשה ועוד לפי' מפקלא(ז)שחפצר לה בחתר ועוד כיון דחפצר לקיים שלחי וכי תומרים לו לחדם חטא כדי שיזכה חבירך כדחמרי' ברים שבת(דף ד· ושם ד"ה וכ)אהה לדשחרר ר"ח עבדו שהכגעו לבית הכנסת ולא מגע שם י' משום דר"ח גופיה עשה מלוה בלך שהשלים המנין והחם לחמר נמי בפ' בכל מערבין (שיהושין דף לב: ושם ד"ה ולא) דניחא ליה לחבך למיעבד לישרה ולא ליעבד עם החרן לישרה רבה אלחה משום דקא עביד עם החרן לישרה על ידו על חבר דקא שמתעכב לחר תמיד על כן הערבים לילה עבד עברי נוהג בזמן שהיובל נוהג כדחמרי' בפ' החומר בקדושין (דף סב· ושם) הא בבית שני נהג בו ברבים ודחי עשה דהשלמה לילה קטבר ברבים מלות פסח אלא כפורים מהוסר כפורים דטרבי פסחים, ומפרש החם משום דלחתי עשה דפסח שיש בכרת עבדי(ל"ת דשמות) מלות פסח אלא חמתי כופין ויומכור עלמו בעבד עברי(ל"ת דשמות) מוכר לח עלמו רבו מוסר לו שפחה כנענית ולמ"ד נמי דלחי' לין לו בניס(ה) רבו מוסר לו שפחה כנענית(ל"ת) דלין עבד עברי נוהג בזמן שהיובל נוהג כדחמרי' בפ' החומר בקדושין (דף סב· ושם) הא בבית שני נהג יובל כדפי' ר"ת בהשולה (ניסין דף לו· ד"ה בזמן) גבי הלל תקן פרוזבול(ל"ת דלחוי) דלין זה תקנה, דלסור למכור עלמו בעבד עברי כדחמרינן בפ"ק דקדושין (דף כג:) לחון שלמעה על הר סיני כי לי בני ישרחל עבדים וגו' (ל"ת ויצה) חַיָּיִם שִׁפְחָה וְחַיָּיִם בַּת חוֹרִין ומכור עלמו לקדשה דלחי לד עבדות ומשתמש בלד חשת חים(ם) ישחנה בלח קדושין כדחמר ליקח שִׁפְחָה כו' מִשְׁמַע דלחי הוה מוסר בשפחה לח כשיגיע

ואי כ"ד ניח דיעת דגוד לו לגוד
לפי' בשתי כריכות כו' · השתא
ס"ד דמולקין כיון שאחד רוצה לחלוק
וב' כריכות דומיא דכרך אחד שאין
כתוב באחד מה שכתוב באחר כגון
יהושע ושמואל ואחרי מולקין בע"כ
והא ליכא שום לגוד ודלי ליח דיעת
דגוד לו לגוד, ול"ת לפילו ליח דיעת
דגוד לו לגוד אחרי מולקין כיון שכתוב
בזה מה שאין כתוב ותרוייהו לריכי להאי
ולהאי דוי"ל דהוי מלי למימר ולימטמיך.
ועוד גרם הכא מה שכתוב בסיטום
ספרים זאת ס"ד ניח ליה דיעת דגוד לו
לגוד כי היכי דתרוייהו לריכי להאי
תרוייהו לריכי להאי דהא כל שכן דאי
לא לריכי תרוייהו להאי ולהאי פריך
טפי שפיר לי ליח דיעת דגוד לו
לגוד אחרי מולקין: מדביק חדש
תורה נביאים וכתובים כאחד · ואע"פ
שאין יתן נביאים וכתובים על
גבי תורה ובמגילה בפ"ב (דף כז)
משמע דאסור להכי"מ בשתי כריכות
אבל כשהן מדובקין יחד אין גנאי:
רבי יהודה אומר תורה בפני עלמה:
לא מפני שאסור להניח זה על
גב זה מלריך שיהא כל אחד בפני
עלמו דלא לשכחן שיהא אסור להניח
אלא נביאים על גבי כתובים או איפכא
לא, אלא היינו טעמא שלא ירחה הכל
כמו תורה לו הכל נביאים כי היכי
דאמרי חכמים בתר הכי דבעו שיהא
כל נביא וגביא בפני עלמו וע"כ
טעמא שלא יהא נרחה הכל כמו נביא
אחד כן נרחה לרשב"ם:

* זה אינו נכון כי יותר סביר שהוא אכן יקנה את שני הספרים ויהיו אחר כך מחוברים

* מדביק - כיוצא בזה אנו מוצאים בסוף מסכת סופרים לגבי ספרי תורה שאין נכתבים על גבי קלף אחד אלא כל חומש בקלף נפרד

* בדפוסים מסוימים ובכתבי יד מסוימים - ואף שהרמב"ם כתב בפירוש שאין כותבים נביאים וכתובים אפילו שאינה על התורה ומסביר בפירוש שכוונתו היא שאין כותבים כך בספרי תורה (ע"ח חיים) אבל אין שום בעיה לכתוב כך בספרים אחרים ואנו מתחילים לעלות בקרן ישנה שאנו מוצאים כך

תקנ"ד ג"ב ב' בדצה

תוס' מסביר למה אסור לכרוך תורה נביאים וכתובים יחד ומייש שלא יראה כאן תורה או לפי כאן נביא שלא אומר שאסור שהרי גם כי

3 מלאכה

ומסיים מלמטה ומתחיל מלמעל׳.
פי׳ בקונטרס ותיגי לריך להגיה ד׳ סיטין ורבי״ה דכיון שומם לחומם של תורה לריך להגיה,ותגביהים דוקא קאמר דחין לריך כדמפרש טעמא לקמן שאם בא להתוך תוכך אבל בין חומם לחומם של תורה לא, מידי דהוי לאפרשה פתוחה שאם היה מסיים מלמטה היה לריך להגיה סיטה אחת הכא נמי דיקאות להגיה בסוף כל חומש פרשה של ד׳ סיטין ורי״ל מפרש ומסיים מלמטה ומתחיל מלמעלה ולטולם מניח ד׳ סיטין,ודוקא בין נביא לנביא אבל בין חומש לחומש יש מסיים מלמטה ומתחיל מלמטה לפי׳ בהגהת ד׳ סיטין כדאמר בירושלמי בפ״ק דמגילה ולריך שיהא נומר בחמלט הדף ומתחיל בחמלטיתו ובנביא מסיים בסופו ומתחיל ברחבו כו׳ וגרסה לי הטעם לחין לו לסיים בסוף הדף לפי׳ יניח חרבעה סיטין משום שמא יבוא להתוך אבל בין נביא לנביא שאם בא להתוך תוכך,מסיים מלמטה:

ועושה ברחבו כדי לגול עמוד, ובסופו כדי היקף • כן כתוב בכל הספרים ובקונט׳ ורבינו חנאל ורש״י ותוספי׳ במס׳ סופרים כל הספרים מגוללין לאחלתן לגבוה חמר נמי ״ספל עזלה לתחלתו הוא מגולל״ ומה שפי׳ הקונט׳ ״מתחלתו לסופו״ לין הלשון מסתבם כן, מזוזה לחמרין נמי שכורכין לאחלתן כדי שלא יהא לריך לגלול כולה כשלריך לקרות בה ורבינו גרסי׳ בירושלמי בפ״ק דמגילה ורבינו חנאל ורש״י גרסי׳ תותה ״מאחל״ כלפי ״ממע״ דהיינו לתחלתה ובסופו כדי לגול עמוד ורבינו חנאל ורש״י גרסי׳ לקיים גירסת הספרים והכא שמא דלאירי במדקיק תורה נביחים וכתובים ואו לין נכון לעשות עמוד בסופו כמו בעלמא שגמי הוא שתהא תורה נכרכת סביב נביחים וכתובים*ונרחה כחילו נעשית להם שומר מלכלוך לכך טושה כאן עמוד ברחבו כדי שתהא תורה מבפנים ונביחים וכתובים מבחון,ולקמן דמסכי ״לעולם קתני״ לח גרס ״חלח לעולם קתני״ ותו לח, ועוד לגול היקף דהתם לח לחיירי במדקיק תורה נביחים וכתובים ותיתי לן למימר חיפכח (ו),וברוב ספרים לח גרס חלח ״לעולם קתני״ ותו לח, ועוד

תוספות ד״ה אלא שבין נביא לנביא

תוספות ד״ה ואסי״מ

כ״ל ר״ב-ב״א - דעות לספרי פא בקטע אסי״מ מלאכה ואחרון מלאכה - ואחי ביניהם לפניה ד׳ סיטין ואחי לא
• בין חומש לחומש
• בין נביא לנביא

הגהות הב״ח
(ו) תום׳ ד״ה ועושה וכו׳ למימר חיפך ן ברחבו כדי היקף ובסופו כדי לגול עמוד וברוב ספרים:

חומר נמי שכורכין לאחלתה ורבינו חנאל ורש״י דגר׳ ובסופו כדי היקף ובסופו כדי לגול עמוד ורבינו חנאל ורש״י גרסי׳ תותה ״מאחל״ כלפי ״ממע״ דהיינו לתחלתה ובסופו כדי לגול עמוד ורבינו חנאל ורש״י גרסי׳ לקיים גירסת הספרים והכא שמא דלאירי במדקיק תורה נביחים וכתובים ואו לין נכון לעשות עמוד בסופו כמו בעלמא שגמי הוא שתהא תורה נכרכת סביב נביחים וכתובים*ונרחה כחילו נעשית להם שומר מלכלוך לכך טושה כאן עמוד ברחבו כדי שתהא תורה מבפנים ונביחים וכתובים מבחון,ולקמן דמסכי ״לעולם קתני״ לח גרס ״חלח לעולם קתני״ ותו לח, ועוד לגול היקף דהתם לח לחיירי במדקיק תורה נביחים וכתובים ותיתי לן למימר חיפכח (ו),וברוב ספרים לח גרס חלח ״לעולם קתני״ ותו לח, ועוד

תוספות ד״ה אלא שבין נביא לנביא

תוספות ד״ה ואסי״מ

כ״ל ר״ב-ב״א - דעות לספרי פא בקטע אסי״מ מלאכה ואחרון מלאכה - ואחי ביניהם לפניה ד׳ סיטין ואחי לא
• בין חומש לחומש
• בין נביא לנביא

שאם

① ובכך בנאותי אמוגר אין לאמוך (ירש״א)
② ובכך סוף ספר אחוגר לאמוך
③ ד״ה: לגי׳ ס״ט שפיר אונא באוכלין
④ ואולי דבדיק כלל ביאוך אסופי, ובאו(בסוק״ת)שבאוך בתחלת ספר ואני...
⑤ אאאי שקבלנו אין ספרי נגלל אסופו לגאוי

א) [נכתות נח:] : ב) [נדרים לח:ב] [יומא מג:יט"ב] ד"ה אובלות: ג) [ע"ל פ"ב:ב] ה) [ע"ל פ"ב:ב:] ו) [מין ורק]

* [ספרי דברי רבינו גרשום] דף פנוי מלמטה ומתחיל באחר מלמעלה שאם באו לחלוק שיכולין לחתוך ולחלק יפה כבשתי כריכות: שמונה נביאים ח' ספרים של נביאים • ועושה בראשו של ספר תורה חלק כשיעור לגיל עמוד בתחלתו והאי תחלה הוי סוף הספר לפי כי בסוף מתחילין לגלגל התפילה ומגלגל והולך עד ראש לפי שכל ספריהם נכתבין כעין מגילה ולא בקונטרסים (והם) והכי נמי מניח מן הקלף חלק בסוף כל הכרך שהוא תחלת הספר כשיעור שיכול לגול את כל התיקף על אותו חלק כדי שיהא משמש הקלף פנוי לכתבי הקדש: קשיא בראשו כדי לגול עמוד והכא קתני תחלת הספר ומוסיף • האי כדי לגול דברייתא נמי לצדדין קתני כראשון דתחלה כדי לגול עמוד ובסוף כדי לגול הקלף רב אשי אמר לעולם לא קתני לצדדין אלא תחלתו ומיפו כדי לגול עמוד וביבר תורה מיירי דלאחם ניתהו לגלגל על ב' עמודים אבל שאר ספרים היו נגללין הכל על עמוד אחד ואפשו להכי צריך להניח כדי הקלף כדאמרן • ולא אורכו יותר על הקיפו שכשמשכין אותו בתוש של משיחה לאורכו של דף ומקיפין בן אותו רוחב הקלף הספר תורה כשיהא שוה בכולה בגויל ו' שפחים אורך הדף שכך לבר מגויל • אבל בן קלף לא אמר לפיכך אמר איני יודע • ולא איתמר ליה שיהא אורכו שוה להקיפו • יהבי ביה עיניהו קיעאו (ארון) בו שכך כיון • תורה צוה לנו כתב דדוסה עליו נוסמא ורמינהו מקשה על מאי דאמר שיהא ס"ת הקיפו כאורכו • וארון שעשה משה היה רוחבו כמין תיבה שאין לה כיעור שבעברת היה כיכוסה • ואמתים ואחצי אורכו שלין לס"ת שפחים: וכמה לוחות אורגדות בארון • כלומר כמה מחיקות בארון "ב שפחי' שהיו מונחין הלוחות זו בצד זו • ואין ורק תרי מיעוטי לרבות ספר תורה שמונה בארון באחד: שפחים נשתיירו ב' שפחים אנני שפח לצד כותל זה ושפח לצד כותל זה שכל אותן ב' שפחים משתיירין יהיו אותן מיכן ואחת מיכן ומניחין ספר תורה בריוח ומוציאין אותו להרץ כדי שלא יהא נכנס ויוצא בדוחק: שבי באיתו שפח עיבודיו של ארון שעמדו שנאמר אפריון עשה לו זה ארון המלך שלמה שהשלום שלו וכתב עמודיו עשה כסף של ארון • בצידו מבחוץ • שברי

השותפין פרק ראשון **בבא בתרא** יד

ואם בא לתפוך חותך מאי למימרא הכל מודים דאם כל אחד ואחד בפני עצמו טפי עדיף: **כדי לגלול** יניח תלק שהרי אם בא לתחוך חותך ומגלל זה לתוך הכתך וגגלי הוא לו להיות דף זה מסוגה מחבירו על מנס: **כדי לגגל** יהיב ליה לתמילתו וסופו: **לספריהן** • תורה אור לספרי תורה: **לא תוכו יותר על פקיפו** • לפיך לענמסך הכתב לפי עובי הקלפי לכשיגמור יהא חוט המקיף את עוביו כמדת תוכו: **שיעור ספר תורה כמה** • תוכו מיבעיא לה: **בגויל** • שהוא עב והקיפו גדול לפיך שהוא טפחים, זו היא מדה להיות נגמר בשפה טפחים היקף בפיפיות: **ולא מיהרמי ליה** • תוכו כהקיפו: **מיהרמי ליה** • תוכו כהקיפו: **דילמא מורס לוה לגו משה מורשה כתב** • תוכו נגיבי מתוח בשפה טפחים לפי שהוא עב ואינו נכנס בתוך הכתב: **ולא

תורה אור קורין בעזרה פרשת המלך בהקהל וכתן גדול ביה"כ: **לפמלטו סוף נגלל.** לין לו חלת עמוד לחד ונגלל מחמלטו לסופו ל): **דלריך ליה פורפא.** שליט גולגו כולו ומניח בו מקלת וטורטו לעגלתו ומניח לתוכו הכתך על הספר מלמעלה: **וכרכיס לעיל.** וטורטו למעלה על ההיקף: **דמנח ליה מלר.** לגל הכותל ולח בין שני הלוחות: **סיכל טוי קייסי.** כיון דמלריך טפח מכלן וטפח מכלן כרוחב החתן לגל יהח ס"ח יולח וכנגם בדוחק העמודים היכל מנלי יעמדו לח החלל: **שם שם.** תרי זימני כתיבי לגוחות ולשברי לגוחות: **לשר שברים.** קלל יחידה הוח למכמיכה לטמחם לדבקה: **ייבר כוחך.** ללמוד ע"ה מדעתו והסכימה דעתו לדעת המקום: **שנתנכלו בלוחו ספרק.** בימי לוחם המלכים עוזיה יוחם יחזקיה בלרבעה נביחים הלו כתיב בן חוץ ממיכה בלל היה בימי עוזיהו לבל היה בימי יוחם לחז יחזקיה: **חני זכריה ומלחי סוסס בל נביחים.** שהן היו בביח שני בשנת שתים לדריוש החתנן: **ישמיס קדיס לירמיס ויחזקלל.** שהרי ישעיה בימי עוזיה ובכמיה בימי יחליה ובניו בחנבת בירושלים ויחזקלל בגולה בימי לדקיה: **רוח מפניס מיוב כו'.** רוח לדמה בימי שפוט השופטים,שהלים,דוד לחתן והוח קדם לגיוב כמ"ד בימי מלכת שבא היה,ולחר כך בלשה ספרי עלמה: **מגלי קפלא.** שביהם ספרי חכמה: **שיר השיריס.** גרלה בעיני שלמה ונעשה זקנה : **קינות.** ירמיה לחתן שהיה לחר שלמה: **דניאל.** לחר ירמיה בימי נבוכד נלר בגולה : **אסתר.** לחרי בימי לחשורוש: **עזרא.** לעמד לחר לחשורוש: **דמים ליה פורענותא היא.** רעב וגלות ומיתת לילמך וכניו: **דמים ליה לחריס.** סוף הפורענות נהפך לחריה ושלה שלה דוד מסס: **ופרשם כלפס.** נבוחתו ומשליו לחף על פי שלינן עדכי מסס ומורכו וסדר ממעיו: **ושמונס פסוקים.** מן "ויעמ מסס" עד סוף הספר: **שמולל כתב ספרו וספר שופטים.** שכולם קדמו לו ועמד וכתב ספרן ומה שעלתה ליישלל בימיהם וכן רוח שהיתה בימי השופטים:

שברי לוחות שמונחים בארון אי ס"ת הגיפו ר' מפתחים מבדי אבל שיש בהקיפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח וביון דלאמלעיתן נגלל בנפיש ליה מתרי טפחא רווחא דביני בינ,בתרי פושבי היכי יתיב רב אחא בר יעקב ספר עזרה לתחלתו הוא נגלל,ואבתי בתרי היכי יתיב? אמר רב אשי הכריך ביה פורתא וכרביה לעיל. ור' יהודה,מכמי דלימי ארגז,ספר תורה היכי הוה יתיב? דפא הוה נפיק מיניה ויתיב עילוה ספר תורה. ור"ם האי מצד ארון מאי עביד ליה? ההוא מיבעי ליה דמתנה ליה מלד ולא מתנה ביני לותי ולעולם בגויה מן הלד.ור"ם עומד' הלכא הוו קיימי? מבראי.ור"ש 'שברי לוחות דמונחין בארון מנ"ל? נפקא ליה מדרב הונא דאמר רב הונא מאי דכתיב אשר נקרא שם שם ה' לבאות יושב הכרובים עליו' מלמד שלוחות ושברי לוחות מונחים בארון,ואידך ההוא מבעי ליה לכדרבי יוחנן דא"ר יוחנן א"ר שמעון בן יוחאי מלמד שהשם וכל כינויו מונחין בארון ואידך נמי מיבעי ליה להכי? אין הכי נמי ,אלא שברי לוחות דמונחין בארון מנא ליה? נפקא ליה מדתני רב יוסף דתני רב יוסף אשר שברת ושמתם שלוחות ושברי לוחות מונחין בארון,ואידך ההוא מיבעי ליה לכדרישלקיש דאמר ר"ל "אשר שברת"- אמר לו הקב"ה למשה "יישר כחך ששברת: ת"ר ספרן של נביאים יהושע ושופטים שמואל ומלכים ירמיה ויחזקאל וישעיה ושנים עשר מבבי הושע ועד הושע כמה נביאים היו? א"ר יוחנן שהיה תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק ואלו הן הקדושע וישעיה עמום ומיכה וליקדמיה להושע ברישא? כיון דכתיב נבואתיה גבי חגי זכריה ומלאכי ,וחגי וכריה ומלאכי סוף נביאים הוו,חשיב ליה בהדייהו ,ולימא לחודיה וליקדמיה? איידי דאוקמיה מיכה. מבבי ישעיה קדים מירמיה ויחזקאל,ליקדמיה לישעיה ברישא? כיון דמלכים סופיה חורבנא וירמיה כוליה חורבנא ויחזקאל רישיה חורבנא וסיפיה נחמתא וישעיה כוליה נחמתא סמבינן חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא: ספרן של כתובים רות וספר תהלים ואיוב ומשלי קהלת שיר השירים וקינות דניאל ומגילת אסתר עזרא ודברי הימים ולמ"ד איוב בימי משה היה ליקדמיה לאיוב ברישא? אתחולי בפורענותא לא מתחלינן,רות נמי פורענות היא? פורענות דאית ליה אחרית דאמר רבי יוחנן למה שמה רות שיצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ותושבחות. ומי כתבן בשלמ כתב ספרו של עופר ואיוב ברישא כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה שמואל כתב ספרו ושופטים ורות רות כתב ספר תהלים ע"י עשרה זקנים: ע"י אדם הראשון על ידי מלכי צדק ועל ידי אברהם ע"י משה ועל ידי הימן וע"י ידותון ועל ידי אסף ועל ידי עשרה זקנים • כתב בו דבריס שלמרו זקנים הללו שהיו בימיו כגון אסף והימן וידותון מן הלויס המשוררים: **על ידי מדס סרעמון** • כגון "גלמי לאו עיניך ,ולי מה יקרו רעיך" (תהלים קלט) אדם הראשון אמרן: **על ידי מלכי צדק** • נאס ס' לאלוני [בֵּית לְחֶמִי], וכל המזמור (שם ק): **ועל ידי אברסס** • כלאמרינן לקמן לימן האומרי זה לאברהם: **ועל ידי משה** • תפלה למשה (שם ג) וכל אחד עשר מזמורים כסדרן: **ועל ידי הימן** • מסכיל להימן: **ועל ידי ידותון** • למנלח לידותון:

שברי לוחות סמונחין • אמת הלוחות: **יש בו רוחב טפח** • וחה שהקיפו שהה ממלח עובי לוחנו שני טפחים: **לוחות דביני וביני** • לויר שבין עמוד לעמוד: **וכמרי פוסקי היכי יתיב** • דלקחני בסחירו שס ג' טפחים שהס ס"ח מונח: **ספר עזרה** • ספר שכתב משה ובו

תרי בתרי היכי יתיב • משמע שעמ עמודין היה הקיפו שהה שהיה היה הקיפו בלח עמודין חס כן נפיש ליה מתני טפחים בהדי עמודים: **ורבי** מחיר עמודין היכח הוו קיימי • תע"ס שיש ליוח הרבה לר"מ בכל החוכך לבד מגבד ספר תורה פחות היו ו שהיו מונחים בלד לחלן הלריך שספר תורה היה: **ולמ"ד** לחיב בימי משה מתה היה • ות"ח מתי קלמר ולמ"ד (ל) והלתי תנח גופיה שבר דבימי משה היה דקחני סיפח משה כתב ספר חיוב ות"ל לחכתי לח ידע סיפח דבריימה: **בפורענותא** לח מתחלינן • ות"ח וכבחביה מיד לחר רות ולומר ר"י משום שלחרים שלה היה לחרית שלה ות"ח ולמ"ד מעולי גולה היה לכתביה לחיוב לבסוף ולומר ר"י משום הכי כתבו בהדי מהלים ומשני לפי שהוח מעניו לחר כתובין מעין שירה ומקללות קלרים ומיגון לחר דבימיהם היה ניגון כדלחמרינן (מגילה דף ג:) וביקלו בספר תורה חלהים מפורש ושוס שכל ס)מלי ושוס שכל פסוקי טעמי והל לית כתבו לחר משלי משום שלח להפסיק בדברי שלמה ות"ח מפרש ללכן כתבו בהדי מהלים משום דלמר לקמן דוד כתב ספרו ע"י עשרה זקנים ולחוב נמי נכתב ע"י ל' זקנים לופר ובלדד ולליפז ולליהוח והשתח לחי שפיר שלח כתבו לחר משלי: **פורענות** דלחים היה לחריה • ות"ח לחוב נמי לית היה לחריה ות"ל דהלי לחריה דלוח לחריה לפי שהכל בכל שבלד שלח ישלדנו הקב"ה שכבו שלח ישלים לדוח שנחמר בו) דלח כפל הקב"ה שכבו חלח לעוללו מן העולם:

ועל

°תחלת דבר ה' בהושע °וכי עם הושע דבר תחלה והלא כמשה ועד הושע כמה נביאים היו? א"ר יוחנן שהיה תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק ואלו הן הקדושע וישעיה עמום ומיכה וליקדמיה להושע ברישא? כיון דכתיב נבואתיה גבי חגי זכריה ומלאכי ,וחגי וכריה ומלאכי סוף נביאים הוו,חשיב ליה בהדייהו ,ולימא לחודיה וליקדמיה? איידי דאוקמיה מיכה. מבבי ישעיה קדים מירמיה ויחזקאל,ליקדמיה לישעיה ברישא? כיון דמלכים סופיה חורבנא וירמיה כוליה חורבנא ויחזקאל רישיה חורבנא וסיפיה נחמתא וישעיה כוליה נחמתא סמבינן חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא: ספרן של כתובים רות וספר תהלים ואיוב ומשלי קהלת שיר השירים וקינות דניאל ומגילת אסתר עזרא ודברי הימים ולמ"ד איוב בימי משה היה ליקדמיה לאיוב ברישא? אתחולי בפורענותא לא מתחלינן,רות נמי פורענות היא? פורענות דאית ליה אחרית דאמר רבי יוחנן למה שמה רות שיצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ותושבחות. ומי כתבן בשלמ כתב ספרו של עופר ואיוב ברישא כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה שמואל כתב ספרו ושופטים ורות רות כתב ספר תהלים ע"י עשרה זקנים: ע"י אדם הראשון על ידי מלכי צדק ועל ידי אברהם ע"י משה ועל ידי הימן וע"י ידותון ועל ידי אסף

על ידי עשרה זקנים • כתב בו דבריס שלמרו זקנים הללו שהיו בימיו כגון אסף והימן וידותון מן הלויס המשוררים: **על ידי מדס סרעמון** • כגון "גלמי לאו עיניך ,ולי מה יקרו רעיך" (תהלים קלט) אדם הראשון אמרן: **על ידי מלכי צדק** • נאס ס' לאלוני [בֵּית לְחֶמִי], וכל המזמור (שם ק): **ועל ידי אברסס** • כלאמרינן לקמן האומרי זה לאברהם: **ועל ידי משה** • תפלה למשה (שם ג) וכל אחד עשר מזמורים כסדרן: **ועל ידי הימן** • מסכיל להימן: **ועל ידי ידותון** • למנלח לידותון:

א) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ב) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ג) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ד) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ה) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ו) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ז) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ח) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ט) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: י) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: כ) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ל) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: מ) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: נ) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ס) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ע) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: פ) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: צ) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ק) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ר) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ש) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו: ת) [מגלה סי"ב מ"ו מכ"ו:

רבינו גרשום

שברי לוחות סמונחין בארון תחת השלישות: מיכרי הא (קרי) לכל דבר שיש בהקיפו ג' טפחים יש בו רוחב טפח וספר תורה ו' טפחים בהקיפו רוחב ב' טפחים ' והני מילי כי גגלל כולו על עמוד אחד יש ברוחבו ב' טפחים אבל כי הני נגגל לאמצעיתו על ב' עמודין נעשה ליה שיעור בית משבו יותר על ב' טפחים משום דאיכא ריוח ביני ביני של פתיחת חבור השמרין ' והשתא אלימא דר' יהודה הקיפו יותר מב' טפחים בתרי פושבי דמשו מאיר הוא ולחי רוחב יותר מב' טפחים מארגז[על שיעור הלוחות היכי הוי יתיב ספר תורה ' ספר עזרה היינו ספר תורה המונח בארון לתחלתו הוא נגגל הכל על עמוד אחד ולא הני רוחב הקיפו ב' טפחים ב' טפחים ואכתי אפי' הכי ספר תורה דהני רוחב הקיפו ב' טפחים בתרי טפח שבארון[היכי יתיב אי לא הוי ביה רווחא פורתא אמר רב אשי דכריך בה בספר תורה פורתא לאחר שהיה כריך כולו עשוי אחד היה חוזר וכורך מעיקרו לבורי כרך מעם כשיעור שיכנס האחד רשב בריוח באותן ב' טפחים ומנח ליה לאותו כרך קמן על הכרך הגדול וכי האי גוונא ס[יתיב ברווחא ' ואליבא דר' יהודה ספר תורה לא הוה יתיב בארון מיקמי דליתי ארגז וכו'. ור' מאיר דאמר ספר תורה בארון הוה יתיב האי מצד ארון מאי עביד ליה הא משמע מצדו ולא במחוכו: האי מצד כותל האדון לשולם בתוכו ' שהשם הקדוש שאין מוכירין וכל כינויו כל שבעים שמות של הקב"ה מונחין בארון משמע כו' ' והקשתי לר' מאי שנא דר' יהודה מרבה מאין רק שברי לוחות לידבר עמודין דקייסי למעמיה באותו טפח המנוי בארון כי היכי דמרבה ר' מאיר ספר תורה למעמיה דקיימי בב' טפח מגני השיב לי משום הכי מרבה שברי לוחות תואל וכתיבי בתורה ועשודיו לא כתיבי בתורה : חני זכריה ומלאכי לסוף אינביאו ווופר נבואתייהו כתבינן לה נמי מנביותיה ' ונכתביה באגפי נפשיה ונקרמיה [ישעיה] ומשני כיון דווופר מירמיה כלומר משום דכל הספרים נגללין מתחלתן אי כתבינן לה באגפי נפשיה כשמגללין הספר מבליע נבואת הושע בהדי הספר ומירמיה ומתעלם מן העין וליכא למיקם עלה היכא כתיבא משום הכי מוקמי' לה בהדי חני זכריה דווופר ומלאכי דירמיה (ירמיה) [יחזקאל:] ד־ישעיה הוי בימי מנשה ומירמיה הוה בתורבן הבית בתר הכא מובא ויחזקאל הוה בגלות ' הוה נמי פורענות ' והוה רעב ומתו מחלון וכליון ' ומשני הוה פורענות דהוה ליה אחרית טוב שלקחה ביעז ומשום הכי מתחלין ברוח [ואח"כ] בתהלים שיצא ממנה דוד שתקנו ' ופרשת בלעם ' אע"ג דבלעם נעשה הוה נביא ' שמונה פסוקים שבתורה מן ויפת משה ' על ידי עשרה זקנים ועל ידי אדם הראשון' על ידי אדם הראשון הייט מסמר שיר ליום

ז) [אולי ל"ל הא ק"ל דכל שים וכו'].

שאם בח לחתוך חוטך · **תימה** לרשב"ם הא אמר לעיל בפתי כריכות חולקין ופ"ה כגון תורה בכרך אחד ונביאים בכרך ת' אין מולקין אפי' תימן רוצים ומשמע לכל תורה ונביאים בכרך ת' אין מולקין אפי' תימן וי"ל היכי אמר הכא לחותך חוטך

ויש לומר דלא הוי בזיון הספר אלא כשחותך ממש מלוקה: **בגויל** שפה טפחים, בקלף בכמה גויל הוא עור אלא שיתקנו כלכך שהשירו את השער וכותבין בו במקום שער ולהכי קרי ליה גויל שלא מתוקן כדאמר לעיל (דף ג.) "גויל" (ערוך) לבני דלא מספיין, ופעמים חותכין לותו לעשות דרך עוביו ולותו שכלפי שער קרוי "קלף" ולותו שלגד בשר קרוי "דוכסוסטוס" ולשון 'דוכסוסטוס' הוי פירושו מקום בשל דבלשון *מדי קורין לבשר "סוסטוס, ולוך" הייט מקום כמו *לוך פלוני, וכותבין על (ב) הקלף לגד בשר כדאמר בפ' המוכר (שבת דף עט:) (ג) על דוכסוסטוס לגד שער ובשניהם במקום תחך דשם הוא עוב לכתוב, ואלו דין קלף יש להם ולא דין דוכסוסטוס ולכך כותבין עליהם תפילין שלא כשרים על דוכסוסטוס אלא על הקלף כדאמר בהמוכר יין (שם):

דילמא "תורה צוה" · ואומר ר"ת דלותו פסוק קרוי תורה כדאמר בפ' ג' לסוכה (דף מב·) קטן היודע לדבר לבו מלמדו תורה מאי "תורה צוה לנו משה":

שלא יהא ספר תורה יולא ונכנס כשהוא לחוק · **ור"ת** והלא לא היו מוליאין לותו מן הלחון להא לחסור ליכנס בבית קדם הקדשים, וביום הכפורים לא לשכחן בסדר יומא שהיה מוליאו ו"ל דלעורך כדי לתקן שרי ליכנס בבית קדם הקדשים כדאמרינן בעירובין (דף קג·) וה"ל יכולין ליכנס שם כדי לתקן ספר תורה כדי שלא יחטפם ויתקלקל וגם משחרב מקדש שילה עד שבנה שלמה בית המקדש היו יכולין להוליאו מן הלחון ולעיין בו: **אצבע** ומחלה לכותל זה גרלה לר"ת דלא גרס "ומחלה" אלא אצבע לכותל זה, דלי גרס ומחלה תיקשי דנים עשר (ו) היכי יתבי כדפריך לקמן, אלא "אצבע" גרסי, וזקוקתי, דהויין שבה בטפח: **שבהן** עומדים עומדין · גרלה לר"ת דסימן להעמדת ישראל היה ולא עשוש של זהב שלא להזכיר מעשה העגל דאין קטיגור נעשה סניגור וכן אמרינן [בר"ה] (דף כו·) דמשום הכי לא היה כהן מתפלל לפני ולפנים ביוה"כ כדגדי זהב משום דאין קטיגור נעשה סניגור ותתם פריך והלא הוה אהרן שהיה של זהב והיה לפנים, ומשני מכפר קאמרי, והני עומדים נמי היו כמו מכפר שהם עשוים סימן להעמדת ישראל והוא שיסד הפייט *קבנית אות יוסף בשביל 'תבנית אות יוסף' עשה כסף" בשביל 'תבנית אות יוסף' סימן של יוסף דהיינו עגל, דיוסף נקרא 'שור' שנאמר (דברים נג) "בכור שורו הדר לו" לכך "עמודיו עשה כסף" ולא זהב שלא להזכיר במעשה העגל:

הגהות הב"ה

(ו) תוס' ד"ה עשר עשר כ"ב היכי יתבי:

תוס' אסיר לאה אותן העומדין שהיו בארון ועתה אפשר ולא מצאה — תקב"ר ד"ה ובשבן

תוס' אומר לאשה שאמה בביתו לכתוב דוד אחיה בארון כדי שלא יהא ספר התורה (ב"ה בפניה) ויבאו ויבזוהו שלכתחלה לא היו מוליאין אותו כלל מאותו טעם — תקב"ר ד"ה שלא

מבוא כיפור אשור ליכנס לקדש הקדשים

שחרית	2:46:30
מנחה	57:47
ערבית	1:06:45
שלא	1:08:23
שחרית	1:13:05
שבתון	1:17:26

תרי בתרי היכי יתיב · מתמה שעם עמודין היה להקיפו שאם
שאם היה הקיקיון בלא עמודין אם כן נפיש ליה מצי טפחים
בהדי עמודים: ורבי מחיל עמודין היכא הוו קיימי · לא"פ שיש
ריוח הרבה לר"מ בכל האורך לבד מנגד פתח תורה פתוח היו לו
שהיו מונחים בלד רוחב האחרון שספר
תורה מונח: ורמ"ך לחוד דימי
משה היה · וא"ת מאי קאמר ולמ"ך
(ג)אלאי תנא גופיה סבר דבימי משה
היה דקתני סיפא "משה כתב ספר יהושע"?
וי"ל לא ידע סיפא דבריית' :

בפורענותא לא מתחילין · ואכתביה
מיד תחת רומי ר"י משום
שאחרית של רומי היה לחרים שנאמר
ממנה דוד שריפו למקב"ה בשירות
ותשבחות לכך כתב אחר כך מיד
חומן שילות והוא אחרית שלה ולמ"ד
ולמ"ד מטולי גולה היה לכתביה ליהושע
לבסוף ר"י משום דכי כתבו
בדלי תהלים ומטלי לפי שהוא מעגין
אחד כתובין מעין שירה ומקרואות
קלרים וניגון אחד דבימיהם היה ניגון
כדאמרינן (מגילה דף ג·) "ויקראו
בספר תורת האלהים מפורש ושום שכל"
מ)מאי "ושום שכל"פסוקי טעמי, והא
דאמר כתבו בחר מטלי משום שלא
להפסיק בדברי שלמה, ור"ת מפרש
דלכן כתבו בדלי תהלים משום דאמר
לקמן דוד כתב ספרו ע"י עשרה
זקנים ויהושע נמי נכתב ע"י ד' זקנים:
גופר ובלד ואליפז ואליהוא, והשתא
אתי שפיר שלא כתבו אחר מטלי:

פורענות דלוים היה אחרית · ואע"ת ליהושע נמי היה
היה אחרית? וי"ל להאי 'אחרית' דכתיב-
אחרית דכל ישראל, ועוד דליהושע למ"ד
ג) דלא כפל הקב"ה שכרו שלא
לטורדו מן העולם:

ועל

הגהות הב"ח

(ג) תום' ד"ה ולמ"ד וכו' מאי קאמר ולמ"ד והא הכי תנא:

מסורת הש"ס

מ) [במגילה שם ובנדרים לז: ליתא ויבינו במקצת שלו פסקי טעמי']: נ) [לקמן טו:]:

מזקיף ומיפקי כגי דורן שהתריכו ימים מחריב: **כתבו ישמים** שהרגו מנשה י)ולא כתב ספרו שלא היו הנביאים כותבים ספריהן אלא לפני מנשה: **ועל** ולא נכתב ספרו שלא היו הנביאים כותבים ספריהן אלא לפני מנשה: **מעשי קסלם** דכתיב בספר מעשי(כד) אחר העתיקו מלכי חזקיה וגו' ועל שחזקיה גרם להן לעסוק בתורה כדלמרינן בחלק(סנהדרין דף לה:) "נעץ חרב על פתח בית המדרש" כי' נקרא הדבר על שמו: **מגפ פגדולה** · תני זכריה ומלאכי זכוכבל ומרדכי וחבריהם: **כתבו יחזקאל** · שנתנבא בגולה ויהי יודע למה לא כתבו יחזקאל בעצמו אם לא מפני שלא נתנה נבואה ליכתב בחוצה לארץ וכתבוה אלו לאחר שבאו לארץ וכן ספר דניאל שהיה בגולה וכן מגילת אסתר; ומלים שלפר שהיו נבואותיהם קטנות לא כתבום הנביאים עצמם לתוך ספרו ולא תני זכריה ומלאכי ולאו קרום הקדש מסתלקה שהיו הם נביאים לחרוסים ועמדו וכתבו נבואותיהם וגרפו נבואות קטנות עמהם ועשאום ספר גדול שלא יתבטלו מחמת קטנם: **עד לו** · עד שייחס עלמו: **מפייע לי' כו' עד שייחס עלמו** · שכתב דברי הימים עד שייחס בו את עלמו: **ומאן מפקיד** · מי מניחו: **פניע כמאן דמפר** · (כל) כך דקתני לעיל יהוסע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה לחתיו כי הוה חנא לקמיה דאמר נמי יהוסע כתבן: **דמניח** · פלוני חתני דהוה חתים עם מקח כו': **למו שנאמר לפנן כו'** · לכולה מילתא קאי דקאמר "הקב"ה אומר ומשה כותב" כמו שנאמר להלן "ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו"; במאן אולא הא דא"ר יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב "אשמנה פסוקים שבתורה יחזר קורא אותן לימאנ:(ר"י היא) ודלא כר"ש? אפילו תימא ר"ש הואיל ואשתנו אשתנו: **ויהושע כתב בספרו** והכתיב ויומת יהושע בן נון עבד ה'? דאסקיה אלעזר והכתיב ואלעזר בן אהרן מת? דאסקיה פנחס ושמואל כתב ספרו והכתיב וישמואל מת? דאסקיה גד החוזה, ונתן הנביא דוד כתב ספר תהלים על ידי עשרה זקנים ולירחשוב נמי איתן האזרחי? אמר רב איתן האזרחי זה הוא אברהם דכתיב הבא איתן האזרחי וכתיב התם ומי העיר ממזרח צדק [וגו'] וקא חשיב משה וקא חשיב הימן, והאמר רב-הימן זה משה: כתיב הכא הימן וכתיב התם בכל ביתי נאמן הוא, תרי הימן הוו. **משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב** מסייעא ליה לר' לוי בר לחמא דא"ר לוי בר לחמא איוב בימי משה היה: כתיב הכא מי יתן אפוא ויכתבון מלי וכתיב התם ובמה אדע כי אירש אפוא, ואימא בימי יצחק דכתיב מי אפוא הוא הצד ציד, ואימא בימי יעקב דכתיב אם כן אפוא זאת עשו, ואימא בימי יוסף דכתיב אפוא הם רועים? הוא דאיקרי [מחוקק] דכתיב וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון, רבא אמר איוב בימי מרגלים היה כתיב הכא איש היה בארץ עוץ איוב שמו, וכתיב התם היש בה עץ, מי דמי הכא עוץ התם עץ: הכי קאמר להו משה לישראל ישנו לאותו אדם ששנותיו ארוכות כעץ ומגין על דודו כעץ, כתיב הכא הוא מרבן קמיה דר' שמואל בר נחמני ויתיב וקאמר איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה, א"ל עליך אמר קרא איש היה בארץ עוץ איוב שמו אלא מעתה ולרש אין כל כי אם בבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיה? אלא מי הוה אלא משל בעלמא הכא נמי משל בעלמא ש שמו ושם עירו למה! רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו איוב מעולי גולה היה מבני בניו של עשו ימי שנותיו של איוב משה שנכנס ישראל למצרים ועד שיצאו אימא

איוב לא היה ולא נברא · הלי לא סבר כריש לקיש דאמר בב"ב מיוב ולא תימר איוב שכתב עליו יסורין ולא תימר הכתוב שכתב עליו להודיעך כמה טובה לומקיך לשמועניו מי הוא אלוה נדיק שהיה יכול לעמוד בהן דלמ סבר הלי תמורת דמיוב היה בעולם מ"ב שהיה עליו יסורין: **בלעם**

ועל ידי שלמה ועל ידי בני קרח · לפי הספרים דגרסי שלמה ס"ל דלחסף הוה מלכתא בני קרח והוה לן לחסף ולספרים דל"ג שלמה לא הוי לחסף לחסף דלחסף הוה מן הנויס המשוררים וס"ת ולהכי גרסי ליה לחמוי לא חמוי דתניא ליה התם כיוצא בו(תהלים עב) לשלמה תלהים מספיק ויתר וגו' וי"ל דלוד לחמרו והתפלל על שלמה תדע דכתיב בסוף המזמור כלו תפלת דוד וס"ת לספרים דגרסי שלמה הכתיב כלו תפלות דוד וי"ל לפי שסיימו דוד והא דכתיב נמי שיר המעלות לשלמה דוד כמו כן לחמרו כלל חתם עשרה מעלות דוד לחמרן ויש ספרים דקא חתיב לבניהם ולחיון החזרתי וגרים לקמן דקא חתיב לבניהם וקא חתיב לחיון והלחמר רב לחיון החזרתי הוא לבניהם ולחמי לחיון החזרתי דקא חתיב הכא יעקב ולהאי גירסא לחמן דוד כתב ספרו על ידי לבניהם כיון דלחיון החזרתי לאו בייט לבניהם: **ירמיה** כתב ספרו וספר מלכים · והא דלא כתב יחזקיה קודם ירמיה ספר מלכים לפי שנהרג ולא היה בסוף מלכים ממנו ואילך (לפי שנהרג) ותפילו ספרו לא כתב: **חזקיה** וסיפתו כתבו יחזקיה. לפי שחזקיה גרם להם לעסוק בתורה נקרא הדבר על שמו לבל הוא לא כתבו שהרי מת קודם ליפעיה *: **עד** לו · פירש"י עד עד ליפעיה *: **פ"ה** דייחזקאל לא כתב ספרו לפי שהיה בחולה לחרן· וקשה הא ירמיה נמי בחולה לחרן היה שהלך למלרים ונתנבא שם כמה נבואות ולא מלינו שחזר יותר לחרן ישראל:

שמונה פסוקים שבתורה · ה"ר משלם היה מלריך מכאן לקרות לחחד לומן ח' פסוקים שלא יקרא עמו לעבר ולין נרחה ל"ת הא כל התורה כולה נמי לחחד קורא כדחמן בתגילה (דף כה:) קרלוהו סנים ילחו ולחמר בגמ' חנא מה שלין בן בתורה ולומר ל"ת "דיהיד קורא בלא הפסקה שלא יקראו סנים זה ל' פסוקים וזה ל' ומה שהגיעו עתה לקרות [שנים] [בכל התורה] לומר ל"ת כדי שלא יהביים מי שהיו יודע לקרות בעלמו כענין שמלינו במסכת ביכורים (פ"ג מ"ו) דתנן כל מי שיודע לקרות קורא בעלמו ואלו יודע לקרות מקרין לפניו ממנו מלהביא ביכורים התקיט שיהיו מקרין לח מי שיודע לקרות ולח מי שלינו יודע לקרות והא דלחמר בירושלמי בתגילה רבי מנוחל בר רב יחק על לבי כניסתא וחזו חזנין דקלישוקורה ולח קלי בר לינים תחתיו ל"ל לחסור כשם שהגבוה תורה על ידי סרסור כך לחו לריכין לנהוג בה על ידי סרסור לע"ג דמשמע שחזן עומד ולח יעמוד הקורל לו שיקרל עמו ללל יעמוד ויקרל לותם שים לקרות כדי שהחזן תורה על ידי סרסור ועוד לומר כ"ש ליכול להיות שקלה מסייע לו בנחת והל דמשמע בתגילה שלח יקראו שנים היינו שניהם שוין בקול רם:

א) מנחות לי: ב) [סם ליחם] ג) [סם ליחם]: ד) [ס"ל ואימא יעקב דכתיב ביה ויזרח לו השמש שהוא סימבוי ליה שמש שבאה בעבורו צדקה בעבורו קא סו'] ה) [בעיל יד:]:[ישמות מבר]:

רבינו גרשום

ליום השבת שנאמר בשביל אדם הראשון[על ידי [י"] וקנים הני דקא חשיב ג) לבר מאדם הראשון הוו י' והני י' כולהו קבוע בו מזמוריהן: ושיחתו. תלמידיו. ויידעם דברי הימים עד לו' כלומר הוא חשב הימים בדברי הימים מאדם הראשון עד עצמו: ישיאל ואשתני. משאר תורה שהללו כת' משה בדמשן: אשתני. נמי משאר תורה דיחיד יקרא אותו ולא שנים. ולמאן דאמר יהושע כתבו לחבי יחיד קרא אותו והיינו דלא כר' שמעון דאיהו אמר דמשה כתבו: תרי הימן הוו. בן בנו של שמואל: (עד שעשאה כסולת נקיה). רבא אתי לסדעי למאן דאמר איוב בימי משה הוה. שדומה לעץ נקי מרחמא: אלא משל היה. כמו שאמר שלמה יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ולא שמשם הוה: שיצאו. מכלל דבימי משה הוה ולא משולי גולה: לעולם משולי גולה

ג) נרחה דבניו גרם גם ומ"ש שלמה וכמו שכותב בחוס' ולפיכך הולרך לומר דקתניב י' לבד מהדס מרחמן:

פומיל ומישתנו לכתוב כדמעו מיפקי: ולימת יעקב כו' לח גרסינן לה: ל"ת (ג) גרסינן [למתניתא] דלעיל במניינא דעשרה זקנים דקא חשיב אברהם ברתיב הבא איתן האזרחי וזה הוא חתם הלים על ידי עשרה זקנים ולירחשוב נמי איתן האזרחי? אמר רב איתן האזרחי זה הוא אברהם דכתיב הבא איתן האזרחי וכתיב התם ומי העיר ממזרח צדק [וגו'] וקא חשיב משה וקא חשיב הימן, והאמר רב-הימן זה משה: כתיב הכא הימן וכתיב התם בכל ביתי נאמן הוא, תרי הימן הוו. משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב מסייעא ליה לר' לוי בר לחמא דא"ר לוי בר לחמא איוב בימי משה היה: כתיב הכא מי יתן אפוא ויכתבון מלי וכתיב התם ובמה אדע כי אירש אפוא, ואימא בימי יצחק דכתיב מי אפוא הוא הצד ציד, ואימא בימי יעקב דכתיב אם כן אפוא זאת עשו, ואימא בימי יוסף דכתיב אפוא הם רועים? הוא דאיקרי [מחוקק] דכתיב וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון, רבא אמר איוב בימי מרגלים היה כתיב הכא איש היה בארץ עוץ איוב שמו, וכתיב התם היש בה עץ, מי דמי הכא עוץ התם עץ: הכי קאמר להו משה לישראל ישנו לאותו אדם ששנותיו ארוכות כעץ ומגין על דודו כעץ, כתיב הכא הוא מרבן קמיה דר' שמואל בר נחמני ויתיב וקאמר איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה, א"ל עליך אמר קרא איש היה בארץ עוץ איוב שמו אלא מעתה ולרש אין כל כי אם בבשה אחת קטנה אשר קנה ויחיה? אלא מי הוה אלא משל בעלמא הכא נמי משל בעלמא ש שמו ושם עירו למה! רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו איוב מעולי גולה היה מבני בניו של עשו ימי שנותיו של איוב משה שנכנס ישראל למצרים ועד שיצאו אימא

איוב לא היה ולא נברא · הלי לא סבר כריש לקיש דאמר בב"ב מיוב ולא תימר איוב שכתב עליו יסורין ולא תימר הכתוב שכתב עליו להודיעך כמה טובה לומקיך לשמועניו מי הוא אלוה נדיק שהיה יכול לעמוד בהן דלמ סבר הלי תמורת דמיוב היה בעולם מ"ב שהיה עליו יסורין: **בלעם**

הגהות הב"ח

(ה) גם' מד כתן מקב"ם תומר ומקח כותב כלי"ל וחינח לומר מתוך: (ב) רש"י ד"ה כי"ל גרסינן למתניתא וכו' כגי קלא הוא. וגרסינן כתן קל תניב תכרסם וקל תניב ליתן ולומר לך כי' ומפני ליתן כתומר לך דקל תניב כהא יעקב דכתיב ביה ויזרח לו השמש:

מי כיון מאניה בדין שיקראו יחקלו ימין לבניו ביום ומלכיל בדין ימין בניך בעבור חביבו בקרו בניך קמיו

כגה

* רש"י ד"ה חיוב מחקה קהולה מאי

כמדבר יג

** ע"ל ד"ה הוא

נוסח אחר

ח' פסוקים אחרונים שבתורה - מי כתבן

נוסח

ל"ל גמ וכ"ש גם"]

[כדלעיתא יבמות מב:]

נוסח

ואלות אל נראת אחרי הספרים (מוסב ד"ה ד:)

נוסח כת"י (דף כב:)

[כך גרסת בכ"י דהכת וכמנחות ל. אבל במגילה כתי ד"ס חגא כתבו דכר זה בסם רס"ו]

ג"ל ה

מפנך

נוסח טוניות אל מחי מ. איוב בבאר ב' מוכא אוד בדות טוב בן תנאים

"ואימא" בדות ח"ופרות ד"ואוד מפאלה "אופה"

נוסח/מפנך

קטיות מחקוות מאלוה בכב. ולא כמו ריוחנן ומ"ש בדבר: [סוף פ' ויכ"ו]

בלעם וחכיו · כדלמר במגילה (דף סו·) כל שמשו ושם לחכיו בכפיפות כידוע שהוא כביה בן בציא :

ס) **אימא** כמשמעה שנכנסו ישראל למצרים ועד ששיצאו אלהיכי שבעה נביאים נתנבאו לאומות העולם ואלו הן בלעם ואביו ואיוב אליפז התימני,ובלדד השוחי ,וצופר הנעמתי, ואליהוא בן ברכאל הבוזי(א"ל) ולימעמיך אליהוא בן ברכאל לאו מישראל הוה והא כתי׳ ממשפחת רם,אלא אינבוי אינבי לאומות העולם ה"ג איוב אינבוי אינבי [לאומות העולם],אמר כולהו נביאי מי לא אינבוי לאומות העולם? התם עיקר נביאותייהו לישראל הבא עיקר נביאותייהו לאומות העולם, מהימא חסיד הוה באומות העולם ואיוב שמו ולא בא לעולם אלא כדי לקבל שכרו,הביא הקב"ה עליו יסורין התחיל מתרף ומגדף כפל לו הקב"ה שכרו בעוה"ז [כדי] לטרדן מן העולם הבא תנאי היא דתניא רבי אלעזר אומר איוב בימי שפוט השופטים היה שנאמר °הן אתם כולכם חזיתם ולמה זה הבל תהבלו° איזה דור שכולו הבל היי אומר זה דורו של שפוט השופטים רבי יהושע בן קרחה אומר איוב בימי אחשורוש היה שנאמר °ולא נמצא נשים יפות כבנות איוב בכל הארץ איזהו דור שנתבקשו בו נשים יפות היי אומר זה דורו של אחשורוש ואימא בימי דוד דכתיב °ויבקשו נערה יפה התם בכל גבול ישראל הבא בכל הארץ רבי נתן אומר איוב בימי מלכות שבא היה שנאמר °ותפל שבא ותקחם ותכ"א איוב בימי בישדים היה שנאמר °בשדים שמו שלשה ראשים ויש אומרים איוב בימי יעקב היה ודינה בת יעקב נשא כתיב הבא °כבבר אחת הגבלות תדברי וכתיב התם °כי גבלה עשה בישראל ולכולהו (ע) תנאי סבירא להו דאיוב מישראל היה לבר מיש אומרים דאי ס"ד מאומות העולם־היה בתר דשכיב משה מי ג) שריא שכינה על עובדי כוכבים־והא ג) אמר מר בקש משה שלא תשרה שכינה על עובדי כוכבים ונתן לו שנאמר °ונפליני אני ועמך אר"י יוחנן דורו של איוב שטוף בזמה היה שנאמר "הן אתם כולכם חזיתם ולמה זה הבל תהבלו" וכתיב °שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך" אימא בנבואה דכתיב °חזון ישעיהו בן אמוץ? א"כ "למה זה הבל תהבלו למה לי, ואר"י יוחנן מאי דכתיב °ויהי בימי שפוט השופטים דור ששופט את שופטין אומר לו °טול קיסם מבין ה)(עיניך) אומר לו טול קורה מבין עיניך ,אמר לו °בספך היה לסיגים" אמר לו "סבאך מהול במים" א"ר שמואל בר נחמני א"ד יונתן כל האומר °מלכת שבא־אישה אהיתה אינו אלא טועה ,מאי מלכת שבא־מלכותא דשבא. °ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' ויבא גם השטן בתוכם. ויאמר ה' אל השטן מאין תבא ויען השטן וגו' ו) אמר לפניו: רבש"ע ,ששטי בכל העולם כולו ולא מצאתי נאמן כעבדך אברהם שאמרת לו °קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה" ואפילו הכי בשעה שלא מצא מקום לקבור את שרה [עד שקנה בד' מאות שקל כסף] לא הרהר אחר מדותיך ,ויאמר ה' אל השטן השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמהו בארץ וגו' אר"י יוחנן גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם כתיב °כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה" ובאיוב כתיב °איש תם וישר ירא אלהים [וסר מרע] מאי "וסר מרע"? א"ר אבא בר שמואל ז) איוב ותרן בממונו היה :מנהגו של עולם נותן חצי פרוטה לתנוני איוב ויתרה משלו. °ויען השטן את ה' ויאמר התנם יראה איוב אלהים הלא אתה סכתה בעדו ובעד ביתו* וגו' ח) מאי "מעשה ידיו ברכת"? א"ר שמואל בר רב יצחק כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך, מאי°ומקנהו פרץ בארץ" א"ר יוסי בר תנינא מקנהו של איוב פרצו גדרו של עולם מנהגו של עולם זאבים הורגים העזים ,מקנהו של איוב עזים הורגים את הזאבים, °ואילו שלח נא ידך וגע בכל אשר לו אם לא על פניך יברכך" °ויאמר ה' אל השטן הנה כל אשר לו בידך רק אליו אל תשלח ידך וגו' °ויהי היום ובניו ובנותיו אוכלים ושותים יין בבית אחיהם הבכור ומלאך בא אל איוב ויאמר הבקר היו חורשות וגו' מאי "הבקר היו חורשות והאתונות רועות על ידיהם" א"ר יוחנן מלמד שהטעימו הקב"ה לאיוב

מעין

אימא שהיה כשישה שהיו ישראל במצרים והכי הוא דתניא ישראל היו במצרים ר"י שנה ואיוב כשבאו עליו יסורין היה בן ע' שנה כדכתיב (לעיל סו) גם שב גם ישיש בנו ואין שב פחות מע' שנה כדכתיב ימי שנותינו בהם שבעים שנה וכשהשיב הקב"ה שבועי נתן לו הכל למשנה ושנותיו הכפיל לו דכתיב ויהי איוב אחרי זאת ק"מ שנה והנני ע' דמיקרא הרי ר"י שנה: בלעם [ואביו] אינבויי אינבי לעובדי כוכבים על דור המבול ועל דור הפלגה בלעם אינבי לעובדי כוכבים ל ע ם ל ק [ולכתיים] וקשיא לר' יוחנן ולר' אלעזר דאמרי משלי נלזה היה: כדי לשוררו מן השלם . אלמא דאיוב משובחי כוכבים הוה : תנאי היא כו' וכולהו הני תנאי מדא בריייתא דר' אלעזר ואילך סדרו דאיוב מישראל הוה מדקא מירתי שמעייתו מסשה ואילך איכא למשמע מינה דאיוב ישורתה עליו שכינה מסשה ואילך : לבר מיש אומרים דאמר בימי יעקב הוה שעדיין לא בא משה לעולם : דאי ס"ד דלשאר תנאי מאומות העולם היה וכי מסשה ואילך כו' ז)אשורי קרי לי'יוחנן ולר' אלעזר דאמרי תרוייהו איוב מעולי נולה היה ורבא נמי אמורא : מה תחזו בשלמיות דכי היכי דהאי קרא משתעי בנקבה דהייט זימה הכי נמי הן אתם כולכם חזיתם : ששופט . מי שהיה שפוט על פי בית דין הוא שופט את שופטיו שאם אמר לו השופט של קיסם שלך גדולה מתחת ידיך היה משיב הוא לשופט של קורה כלומר אני גדלתי קיסם שהוא מעם אחת גולת קורה שהוא גדול מזה : אדם נותן חצי פרוטה לחנוני שאם היה חייב לשופל חצי פרוטה היה נותן לו איזה פרוטה שליטה ולא היה הולך לחנוני להלוף לו חצי ליתן לו חצי לשופל [כמהנהם] היינו ומר מרע שלא היתה מדתו כמדת רעיו בני אדם שהמעיטו הקב"ה

ג) [כמ"י ליתא] : ב) [כ"ל שהחזה: ג) בכפות ד' : ד) [בילקו' סה] : ה) [ילקו' סה"י והילקוט שינוי]: ו) [ל"ל משום בארץ ומהתהלך בה] : ז) [בבילה כח:] : ח) [סכתים דף קיב:] : ט) [שיר קודם לר"ה בלבב] : י) [ע' תוס' סוטה יב: ד"ה לחכרי ותוס' ע"ז סה: ד"ה לחכרים ותוס' נקמן נג: ד"ה מתן] :

הגהות הב"ח

(ע) גמ' וכולהו הני תנאי סבירא: (ס) רש"י ד"ה כימי וכו' ובא גם גדול עליו : ובולהו פני מנחי כו'- מסקנת דתירוצת הוא דתניין לעיל תנאי היא והוא כ"ב מתניתא לעיל ס"ל עובד כוכבים הוה והכי תנאי דהך מתניתא כולהו סבירא להו דישראל הוה בר מיש אומרים דלמרי בימי יעקב הוה : וכן אמר מר' שלא מסמך גאולה לתפלה : ומפני מה לא נגאל יעקב אבינו ממצרים כדי שלא יהו משעבדין אותן בפרך ויתמרמרו על אבותיהם שבשמים ולא יקבלו את הקץ : ופסח מצרים בלילה נגאלו שנאמר °ויהי בחצי הלילה ה' הכה כל בכור וגו' ובמדרש אגדה נאמר °ויהי בעת ההיא ויבא העם אשר לא ילדו ואשר ילדו לא ראו ויספרו על אשר לא ילדו לאמר ראו ראינו את ארון ה' וגו' ואומר °ויהי בחצי הלילה ה' הכה כל בכור וגו' ואומר °ויהי בעת ההיא לאמר בעת ההיא יבוא הדבר לאמר באחרונה

גמלים כב

נוסח

תוספות הש"ס - יראת איוב נוספת מהשטן ט"ו ו' י' נוסח אחרי ויאמר ה' אל השטן הנסיונות

ליתא ה

ליתא ו

ליתא ז

ליתא ח

ליתא ט

ליתא י

ליתא יא

ליתא יב

ליתא יג

ליתא יד

ליתא טו

ליתא טז

ליתא יז

ליתא יח

ליתא יט

ליתא כ

ליתא כא

ליתא כב

ליתא כג

ליתא כד

ליתא כה

ליתא כו

ליתא כז

ליתא כח

ליתא כט

ליתא ל

ליתא לא

ליתא לב

ליתא לג

ליתא לד

ליתא לה

ליתא לו

ליתא לז

ליתא לח

ליתא לט

ליתא מ

ליתא מא

ליתא מב

ליתא מג

ליתא מד

ליתא מה

ליתא מו

ליתא מז

ליתא מח

ליתא מט

ליתא נ

ליתא נא

ליתא נב

ליתא נג

ליתא נד

ליתא נה

ליתא נו

ליתא נז

ליתא נח

ליתא נט

ליתא ס

ליתא סא

ליתא סב

ליתא סג

ליתא סד

ליתא סה

ליתא סו

ליתא סז

ליתא סח

ליתא סט

ליתא ע

ליתא עא

ליתא עב

ליתא עג

ליתא עד

ליתא עה

ליתא עו

ליתא עז

ליתא עח

ליתא עט

ליתא פ

ליתא פא

ליתא פב

ליתא פג

ליתא פד

ליתא פה

ליתא פו

ליתא פז

ליתא פח

ליתא פט

ליתא צ

ליתא צא

ליתא צב

ליתא צג

ליתא צד

ליתא צה

ליתא צו

ליתא צז

ליתא צח

ליתא צט

ליתא ק

ליתא קא

ליתא קב

ליתא קג

ליתא קד

ליתא קה

ליתא קו

ליתא קז

ליתא קח

ליתא קט

ליתא קי

ליתא קיא

ליתא קיב

ליתא קיג

ליתא קיד

ליתא קטו

ליתא קטז

ליתא קיז

ליתא קיח

ליתא קיט

ליתא קכ

ליתא קכא

ליתא קכב

ליתא קכג

ליתא קכד

ליתא קכה

ליתא קכו

ליתא קכז

ליתא קכח

ליתא קכט

ליתא קל

ליתא קלא

ליתא קלב

ליתא קלג

ליתא קלד

ליתא קלה

ליתא קלו

ליתא קלז

ליתא קלח

ליתא קלט

ליתא קמ

ליתא קמא

ליתא קמב

ליתא קמג

ליתא קמד

ליתא קמה

ליתא קמו

ליתא קמז

ליתא קמח

ליתא קמט

ליתא קנ

ליתא קנא

ליתא קנב

ליתא קנג

ליתא קנד

ליתא קנה

ליתא קנו

ליתא קנז

ליתא קנח

ליתא קנט

ליתא קס

ליתא קסא

ליתא קסב

ליתא קסג

ליתא קסד

ליתא קסה

ליתא קסו

ליתא קסז

ליתא קסח

ליתא קסט

ליתא קע

ליתא קעא

ליתא קעב

ליתא קעג

ליתא קעד

ליתא קעה

ליתא קעו

ליתא קעז

ליתא קעח

ליתא קעט

ליתא קפ

ליתא קפא

ליתא קפב

ליתא קפג

ליתא קפד

ליתא קפה

ליתא קפו

ליתא קפז

ליתא קפח

ליתא קפט

ליתא קצ

ליתא קצא

ליתא קצב

ליתא קצג

ליתא קצד

ליתא קצה

ליתא קצו

ליתא קצז

ליתא קצח

ליתא קצט

ליתא ר

ליתא רא

ליתא רב

ליתא רג

ליתא רד

ליתא רה

ליתא רו

ליתא רז

ליתא רח

ליתא רט

ליתא ש

ליתא שא

ליתא שב

ליתא שג

ליתא שד

ליתא שה

ליתא שו

ליתא שז

ליתא שח

ליתא שט

ליתא ת

ליתא תא

ליתא תב

ליתא תג

ליתא תד

ליתא תה

ליתא תו

ליתא תז

ליתא תח

ליתא תט

ליתא תי

ליתא תיא

ליתא תיב

ליתא תיג

ליתא תיד

ליתא תיה

ליתא תיו

ליתא תיז

ליתא תיח

ליתא תיט

ליתא כ

ליתא כא

ליתא כב

ליתא כג

ליתא כד

ליתא כה

ליתא כו

ליתא כז

ליתא כח

ליתא כט

ליתא ל

ליתא לא

ליתא לב

ליתא לג

ליתא לד

ליתא לה

ליתא לו

ליתא לז

ליתא לח

ליתא לט

ליתא מ

ליתא מא

ליתא מב

ליתא מג

ליתא מד

ליתא מה

ליתא מו

ליתא מז

ליתא מח

ליתא מט

ליתא נ

ליתא נא

ליתא נב

ליתא נג

ליתא נד

ליתא נה

ליתא נו

ליתא נז

ליתא נח

ליתא נט

ליתא ס

ליתא סא

ליתא סב

ליתא סג

ליתא סד

ליתא סה

ליתא סו

ליתא סז

ליתא סח

ליתא סט

ליתא ע

ליתא עא

ליתא עב

ליתא עג

ליתא עד

ליתא עה

ליתא עו

ליתא עז

ליתא עח

ליתא עט

ליתא פ

ליתא פא

ליתא פב

ליתא פג

ליתא פד

ליתא פה

ליתא פו

ליתא פז

ליתא פח

ליתא פט

ליתא צ

ליתא צא

ליתא צב

ליתא צג

ליתא צד

ליתא צה

ליתא צו

ליתא צז

ליתא צח

ליתא צט

ליתא ק

ליתא קא

ליתא קב

ליתא קג

ליתא קד

ליתא קה

ליתא קו

ליתא קז

ליתא קח

ליתא קט

ליתא קי

ליתא קיא

ליתא קיב

ליתא קיג

ליתא קיד

ליתא קטו

ליתא קטז

ליתא קיז

ליתא קיח

ליתא קיט

ליתא קכ

ליתא קכא

ליתא קכב

ליתא קכג

ליתא קכד

ליתא קכה

ליתא קכו

ליתא קכז

ליתא קכח

ליתא קכט

ליתא קל

ליתא קלא

ליתא קלב

ליתא קלג

ליתא קלד

ליתא קלה

ליתא קלו

ליתא קלז

ליתא קלח

ליתא קלט

ליתא קמ

ליתא קמא

ליתא קמב

ליתא קמג

ליתא קמד

ליתא קמה

ליתא קמו

ליתא קמז

ליתא קמח

ליתא קמט

ליתא קנ

ליתא קנא

ליתא קנב

ליתא קנג

ליתא קנד

ליתא קנה

ליתא קנו

ליתא קנז

ליתא קנח

ליתא קנט

ליתא קס

ליתא קסא

ליתא קסב

ליתא קסג

ליתא קסד

ליתא קסה

ליתא קסו

ליתא קסז

ליתא קסח

ליתא קסט

ליתא קע

ליתא קעא

ליתא קעב

ליתא קעג

ליתא קעד

ליתא קעה

ליתא קעו

ליתא קעז

ליתא קעח

ליתא קעט

ליתא קפ

ליתא קפא

ליתא קפב

ליתא קפג

ליתא קפד

ליתא קפה

ליתא קפו

ליתא קפז

ליתא קפח

ליתא קפט

ליתא קצ

ליתא קצא

ליתא קצב

ליתא קצג

ליתא קצד

ליתא קצה

ליתא קצו

ליתא קצז

ליתא קצח

ליתא קצט

ליתא ר

ליתא רא

ליתא רב

ליתא רג

ליתא רד

ליתא רה

ליתא רו

ליתא רז

ליתא רח

ליתא רט

ליתא ש

ליתא שא

ליתא שב

ליתא שג

ליתא שד

ליתא שה

ליתא שו

ליתא שז

ליתא שח

ליתא שט

ליתא ת

ליתא תא

ליתא תב

ליתא תג

ליתא תד

ליתא תה

ליתא תו

ליתא תז

ליתא תח

ליתא תט

ליתא תי

ליתא תיא

ליתא תיב

ליתא תיג

ליתא תיד

ליתא תיה

ליתא תיו

ליתא תיז

ליתא תיח

ליתא תיט

TIME ד"ה/ אדה
ויצ
ירמ' 8 27:35 (2:22:147)
תצק" 27:35 (2:22:147)
ד"ה 29:50 (2:22:147)
ד"ה 33:19 (2:22:147)
ראונה 56:27
אוב 21:07:1

למה"ט מוכח מיניטריך למשמועינן מי הוה אמינא דליק שהיה יכול לעמוד בתוכן יסורין:

איוב לו מאמצ"ה לו היה ולא נברא · הלי לא סבר כרים לקים דאמר בב"ק* חוב לא היה בעולם מ"ל מאי קאמר "שמו ושם עירו כמו של חוב שלו עליו היה יכול לעמוד בהן, דלמ סבר הלי תמורה דחוב היה בעולם מ"ל מאי קאמר "שמו ושם עירו

(כתוב אות ב' ואחר"כ מחק אותו ורשם אות ג' במקומו)

[סוף פ' וכיוצ]

בלעם

ד"ה ליכא קושיא דמשמע במגילה שלא יקראנו שניים, והא דמשמע דהיכא שקבע מסייע לו בנחת ר"י דיכול להיות שקבע מסייע לו בנחת, קורין אחרי דקבע אחרי ואפילו אינו קבוע כגון שהוא חולה ואינו יכול לישב כל היום:

שניים שהיו בקול אחד:

ד"ה ואפילו אינו קבוע כגון שהוא חולה

* ע"ז דף ל"ח ע"ב

ד"ה שהרי מגילה נקראת בשני ימים

ד"ה ואפילו אינו קבוע כגון שהוא חולה

ד"ה ואפילו אינו קבוע כגון שהוא חולה

ד"ה ואפילו אינו קבוע כגון שהוא חולה

בלעם ותבין · כדאמר במגילה (דף טו·) כל שמעו ושם תבין בנבואות בידוע שהוא נביא בן נביא :

ם) **אימא** במשנה שנכנסו ישראל למצרים · ור"ע ומתי קמ"ל,קרא כתיב "ויוסף ה' את כל אשר לחיות למשנה"ולחיות לאחרי לותו משנה חיה ק"מ שנה ות"כ היה בן שבעים קודם וי"ל דס"ד דלא כפל חלא בשנים אלא בשנים לא : **אלידוא** לא מישראל הוה · משמע דפשיטא דאליהוא בן ברכאל מישראל הוה לכך נראה דבפ"ק דע"ז (דף ג·) דאמר "יבא בלעד השוחי וטופר הגעתני ויטידו בהן בישראל שקיימו כל התורה כולה" ל"ג התם ואליהוא בן ברכאל ונראה דשמעתא דהתם שברה כמ"ד לחיות בימי יעקב הוה דהא אמר לקמן דממשה ואילך לא שרתה שכינה על עובדי כוכבים :

דור שפטם את שופטיו · תימה לר"י דאמר *(בפ"ק) דתמורה (דף טו:)כל התשבוחות שעמדו לישראל מימות משה עד שמת יוסף בן יוסף לא היה בהם שום דופי :

בפירוש לבילעו חגגאל גרס"כולהו תגאי ותמורתי מודו דלחיות ישראל היה,ולר"י נראה דל"ג "ותמורתי"דרבא ס"ל שבר לעיל לאחר מישראל הוה דקאמר לעיל הכי אמר להן משה למרגלים"ישמו לאותן חדש שמותיו כעין כו': **ויש** חומרים לחיות בימי יעקב הוה · הכי"ת חומרים" לאו היינו ר' נתן,דהא פליגי עליה י) :

כחולה

מסורת הש"ס

ם) [בייך קודם נד"ה בלעב] : י) [ע' תוס' סוטה יב· ד"ה לאחרי ותוס' ע"ז סד:ד"ה לאחרים ותוס' לקמן נג: ד"ה מאן] :

* ואולץ וזיפר מדברי בפרי צפואם אבא ליבנו לפרוך ישבל ישראל ק"ו בן המילה

TIME ד"ה/עדה

*	אומא	1:11:09
	בלעם	1:14:51
	סנהדרין	1:15:54
*	בפירוש	1:20:02
	דור	1:23:03
	ויש	1:25:00

* שינוי מסדר המופסם

מעין פעולם הבא . כדכתיב (ירמיה נג) הרה ויולדת יחדו" הרעיון ולידה ביום אחד הכי דרשינן ליה במסכת שבת (דף נ:) : **שני גרפינן בשמניתי פנ"ו יורד ומשפר ושולם ומרגיז עוטל רשום ועוטל נשמה** . [וה"פ] יורד למקוה ומטהר את הכריות לחטוא ועולה למעלה ומרגיז את מלאך המות בהשמעטו טוטל ממנו רשום להרוג את החוטא מכיון שנתנו רשום דכתיב ומסיתני בו : **לפתו של שתן** . שהוקק לשמור את נפש חיות שלא תצא : **שלמא בדידים קיימא** . ליטול את הנפש והזהירו שלא ליטלה : **בשבור פרעיתא** . שהתרעם על שהיא עקרה

ומיון לעיל ג, כב – כד

מעין העולם הבא °עוד זה מדבר וזה בא ויאמר איש אלהים וגו' עוד זה מדבר וזה בא ויאמר כשדים שמו שלשה ראשים ופשטו על הגמלים ויקחום וגו' עוד זה מדבר וזה בא ויאמר בניך ובנותיך אוכלים ושותים יין בבית אחיהם הבכור והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר ויגע בארבע פנות הבית ויפול על הנערים וגו' ויקם איוב ויקרע את מעילו וגו' את ראשו וגו' ויאמר ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך בכל זאת לא חטא איוב ולא נתן תפלה לאלהים. יהי הום ויבואו בני האלהים להתיצב וגו' ויאמר ה' אל השטן אי מזה תבא ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ [וגו'] אמר לפניו: רבש"ע, שטתי בכל העולם ולא מצאתי כעבדך אברהם שאמרת לו °קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה" ובשעה שבקש לקבור שרה לא מצא מקום לקוברה ולא הרגר אחר מדותיך "ויאמר" ה' אל השטן השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמהו בארץ וגו' ועודנו מחזיק בתומתו ותסיתני בו לבלעו חנם" אמר רבי יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כאדם שמסיתין אותו וניסת, במתניתא תנא **זוהר ומחעה ועולה ומרגיז נוטל רשות ונוטל נשמה** °יען השטן את ה' ויאמר עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו אולם שלח נא ידך וגע אל עצמו ואל בשרו אם לא (על) פניך יברכך. ויאמר ה' אל השטן הנו בידך אך את נפשו שמור ויצא השטן מאת פני ה' ויך את איוב וגו' אמר רבי יצחק קשה צערו של שטן יותר משל איוב מאי טעמא לו רבו שבור חבית ושמור את יינה. אמר ר"ל הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות דכתיב °ויצא השטן מאת פני ה' הוא יצר הרע כתיב °רק רע כל היום "וכתיב" הבא (רק את נפשו שמור) [°רק (°ק) "(אך)] את נפשו שמור־אלמא בריה°קיימא. א"ר לוי שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו: שטן בין דחזיא להקדוש ברוך הוא דנטיה דעתיה בתר איוב אמר "חס ושלום מינשי ליה *לרחמנותיה דאברהם °פנינה דכתיב °וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה"דרשה רב °אחא בר יעקב בפפוניא אתא שטן נשקיה לכרעיה. °בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו "אמר רבא בשפתיו לא חטא בלבו חטא, מאי קאמר? °ארץ °נתנה ביד °רשע פני שופטיה יכסה אם לא איפו מי הוא "אמר רבא בקש איוב להפוך °קערה על פיה, אמר ליה אביי לא דבר איוב אלא כנגד השטן, כתנאי "ארץ נתנה ביד רשע "רבי אליעזר אומר בקש איוב להפוך קערה על פיה אמר לו רבי יהושע לא דבר איוב אלא כלפי שטן °על דעתך כי לא ארשע ואין מידך מציל" אמר רבא בקש איוב לפטור "את כל העולם כולו מן הדין: אמר לפניו, רבונו של עולם בראת שור פרסותיו סדוקות בראת חמור פרסותיו קלוטות, בראת גן עדן בראת גיהנם, בראת צדיקים °בראת רשעים מי מעכב על ידך", ומאי אהדרו ליה חבריה [דאיוב]? °אף אתה תפר יראה "ותגרע שיחה לפני אל־ברא הקדוש ברוך הוא יצר הרע ג) בריא לו תורה תבלין. דרש רבא מאי דכתיב °ברכת אובד עלי תבא ולב אלמנה ארנין? דכל היכא דהוה ה) (איכא) אלמנה דלא הוו נסבי לה הוה אזיל °שדי ומשביחה ומחזירה להן ולב אלמנה ארנין דכל היכא דהוה ה) (איכא) אלמנה דלא הוו נסבי לה הוה אזיל °שדי "שמיה °עילווה ודנו אתו נסבי לה. °לו שקול ישקל כעשי והתי במאזנים וישאו יחד" אמר ה) רב־עפרא לפומיה דאיוב־חברותא כלפי שמיא!) °לו יש בינינו מוכיח ישת ידו על שנינו" אמר ז) רב־עפרא לפומיה דאיוב כלום יש עבד שמוכיח את רבו? °ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה" אמר רבא ה) (עפרא לפומיה דאיוב) אינו באחרניתא אברהם אפילו בדידיה לא איסתכל דכתיב °הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את־°מכלל דמעיקרא לא הוה ידע לה. °כלה ענן וילך, כן יורד שאול לא יעלה" אמר רבא מבאן שכפר איוב בתחיית המתים, °אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם" אמר רבה איוב בסערה חרף ובסערה השיבוהו: בסערה חרף דכתיב "אשר בשערה ישופני"־אמר לפניו: רבונו של עולם רוח סערה עברה לפניך ונתחלף לך בין איוב לאויב בסערה השיבוהו דכתיב °ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר־[וגו'] °אזר "נא כגבר חלציך אשאלך והודיעני: אמר לו רבונו של עולם ברואתי בראתי באדם וכל נימא ונימא בראתי לה גומא־בפני עצמה־שלא יהו שתים יונקות מגומא אחת שאלמלי שתים יונקות מגומא אחת מחשיכות מאור עיניו של אדם בין גומא לגומא לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי °מי פלג לשטף תעלה" [וגו'] ברואתי בראתי בעבים וכל טיפה וטיפה בראתי לה דפוס בפני עצמה כדי שלא יהו שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד שאלמלי שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד משתשתות את הארץ ואינה מוציאה פירות בין טיפה לטיפה לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי, מאי משמע דהאי "תעלה"־לישנא דדפוס היא? אמר רבה בר שילא דכתיב °ויעש תעלה כבית סאתים זרע °ודרך לחזיז קולות" ברואתי בראתי בעבים וכל קול וקול בראתי לו שביל בפני עצמו כדי שלא יהו שתי קולות יוצאות משביל אחד שאלמלי שתי קולות יוצאות משביל אחד מרריבין את כל העולם כולו בין קול לקול לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי °הודעת עת לדת יעלי סלע (חלל אילות תשמור?) יעלה זו אכורית על בניה בשעה שכורעת ללדת

רבינו גרשום

מעין העולם הבא . שלאלתר תיכף לחרישה היו רועות על ידיהן מיד והיה עשב יוצא ורועות . וכן כתב לעולם הבא ונגש הרוש בקוצר [עמוס ט]:כאדם שמסיתין אותו. אחרים וניסת על ידיהן: בעבור הרעימה. מה רעמים הללו לעולם אי אפשר בלא מפר בך היתה מתרעמת ומכעסת אותה כדי שתבקש רחמים עליה שיהיו לה ולדות : אלא בלבו חטא. שהיה מחשב בלבו על (פי) הבורא דברים אשר לא כן : להפוך קערה על פיה . להפוך יראת כל העולם. כלומר שאין דין אמת : על דעתך כי לא ארשע . כלומר ביד"ך לבות בני אדם אם היה בדעתך להשותו לפובה לא היה רשע ובעבור שלא עשית כן אין מידך מציל : מי מעכב על ידך . שלא תתן לרשע לב צדיק : אף אתה תפר יראה חטא. בשתאבר מבני אדם ותגרע תפלה מהם : ברא לו תבלין כנגדו . מכלל שהכל בידי אדם יפעוק בתורה ויהיה צדיק : כשמחזיר שהרו משובחת. שהוא היה סבור שגולה לו : שדי שפיה עילויה . שהיה מוציא שם שהיא קרובתו : חברותא כלפי שפיא . דקאמר ישאו יחד : הנא נא ידעתי . כשראה בבואה במים : ויעש תעלה . דפוס שלון לשפך המים :

הגהות הב"ח

(ג) גמ' ממר רבה מיכן כתמרגיסתא לא תסתכל מגרסינן תפי' בדידיה כלפי' ותיכוס עפרא לפומיה דאיוב ממחק : (ב) רש"י ד"ה לפתו לפתור קערה על פיה כלומר לבטל : (ג) ד"ה לפתור וכו' שבורח נסם יעכ"ל : (ד) ד"ה בלחלו לו תורה תבלין כנ"ל ותיכוס כן נמחק :

א) [סנהדרין קיח.] : ב) [י"ל אל]: ג) [קדושין נ:] : ד) [נמי ניתא] : ה) ל"ל רבא: ו) [בספרים שלפנינו כתיב לא כלל"ף]: ז) ל"ל רבא : ח) [כה נכ [ובסי חיפא רבא] : ט) פי' תום' ע"ז ז: ד"ה מעמו :

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

כבוחלא דריסקא במיטה . תע"ג דכמול הוא שמור כדפירש בה"ג תוכמת תוכמת [תוין מו:] הייט דמיט לכוחלא ה"פ כי היכי דכוחלא דריסקא מקרין ומאיר מסאר טוחלא כך היא היפה נאה מסאר נשים וקרן הפוך נאון כי קרן עור פני משה (שמות לד) והסתם אחי שפיר הא דמייתי ומקרטי כפוך עיניך דכמול דומה לפוך שטוהנין כמול בעין לבל לפירוש רש"י דגרס כי טורכמת דריסקא קשה לרשב"ם ול"ל מאי מייתי ומקרטי בפוך עיניך ויוצאין מתרגם גרד וכרסם רשב "וכרכום כפריים עם נרדים עם ריסקא (שיר ז):

שכך חולה שרוחה מוחה מיד מתרפא . וא"ת והא בימי אחאב מלכים לא היה חולי בשוק כדאמרי' בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פו.) דעד יעקב לא היה חולשא ועד חלישא לא היה לישתא ואיכא למימר דהכא בחולה של מכה דחייכי וא"ת וא"י מפרקים דעד יעקב לא היה לישתא היה חולי של מיתה ולא לישתא של מיתה הוה לישתא מד לישא:

בא על נערה המאורסה . ואם תאמר והלא לא נענש נח על נערה המאורסה כדאמרי' בפ' תרבץ מיתות (סנהדרין דף מ: ושם ד"ה נערה) בעולת בעל יש להן ככנסת לחופה ולא נבעלה אין להן ואומר ר"י דלקך על פי שלא נגעלו מכל מקום מכוער הדבר כמו ואם לא הכאורה לקך על פי שאיט מצווה על קך :

שלשה

ללדת עולה לראש ההר כדי שיפול ממנה ויטות ואני מזמין לה נשר שמקבלו בכנפיו ומניחו לפניה ואלמלי מקדים רגע אחד או (ל) מאחר רגע אחד מיד נזמת-בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי חלל אילות השמר" (א) אילה זו רחמה צר בשעה שבורעת ללדת אני מזמין לה דרקון שמכישה בבית הרחם (ג) ומתרפה (מטולדה) ואלמלי מקדים רגע אחד או מאחר רגע אחד מיד מתה בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי [איוב] לא בדעת ידבר ודבריו לא בהשבל (וכתיב כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב) אמר רבא מבאן שאין אדם נתפס בשעת צערו וישמעו שלשת רעי איוב את כל הרעה הזאת הבאה עליו ויבאו איש ממקומו אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ויועדו יחדו לבוא לנוד לו ולנחמו" מאי "ויועדו יחדו? אמר רב יהודה אמר רב מלמד שנכנסו כולן בשער אחד ותנא בין כל אחד ואחד שלש מאות פרסי מנא הוו ידעי? אילא דאמרי כלילא הוה להו ואילא דאמרי אילני הוה להו וכיון דכמשי הוו ידעי, אמר רבא היינו דאמרי אינשי "או חברא כחברי דאיוב או מיתותא" (ב) ויהי כי החל האדם לרוב על פני האדמה ובנות יולדו להם" רבי יוחנן אמר רביה באה לעולם רש לקיש אמר מריבה באה לעולם, אמר ליה לקיש לרבי יוחנן לדידך דאמרת רבייה באה לעולם מפני מה לא נכפלו בנותיו של איוב? אמר לו נהי דלא נכפלו בשמות אבל נכפלו ביופי דכתיב "ויהי לו שבעה בנים ושלוש בנות ויקרא שם האחת ימימה ושם השנית קציעה ושם השלישית קרן הפוך" ימימה שהיתה דומה ליום קציעה שהיה ריחה נודף כקציעה קרן הפוך אמרי דבי רבי שילא שדומה לקרנא דקרש, מחייכו עלה במערבא קרנא דקרש-לקותא היא! אלא אמר רב חסדא כבורכמא דרישקא במיניה שנאמר "כי תקרני" בפוך. רבי שמעון ברבי איתילידא ליה ברתא הוה קא חלש דעתיה אמר ליה אבוה רביה באה לעולם, אמר ליה בר קפרא תנחומין של הבל ניחמך אבוך (ג) [רתניא] אי אפשר לעולם בלא בנים ובלא נקבות אלא אשרי למי שבניו זכרים אוי לו למי שבניו נקבות אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסי אשרי מי שאומנותו בוסמי אוי למי שאומנותו בורסי כתנאי "וה' ברך את אברהם בכל" (ד) מאי "בכל" רבי מאיר אומר שלא היתה לו בת רבי יהודה אומר שהיתה לו בת (ה) אחרים אומרים בת היתה לו לאברהם ובכל" שמה ר"א המודעי אומר (ו) איצטגנינות היתה בלבו של אברהם אבינו שכל מלכי מזרח ומערב משכימין לפתח רבי שמעון בן יוחי אומר (ז) אבן טובה היתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקדוש ברוך הוא בגלגל חמה "ואמר אביי היינו דאמרי אינשי "אילי יומא אידלי קציראי דבר אחר שלא מרד עשו בימיו דבר אחר שעשה ישמעאל תשובה בימיו שלא מרד עשו בימיו מנלן דכתיב "ויבא עשו מן השדה והוא עיף" ותנא [אותו היום נפטר אברהם אבינו ועשה יעקב אבינו תבשיל של עדשים לנחם את יצחק אבינו] [ומ"ש של עדשים] אמרי במערבא משמיה דרבה בר מרי מה עדשה זו אין לה פה אף אבל אין לו פה דבר אחר מה עדשה זו מגולגלת אף אבילות מגולגלת ומחזורת על באי העולם מאי בינייהו איכא בינייהו לנחומי אבילי. אמר רבי יוחנן חמש עבירות עבר אותו רשע באותו היום נא על נעדה מאורסה והרג את הנפש וכפר בעיקר ובפר בתחית המתים ושטח את הבכורה: נא על נעדה מאורסה-כתיב הכא "ויבא עשו מן השדה" וכתיב התם "כי בשדה מצאה" הרג את הנפש-כתיב הכא "עיף" וכתיב התם "אוי נא לי כי עיפה נפשי להורגים" וכפר בעיקר-כתיב הכא "למה זה לי" וכתיב התם "זה אלי ואנוהו" ובפר בתחית המתים דכתיב "הנה אנכי הולך למות ושטח את הבכורה דכתיב "ויבז עשו את הבכורה. ונשעה ישמעאל תשובה בימיו מנלן כי הא דרבינא ורב חמא בר בוזי הוו יתבי קמיה דרבא וקא מנמנם רבא א"ל רבינא לרב חמא בר בוזי ודאי דאמריתו (נ) ח) כל מיתה שיש בה 'גויעה' זו היא מיתתן של צדיקים? א"ל אין, והא דוד המבול! א"ל אנן 'גויעה ואסיפה' קאמרינן, והא ישמעאל דכתיב ביה 'גויעה' ואסיפה! אדהכי איתער בהו רבא אמר להו ד) דרדקי הכי א"ר יוחנן ישמעאל עשה תשובה בחיי אביו שנאמר "ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו" (ה) וילמא י) דרך חבמתן קא חשיב להו, אלא מעתה "ויקברו אותו עשו ויעקב בניו" מאי טעמא לא חשיב להו דרך חכמתן, אלא מדאקדמיה אדבורי אדבריה, ומדאדבריה, שמע מינה תשובה עבד בימיו שלשה המעיימן הקב"ה בעולם הזה

מעין

דרקון. נחש : **מכישה** . טבעה : **ומתרפה** . לשון רפיון : **שמין מדם נפשם** . להתחייב על שהוא מדבר קשה מחמת לער ויסורין, דקאמר "לא בדעת ידבר" לא אמר כן ברשע ידבר" לא בדעת : **כלילי פוו נאו** . כתריס וכלל כתר שלשה פרלופים ואיט אח שמו מחוקק על תורה אור פרלופו וכסבלתן יסורין על אחד מהן פרלופו מסתנה וכן אילני : **דכמשי** . פלטויי"ח : **או מכרא כאילני דמיוכ** . אם אין לו לאדם לאוהביו טח לו שיחות : לרוב על פני האדמה וכטת יולדו וגו' : **רביה באה לעולם** . כמו שיש לפולין ולאחר מיני קטניות כמין סדק : **לנחומי בניהי** . אין להם פה לבל איכם מנגלים כגלגל : **ושעה אח שכבורה** . וביזה אח הבכורה שהיתה בכבודו ובם תרגום של בזיון מדוע הקילתני (שמות ג יח) תרגום יונתן תסבעתני :

הגהות הב"ח

(ל) גם' אי מאחר רגע לאחר מיד טפל ומפ כן : (ב) שם ומתרפא ויולדת ואלמלי מקדים רגע : (ג) שם ולאי לאמריטו מפרשים כמו : **קרנא דקרנא** . מין חיה וקרניה משחירין כמו נבוב. **קורלפא דריסקא** . כרכום של גן הגדל בניקב : **כמיטה** . שהוא מבמעולה (ה) (ממין אחר בשמים) : **לילנעניות** . מוזה בכוכבים: **מסכימים נפשם** . ליטול עלה ממנו : **לילי יומא** . הונגה שמה בשהמה זורחת : **לילי קנירא** . מיקל החולי : **מכל מין לו פה** . שהוא יושב ומומס : **מדמין לן לפה** . כמו שיש לפולין ולאחר מיני קטניות כמין סדק : **לנחומי בניהי** . אין להם פה לבל איכם מנגלים כגלגל : **ושעה אח מכבורה** . וביזה אח הבכורה שהיתה בכבודו ובם תרגום של בזיון מדוע הקילתני (שמות ג יח) תרגום יונתן תסבעתני :

א) [מיומן מה: יומא כח.] : ב) [תענית כג. ע"ש בכ"ר] : ג) סנהדרין ק: קידושין סב: ע"ש [מסחים סב. ע"ש] : ד) נקמן קמת. ע"ש [תוספתא דקידושין פ"ה]: ה) [ספ"ש תום' נכרכות ע: וכסוסה יב. ובע"ז כה: ד"ה אחרים יהיה"כ נם בכלן]: ו) [יומא כח:] ז) כ"ל מרגלית : ח) כ"ל משמיה דר' יוחנן : ט) [ע' פכ"א נכרכות קמה:] י) [בסנהדרין סב:]

חבריס ז"ל אות ב

נוסחא אות ג

נוסחא אות ד

נוסחא ז"ל אות ה

נוסחא ז"ל אות ו

נוסחא

"מנלן" מהיכן ביה כבוד ליצחק ואברהם מקמיה :

ו) נ"ל אין ראוי לאכול מאכלים

ב) ד"ה ומאחר שהוא מן

ג) ד"ה ומאחר שהוא מן

נרחצים כה

שם

נרחצים כה/ב

ימיים ד/א

שמות טו נרחצים כה

נרחצים כה/ב

שם

שם

שם

שם

נרחצים ו/א

* איוב אות ב' בתוב "שבעה בנים ושלוש בנות" ואח"כ בתוב "שבעה בנים ושלוש בנות" ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה שנים" (בראשית מא:א) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שנתים ימים" (שם מג:כז) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שלשים שנה" (דברים ב:יד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ ארבעים יום" (בראשית ח:ו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שנתים ימים" (שם מא:א) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבע שנים" (שם מא:נג) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ז:י) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:ו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:י) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:יב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:יד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:טז) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:יח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:כ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:כב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:כד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:כו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:כח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:ל) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:לב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:לד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:לו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:לח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:מ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:מב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:מד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:מו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:מח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:נ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:נב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:נד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:נו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:נח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:ס) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:סב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:סד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:סו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:סח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:ע) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:עב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:עד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:עו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:עח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:פ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:פב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:פד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:פו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:פח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:צ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:צב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:צד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:צו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:צח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:ק) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קי) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קיב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קיד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קטז) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קיח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קכ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קכב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קכד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קכו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קכח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קל) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קלב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קלד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קלו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קלח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קמ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קמב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קמד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קמו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קמח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קנ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קנב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קנד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קנו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קנח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קס) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קסב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קסד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קסו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קסח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קע) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קעב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קעד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קעו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קעח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קפ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קפב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קפד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קפו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קפח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצח) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצ) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצב) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצד) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצו) ואח"כ בתוב "ויהי מקץ שבעה ימים" (שם ח:קצח)

△ סנהד' ע"ל גרסינן כאן כ"ה מתוס' בסנהדרין

בבא בתרא קנ.

אין תוספות

TIME	דף/עמוד
59:56	בבומלא
1:11:20	שבל
1:15:30	בא

בכורות דריסקא דמינה * תע"ג דכחול הוא שחור כדכירס בפ"ג[חולין מו:] היינו דמיא לכוחלא ה"פ כי היכי דכוחלא דריסקא מקרין ומחיל משחר כוחלא כך היא היתה נלחה משחר נסיס "וקרן הפוך "לשון "כי קרן עור פני משה" (שמות לד) והשתא אתי שפיר הא דמייתי "ותקלטני בפוך טיניך "לכחול דומה לפוך שהוגין כחול בעין לשל לפירוש רש"י דגרס "כי כורכמתא דריסקא "קשה "לרשב"ם ל"ל מאי מייתי "ותקלטני בפוך טיניך "ויונתן תרגם "נרד "(וכלכוס) "רשק "(וכלכוס) "כפריס "עם נרדים "עם ריחן (שיר ז): **שבל** חולה שרואה אותה מיד מתרפא. **ותי"ת** והא דימי (עבי"ן) חברתם לכתי לא היה חולי בעולם כדאמרי' בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פז.) **לשל יעקב** לא הוה חולשא **ועל** תליסעו לא הוה לחיחם ותיתפח **ומלינן** למימר דהכא בחולה של מכה חיירי **ול"ת ור"י** מפרשים **לשל יעקב** לא הוה לחיחם חיינו חולי של מיתה מכלן ואילך הוה לחיחם חולי של מיתה ולא הוה לחיתפח **על תליסעו**:

בא על נערה המאורסה. **ואם** תאמר והלא לא נגעו בה נח על נערה המאורסה כדאמרי' בפ' ארבע מיתות (סנהדרין דף מז: ושם ד"ה נערה) בעולת בעל יש להן, נכנסת לחופה ולא נבעלה לין להן ותומר ר"י דאף על פי שלא נגעו מכל מקום מכוער הדבר כמו "ושם את הכבולה" לפי על פי שהיו נגעו על כך:

שמה

כנגד מכל כל. בְּמִכְרְהֶם כתיב (ירמיה כז) וה' נתך לתת מכרהם כנגד בִּיצְחָק כתיב (שם כו) ומוכל מכל בִּיעֲקֹב כתיב (שם נג) וכי יש לו כל כלומר לֹא קִצְבָא שׁוֹם עוֹבֵד: **מלך בקרבי.** יכרי הרע מת בקרבי: **נעריך קם מדבר.** על לבו ממש הוא מתרעם ואומר שמת בקרבו מרוב גרות: **שלח שלט בהן מלאך תורה אור סמוה.** שלח מתו בנשיקה על פי שכינה: **כנגד מכל כל.** לא חסר שום כבוד ומיעוט כבוד זה במשה ולהלן שנאמר בהן "על פי ה'" ואם תלה מתו ע"י מלאך [המות] נמצא שחסרו כבוד: **כדתמרן.** שמתו ע"פ שכינה ואין רשות רמה לשלוט במי שנשוק משכינה שהרי אין הרמה בהם שלח מלאך המות המטפטפת מכביו של מלאך המות דלמר מר (ע"ז דף כ:) ממנה מת ממנה מסריח ממנה מטפטפת פגיו מוריקים: **ישכון לבטח עליו.** שכי לריש (ג) ישכון (לבטח) בליתין על סמיכות ידיהוה שכינה: **בעטיו של נחש.** בעטלתו של נחש שנגזרה גזירת מיתה על כל תולדותיו של אדם הראשון בעטלתו של נחש בעטיו תרגום של עלמא כדכתיב (דניאל ו) לתייעטו כל וגו' וכן הכתיב עטוף ועטעם (שם ג): **ולמיומיסם.** ככני יני כתיב:

הדרן עלך השותפין

לא יפפוי. כור שיח ומערה. מפורשים בכמה קמא בפרק שור שנגח את הפרה (דף כ:): **כור.** עגול: **שיח.** לרוך וקלר: **מערה.** מקורה בקירוי: **נכרכם סכוכסים.** מופר תפילה מרובעת בעומק לחמה לו יותר ומי גשמים מתכנסים בה לכבכם בגדיהם והיו להם שתים לחתם שמוריס את הבגדים יום לו יומים בעולת כלבים והיא קרויה 'מחמין' בגמ' ולחתם שמשפשפים בה והיא קרויה מדיין: **שפ"ב בו'.** מפני שהחפילה המסוכה לבור מחלחלת כותלי הבור ומרפה לותן: **וסד בסיד.** את כותלי תפילתן: **גמם.** פסולת זיתים שנתעלגו בבית הבד: **פלגיים.** תחוור יותר מהן שקורין קוליי"ם שכל חלב קטן לחתמה שמוליחין הבל * לבנים על גיר הבור על גבי קרקע ולולו בבור קלי החמה: **ורעים.** קטן לבותל למפרש בגמ': **ומחריפה.** מרפה את יסודו וטפל: **מי רגלים.** * ממממסין את הלבנים שהן על גיר יבש: **רימים.** קטן לבותל שמרידין את הקרקע בגלגול תבמותו: **מן הסגור שלפה מן פלגיים.** תגור = כלי חרס הוא שרוף בכבשן כשאר קדירות ופיו למעלה והבא לקובעו בתרן עושה בין פיו ואבנים שיהיו לו לבסים ומושיבין לתוכו עליו שלח שלפו מחמת קרקע ותוכו בין עשני בשיפוע רחב מלמטה וקלר מלמעלה כמדת התנור, שחתונה קרוי 'כלי' ועליונו קרוי שפה כלומר שפת הכלי שפתה עליונה ולפי שהבלו של תנור קשה לבותל צריך להרחיקו: **גמ'** דפשיטא ליה בגמרא (נקמן דף יח.) דבסיפא הוי לו סד בסיד הייט משום דתין החזיק כל כך מרובה שלח יועיל לו סיד לתודיה: **בליא.** פירש ר"ח בבן דתנור נר מלמטה ובתמלטיתו מרחיב ובולע ויולא בשיעור שפת ומחמלטיתו מיצר ושלה:

פתח

מעין העולם הבא אלו הן אברהם יצחק ויעקב: **אברהם** דכתיב ביה °בכל יצחק דכתיב ביה °מכל יעקב דכתיב ביה °כל שלשה לא שלט בהן יצר הרע: אלו הן אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל כל ויש אומרים אף דוד דכתיב °ויהי חלל בקרבי ואידך צעריה הוא דקא מדכר אנן דמן קשה לא שלט בהן מלאך המות ואלו הן אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ומרים אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל כל משה אהרן ומרים דכתיב בהו °על פי ה' והא מרים לא כתיב בה "על פי ה'"? אמר ר"א א) מרים נמי בנשיקה מתה דאתיא "שם - שם" ממשה ומפני מה לא נאמר בה "על פי ה'" שגנאי הדבר לומר תנן רבנן שבעה לא שלט בהן רמה ותולעה ואלו הן אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ומרים ובנימין בן יעקב ב) אברהם יצחק ויעקב דכתיב [בהו] בכל מכל כל משה אהרן ומרים דכתיב [בהו] ע"פ ה' בנימין בן יעקב דכתיב °ולבנימין אמר ידיד ה' ישכון לבטח עליו וי"א אף דוד דכתיב °אף בשרי ישכון לבטח ואידך ההוא רחמי הוא דקא בעי אנן דמן ג) בעטיו של נחש ואלו הן בנימין בן יעקב ועמרם אבי משה וישי אבי דוד ובלאב בן דוד וכולהו גמרא לבר מישי אבי דוד דכתיב °ואחיותיהם צרויה ואביגיל" אלא בת מי שמת בעטיו של נחש:

הדרן עלך השותפין

לא °יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו ולא שיח ולא מערה ולא אמת המים ולא נברכת כובסין אא"כ הרחיק (ו) מכותל חבירו שלשה טפחים וסד בסיד/ ומרחיקם את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים (ג) (מבותלו) של חבירו שלשה טפחים ב) (או) סד בסיד/ ומרחיקן את הזרעים ואת המדרישה ואת מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים/ ומרחיקין: את הרימים שלשה מן השבב שהן ארבעה מן הרכב, ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ארבעה מן השפה: **גמ'** שלישה כו' מעין העולם הבא. תימה לרשב"ם ל' למתי לה תניב נמי ליתוב דתמר לעיל (דף סה:) והתותבות רועות על ידיהם" מלמד שהטטיעימו הקב"ה מעין שלם הבא? וי"ל דליתוב לה היה תנא כאן מילתא ואכרכם ויעקב נקט מעין עוה"ב מכל וכל: **שבעה** שלא שלטה בהן רמה. תימה לרשב"ם ל' למתי לה תניב לדיק נמי דתמר בסנהב בפ' קומל (דף קכ:) ורקב עלמות קנאה מי שים לו קנאה בלבו עלמותיו נרקבין ומאין קנאה בלבו אין עלמותיו מרקבין וי"ל דיכול להיות שלא ירקב וישנוע בו רמה כדתמר במעשה דרבי (ד) אלעזר (בן) שמעון בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פד:)

דנפיק ריחא מאודניה:

שלשה לא שלט שלא בהן יצר הרע. אין לפרש שלא שלט כלל דה"ל היכי קבלו עליה לגרות יצר כדתמר (יומא דף לח:) מאי דכתיב דרגלי חסידיו ישמור" כיון שעבר אדם רוב פעמים ולא חטא סוב לו ומצא סוב היט מעמ ה"ל כיון שראה הקב"ה שהיו דיחקין עלמן כל כך להתרחק מן העבירה סייעם הקדוש ברוך הוא מכאן ואילך יצר שלט בהן יצר הרע.

הדרן עלך השותפין

לא יפפוי. כל היכי דליכי למיי דהוא מפוש מהוגתא כדתמרינן בגמרא ותימה לר"י והא תמרי' בגמ' כל מרח ומרח דקא מחית מי' ותומר ר"י דלא קתמר אלא שמפושה שעם מחמיל ההיזק וכיון דבתחילת ההיזק הוו גירי דילים מודה ר' יוסי ומיהו מי לאו מפוש מיא לא היה לריך הרחקה ג' טפחים:

לא שיח ולא מערה. וה"ה מרילין ומעילין והני נקט לגב בור דבכל מקום רגיל לעשות שיח ומערה בהדי בור ואמת המים ובכרכת הכובסין לחין רגיל לעשות גבי בור מפני הגמ' לריכי תרוייהו ומיהו הא לא מפיש לתתי לא הוי שמעינן להו מבור דמלי למימר דבור ושיח דעמוקין טפי בעי הרחקה שלשה לבל הכך דלא עמיקי כולי האי הוי לתינה דלא בעי הרחקה שלשה ותי תנא הכי הוה לתינה דבור ושיח דעמיקי טפי בעי הרחקה יותר מג' ובפרק הפרה (ב"ק דף נ:) לתנן לתד התופר בור ושיח ומערות ומלריך להו לכולהו בגמרא התם ניחא דלא הוי ליה לתנא למינקטיהו לגב בור כיון דבתיב בור בקרא לא הוה ליה למיתני בור לחודיה:

סלעים. לבנים שתם יולא מהן ולא סלעי כותסת לחין דרך להיתין לגל הבתנים והא לתמר בירושלמי לית תנא תני טומנין בסלעים ולית (ה) תני לתין טומנין לתן בסלעים של בסף לתן בסלעים של תבנים לתן בגל בסף של גתוסת הוה מני לבטויי לתן בסלעים של תבנים לתן בסלעים של בסף: **וסד** בסיד. גרסה לר"י דבסיפא נמי גרס וסד בסיד ולא גרס לו דלי' בסיפא לו סד בסיד לם כן תפסוק דבריסא וסד בסיד תנן מדלא קתני לו סד בריסא כמו בסיפא לא ולמי בסיפא נמי גרס וסד והא

א) [שו"ע כת.]: ב) ב"ר אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ומרים כדאמרת בנימין בן יעקב וכו' וזמה תנין פ"ק דסכת ד"ס כדתמרן וכו']: ג) שבת נה: ד) ב"ר ועי':

רבינו גרשום

על פי ה'. דמי שמת בו רמה ותולעה שולם ע"י מלאך המות שולם בו רמה ותולעה מפני כי ג' פיסין של מרה תלוין בו בסכינו מסנה מת מסנה מסריח מסנה פניו מוריקים ואותם שמתו על פי ה' לא שלם בהן רמה ותולעה: הלל בקרבי. שאין בו יצר הרע: צעריה דמדכר. כלומר זה בקרבו מפחד מאותו מעשה שאירע לו: רחמי הוא דבעי ג) שוכן בו לבטח: בעטיו של נחש. בעצה שיעצה לחוה ולא מפני חמא אדם עשיו לשון עצה כמו (דניאל ב) עשא ופשם:

הדרן עלך השותפין

לא יפפוי. כו'. משום דקא מרפיה ליה לארעיה ומקלקל לבורי: ולא שיח. זהו חפירה שתופרין להשקות שדותיהן ועשויה אריך ורקפין: לא מערה. שהיא מרובעת: נברכת הכובסין. ששם רותצין וכובסין את בגדיהם:

הגהות הב"ח

(ה) במשנה ולא נברכת כובסין מפ"ב ברחיק מכותלו של חבירו: (ו) שם ולא סלעים מן כבותל אל: (ג) רש"י ד"ה יכבון וכו' כי דרים ליה יכבון בניסין לנמת על סמיכות: (ד) תום' ד"ה שנעם וכו' דר' אלעזר נרס: (ה) שם ד"ה סלעים כו' ולית תנא תני לחין טומנין:

א א מיי' פ"ם מסלכות שכנים הלכה ג סמג עשין סב טוש"ע מ"ע סי' קנה סעיף י:

ב ב מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף ד:

ג ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

ד ד מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ז:

ה ה מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ח:

נוסחא
3 שלשה מיי' פ"ה מהל' שכנים הלכה ג
6 בעטיו של נחש מיי' שם הלכה ד
7 בקרב נאם ואולת על נחש
4 אחז פרעה על נחש

נוסחא
ט"ו רחקה בין מעקה ובין גפן

פתח בכור וסיים בכותל. בקונטרס גרס בתר דקני מכותל כורו ומיבעי ליה מן כן הרחיק מכורו ואינו נראה כמו שאפרש ולי גרס לה פתח בכור וסיים בכותל ומיבעי ליה מן כן הרחיק מכורו וכן משמע מתוך פירוש ר' מנחם"ץ ודכריש המניח (בבא קמא דף כו.) כי פריך פתח בכך וסיים בחבית ליה קא מסיים ומיבעי ליה מן כן הרחיק הכי נמי ליה מכותל כורו

TIME

בבקר	גלגה	1:20 :05
	ובעלה	1:22 :30
	גלגל	1:25 :30

בן יהוד	45 :20	
בן ציח	50 :36	
סלא"ם	58 :58	
זכר	1:07 :27	
כל"א	1:19 :29	

שלישה כו' מעין העולם הבא. תימה לרשב"ם חמתי לא חציב נמי חיוב דחמר לעיל (דף סו:) "והחתומות רועות על ידיהם" מלמד שהטעימו הקב"ה מעין עולם הבא וי"ל דחיוב לא היה אלא כחד מיליתא ואברהם ויצחק ויעקב נהנו מעין טוב"ב מכל וכל:

שבעה גלגי שלטה בהן רמה. תימה לרשב"ם דכולהו לדיקי נמי דחמר בשבת בפ' שואל (דף קיב:) "וגלגל" עלמות קלתה" מי שים לו קלתה בלבו עלמותיו כרקבון ושלין קלתה בלבו לין עלמותיו מרקיבין וי"ל דיכול להיות שלא ירקב ויסלוט בו רמה כדחמר במעשה דרבי (ד) חלעזר בן שמעון בהסוכר חת הפועלים (ב"מ דף פד:) דנפיק ריחשא מחודיה:

(ד) תום' ד"ה שנעשה וכו' דכ' חלעזר בן שמעון כ"ג: (ה) שם ד"ה סלעים כו' ועיין תוס' לעיל עומיו:

שלשה לו שלטו בהן יצר הרע. לין לפרש שלא שלטו כלל דל"כ היכי קבלו עליה לגזרת חלה כדחמר (יומא דף לח:) מלי דכתיב "רגלי חסידיו ישמור" כיון שעבר לחד רוב שנותיו ולא חטח שוב לידו חוטח ה"ל כיון שרחה הקב"ה שהיו דוחקין עלמן כל כך להתרחק מן העבירה סייעם הקדוש ברוך הוא-מכחן ולילך שלא שלטו בהן יצר הרע:

הדרן עלך השותפין

לא יקפוד. כל הני ליירי דלית בהו מיל ועטעמל משום מתונתא כדחמרינן בגמרא, עתימה לר"י והא חמרי' בגמ' "כל מלא ומכל דקל מחית כו'" ותנמר ר"י דלא קחמר חלא שמחוסף שעה מחחיל ההיזק וכיון דבתחילת ההיזק הוו גילי דילים מודה ר' יוסי, ומיהו לי לאו משום מיל לא היה לריך להרחקה ג' טפחים:

לא שיח ולא מערה. ה"ה חלילן ועטילן והני לקט-חגב-בור ← דכל מקום רגיל למעט "שיח ומערה" דהדי בור, וחלמת המים, ובכרמי הכובסין, דלין רגיל למצוחן גבי בור מפ"ק בגמ' דלליכי תרוייהו, ומיהו הח לא מפרש: חמתי לא הוה שמטינן להו מבור, דחמר לחימר ~~בור ושיח~~ דעמוקין טפי בעי הרחקת שלשה חבל הכי דלא עמיקי בולי האי הוה חמינן דלא בעי הרחקה שלשה, ומ"ש ~~בור ושיח~~ הוה לימלא דעמיקי טפי בעי הרחקה יותר מג', ובפרק הפירה (ב"ק דף נ:) לחנן לחד החופר בור ושיח ומערות" ומלריך להו לכולהו בגמרא, הסח ניחא דלא הוה ליה לחנא למינקטיהו חגב בור ← כיון דכחיב "בור" בקרא חלא הוה ליה למיחני בור לחודיה:

סלעים. =חבניס שחת יולא מהן ולא סלעי נמוסת, לין דרך להניחן חלל הכתלים, והא דחמר בירושלמי לוחת שחת חבי "טומנין בסלעים" ולית (ה) חבי "לין טומנין כאן בסלעים של כסף אלא בסלעים שחת יולא מהן, הוה מצי לעשויי כמן בסלעים של חבנים כמן בשל כסף ולא ניחא ליה לעשויי כולהו כמחכת: **וסד** בסיד. גרלה לר"י דבסיפא נמי גרם "וסד בסיד" ולא גרסי' "ולחי גרסי' בסיפא לו סד בסיד, אם כן קשמעינן "דבריהם" "וסד בסיד" חנן מדלא קחני "או סד" בריחא כמו בסיפא חלא "ולחי" בסיפא נמי גרם "וסד" והא דפשיטא ליה בגמרא (לקמן דף יט.) דבסיפא הוי "או סד בסיד" הייט משום דלין ההיזק כל כך מרובה שלא יועיל לו סיד לאודויי:

בריא. פירש ר"ח בזמן דחגור נר מלמטה ובחמלעיתו מרחיב ובולע ויולא כשיעור טפח ומחמלעיתו מילר ועולה: פחח

* ובמדרש כלל סובר שה חובר בחוך לו ושה נוגע בחוץ לו

* ומקחני לא יחפור חור סמוך לחבירו ... אפילו בחוך ... ג' טפחים

* "מחובר חור מבפנים ונפל לחוכו חור חחר מ"ר – אחד החובר בלד שיח ומערה...

* "כי יכרה איש בור..." מחבחאג

* ולא פ' מסכין זואר בפח חחת בעניים שאינה ביד, ואינה בקרקע

* ה"ג מכחן ואילך עד סוף הפרק (עד אחר סוף) ליכא בכ"א ובכ"ל ובכ"ל ובכ"ל

פתח בגבול וסיים בכותל. בקונטרס גרס בהר דמצי "מכותל בורו" בגבעון (ב"מ קיד:) דמצי למיגר מהתם בהר מכורו, ואיכא כמה דברים המניח (בבא קמא דף כז.) כי פריך "פתח בכד וסיים בחבית" לא קאי אלא אמסיים ואיכא למימר דלא גרס לה "פתח בגבול וסיים בכותל"

מתוגמא. דכר לח : **שיריי"ת.** לישנא"ך בלע"ז כמו דטריי"ת לריסיה כחלו טריפות (מוען דף מה.) : **מנות של נחמומין.** מוכרי לחם מסמיקין סם לתר תמיד : **תורי.** עלייה לתורגין כה תבואה ומכון ויין: **וְעַבְעֵבָן עֲלֵיהּ לְהָכָא.** לְכָרִיתָ קַדָּה לְכָן : **דירא שפני.** תגות ורפת בקר־דירקן של לחם הן ומין לעי לְאַחֲוֹר דירקיו עליו לחי"ב הַיְזַק מוכן: **דיקא נמי.** דלירה שלחי : **דקפני עלה.** דהסיח"ם לח היתה הרפת בקר קודמת לאותר מוכר] וכבולתו שלחי הכירו דמתני' לח תנא הכי ש"מ הכא משום דלירה שלחי לכל לחיך לח הרחמין לריך להרמיק : **אלא אם כן פרמיק ממנו מרבע לחומה.** כדמפרש טעמא כדי עבודת הכרס שהיו מורמים הכרס במכריהם וכן בשעת הבליר בוגרין לותם בעגלות ולריך להן מקום פנוי לרבע לחומת שלא תיכנס עגלת מחריבתו בקרקע חבירו : **טעמא מפני עבודת הכרס.** שהות מזיקו בירים הת לאו הכי סמיך ולחי"ב (ג) שיפסקתו ברפת ויזיקו בשדה בין לעכב המחריבה בין לחפירת הבור : **גומא.** שלא חזק שלא יפפקתו ברפת בקרקע מוהכותל חבירו: **לפה : גדר בינתים.** שלין מזיקו עוד לעבודת הכרס זה סומך לילות לגדר מכלן וזה סומך לילות לגדר מכלן ולי לא לחי מהן שדה לבן לין כלין כלילים כדלחמר בעירובין (דף יח:). חס נפנים מכלן מוחר לזרוע כלן נדי נעץ לרבעה קומיסין ומחם ומוכיח על גכיהן דדמיל לעורת הפחת לְקַנְמֵי מֵיהַת זֶה סָמוּךְ וְלַחַי"ב וְלַחֲלִי מַרְבִּיס מַתַּחַת הַגָּבֵר וּמַחְפַּצְתִּין לְתוֹךְ הַבּוֹרוֹ **מעמיק לפן.** בעל הַשָּׂדֶה קוֹנֵךְ לַחַם הַמְּרִיחִין מילחי בשדהו בעומק שלשה טפחים : **ולי לאו גומא.** וְזֶה נוֹטֵעַ עַל גַּבֵּי כֻּתֵּל ,מעמיק לזה זה (נ) כשיזקו הן : **עשרים ומשה לומא.** כך שיעור שהמרחין נמכרין והולכין ומקלקלין לח כותלי הכור : **הוא סדין לו.** והיא קמ"ל דעד כ"ה לחה חזלי מרכין ומזקי לכור : **ס"נ לי בכי לימא סיפא אם פחות מכאן לא יקון, לי לא סמיך ליכי מעכבת לפן.** להחלין קדם ולי שלח כדין סמך לחתי לא יקון מה לי כור קדם דקתני קונך ומתי שלא לחלין קדם להתת לא יקון? **דלמא ר"ש סבר** לחלין מן הכור עשרים וחמש אמה דאיכא בור הא ליכא בור סמיך? לא,כי ליכא בור נמי לא סמיך והא קמ"ל דעד כ"ה אמה אולי שרשים ומזקי לבור,אי הכי אימא סיפא **ואם אילן קדם לא יקרע** ואי דלא סמיך היכי משכחת לה?כדא"ר פפא בלוקח ה"נ בְּלוֹקֵחַ

דטריי"א קמה לכותל . לפע"ג דלקמן (דף כ:) הדר ביה מהעמת דטריי"ת ומפרש לחת משום קלת מכל מקום נקט ליה הכח משום דמסיקה הוה בעי לפרושי טעמת משום טריי"ת ולקלת הד ללת גרסי לחת לחי שפיר הכח להסיח נירסת טריי"ת ולקלת הד טעמת הוא : **לא** יפתח לחד חטת של נחטומין . פ"ה משום שהעגן קשה לחומר ולקשה לר"ת דלקמן לחמר בין החיבו שמכבין ועגן ודלת מיין ליין דהת יין מעגן פסות לנסכים לחת גרלה לר"ת דהיזק עגן ליכת כיון דלילה שם תקרה ומעזיבה לח יכנס שם הטעגן לחת טעמת שהכבל מזיק לח החומר לכבל לח לח היין מכבין וגרסי' לקמן לחמר רב יוסף ולחי דיקן לפילו שרגת קטיע ליה לחומר הכלח דשרגת ולח נרסי' קוטרת דשרגת : **הא** ליכת חומר עביד . הוי מלי לשטויי ס"ה כי ליכת לח סמיך והת קמ"ל דהכנת (ד) קטיע לחומר : **דיקא** נמי דקתני לח קדמת לאותר שרשין שלותן בקרקע [אע"ג] דעברין בקרקע מוהכותל חבירו : **טעמת** לשרשיו בקרקע ג' שפחים כדי שלא יעכב את המחרישה . הכי קאמר אי לאו צונמא והוה מרחיק ליה לאילנות כ"ה אמה כשיעור האילן . ולאחר כן הגדילו שרשין יותר מכ"ה והיו שרשין יוצאין לתוך של חבירו נב"ל את דמפרשי האי שדה כרם הוא כדי להשתמש בהני ד' אמות עבודת השמיש דצריך לכרם כגון בית הגת וגינית שלוענין פיני . היינו בור שתחת הגת, אלמא דמסיק (ליה אלא) הכא בשאי עסקינן דאי לאו משום עבודת הכרם מסיק דמפסיק צונמא כלומר דאיכא סלע חוק בין האילן לשדה דאינן יכולין השורשין לעבור ולהפסיד בשדה אבל גבי בור ושדה דעלמא דמפסיק לעולם לא מסיק . זה סופך אילנו לגדר וזה בורו אלמא דמסיק אע"ג דעברי שרשים תותי גדר לשדה חבירו ונקא מוקי. לא הכא נמי דאיכא צונמא : מעמיק שרשי האילן בקרקע ג' שפחים כ] כי היכי דלא ליתזקו שרשין ואפאי צריך להעמיק בתמיה : כדי שלא תעכב את המחרישה ולא יפסיד . להכי צריך להעמיק ומסיק אבל גבי בור ושדה דעלמא דלעולם אי אפשר דליכא פסידא של רשיית הקרקע מבור לבור (אמאי) [אימא] לעולם לא מסיק. לם"ה: אי הכי . ליכא בור [נמי] לא מסיק האילן אימא סיפא אם האילן קדם לבור ראם היה נמוך האילן קודם דנחפר הבור אע"ג דמזיק לה לא יקרע ואי לא מסיק האילן על מנת שדה חבירו קודם חפירת הבור היכי מצי משכחת לה דמזיק לה השתא אלא לאו ש"מ דמסיק : לא לעולם לא מסיק . וכי תימא א"כ היכי הוה זה מוסך אילנו אצל שדה חבירו : כראמר רב פפא לקמן בלוקח . כגון דהוה מעיקרא האילן והשדה לאדם אחד ומכרו לשני בני אדם לא' מכר מקום האילן והאילן ולשני מכר כל שאר השדה משפת אילן ולהלן ובא זה שלקח שאר השדה לא מצי מעכב ליה הואיל ואין לו שום אוצר עכשיו אבל גבי בור ושדה דעלמא דלא קבע השמיש שתיהו בדירה לא מסיק משום דמזיק ליה בכך [דמרפי] ליה ארעיה ואי מימלך למיעבד בור לא מצי למיעבד בור : דיקא נמי. דלירה שאני: דקתני אם היה רפת בקר קודם לאוצר מותר . משום דדירה שאני : כדי עבודת הכרס . כדי איכר בקר וכליו דלא דייש ליה לשדהו והחם היו חורשין את הכרמים בשוורים וכך נמי היו חורשין לשדה אילנות בשוורים : דקא פסיקי צונמא . בין שדה שלו לשל חבירו דלא קא עבדין בהני סלעים מש"ה מצי מסיק אי לאו משני עבודת הכרס אבל בעלמא לא : היה נדר בינתים. בין הכרס לשדה זה סותך נסיעותיו לגדר [אע"ג] דעברין שרשין לשדה : טעמת לשרשיו בקרקע ג' שפחים כדי שלא יעכב את המחרישה . הכי קאמר אי לאו צונמא והוה מרחיק ליה לאילנות כ"ה אמה כשיעור האילן . ולאחר כן הגדילו שרשין יותר מכ"ה והיו שרשין יוצאין לתוך של חבירו נב"ל את דמפרשי האי שדה כרם הוא כדי להשתמש בהני ד' אמות עבודת השמיש דצריך לכרם כגון בית הגת וגינית שלוענין פיני . היינו בור שתחת הגת, אלמא דמסיק (ליה אלא) הכא בשאי עסקינן דאי לאו משום עבודת הכרם מסיק דמפסיק צונמא כלומר דאיכא סלע חוק בין האילן לשדה דאינן יכולין השורשין לעבור ולהפסיד בשדה אבל גבי בור ושדה דעלמא דמפסיק לעולם לא מסיק . זה סופך אילנו לגדר וזה בורו אלמא דמסיק אע"ג דעברי שרשים תותי גדר לשדה חבירו ונקא מוקי. לא הכא נמי דאיכא צונמא : מעמיק שרשי האילן בקרקע ג' שפחים כ] כי היכי דלא ליתזקו שרשין ואפאי צריך להעמיק ומסיק אבל גבי בור ושדה דעלמא דלעולם אי אפשר דליכא פסידא של רשיית הקרקע מבור לבור (אמאי) [אימא] לעולם לא מסיק. לם"ה: אי הכי . ליכא בור [נמי] לא מסיק האילן אימא סיפא אם האילן קדם לבור ראם היה נמוך האילן קודם דנחפר הבור אע"ג דמזיק לה לא יקרע ואי לא מסיק האילן על מנת שדה חבירו קודם חפירת הבור היכי מצי משכחת לה דמזיק לה השתא אלא לאו ש"מ דמסיק : לא לעולם לא מסיק . וכי תימא א"כ היכי הוה זה מוסך אילנו אצל שדה חבירו : כראמר רב פפא לקמן בלוקח . כגון דהוה מעיקרא האילן והשדה לאדם אחד ומכרו לשני בני אדם לא' מכר מקום האילן והאילן ולשני מכר כל שאר השדה משפת אילן ולהלן ובא זה שלקח שאר השדה

המלח ואת הסיד ואת הסלעים מבהולו של חבירו ג' טפחים א]או סד בסיד טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך?לא,כי ליכא כותל נמי לא סמיך ואלא מאי קא משמע לן הא קא משמע לן דהני קשי לכותל הא שמע מרחיקים את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הבותל שלשה טפחים טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך ,לא, כי ליכא כותל נמי לא סמיך ואלא מאי קמ"ל הא קא משמע לן דהניגא קשה לכותל הא שמע **ואת הדיחים ג' מן השכב שהן ד' מן הרפה** טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך ,לא,כי ליכא כותל נמי לא סמיך ואלא מאי קא משמע לן הא קא משמע לן לדמיריי"א קשה לכותל הא שמע **ואת התנור שלשה מן הבליא שהן ד' מן השפה** טעמא דאיכא כותל הא ליכא כותל סמיך ,לא, כי ליכא כותל נמי לא סמיך אלא מאי קא משמע לן הא קא משמע לן. ה]הבלא קשה לכותל הא שמע ג] לא יפתח אדם חנות של נחטומין (ב) ושל צבעין תחת אוצרו של חבירו ,ולא דפח בקר] טעמא דאיכא אוצר הא ליכא אוצר עליך: **דירה** שאני דיקא נמי דתני עלה ד] אם היתה רפת בקר קודמת לאוצר מותר א"ש ה]לא יעשׂ אדם אילן סמוך לשדה אלא אם כן הרחיק ממנו ד' אמות ונתני עלה (ג) ד' אמות שאמרו בבי עבודת הכרם טעמא דמשום בבי עבודת הכרם הא לאו משום בבי עבודת הכרם סמיך? הכא במאי עסקינן דמפסיק צונמא ו)(דיקא נמי דקתני) היה נדר בינתים זה סמוך לנדר מבאן זה סמוך לנדר מכאן ז)א"ר הבי אימא סיפא היו שרשיו יוצאין בתוך של חבירו מעמיק להן שלשה טפחים בדי שלא יעכב המחרישה ואי דמפסיק צונמא מאי בעו(ח) התם:ה"קוא לאו צונמא והיו שרשיו יוצאין לתוך של חבירו מעמיק שלשה טפחים בדי שלא יעכב המחרישה ר"ש י)מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה דאיכא בור הא ליכא בור סמיך? לא,כי ליכא בור נמי לא סמיך והא קמ"ל דעד כ"ה אמה אולי שרשים ומזקי לבור,אי הכי אימא סיפא **ואם אילן קדם לא יקרע** ואי דלא סמיך היכי משכחת להכ"ע בלוקח ה"נ בְּלוֹקֵחַ מרחיקין את המשרה מן הזרע ואת הכרישין מן הבצלין ואת הכרכל מן הדברים טעמא דאיכא ירק הא ליכא ירק סמיך ,לא, כי ליכא ירק נמי לא סמיך והא קמ"ל דְּתָנֵי קשו אהדדי,א"ל אינא ס"פא רבי יוסי מחזר בדרך לְצִפֹּרִי שֵׁילְכוֹל לוֹמַר לוֹ עֵד שֶׁאַתָּה אוֹמֵר לִי הַרְחֵק תִּדְלֶדֶל מִן דִּבּוּרֵי הַרְחֵק דִּבּוּר מִן תִּדְלֶדֶל שֶׁבָּאוֹת וְאוֹכְלוֹת לְגַלְגּוֹלֵי תִּדְלֶדֶל

ואי

ואי

הכא נמי בלוקח . פ"ה שהאילן ביד מוכר ואין נרלה לר"י כר' מרדכי דת"ל במוכר תנת נרלה לו לפרש שהאילן ביד לוקח ונקטי הפירושים הלו אין להקשות מתי תיריץ שהאילן קדם לפילו קדם בור נמי כגון שהדם תחד עשה הבור וחת"כ נעע האילן ומכר הבור לפ"ה לו אילן לפי' ר"י ברבי מרדכי לת יקון שהכי בתיבור עשתן דבכ"ע אילן קדם קריעת בית שקדמה נטיעת האילן לנעיעה בעל הבור דעריעה לינו כח תנת ס"י מכירת בור לו מכירת האילן חבל לפר"ת בפי' בלוקח מהדם תחד תם אילן וטוענין ללוקח שקנה לר"י מתי תיריע אילן קדם לפילו קדם בור נמי ועוד כיון דהחזיק בתילן ג' שנים טוענין ללוקח לוקמה נמי בלת לוקח ובחזקה שים עמה טענה : **הבלא** דוב"ל . ומעמה מאי לא יפתח דאיכא אוצר דקדים מעיקרא מש"ה אינו יכול לפתוח להפסידו . הא לא הוי אוצר מעיקרא אלא חנות קדם ברישא והשתא קא פתח (הוי) [האי] חנות של נחטומין אע"ג דיכול לסיעה האי בעל (האוצר) [המציר] לסחר אי עביד הכא לעיל אוצר שלי ומזקת לי כיון דעדיין לא מינכר היזקו עביד ומסיק הכי נמי מסיק ב]למציר וקסיא לרבא אמר לך רבא לעולם בעלמא לא מסיק [וקא דייקי רבא היכא] דליכא אוצר מסיק הוינו מעמא דדיחתו של אדם שאני שדגיל בדיחתו מש"ה

ג) נדה דל"ו ע"ב מרדכי ד"ה כר' מרדכי ד"ה הולי"ל במוכר תנת האילן לבור ולא מסבו זה לוקח אלא המוכר בדרשות מסבו דהכל היה שלו ומש"ה לא יקרע ולעולם בעלמא לא מסיק : מרחיקין את המשרה . מים מרחיקין ששורין בהן פשתן ונקשה הוא לייהב. א"ר משרה שמכבסין ושורין בהן את הבגדים : מן הירק מתוך ג] דאתנייהו ירקות דלא צריכי כל כך למיי וניחזון ניצוצות הכבישה על הירק כל שעה ומזיק לחו . ל"ת : ולא כרחי אצל בצלים . משום דמכשהי כרישין בצלים וכן לחרדל דבורים לחרדל : דאכלי לגלגלי . לכאורה עניני חרדלי ואי

ד) נדה דל"ו ובכת מי סמיך מוד למיכר . ב]נדה דל"ו ע"ב כדי שלא יעכב לת סמחריסה ולא יסבור להסמיך וכו' : ה"ק ולי לאו טומת וכו' ולכבי לריך להסמיך וכו' : ג] תולי ל"א מסוך דכנסו יקוסו לא לריכו ל"ב וכו'.

הגהות הב"ח (א) גמ' מתי נטו טרכין כתם : (ב) רש"י ד"ה טעמא וכו' ותע"ג דקוסו מיפסקו : (ג) ד"ה ולי לאו טומת וכו' ס"ת כדי שלא יזיקו (כגיזקו הן) תוי"ט וכ"ב : (ד) הום' ד"ה כת ליכא וכו' דסכנת דכני קסה לאוכר :

מתנה

הא קא משמע לן
מת אין נותנין מתנה
מהניות אחר מת
ב"א ז"ל

תוספות האניות לבותל

ב) **לגלוני** חרדל . פי' הקונטרס פרסים ובערוך פירש גרעין ותכוייהו אין נראה לר"י דהא קתני לחרדל לא מזקי לי בכיבחא כו' לי בטרפא כו' ומשמע דלא פירש רבי יוסי כדבריו מה הן מזיקין ולכך היו מסתפקין לי בכיבחא כו' ונראה לר"י לגלוני סם מעפש והשתא לא פירש רבי יוסי מה סם מזיקות לך תמרו ליה רבנן לי בכיבחא כו' ות"ק מכל מקום הרי הן מזיקין לחרדל שיאכלו הפרסים ויש לומר שהפרסים לית כ"ש מעפש וכיוס לו יומיס שיעמדו אין יכולין להזיק : **ואי** לא ממיך היכי משכחת לה ? פר"י בשלמא לתכי דתמר ממיך תמי שפיר למיילי שממך בעל דבורים תמילה ותע"ג דהשתא קס"ד דדבורים ממי מזקי לחרדל כל"ע מכל מקום שכרי רבנן דעל המזיק שני להייט בעל חרדל להרחיק לח (ב) כל שהרחקה כמו גבי גור דלשם שמך הרחמן על המיכר השני מרחיק כל שעה טפחים ורבי יוסי סבר כיון דדבורים מזקי חרדל ועשה קנס שלא כהוגן שממך על המיכר שזה עתיד לסוף לזרוע חרדל חע"פ שבדין ליט יכול למוכעו שלא יממוך מ"מ קנס שלא כהוגן עושה וגם בעל חרדל יכול לממוך ולא דמי לגור להתם מקום המרפי ליה להרעיה ומזיק השני כיוים לכחול בורו של רחמן לכך על השני להרחיק כל ההרחקה לחל כה שלא לרבות לחמר לו שמיך היכי משכחת לה דבעל חרדל ירחיק כל ההרחקה לרבנן ולרבי יוסי לית ליה הכי ולכך

	TIME
ד"ה/טעה	
ד"ה ר"א	44:05
45	47:44
46	53:30
① ניקא	55:42
② ד"ה ניקא	1:05:10
ואמ	1:07:35
ותנ	1:08:43
דאמא	1:10:24
דאפסיק	1:13:57
ד"ה	1:16:48
הכא	1:21:00

דמזריא קמה לכותל . תע"ג דלקמן (דף כ:) הלר ביה מטעמא דטיריא ומפרש"ל מקום קלח"מכל מקום נקט ליה הכא מקום דמעיקרא הוה בעי לפרושי טעמא מקום טיריא,ולספרים דלא גרסי "חלח"חתי ספיר הכא דלהניח גידסת טיריא וקלח חד טעמא הוא : **לא** יפתח מדם חטת שהשבן על גחמומין . **לא** מקום שהשבן קמה לתוכו וקמה לר"ש דלקמן תמר בין התילו שמשבימו ועבן ודחי מזיק ליין דהא יין מעושן פסול לנסכים **אלא** נרחה לר"ש דהיזק עבן ליכא כיון דחיכא סם תקלה ומעזיבה לו יכנס סם העבן אלא טעמא שהשבלבן מזיק אח התוכך אבל אח הין משבילה וגרסי' לקמן"תמר רב יוסף ואתי דידן אפילו שרגיל קמיה ליה"כלומר הבלא דשרגיל ולא גרסי' יקוטרת דשרגיל: **הא** ליכא תוכר שעליל הוי מני לשנויי ה"ק כי ליכא לא שמיך **ודקמ"ל** דהבלא(ל) קמיה לתוכר : **דיקא** נמי דקתני אם היתה רפה בקר קודמת כו' . וכבולהו הרחקות דמתני' לא תני הכי והיכי ליה לאשמועינן בשאר וכ"ש בדיעבד **ונימא** דלטולם בשאר הרחקות נמי מוכר לסמוך והא דנקטיה הכא לאשמועינן רבותא דאע"ג דהוי גירי דיליה אם היתה קודמת לאוכך מוכר דהשתא הוי חידוש אפילו לרבי יוסי יאי אשמועינן בשאר לא הוי חידוש: **דיקא** נמי דקתני כו' . ולאביי לא קשיא הא דיקא דלא משמע ליה שיהא חילוק בשאר טעמי מדהילה: **ואם** היתה רפת בקר כו' . והוא הדין תוכ על גחמומין ושל לבנין ,וחדא מינייהו נקט : **ותני** עלה ד' אמות שאמרו כדי עבודת הבקר . קום ליה למינקט 'כדי עבודת הבקר' לפי שאכר לעון זה במסכת כלאים—גבי כרם שלריך הרחקה ד' אמות : **מתניתא** מקום עבודת הבקר כו' . בלאו הכי דיוקא מני למיפרך בפשיטות לפני בהרחקת תרבע אמות ואי אמר לסמוך היה לריך להרחיק כ"ה אמות כדאמרן לקמן (דף כה:) "שמרחיקין את החולן מן הבור" אלא ניחא ליה למידק לאפוקי הבור : **דמפסיק** נוגעת . **ואת"ל** אמאי לריך ד' אמות פשיטא שאין יוצא כלום לחוץ **וי"ל** כשיחרוש עד הנוגעת וירצה להפוך המחרישה לגד אחר המחרישה יכנס לשדה חבירו : **היו** מרביו יולאין כו' . **ואת"ל** היינו אמר אי שעת הרחקה בשאר ג"כ יקוץ **ולקמני בלוקח** ,ולריב"ח אין לריך להרחיק בלוקח מדלא מסיק לה **לרבשמוך** אלא **נרחה** דמיירי בשמך שעת הרחקה דהיינו קודם הוולן אלא בנטיעת דמים ובזה לא רלה להחריך ולהשמיענו : **הבא** נמי בלוקח . פ"ה שהוולן

◇ אע"פ שכ' ובלא בחזקת הניתק על חנות על בחתחון מתחת לשון

◇ ב' תירוצים בשלמא בלוקח בלא אחזקה ניחא דלא מחייב ליה כפי הנזיקין בכל אחזקה אלא בפי' הנזיקין בכל אחזקה

הגהות הב"ח (ל) תום' ד"ה אם ליכא וכו' דבלוקח דבני אדם נלוקח :

ולא אפשר לומר שאינם מעכבין בלוקח דהא בקב בקב מי כתי' בפ' בתרא דכתובות גבי יוסי בר' חנינא דאמר מוכר לחבירו שדה בכפר פלוני ואין בה אלא עשרה בתים ונמצאו חמשה עשר בתים אין לו אלא עשרה ואין לו לחזור על חמשה ואמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן אין מעכבין זה את זה אלמא אפילו בלוקח מעכבין

מדם בור נמי ושוד כיון דהחזיק בחילן ג' שנים ליורי דבחזקת ג' שנים מיטעין בלוקח,לוקמה נמי בלא לוקח,ובחזקה אינם טעה טעה טעה:— תוס' שם ד"ה ואין ניתק וכו' ואין לומר שהרי כתב ר"ת בפ' הזהב (ב"ב דף קעג.) שפי' "בלוקח" שלקח מחבר לה חילן ובוטענין *לוקח קשה לר"י מאי תירוץ חילן קדם לחילן אדעת כן מכירת הילן שהרי בהיכר עשוי שקדמה נטיעת הילן לכרסור בעל הבור דערטור היינו בח שלוח ט"ו מכירה על כרחך דבהיכר עשוי שקדם נטיעת הילן קדם,ל"ג הילן קדם לר"י מאי תירוץ חילן קדם חפילו בור שהרי בהיכר עשוי שקדם נטיעת הילן קדם,קרינא ביה

ב) **לגלוגי** חרדל. פי' הקונטרס פרחים ובעלוך פירש גרעין ותרוייהו לשון גרלה לר"י דהא קתני דבכור "דבורים לחרדל לא מזקי לי בביתא כו' לי בטרפא כו' משמע דלא פירש רבי יוסי בדבריו מה הן מזיקין ולכך היו מסתפקין לי בביתא כו' וגרלה לר"י דלגלוגי הם ענפים והשתא לא פירש רבי יוסי מה הם מזיקות לכך חמרו ליה רבנן "לי בביתא כו' ות"ח מכל מקום הרי הן מזיקין לחרדל שיאכלו הפרחים: **ואי** לית ליה סמיך בשלמא לרבי יוסי דאמר לחי מזיק אפילו בעלמא ולא סגיר ליה אלא משום דמזיק לחרדל ניחא אלא לרבנן דאמרי לחי לא מזיק אלא בסגיר ליה אפילו לחרדל אמאי לא סגיר ליה: **ואי** לית ליה סמיך: **בשלמא לרבי** יוסי דאמר לחי מזיק אפילו בעלמא ולא סגיר ליה ניחא דלא מזיק לחרדל אלא משום דסגיר ליה אבל לרבנן דאמרי לחי לא מזיק אלא בסגיר ליה אפילו לחרדל אמאי לא סגיר ליה: **ואי** לית ליה סמיך: **בשלמא לרבי** יוסי דאמר לחי מזיק אפילו בעלמא ולא סגיר ליה ניחא דלא מזיק לחרדל אלא משום דסגיר ליה אבל לרבנן דאמרי לחי לא מזיק אלא בסגיר ליה אפילו לחרדל אמאי לא סגיר ליה:

מסורת הש"ס

א) לקמן כה: ב) ע"ז נע"ח: ג) מזיק:

הגהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה ואי נק וכו' דלגלוגי הם עצמן כל הרחקות: (ב) בא"ד לתקנוי דבכרייתא: (ג) אחר ואי נק ד"ה ומכר ואח"כ ד"ה מכלל וכו' דבורים אלו הד"ה ואח"כ ד"ה לגלוגי: (ד) בא"ד אי סמיך פליגי כדמסקינן וכו': (ה) בא"ד שיחלקו בזה דלרבנן כנ"ל:

TIME דף/עזה
לצלע 1:35:00
ואי 1:41:30
2:40:00 *ואכר
מכלל 3:07:22
*מוסיף אחר דף מכלל

סימן לי בעלת קיר עם פרחין

מתניתין דבורים שהיו בתוך שלו של חבירו ויצאו לשלו שלו פטור שלא שמר עליהן מעולם: **גמ'** מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר שמואל דאמר קרא כי יבער איש שדה או כרם ושלח את בעירה ובער בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם: **ואי** בעי אמר ליה לא הוה בדעתאי דתיכלי אלא הכי הוה בדעתאי דתיכלי ואי בעי אמר ליה לא הוה בדעתאי דתיכלי אלא הכי הוה בדעתאי דתיכלי

נפ' מעכבת ליה. הדבורה לפי שהוא טמון בקרקעיטו: **ולי בעי רפא.** ואם יכלל הטלה: **סדר פתרי.** מוזר ולומה: **מן דמפקנן.** נכרכת שטורין בו לת הבגדים יום לו יומים בגולת כלבים עד שמתמילין ומסרימין: **מבל מן פנדיי.** נכרכת שטכסכן ומשפשפין בה מסוך שקמים נתון למכוש

הרמב"ם בשופכין. וה"מ בשלמא לי מיירי במשתין לתע"ג דמגח ליה לחמת המים מגח ליה נמי הא ס"ד משום לישנאתיה דשמואל אכל לי מיירי בשופכין מאי קמ"ל הא מגח ליה לחמת המים דמהאי טעמא לחמר לעיל דלא מני חוני"ל דשלחי חול אהוא כל שעה אלל הכותל אבל הכא מי רגלים אלים כרגע:

ותיובתא לרבה בר בר חנה.

ולא מלי לשנויי לכי קאמר רבה בר בר חנה בשומת חדא דהוה ליה לפרושי בהדיא ועוד דלריש מקדא ס"מ דלא מפליג:

אמר רב חוני רקיק חיטו ממעטו.

הך שמעתתא מייתי הכא לגבי דפריך לקמן (ח) זרעים כיון דקצו לכותל שקיל להו:

רקיק חיטו ממעטו בחלון. לימי חלון פי' ר"י ב"ר מרדכי על פי המצניות לפי הוא חלון העשוי להמשמיע שיעורו להבית סומאה בפותח טפח וכשיתמעטו מטפח לפילו במשהו חיטו מבית ותם הוא חלון שעשוי לאורה ועשוי בידי אדם שיעורו כמלא מקדח גדול של עכסה שהוא כמלא פולדין החיטלקי שהוא סלע גירוגית והיא יתירה על סלע שסה לסלע שסה הוא פחות ממלא מקדח שהם וכל שכן ממקדח גדול כדלהמרינן בכורות (דף לז:) ולחו חלון שעשוי לאורה חיטו ממעטו מסתמת משהו כיון שהיה בו כשיעור חלת עד שיתמעטו חלת שהיה בשיריים (ס) רוח לאכעים על רוחב גודל ומאור שיהו עשוי בידי אדם חלת מעלמו כגון מרכיבו מים לו שלרים שיעורו חלת חגרוף חיבב עליו לתמשיך שיעורו פותח טפח למאור שיעורו חלת מקדח וחלת לחגרוף מפרש התם בחגרופו של בן לבניות וכיני יוסי לומר ברחם כל חלם ושהיו עשוי (י) לאורה ולא להמשיך חלת לאויר ולשמור גפות ופרדסים לותו שיעורו כמלא מקדח ביטוי: **מאי** חיטיל רקיק כו'. הקשה ס"ד לנקט רקיק דוקא משום לחית בית תרתי חדא (כ) דלא סתימה מעלייתא לפי שהוא כך ועשוי ליפול ועוד שהיו מבטלו משום הכי פריך לפי' עבה נמי שמתקיים הואיל והיו מבטלו חיטו ממעט:

ותיפוק ליה. (נ) לפי' אם יבטלו לחיטו תוכן משום דמקבל טומאה ותימה אם יבטל ליה תו לא מקבל טומאה ובהרק הטור והרוטב (תוכן דף קכט. ושם) דאמר כיפת שהור שייחדה ליכיבה בעלה ובית שסיכבו בזרעים טהורים אלמא כיון דבטליה לא מקבל טומאה ו"ל דהתם מיירי כגון דעבד בהו שיטי מעשה דהא אמרי' (שבת דף נב:) כל הכלים יוכדין לידי טומאה במחשבה וחין עוסין מטומאה חלת ע"י שיטי מעשה וה"ה בחוכלין דבעינן שיטי מעשה לחפילו בידות התוכלין מוכח בפרק קמא דסוכה (דף יד. ושם) דלחיכא מגא לחית ליה דבעינן בהו שיטי מעשה: **שנילושה** כמי פירות. ה"מ לגבוי כגון שהין בו כביצה ובמסכת תהלות (פי"ג מ"ה) מחיב מכבילה לוכלין בהדי הכך (מ) שהמר שממעטים חת הטפח: **מי** פירות. פי' ר"ח כגון שמן ולח דק דשמן מכשיר הוא כדמוכח בפרק קמא דשבת (דף יח:) ובריש פרק חבית (שם קמד.) דשמן חשיב לגבי מים ולח דק דשמן מכשיר הוא כדמוכח בפרק קמא דשבת (דף יח:) ובריש פרק חבית (שם קמד.) דשמן חשיב לגבי מים ולח דק דשמן מכשיר הוא כדמוכח בפרק קמא דשבת (דף יח:) ובריש פרק חבית (שם קמד.) דשמן חשיב לגבי מים ולח דק דשמן מכשיר הוא כדמוכח בפרק קמא דשבת (דף יח:) ובריש פרק חבית (שם קמד.) דשמן חשיב לגבי מים

מקשה לחת דוקת מהלילה: **בתיבנא** סרית. תימה לכתי חוית להבחתו ע"י פירוק דכמוכח בפרק בתרת דשבת (דף קנה:) דלמרינן חת שמע מפרכין חת ההבן כו' למחת מיטרח בחוכלת שרי ומשני בחיבנת סרית ו"ל דהכת מיירי שהוח מוסרת כל כך לחפי' ע"י שום תקון לח חזית: **רואין** כל שלילו יבטל. לין לפרש דטעם משום דסופו ליטול חבית וקופה ולהכי בעינן שיהו גרוגרות ובחן יכולין לעמוד בפני עלמן חלת דח"כ למחי דפריך חבן הח קח חזי ליה ורופה להוכיח מכלן לחפילו סופו ליטלו חוכן חיקקי ליה למחי לריך שיכולין לעמוד בפני עלמן חלת חומר ר"י דכך הוח הדין דכל דבר המוכן בעינן שיוכל לעמוד בפני עלמו דלקחני לעיל מהך מעשה במסכת תהלות (פ"ע מ"ב) קובלי המת שהיו עוברין בתכסדרה ובח חחד מהן והגיף חת הדלת ומכטו במפתח חם יכולה דלת לעמוד בפני עלמה טהור ואם לאו טמא וכן חבית של גרוגרות וקופה של חבן שהן נחונין בחלון מטמא הכל חד טעמא הוא והייט טעמא דסתימת ערלי הוא לכיון שהיו יכול לעמוד בפני עלמו לי נמי משום דבעינן דבר המוכן שיהא מקבל טומאה ומיהו בפירוש מלינו מלא ר"י דמפרש לפילו שהיו במפתח שהיו "ומטמא דלא מחיב להכל בחוכן בפני הטומאה כיון שעמד על ידי כלי לף על פי שהיו מקבל טומאה וכי חליעזר פליג עלה בתוספתא וקחמר לטהור כיון שהמפתח מקבל טומאה וחזי לטטמייהו דפליגי בתוספתא תהלות (נפ"ו מ"ה) בנדבך שהוא נחון על גבי כלים לפילו כלי גלגים כלי חבנים כלי חלמה לדכי חליעזר נעשה להכל לטהר ולרבנן היו נעשה להכל דלא כשהוא נחון על גבי חבנים:

היא

לצדדין קא משתרשי והא א) תנן *המבריך את הגפן בארץ אם אין על גבה עפר שלשה טפחים לא יביא זרע עליה ותני עלה אבל זורע את הצדדין אילת ואילת אמר רבי חנא בשם רבי יוסי כפני שמחלידין ב) את הקרקע ומעלין עפר תיחוח: ואת מי רגלים מן הכותל ג' טפחים וכו': אמר רבה בר בר חנה מותר לאדם להשתין מים בצד כותלו של חבירו דכתיב °והברתי לאחאב משתיני בקיר ועצור ועזוב בישראל והא אנן תנן ואת מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים התם בשופכין (ה) (ת"ש לא ישפוך אדם מים בצד כותלו של חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ג' טפחים התם נמי בשופכין) (ת"ש) לא ישתין אדם מים בצד כותלו של חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ג' טפחים בר"א (ו) לכותל לבינים אבל בכותל אבנים בכדי שלא יזיק ובמה? טפח, ושל צונמא מותר תיובתא דרבה בר בר חנה תיובתא, והא רבה בר בר חנה קרא קאמר התם הכי קאמר אפילו מידי דדרכיה לאישתוני ביקר לא שביקנא ליה וכמאי נידון כלבא אמר ר' טובי בר קיסנא אמר שמואל רקיק אינו ממעט בחלון מאי איריא רקיק אפי' עבה נמי? לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא עבה (ז) יכיון (ראוי) ליה לא מבטיל ליה אבל רקיק דממאים אימא בטולי מבטיל ליה, קמ"ל, ותיפוק ליה דדהוה ליה 'דבר שהוא מקבל טומאה' וכל 'דבר שהוא מקבל טומאה' אינו חוצץ בפני המומאה? "שנילש במי פירות מתניתא דז"קופה מלאה גבן, וחבית מלאה ערוגות המונחים בחלון, רואין: כל שאילו ינמטו ויכולין חבן וגרוגרות לעמוד בפני עצמן חוצצין. ואם לאו אין חוצצין והא חזי לבהמתו! בסליא, חזי לטנא, "דאית ביה קוצי, חזי להסקה? (ז) "במתונא, חזי להסק גדול? הסק גדול לא שביח; גרוגרת הא חזו ליה? אמר שמואל 'בשהתריפו וכן תני רבה בר אבוה בשהתריפו, האי חבית היכי דמיא "אי דפומא לבר היא*

לגדדין קא משתרשי. ומחלידין מתחת לכותל ומקלקלים יסודו: **המבריך** את הגפן. גפן יחידי שלין בזרעים ה) שאלנם משום עירבוב חלין כרם בפחות מחמש גפנים שלין בהם ואחת יוצא זכר לגפן יבא הזרע מן הגפן: **מבריך**. כמו ויברך הגמלים חלנ שלח יבא הזרע מן הגפן: **זורע** זמורות גפן מחוברת ומבריכה בקרקע בלידיה לכתן ולכתן וקורין בלע"ז פרובניי"ר: **שמחלידין** את הקרקע. לגל הכותל במקומן ומעלין עפר תיחוח ומחמטמט (ד) קרקע יסוד הכותל לגדדין: **משתין בקיר**. לגמת דרך בני חדם כן: **בשופכין**. עגיבו מלח ושופכו שם: **לא ישתין**. ליכא לתוקמי חלח במשתין ממש: **בכותל לבינים**. שהם של טיט שמחיבשו בחמה והם נימוקים מחמת המים: **וכמה טפח**. מפני שמטמטם חת הקרקע שמוך ליסוד הכותל: **ובגונמא**. חם כותל זה בטי כשלש לגיכה למיחם (ה) בשיעוטו קרקע: **מותר**. שמוך ממך ומסיפא קמי בכותל מבנים: **רקיק**. סופגנין מרבך רקה ורכה: **מינו ממעט בחלון**. שבין בית לבית ויש בו פותח טפח ומח מוגח בחחת מהן וקומתה בוקעת לגד שני לין רקיק (ו) ממעט (שיעור) מלהוליח טומחתה, לכיון דרחלי לחכילה לח מבטיל, להתם דמהני כמחילה: **מכל רקיק דמלים**. ממון שהוח דק ולחלות הכותל מרטבו ממחו: **שנילוש כמי פירות**. שחין מכשירין ולין לוכל מקבל טומחה בלח שהכשר מקבה הקרוי מקבה כגון מים ויין ולחב: **וחבית מלא גרוגרות**. מחים יבשים וכגון שלח הוכשרו: **כל שאילו ינמטו**. הקופה וחבית: **ויכולין**. החבן לו הגרוגרות לעמוד בפני עלמן חוצלין: **ואם לאו חין חוצלין**. שהחבית והקופה חין חוצלין לפי שהן מקבלין טומחה: **סריא**. מקבה: **והא חזי לטיגא**. ולח מבטל ליה: **דאית ביה קוצי**. (ז) והן היו רומסין ברגליהן בעיט: **הא חזו**. לאכילה כולהו הכך =תיובתא דשמואל דאמר מילי דחזי ליעלו ממש בלחן ומן ממעט בחלון: **כשהתריפו**. התליעו: **אי פומיה לבר**. לגד הבית שהן האת בחוכו: שהין

א) בלגלים פ"ז מ"ח: ב) [פי' רבינו מנגאל יונקין בה הקרקע כמולדה שהלה בעיקרי שבחים. ענין שרש תלד ת"]: ג) [תוספתא פ"ח]: ד) בלגלים פ"ו מ"ב: ה) כ"ה שהלנה:

ו) ד"ה לחית ובו' ושם היו: ז) ד"ה לחית ובו' ושם היו: (ח) חוס' ד"ה חמר ובו' לקמן חזכנים: (ט) ד"ה רקיק ובו' שלח יהח בשיריים כ"ח מנגח על כותב גודל: (י) בא"ד ושהיו עשוי לח לחורה: (כ) ד"ה מלי חיבח ובו' מדלח סיח לפי: (ל) ד"ה ותיפוק ליה פירוש לפי: (מ) ד"ה שנילושה ובו' כשהי הכך שממעטין כ"ע ותיבת שממי ממנה:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ממם בשופכין ת"ש לח יפיל חדם (ב) שם לח מינעיל ענה דלימין דחזי ליה: (ג) שם ומה טפח: ובגונמא וכו' ממחלידין וכו' (ד) רש"י ד"ה ממחלידין וכו' ומחמטמט קרקע שחחת יסוד: (ה) ד"ה ובגונמא וכו' בשיעור קרקע: (ו) ד"ה מינו ממעט וכו' לין רקיק זה ממעט שיעורו וכו' לח מבעל ליה לחחם: (ז) ד"ה לחית ובו' ושם היו: (ח) חוס' ד"ה חמר ובו' לקמן חזכנים: (ט) ד"ה רקיק ובו' שלח יהח בשיריים כ"ח מנגח על כותב גודל: (י) בא"ד ושהיו עשוי לח לחורה: (כ) ד"ה מלי חיבח ובו' מדלח סיח לפי: (ל) ד"ה ותיפוק ליה פירוש לפי: (מ) ד"ה שנילושה ובו' כשהי הכך שממעטין כ"ע ותיבת שממי ממנה:

תוי נוגע לגירסת הגירסת מכוון תגירו

יד א ב מיי' פ"ו מהל' כלגלים הל' ז סוס"ע ט"ד סי' רלה סעיף ד:

טז ג מיי' פ"ע מהל' שכנים הל' ו סמג עשין פב סוס"ע ח"מ סי' קנה סעיף ו:

יז ו ז ח ט י מיי' שם הלכה ב:

נוגע/מבנך

רבינו גרשום

למתני מאחר דתנא זרעים לא צריך למתני מחרישה דודאי אין חריטה בלי זרעים ומפני חריטה בלי זרעים לצורך נפיעת אילנות דהכא ליכא זרעים ומס"ה איצטריך למתני מחרישה דמזרעים לא מפיק מחריטה: ותיפוק ליה מינה דמרחיקין. דמאחר דקתני מתני' מרחיקין אפת הפים וכל הני מטולא איכא למשמע דמרחיקין זרעי' ומחריטה דהיינו משום מתנתא ותתרי זימני למה לי משום מחוננתא והא מס"ה מרחיקין זרעים ואחריטה משום דמשקין הוורעים מן הפים וקשה לכותל: תנא בא"י קאי, דלא משקי זרעים אלא מפר אבל בבבל דצריכי להן פים להשקות שורותיהן מתוך שהוא יושבת בפים אם יבשו פים צריך להביא לשם פיס כדי להשקות השורה שמתוך שהוא רגילה בכך צריך להשקות בכל שעה: מרקתני מיתני' מרחיקין את הזרעים ג' טפחים. מכלל דזרעים לצדדין מעקמי ומשתרשי ואולי ומס"ה מרחיקין כי היכי דלא ליזקו בכותל ורבינו המבריך את הגפן בארץ שנוטע ראש הגפן בקרקע ולאכצעיתה בכי כפתו וטעצו בקרקע כדי שישתרש ויגדל הכרם אם אין על גבי הגפן הכפוף ונעוץ עפר גבוה ג' טפחים ה"ז לא יביא זרעים לשם ויזרע על גבו משום רקא ינקי הדדי ואיכא כלאים בכרם אבל אי אינא עפר ג' טפחים זורע על גבו דלא אולי שרשין דזרעין מפי מעופק ג' טפחים ולא מסתבכי בשרשי הגפן. אי ליכא על גבו עפר ג' טפחים אין זורע על גבו דגפן אבל זורע את הצדדין של גפן אילך ואילך מכאן ומכאן ומס"ה מצי לזרוע בסמוך מכאן ומכאן דלא קא אולי הזרעין לצדדין אלא יורדין בנגדן בקרקע ואיכא למיחש דלישתרשי לצדדין ולישרבו בשרשי הגפן ואם כן אמאי מרחיקין אותן בין הכותל ג' טפחים: שמחלידין. ונקבין בקרקע ריבוי השרשין ומעלין עפר תיחוח ומרפין יסוד הכותל: **פסקא** והכותבי לאחאב משתיני בקיר. במילי דאסורא לא משתעיקרא אלא במילי דהיתרא: בשופכין מכלי: ת"ש לא ישתין. בפירוש: בכותל לבנים דרכין נינהו מס"ה מרחיקין ג' טפחים וצונמא שחוקה היא מותר להשתין כרבה בר בר חנה דאמר לעיל סותר להשתין: רקיק אינו ממעט בחלון. דקי"ל אם יש שת בבית ויש בו חלון טפח על טפח ואותו חלון שהוא טפח על טפח מכנים ומוציא את המומאה ואם יש באותו חלון שת רקיק אחד אינו ממעט בחלון ומיסבא בית האחד דלא מיבטיל ליה ודעתיה עליה למיכליה וכמו כמאן דליתא מס"ה אין ממעט: אבל רקיק דממאים שמלוכלך מבאן ומכאן ודק הוא אינו יכול לקלופיה אימא מבטיל ליה למעפ קמ"ל דלא: **ותיפוק ליה** דרקיק אינו ממעט משום דהוה לאשטעינן דאינו כמעפ. במי פירות ומי פירות אין מכשירין: לעמור בפני עצמן בחלון: דהרצפת משום דחבית וקופה שהן כלי מקבלין טומאה אינו חוצץ בפני המומאה. והא תבן חזיא להבחתו ולא מבטל ליה וחוצץ וקשיא לשמואל דאמר לעיל דכל מידי דחזיא לה לא מבטל ליה ואינו חוצץ ומשני משום הכי חוצץ דזורבי בטוליה בטוליה ולא חזי ליה דחבנא סריא הוא. והא חזי לסינא ואמאי חוצץ הא לא מבטל ליה ומשני דאית ביה קוצים ולא חזי לסינא משום שנובלין הפים ברגליהן ואי הוי ביה קוצי הוי נכנסין ברגליהן ומס"ה לא חויא: היסק גדול לא שכיח. לא מיבעי ליה: בשהתריפו. שהתליעו: אי פומה של חבית. מחזרת מבחוץ:

היא

TIME צדה/צה
קכו 42:46
מיום 24:51
דאמאי 40:14:1
המביך 20:17:1- ניק ישמ

בא ר"ש בידים אין, לא בא בידים יש. למימ"ל אם בסיד הכן דלוקה בא בידים בעי למיפסקיה ופסיד, ומשמע הוא דלוקה בא בידים בעי הלחק

	TIME	דף/טעה
התם	1:27:54	
ותיובתא	1:34:15 – 1:36:40	
אמר	1:53:22	
רקיק	1:56:46	
מאי	2:08:48	
ותסתוק	2:13:04	
שנלושה	2:21:21	
מי פירות	2:23:30	
ותיבעי	2:25:56	
רואין	2:29:45	

התם בסופגין. ור"ח בשלמא לי מיירי במשמין (ס"ב) [ס"ב] (ס"ב) [ס"ב] (ס"ב) [ס"ב]

שמין כפ שלם על שלם. שמין מקבלין טומאה: **סמדולדלין.** שמטעין ומעטרין. במקלת והכמהה עומדת לגל החלון והאבר מונח על החלון ומגן בהעור והרוטב (מוגן קכט.) מטמאין טומאת אוכלין במקומן ולגריכן הכשרה (נלגן לג הוכשרו): **עובד כוכבים.** ליט מקבל טומאה וכן כן שמכה שהרי הוא כאבן שאין לה מי ולה מת: **שמלה.** לח מקבל טומאה ללגלו לוכל הוא באהלי נפשיה: **וכלי מרם.** שאחזיקו לגד לאכל הטומאה: **ופשלג וכשכך בו:** הואיל ומימיהם אין ממעטים וכן מים שבכלי הואיל ואם יגעל הכלי אין עומדים בפני עצמן אין ממעטין בחלון: **סכרב.** גלב"ח: **כפור.** גריב"לא"ן: **סגליד.** קרח לבן שאינו שלג: ס"ג והא עשבים חזו לבהמתו ואפו ליטלן ואפ"ה כל כמה לליגבו הכם ממעטי ויזיבתא דשמואל: **כאפרוחא** (ד). והוא סם המוח לבהמה ומלן דגרים בארזפתא טועה ה) שהוא קורכם על נפשיהם: **כיון דקשו כלוחל.** שמחלידין לוחו כדאמרי' במתני' שקיל להו **ואפ"ה ממעט וקשה לשמואל: כבאין חוץ לשלשה.** טפחים לחוק מן הכותל ועולין לתוך החלון לחשיבן: **חוי לקריעה.** לעשות טלאי: **כמיכתא.** עב יותר מדאי: **לאומנא.** למקין דם לקנח פי המכה: **כריסקא.** שהוא שחור: **אין כאן מרכעה על מרכעה מכאי ליה.** שזו היא עיטור של קב: **קלניתא.** עוף כחוש מאד ואין לאוכל לחם: **כעין קלניתא** כחוש כקלניתא והוא מסרטן: **דלית ליה כיס קולי.** כלתנן במתניתין: דלית

היא גופה תימוה. ותימה היכי תימוה הא לא מבטל ליה הכא ודתירן ר"י ב"ר מדכאי לכיון שהכניסו הגרוגרות גם החבית נתקלקל ומבטלו לגבי קקה לר"י דבפ"ב דשבת (דף קנו. ושם) לחמר שפקקו לה המחור בטפיח כי פקקו מאי הוי הא לא מבטל ליה ואיט חוגן וליכא למימר דביטלו הטפיח דל"ל דהיכי כוחה בשבת ורלה לר"ת ולר"י דכלי חרס לא בעי ביטול לגלי שפיר מוגן לע"ג דלא מבטל ליה והא דקתני לקמן דכלי חרס ממעטן בחלון ופריך כלי חרס הא חזי ליה הכא מיירי בממעט חלון מכשיטול לגל היכי סוחס כל החלון להכי בעי ביטול לגל היכא דסוחס כל החלון כי הכא דקתני חוגין דממעט לסוחס לגמרי וכן ההוא דפקקו לה המחור הכא ולגי [לח] בעי ביטול בכלי חרס ועוד לחמר הר"ר שמואל דכלי עץ נמי שאינו מקבל טומאה כגון העשוי לנחת לו בעי ביטול דבפ"ב דמגילה (דף טו:) גבי ההוא בי כנישתא דיהולאי דהוה פתיחא להוהל לחילדוגא דהוה בה מיחנא ובעו בהי לגלויי בה (ה) עד דלמר להו לו תיבותא ולוקטוה לבבא ולי לריך ביטול מלי מהני הלי תיבה דמסחמא לל ביטלוה סם ועוד לגלא היו יכולים לבטלה שהיה ספר תורה מונח בה ולסור לסוחה בדבר לחר דמעלין בקודש ולל מורידין: **בחבית** של מחכת. הקשה ר"ת דחבית גופה תבית טומחה לבית לחר לע"י לחהל נעשית המחכת כחלל להיות לבי תבות הטומחה כדמוכח בפסכת להלות כחלל גמי לגומת לחרים בלהל והוי כמלל דוכל יגע על פני השדה בחלל חרב וגו' דרים לה בגזיר פרק כ"ג (דף נד: ושם) לעניו לחהל ונראה לרבינו שם דהכא מיירי כגון שהגרוגרות טולטות חוץ לפי חבית כל סביבותיו ומכסות לוחו לגמרי שאין נראה כלל ודייק ר"ת מדנקט גרוגרות ולא נקט פירות לפי שהם מדוקקות יחד לע"פ שיולאות חוץ לחבית אין טפלות וכי הלי גוונא דייק בפרק חבית (שנת דף קמו.) ועוד לומר ר' יצחק דהכא מיירי בשאין חבית יולאה חוץ לכותל דהשתא דרך החלון לא יכא טומאה לבית דטומאה לגולה בוקעת ועולה ולימה מהפסטנא לגדדין שהרי אין בו פותח טפח: **שעלן** מליהן. תימה היאך ממעטין הטפח הא תנן בסמ' לחלות (פ"ח מ"ה) ללו לא מבילין ולא חולצין הזרלעים והילקות הממוברין לקרקע חוץ מן הילקות שאינו פירוש שהוא דמלו לעיל דמבילין וחולצין הלילות והקיסוס וילקות חמור ולפעמ יוונית וע"כ היכי קאמי דעבדין שעלו מליהן לחולצין ומילן רבינו שם דהתם מיירי לענין שהל לחין נעשין שהל לחוץ בפני הטומאה על מה שמחזיקים לו לשליהם לו להבית טומאה מפני שהרוח מנשבו ואינו עומד במקום אחד והוי לומיל דעוף הפורח שאינו לא חוגן ולא מבית הקבה ר"י דהכא כטולה שמטעין לא בגיגין מירות לא בעשבים ולא בחבית דפריך לעיל היא גופה תימוה (ר"ת שם) דכתיב ואיש אשר יטמא ונו' מטוך הקהל יגלו שובב כוכבים שמין לו קהל ואע"ג דחכמים עשאום כזבים לכל דבריהם (שנת דף פג. מלה דף לד.) כיון דמתוריימה לא מקבלי טומאה מוגין מפני הטומאה וא"ת בפרק יוגא דוופן (מלה דף מנ:) לחמר מומר בשרץ שבמכתו זרע שהשרץ אין לו תלוקת טומאה ומסיק שבכתו זרע דחלוקה טומאה מה היא לילימא בין שרלתים לכבריס ה"ג הא לילא בעכבר דיש ועכבר דיבשה מטמא בשרץ אין תלוקה טומאתו בין שרלתל לעכבר לאו פירכא היא דלמ"ג דאין שובבי כוכבים טומאים בשרץ אין לו תלוקת טומאה דומיא דשכבת זרע דבשכבת זרע גופה לילא תלוקת לכל בשרץ גופיה אין תלוקת לגלא בהכהו דמקבלי ממנו טומאה היכלך לגיך למיקנט עכבר דיש ועכבר דיבשה והא לליכיך מיטוטת (שנת פג. מלה לד.) דשובב כוכבים לילו ממעמ בזיבה משום דטומאת זיבה לגלו טומאתם אבל אמו שוחה עליו ליקרי לחט: **והמלך.** משמע מהכא דאין מלא מקבל טומאה לבל הטלג טומאה כדמוכח בפסכת מי דלגא מיפוק ליה דהוי דבר המקבל טומאה כדמוכח בפסכת נדה (דף י:. וע"ש וע"ג ותתי ע"ג לבל הטלג מיירי שלא מיבל עליו במשקה לגא מקבל טומאה וכו' ועי"ש בג"ה זו מוגנים דברי התוספות על נכון]: **כולן** אין ממעטין בחלון. וטעמא משום דאין מחקיימין (ה) וגימסין במים לליבת לגימור דטעמא משום דקטו לכותל וקשין להו דהא מלא נמי קשה לכותל וקתני דממעט ומיירי כגון דמנחי בחספא והכך נמי ליתני דממעטי בחספא לגא תפילו דמנחי בחספא דלא קשו לכותל לא ממעטי: **חזי** לקריעה לבגמא. ותע"ג דלמר בפ"ק דסוכה (דף טו. ושם) ובפרק כל הכלים (דף קכה.) דפחות משלש על שלש לא חזי לא לעגייה ולא לעזיריה ודלי לא מקבל טומאה כיון דלא מלנעו ליה לבבי מ"מ לא ממעט דלא מבטל ליה דקא שקיל ליה כי ז) מלמ"ד לקריעה לבבות: **כיון** דחיכת לעג בעלי חיים כו'. ות"ת כולה בהמה שקיל ובדי לכלבים כה ולי לא חזיל שדי לה לכלבים: **אתיא** למיה ודריש ליה בשבת

היא גופה תימוה. ותימה היכי תימוה הא לא מבטל ליה הכא ודתירן ר"י ב"ר מדכאי לכיון שהכניסו הגרוגרות גם החבית נתקלקל ומבטלו לבל קקה לר"י דבפ"ב דשבת (דף קנו. ושם) לחמר שפקקו לה המחור בטפיח כי פקקו מאי הוי הא לא מבטל ליה והיט חוגן וליכא למימר דביטלו הטפיח דל"ל דהיכי כוחה בשבת ורלה לר"ת ולר"י דכלי חרס לא בעי ביטול לגלי שפיר מוגן לע"ג דלא מבטל ליה והא דקתני לקמן דכלי חרס ממעטן בחלון ופריך כלי חרס הא חזי ליה הכא מיירי בממעט חלון מכשיטול לגל היכי סוחס כל החלון להכי בעי ביטול לגל היכא דסוחס כל החלון כי הכא דקתני חוגין דממעט לסוחס לגמרי וכן ההוא דפקקו לה המחור הכא ולגי [לח] בעי ביטול בכלי חרס ועוד לחמר הר"ר שמואל דכלי עץ נמי שאינו מקבל טומאה כגון העשוי לנחת לו בעי ביטול דבפ"ב דמגילה (דף טו:) גבי ההוא בי כנישתא דיהולאי דהוה פתיחא להוהל לחילדוגא דהוה בה מיחנא ובעו בהי לגלויי בה (ה) עד דלמר להו לו תיבותא ולוקטוה לבבא ולי לריך ביטול מלי מהני הלי תיבה דמסחמא לל ביטלוה סם ועוד לגלא היו יכולים לבטלה שהיה ספר תורה מונח בה ולסור לסוחה בדבר לחר דמעלין בקודש ולל מורידין: **בחבית** של מחכת. הקשה ר"ת דחבית גופה תבית טומחה לבית לחר לע"י לחהל נעשית המחכת כחלל להיות לבי תבות הטומחה כדמוכח בפסכת להלות כחלל גמי לגומת לחרים בלהל והוי כמלל דוכל יגע על פני השדה בחלל חרב וגו' דרים לה בגזיר פרק כ"ג (דף נד: ושם) לעניו לחהל ונראה לרבינו שם דהכא מיירי בגון שהגרוגרות טולטות חוץ לפי חבית כל סביבותיו ומכסות לוחו לגמרי שאין נראה כלל ודייק ר"ת מדנקט גרוגרות ולא נקט פירות לפי שהם מדוקקות יחד לע"פ שיולאות חוץ לחבית אין טפלות וכי הלי גוונא דייק בפרק חבית (שנת דף קמו.) ועוד לומר ר' יצחק דהכא מיירי בשאין חבית יולאה חוץ לכותל דהשתא דרך החלון לא יכא טומאה לבית דטומאה לגולה בוקעת ועולה ולימה מהפסטנא לגדדין שהרי אין בו פותח טפח: **שעלן** מליהן. תימה היאך ממעטין הטפח הא תנן בסמ' לחלות (פ"ח מ"ה) ללו לא מבילין ולא חולצין הזרלעים והילקות הממוברין לקרקע חוץ מן הילקות שאינו פירוש שהוא דמלו לעיל דמבילין וחולצין הלילות והקיסוס וילקות חמור ולפעמ יוונית וע"כ היכי קאמי דעבדין שעלו מליהן לחולצין ומילן רבינו שם דהתם מיירי לענין שהל לחין נעשין שהל לחוץ בפני הטומאה על מה שמחזיקים לו לשליהם לו להבית טומאה מפני שהרוח מנשבו ואינו עומד במקום אחד והוי לומיל דעוף הפורח שאינו לא חוגן ולא מבית הקבה ר"י דהכא כטולה שמטעין לא בגיגין מירות לא בעשבים ולא בחבית דפריך לעיל היא גופה תימוה (ר"ת שם) דכתיב ואיש אשר יטמא ונו' מטוך הקהל יגלו שובב כוכבים שמין לו קהל ואע"ג דחכמים עשאום כזבים לכל דבריהם (שנת דף פג. מלה דף לד.) כיון דמתוריימה לא מקבלי טומאה מוגין מפני הטומאה וא"ת בפרק יוגא דוופן (מלה דף מנ:) לחמר מומר בשרץ שבמכתו זרע שהשרץ אין לו תלוקת טומאה ומסיק שבכתו זרע דחלוקה טומאה מה היא לילימא בין שרלתים לכבריס ה"ג הא לילא בעכבר דיש ועכבר דיבשה מטמא בשרץ אין תלוקה טומאתו בין שרלתל לעכבר לאו פירכא היא דלמ"ג דאין שובבי כוכבים טומאים בשרץ אין לו תלוקת טומאה דומיא דשכבת זרע דבשכבת זרע גופה לילא תלוקת לכל בשרץ גופיה אין תלוקת לגלא בהכהו דמקבלי ממנו טומאה היכלך לגיך למיקנט עכבר דיש ועכבר דיבשה והא לליכיך מיטוטת (שנת פג. מלה לד.) דשובב כוכבים לילו ממעמ בזיבה משום דטומאת זיבה לגלו טומאתם אבל אמו שוחה עליו ליקרי לחט: **והמלך.** משמע מהכא דאין מלא מקבל טומאה לבל הטלג טומאה כדמוכח בפסכת מי דלגא מיפוק ליה דהוי דבר המקבל טומאה כדמוכח בפסכת נדה (דף י:. וע"ש וע"ג ותתי ע"ג לבל הטלג מיירי שלא מיבל עליו במשקה לגא מקבל טומאה וכו' ועי"ש בג"ה זו מוגנים דברי התוספות על נכון]: **כולן** אין ממעטין בחלון. וטעמא משום דאין מחקיימין (ה) וגימסין במים לליבת לגימור דטעמא משום דקטו לכותל וקשין להו דהא מלא נמי קשה לכותל וקתני דממעט ומיירי כגון דמנחי בחספא והכך נמי ליתני דממעטי בחספא לגא תפילו דמנחי בחספא דלא קשו לכותל לא ממעטי: **חזי** לקריעה לבגמא. ותע"ג דלמר בפ"ק דסוכה (דף טו. ושם) ובפרק כל הכלים (דף קכה.) דפחות משלש על שלש לא חזי לא לעגייה ולא לעזיריה ודלי לא מקבל טומאה כיון דלא מלנעו ליה לבבי מ"מ לא ממעט דלא מבטל ליה דקא שקיל ליה כי ז) מלמ"ד לקריעה לבבות: **כיון** דחיכת לעג בעלי חיים כו'. ות"ת כולה בהמה שקיל ובדי לכלבים כה ולי לא חזיל שדי לה לכלבים: **אתיא** למיה ודריש ליה בשבת

דלית

דלית

יחא בנדה ושחפי מי' פ"ו מטלכות טומאת מת פלכה ב:

יום ב מי' פ"ל מהל' מילה הל' יג ושיין בכ"מ וסכ"ה מהל' שבת פל' ו סוט"ש ל"ח מי' של סעיף ה וסוט"ש י"ד מי' כפו סעיף יל בהג"ה:

נ"ב ס"ל מ"ב מי' סע"ן מהלכות טומאת מת פלכה ב:

דיני נוקאות על דבריה ילבאוה אלה לא מבלו וקבל ראיה מאיל ושקיל (קושיות) על שמואל בין (ראשי אבות מבלת בדים ראשונים)

היא גופה תימוה בפני השומאה. דהא קי"ל כלי חרס אינו מקבא טומאה: איבעית אימא דשומא לבר. (ושש"ה) אפ"ה אינה ועצצת: בחבית של מחכת. דמסקנא מנבה: או שעלו. שנדלו: ומפלניות שאין בהם נ' על נ'. דלא מקבלי טומאה. והאבר והבשר המדולדלין בבהמה ובחיה אבל עדיין מריבי בבהמה והן בחלון וכל הני מפרש לקמן למה מפעשין בחלון משום דלא חזי דבר חשוב ומבטלי להו אבל השלג וכול' אין ממעטין דמים הן: עשבים חזו לבהמה. ואפי' ממעטין הא לא מבטל להו: באפרוחא. כלומר סם המוח דבהמה דלא חזי לבהמה מש"ה מבטל ליה: כיון דקשי לכותל שקיל להו ולא מבטל להו. אמר רבא מש"ה ממעט דלא איכפת ליה מלקיית אותו כותל דדערבה היא ולא חליש להו בעור שהמפאה בבית: בבאין חוץ מג' משמים. חוץ מחלון דלא מוקי לכותל כלל. וראשי ענפים מניעין לכותל ליכא למיחש דילמא שקיל להו מש"ה ממעטין: ומפלניות. אפי' ממעט הא חזי לקריעה דלבושא לתקוני ומשני בממיכתא דעב ודא ביותר ולא חזי לאומנא. למקיז דם הרם ומשני ברשף לא חזי לאומנא. אי הכי דמוקמת לה ברשף הא דתני שאין בהם נ' על נ' מש"ה לא מקבלי טומאה שאין בהן ד' על ד' מיבעי ליה דהכי דיוקא של שק. דעבה כעין שק ולא חזי שמחלדת כלי האומן כמו חשק: בקלניתא. עוף הוא שכחש ביותר ואין ליה בשר וקא מבטל ליה ומקשא הא חזי לינוקא לשחק בו ולא מבטל ליה ואפי' ממעט ומשני בממרס דלא חזי לינוקא ודא ק"ל דקלניתא לא מסרס. ואפי' לא מסרס ליה דחזיא לינוקא ומשני כעין קלניתא דכרחש הוא ביותר ומסרס: ועובר כוכבים ששכן בחלון. ה"ה נמי ישראל אלא מש"ה נקט עובד כוכבים ס) לא שרי ליה דעובדי כוכבים נמי מבדלי מן המצורע מפני חסכנה שלא ישמת קודם שיוציא ויש"ל דמייתי בקוף וכל דמי ליה למנח מחם לעויולי ביה ומיחת דנקט מבר וכבר ולא נקט בהמה גופה דלי מזיל לעויולי שקיל לה כה ולי לא מזיל שדי לה לכלבים: **אתיא** למיה ודריש ליה בשבת ומחר מחם מהת קבורתו:

דלית

ס) [נרלה דל"ל עובד כוכבים לרבותא דאפילו עובד כוכבים לא שרי ליה דעובדי כוכבים נמי וכו'].

דלית בה שיעורא. פירוש לתן שיעור לחספא למעט מפותח טפח ולא גרסינן כדתנן דמה ענין זה לשיעורי שבח תלת וכדתנן בוי"ו והי"ו ואחמ"י מלא ממעט הא כי שקיל חספא כשיעורך לו יסיר גם המלה כדי שלא יזיק לח הכותל ולהכי מייתי וכדתנן לגומא דמיירי כמי לית ביה כדי ליתן בין פיס לחבירו דלית ביה לכלום ולא שקיל ליה ולית ספריס דלא גרסי חספא גופיה תיתון תלת גרסינן ותיפוק ליה משום חספא לגומא ותיפוק ליה משום דלית ביה כשיעור חספא ומפני לית בה שיעורא כדתנן כו' ולא שקיל ליה:

ושל חמור שלש מן האיטרוכוגא. פי' רביעו תגרגל דבשל חמור ליכא טיריא דלית ליה חמור מותן בה שלא "חמור" קורא לבנין העליים העוסקים שם הריחים כמו שמציעו דעליים העוסקים בקלחים חמור כמו שהמטה מטלת עליו כדתנן (לעיל פ"ח מ"ג) נקליפי המטה וחמור מהוריס לכן הען הסובל שיחה ביבה ומגדל בקלבת חמור דתנן חמור שחתך המלבן וספסלים שחתך הרועים מהול לכן עץ שהפת סומך עליו בקלבת חמור דתנן (שם פי"ד מ"ג) חמור של נפחים (ו) ומחלפ) וכן הריחים הבנין עשוי כמין כסא ועליה ריחים וחזו לאיטרוכוגא ולחם יוסב כנגד במקום גבוה ורגליו (ז) מרווחת למטה ומסבב הגלגל כרגליו ומותן ולית ביה טיריא שלא קול בעלמא לבל בריחים שלחם מותן ביריו לו בגופו לית ביה מלוד והיא טיריא ולר"י נראה דשל חמור כמי מותן כיד שלא (ח) כשהוא על גבי בגין כדתנן בשם' זבים בפרק רביעי חמור של ריחים ושל יד והא דתניא בתוספתא' בפ' קמא דמכילתין מדמיקין בריחים של יד שלשה מן השכב שהן מרכב מן הרכב ושל חמור שלשה מן האיטרוכוגא שהן מרכב מן הקלח שלא משום דבשל חמור לית מותן כיד שלא שהם של יד הן בהן חמור שלא ע"ג קרקע ולכך קחני בשב הכי ושל חמור שבל מרוייהו מותן כיד: **שבעה** מינה כליה לחטור טפח. הא שלא קחמר נמי לעיל ס"ם שכב בריחים נמי טפח לפי שהיה פשוט להם לוך היה:

תנור דיין כשירה לטחטומין דמי. כל אחד היה עושה חמור שלו כפי מה שהיה רואה גדול או קטן אבל כירתו של מחטומין היו טוען שוות והיו בקיאין בהן ונפקא מינה למקח וממכר: **מאי** שנא סיפא. המחמ ס"ד למיטוקת לסיפא היינו שבאין לקטת בחטה ומשום הכי פריך מ"ם אבל מפסיק וריחים לא פריך לחיין שם שנכנסין ויוצאין דמי שים לו חסין לטחון טיהן לבעל הריחים (פ) וכן פטיש:

דלית בה שיעורא. כדתנן חדם בדי ליתן בין פיס לחבירו ובלי חדס חזי ליה:" דמיטנף, חזי לאומנא? דקמנקב ספר תורה הזי למקרא? בבלוי, והא "בעי גניזה?" שם תהא גניזה. (ואמר) רב - "בכל עושין מחיצה חוץ ממלח ורבב ושמואל אמר אפילו מלח, אמר רב פפא ולא פליגי הא במלח סדומית הא במלח איסתרונקית, והשתא דאמר רבה "עושה אדם שני צבורי מלח ומניח עליהם קורה שהמלח מעמדת את הקורה והקורה מעמדת את המלח" אפי' מלח איסתרונקית ולא פליגי הא דאיכא קורה הא ליכא קורה: מרחיקין את הריחים ג' מן השכב שהן ארבעה מן הרכב וכו': מאי מעמא? "משום טיריא והא תניא ושל חמור שלשה מן האיטרוכוגא ושהן ארבעה מן הקלח? התם מאי טיריא איכא? אלא משום קלא: ואת התנור שלשה מן הכליא שהן ארבעה מן השפה: אמר אביי שמע מינה כליא דתנור = טפח נפקא מינה למקח וממכר: **מתני'** ג) "לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גביו גובה ארבע אמות, היה מעמידו בעלייה צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה מפחים כבירה מפחת "ואם הזיק משלם מה שהזיק ר' שמעון אומר לא אמרו כל השיעורין האלו אלא שאם הזיק פטור משלשלם. ד) לא יפתח אדם חנות של נחתומין ושל צבעין תחת אוצרו של חבירו ולא רפת בקר, ה) באמת ביין התלוין אבל לא רפת בקר: **גמ'** והתניא ארבעה ארבעה מכירים שלשה אמר אביי כי תניא החיא, בדנחתומין, ו) דתנור דיירן כי כירה דנחתומין (ח): לא יפתח חנות וכו': ז) תנא אם היתה רפת (ט) קודמת לאוצר מותם "בעי אביי כיבה וריבן לאוצר מהו, ריבה בחלונות מהו, (י) (אכסדרה תחת האוצר מהו) בנה עליה על גבי ביתו מהו, תיקן, בעי רב הונא ברירה דרב יהושע תמרי ורמוני מאי? תיקן: באמת ביוה חזרו וכו': תנא ביין החדש מפני שמשביח ולא רפת בקר מפני שמקריחו אמר רב יוסף "האי דיקן אפילו קוטרא דשרגא נמי קשיא ליה א"ר ששת "ואספסתא כרפת בקר דמיא: **מתני'** "חנות שבחצר יכול למחות בידו ולומר לו "איני יכול לישן מקול הפטיש ולא מקול הריחים ולא מקול התינוקות": **גמ'** מ"ש רישא ומ"ש סיפא? אמר אביי סיפא אתאן לחצר אחרת א"ל רבא אי הכי ליתני חצר אחרת מותר אלא אמר רבא סיפא

מתני' ולא מקול התינוקות. קא סלקא דעתך מיטוקת הבאים לקטוף יין ושמן וכל דבר הנמכר בחטות: **גמ'** מאי שנא ביישב. דקתני "יכול" לומר ליתי יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין' וסיפא קתני "אין יכול" לומר לו ליתי יכול לישן מקול התינוקות":

סיפא

הגהות הב"ח

(ה) גמ' כי כירה דמחטומין דמי נמ': (ב) שם רפת בקר קדומה: (ג) שם ריבה כחלונות מהו כנה בגג כ"ל ותיבות מכאן קדומה מהו מותר: (ד) רש"י ד"ה ואם כתוך מחר שהיו שם: (ה) ד"ה כרפת וכו' שהוא לח מחמטם כ"ל ותום' ד"ה ואם ל' ממחק: (ו) תוס' ד"ה ואם ול' וכו' עד שפתים ממל' וכו': (ז) בא"ד תאטרי"ך כלע"ז כיח קרקע ג' טפחי' שלא תבער תקרה מחמתה של עלייה ועל גביו ד' לחמת: **וכירה מעזיבה טפח.** לח קיל כלי חרס שמופחים קדירה על תלבה ואין עוסקין בתוכה היסק גדול כמו בתנור: **ואם טיח.** לחר (ד) (שיהא) אם כל הסיעורין הללו משלם מה מהזיק ותפש"ל מעכבין עליו הסכנים להרחיק כל הסיעורים הללו שמא יליק בחיטים ואין לו מה לשלם: **ביין פחיבו.** לח היה לוחר של יין מחיבו לפחות חמתי חטה של מחטומין ולבעין שלין הטעון קשה ליין: **אבל לח רפת בקר.** שהריח קשה ליין: **גמ'** ופסניף. לעיל מעמידה בעלייה בחנור ולבעה מזיבה מחמתיו וכירה שלשה: **כדתנחומין.** שמסיקין לוחו תמיד וכן הכירה בכירת מחטומין: **תנור דיבן.** דיוקה היה חנת דמחטי' סיעור ג"ט בכירה דמחטומין דמי: **ביכה וריבן.** גגו לעורך המלוך ולח הספיק להכניס לו חבואה עד שפחח זה חנות מחקיין לי הוי 'כקולוס לחולר' לא ביעלמא' לכיון דביכה וריבן הוי כקיום המולר: **ריבה בחלונות.** שלחולר הוח עשוי שיכנס לו לויר שלח יהיה הקלמה הוח היכי לכולי בכירת להכי עביד מלי: **חמרי ורמוני.** הכנים שם חמרים ורמונים' לי הוה החמלה חולר לא ביעלמא' לין חולר שלח חכנים לו ריח חבואה ויין וכמן: **ותלי דיון.** יין שלנו לפילו עכן הטולה מן הכר קלה לו: **לפפסמא.** קחם של חבואה: **כרפת בקר דמיא.** מחמת שהוח לח (ה) (ומחמחם) ומעלה סכמין:

(ל) גמ' כי כירה דמחטומין דמי לא: (ב) שם רפת בקר קדומה: (ג) שם ריבה כחלונות מהו מותר: (ד) [ב"ב נה:] [ע"ז ה:] [נדה ל:] [ב"ק ל:] [ב"מ ל:] [ב"ב ל:] [ב"ב ל:] [ב"ב

TIME שעה / דף
היא 2:47:13
בחבית 3:01:09
שלו 40:20

הלילה,פקקה בזמורה עד יַמָּרֵם מן הצדדין:ויו"ל להתם (ו) (בכלי) בעין מוקף למיד פתיל להכי צריך מירוח אבל הכא לא בעי למיד פתיל: מירוח כך. ביאה חבית בשמן צפוי בשאוב אלא יש לו תקנה אחרת ואינו צריך

ועוף שמכן בחלון . גרסה דלתי לפילו לר"מ דלמר (עירובין דף טו:) כל דבר שיש בו רוח חיים אין טומנין אותו לא בפשן ולא בקופה לסוכה ולא לחי למבוי

כו' דהייגו לענין מחיצת עשרה טפחים דוקא אבל הכא לענין ממטה בחלון ממטה בכל דבר שיבטלנו: **ועובד** כוכבים שיושב בחלון.

דטובד כוכבים לאו מקבל טומאה כדנפקא לן מקרא בפ"ב דנזיר (דף סג:ופס) דכתיב "ואיש אשר יטמא נפש" "ונכרתה הנפש" "ונגעתי" מתוך שהקבל"ה יליף שובד כוכבים שאין

לו קהל ואע"ג דחכמים עשאוס כזבים לכל דבריהם (שבת דף פג. נדה דף לד.) כיון דמדאוריימא לא מקבלי טומאה חוששין מפני הטומאה

ול"ת דבפרק יולף דופן (נדה דף מג:) אמר חומר בשדה מבבית זרע שהשדה אין לו חלוקת טומאה ומסיק שבבית זרע דאין לו חלוקה טומאה מה

היא לימא בין ישראלים לנכרים ס"ל הא לית ליכא עכבר דיבשה משמע דשדה אין חלוקה טומאתו בין ישראל לנכרי, **לאו פירכא**

היא דאע"ג דתנן עובדי כוכבים טמאים בשדה אין לו חלוקת טומאה דומיא דשבבית זרע דשבבית זרע גופיה אין לו חלוק אבל בשדה גופיה יש

חילוק אלא בהנהו דמקבלי ממנו טומאה סילוק גריך למיקטו עכבר דיבשה והא דלית עכבר מיעוטא (שבת פג.נדה לד.) דעובד כוכבים

ליכו מטמא בזיבה משום דטומאת זיבה לאו טומאת מגע היא ומטומאה זו לא תשכחן דלימעטו. ובן שמונה לילו מקבל טומאה כשהוא חי דלא

חיקרי חדש: **ודמלח**. משמע מהכא דאין מלח מקבל טומאה, אבל בשלג מיירי שלא חישב עליו לאכילה דלא מקבל טומאה דאי חשב עליו

תיפוק ליה דהוי דבר המקבל טומאה כדמוכח במסכת נדה [דף יז. וע"ש וע"ג ותולי ל"ל אבל השלג מיירי שלא חישב עליו מעתה דלא מקבל טומאה

וכו' וע"פ הג"ה זו מובנים דברי התוספות על נכון] : **כולן** לאין ממטטין בחלון . וטעמא משום דאין מתקיימין (ז) ונימסין (במים) (לאיכא

למימר דטעמא משום דקשו לכותל ואקיל להו דהא מלח נמי קשה לכותל וקתני דממטט ומיירי כגון דמנחי בחספא והכא למי ליתני דממטט

ודמנחי בחספא שלא יפילו דמנחי בחספא דלא קשו לכותל לא ממטט : **חוי** לקליפה לבושה . ואע"ג דאמר בפ"ק דסוכה (דף טז. ושם)

ובשבת פרק כל הכלים (דף קכה.) דפחות משלשה על שלשה לא חזי לא לעניים ולא לעשירים ואין לו מקבל טומאה כיון דלא מנגעו ליה אבל מ"מ

לא ממטט דלא מבטל ליה דקא אקיל ליה כי ז)(מלטלין)(לקריעה לבושה: **כיון** דאיכא לעולי חייס בו . **ול"ת** כולה בשמה אקיל ואדי לכלבים

וי"ל דמיירי בקוף וכל דדמי ליה דמנח בשם לטיולי ביה ויחא דנקט אבר ואבר ולא נקט בהמה גופה דאי חזיא לטיולי אקיל לה לטיולי

בה ואי לא חזיא אדי לה לכלבים : **אתיא** לחמיה ודריא ליה בשבת . ומיירי בגוסס שימות קודם שילא השבת ומשר דשם תהא קבורתו :

לית

הגהות הב"ח

(ז) ד"ה כולן וכו' ונימוסין ולישא כ"ל ותיבת במים נמחק :

TIME

ויקרא	54:41	
ישעיה	57:20	
יחזקאל	11:06	
מלכים	15:47	
חגי	18:39	
בראשית	23:50	
	27:08	

דליה דה שיעורה. קירוב ללון שיעור לחספא למטע מפותא
טפח ולא גרסינן כדתנן, דמה ענין זה לשיעורי שבת הלא
ובדתנן בוי"ע וה"פ: ואפילו מלח ממטע הא כי שקיל חספא בשיעורא
לו יסיר גם המלח כדי שלא יזיק את הכותל ואהא מייתי 'וכדתנן' כלומר
דמיירי כמי דליתיה כיון דלית ליה דמי ליתן דין
פליס לחבירו דלון רחוי לכלום ולא
שקיל ליה, ולית ספריס דלא גרסי
'חספא גופיה תיחוך' הלא גרסינן
'ותיפוק ליה משום חספא' כלומר
ותיפוק ליה שיסיר המלח כשיסיר
חספא ומשני דלית דה שיעורא
כדתנן כו', ולא שכיח ליה:

ושל חמור שנפל מן החילטרובלא.
פי' בריבוי תכשיטין דבשל חמור
ליכא טיריא דלון חמור טוען כח הלא
'חמור' קורא לבנין העשים העומדים
את הריחים כמו שמיני 'דעשים
העומדים' נקראים 'חמור' כמו המעז
שהמטה מוטלת עליו לדקל (פליס
פי"ח מ"ג) נקליפי המטה ותמוך
טהורים וכן העץ הסובל שילה תיבה
ומגדל נקרא חמור לדקל תמוך שתחת
המגדל וספסלים שתחת הרגלים
טהור וכן עץ שהנפח סומך עליו
נקרא חמור לדקל (שם פי"ד מ"ג) שמור
של נפחים (ו) טמאים וכן הריחים
הבנין עשוי כמין כסא ועליה ריחים
וחהן (ו) היולטרובל ולחם יוצא כעגל,
במקום גבוה ורגליו (ז) (מלוותה) למטה
ומסבב הגלגל ברגליו וטוחן ולית ביה
טיריא לשון קול בעלמא, לבל בריחים
שלחם טוחן בידיו לו בגופו לית ביה
עדעד ואיכא טיריא (נלה"ר) גרוסה של
חמור נמי טוחן בידו שלא (ח) (שלחוה) ⊛
על גבי בגין כדתנן במס' זבים בפרק
רביעי "חמור: של ריחים ושל יד" ושם
דקאי בתוספתא בפ' קמא דמכילתין
"מרחיקין הכליחים של יד שלשה מן
השכב שהן מרבע מן הרכב ושל חמור ←
שלשה מן היולטרובל שהן מרבע מן
הקלת" לא משום דבשל חמור לין
טוחנין ביד הלא יחתם של יד, לין
בהן חמור הלא ע"י קרקע ולכך קתני
בתר הכי "ושל חמור" לבל (ט) תלריכהו ←
טוחנין ביד: שמע מינה כליא
דתמור טפח. הא דלא קאמר נמי
לעיל ס"ת שכב בריחים נמי טפח
לפי שהיה פשוט להם לין היה:

תנור דיוקן בכירה דמתמונין למי.
כל לחד היה עושה תנורו
שלו כפי מה שהיה רוצה גדול או קטן
לבל בירותן של נחתומין היו כולן שוות
והיו בקיאין בהן ונפקא מינה למקח
וממכר: מאי שיעו שיעו ס"ד דתינוקות,
שיעו סיפא. השתא ס"ד דתינוקות,
דסיפא היינו שבאין לקנות בחנותו
שהיו קטנים ואין יודעין לשער
שיעור הכלי שיכול ליתן בתוכו
ומוכר להם כפי מה שהוא רואה
שהלקוח יכול ליתן בתוכו ולא
יפסיד הוא בשיעור הכלי ומשני
לעולם ס"ת שכב בריחים נמי טפח
דתנור טפח. הא דלא קאמר נמי
טוחנין ביד: שמע מינה כליא ⊛ (ס) בגמ' דלקמן מוכח דהיינו דיוקן של בירה שהיה בתנור ולא בריחים של יד:
דתנור טפח. הא דלא קאמר נמי
לעיל ס"ת שכב בריחים נמי טפח
לפי שהיה פשוט להם לין היה:

תנור דיוקן בכירה דמתמונין למי.
כל לחד היה עושה תנורו
שלו כפי מה שהיה רוצה גדול או קטן
לבל בירותן של נחתומין היו כולן שוות
והיו בקיאין בהן ונפקא מינה למקח
וממכר: מאי שיעו שיעו ס"ד דתינוקות,
שיעו סיפא. השתא ס"ד דתינוקות,
דסיפא היינו שבאין לקנות בחנותו
שהיו קטנים ואין יודעין לשער
שיעור הכלי שיכול ליתן בתוכו
ומוכר להם כפי מה שהוא רואה
שהלקוח יכול ליתן בתוכו ולא
יפסיד הוא בשיעור הכלי ומשני

• מקור הפירוש ומקור הדינים בדברי תינוקות הוא בסוף פ"ק דב"ב (מאכלי קוסטיא ומקור הדינים) (בגמ' "בגמרא ובירושלמי")
• מקור הפירוש ומקור הדינים בדברי תינוקות הוא בסוף פ"ק דב"ב (מאכלי קוסטיא ומקור הדינים) (בגמ' "בגמרא ובירושלמי")

פירוש רש"י - ביאור למחוק

ברטא קתני - ברייתא שלנו מחוק מקור הדינים ומקור הדינים בגמרא

תקציר פה ואי טרא

* מכאן ואילך ראשי תיבות שמסדרים שורות בין לי"מ שורה אחר שורה

(ס) בגמ' דלקמן מוכח דהיינו דיוקן של בירה שהיה בתנור ולא בריחים של יד:

הגהות הב"ח

(ו) חוס' ד"ה ושל וכו' שלא נפחים טמא וכן: (ז) בא"ד ורגליו מחוממים למטה ומסבב: (ח) בא"ד טוחן ביד הלא שהוא כגיל ומוס כ' נממק: (ט) ד"ה תלי' וכו' לבעל הריחים וטוחן וכן פעמים:

	TIME	דף/עמוד
זלית	1:29:00	
ושל	1:43:17	
טמא	1:58:13-1:55:56	
תנור	2:19:46-2:16:15	
מאי	2:27:55	

◇ בדתנן: אינה הוגאות הנ"ל מופיעים בכתבי יד

= הוגאות על 'צ' הנוצאים בכתב "חמור"

△ ל'חנעאל/ל'י - חולקים שם עיין בדבוך בריחים שמציינים שהוא ריח"ם שמציינים אותם בדיוק אותיות על חמור

מקור

• בשלמה ר' יהוסף טיריא (בדבוך)
• בספר ר' יהוסף טיריא על חמור - ובוא צ'ציים הנוצאים צ'ציים מניחים בריחים טוענים

תקבך פה ושל

מסורת השים

לא יחפור פרק שני בבא בתרא כא

עין משפט נר מצוה

סיפא אמאן לתינוקות של בית רבן ומתקנת יהושע בן גמלא ואילך דאמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכח תורה מישראל אחחלמא מי שיש לו אב ילמדו תורה מי שאין לו אב לא היה למד תורה מאי רלמ"ד ולמדתם אותם את התקצר שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים מאי רלמ"ד כי מציון תצא תורה (ה) ועדיין מי שיש לו אב היה עולה ולמד את התקצר שיהו מושיבין בכל פלך ופלך ומכניסין אותן בבן ט"ז בבן י"ז ומי שהיה רבו כועס עליו (ו) מבעטו בו ויצא עד שבא יהושע בן גמלא את התקצר שיהו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסין אותן בבן שש בבן שבע. (ז) אמר ליה רב לרב שמואל בר שילת עד שלא לא תקביל מכאן ואילך קביל ואפילו ליה בתורה ואל רב לרב שמואל בר שילת כי מחית לינוקא לא תימרי אלא בעלמא דמסנא דקארי קארי, דלא קארי ליהודי צוותא לחבריה מיתבי אחד מבני חצר שביקש לעשות רופא אומן, ונרדי ומלמד תינוקות בני חצר משכירין עליו הלא בשלמא עסקינן בתינוקות דעכו"ם ש"מ שנים שישבין בחצר וביקש אחד מהן לעשות רופא ואומן ונרדי ומלמד תינוקות חבירו מעכב עליו ה"נ בתינוקות דעכו"ם ש"מ פי שיש לו בית בחצר השותפין ה"ז לא ישכירנו לא לרופא ולא לאומן ולא לנרדי ולא למלמד תינוקות יהודי ולא למוכר ארמאי הכא בשלמא עסקינן בספר מחא. אמר רבא מתקנת יהושע בן גמלא ואילך לא ממטין ינוקא ממחא למחא יאבל מבי כנישתא לבי כנישתא ממטין יאי מפסק נהרא לא ממטין ואי איכא תיתורא ממטין ואי איכא גמלא לא ממטין (ב) ואמר רבא סך מקרי דרדקי עשרין וחמשה ינוקי, ואי איכא חמשין מותבינן תרי, ואי איכא ארבעין מוקמינן ריש (ג) רובנא ומסיימין ליה מחא ואמר רבא האי מקרי ינוקי דגרים ואיכא אחרינא דגרים מפי מינה לא מסלקינן ליה דלמא אתי לאיתרשולי דבי רבי מנחדרעא אמר ש"ש דגרים מפי (ד) קנאת סופרים תרבה חכמה ואמר רבא הני תרי מקרי דרדקי חד גרים ולא דייק וחד דייק ולא גרים מותבינן ההוא דגרים ולא דייק שבשתא ממילא נפקא דבי רבי מנחדרעא אמר מותבינן דדייק ולא גרים (ה) שבשתא כיון דעל עלה כתיב ששת חדשים ישב שם יואב וכל ישראל עד הכרית כל זכר באדום כי אתא לקמיה דוד אמר ליה מאי

ר"ש ל"ש ד"ה ואל"ר ש"ש ד"ה ש"ש ד"ה ש"ש ד"ה

סופר מתא. לית כמו שפירש בקונטרס כותב ספר תורה בטעות לחין זה פסידא דלית הדר ליכולין להגיהו ללית בדפדיים לעיל כותב שטרות: **ומקרי** דרדקי. פי' דקורא בהמקבל (ב"מ דף קט.ושם) דהוי פסידא דלית הדרא מסוס דשבחא כיון דעל וקורא דרב דבא גופיה ליתיה ליה לעיל דשבחא ממילא נפקא ואומר ר"י דהוה פסידא דלית הדר לאותה שעה שמלמדו להם מעות להתגלגל ואותה שעה יטרוח לחזור לעולם: **שתלא** לי יפסיד ימלם וי"ל דליכו מפסיד דלית שפטא אחין הנעשו'גדולות כמו שהיו לחלוות ליגדל: **מרחיקין** מסוד הדג כו'. תפ"ג דר"ח מפרש דכדבר של הקפך לפי' רשב"ם דלית מיקרי כדחנן (פאה פ"ד מ"ג) גבי פאה פירס טליהו עליה מעבדינן לאומו ממנה וכן תנן בפ"ק דב"מ (דף י.) דלאה לאת המליאה יפל עליה ובא לאחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה ולא מיקרי רשב"ם דלית בעני המפך בתרכה ובא לאחר ונטלה מסום שאם לא יסתכר במקום זה יתמלא להסתכר במקום אחר והך דשמעתא לית קשיא דלתע"ג דהוי דבר של הפקר מ"מ כשמה מקומות יתמלא שיוכל לפרוס מסודתו ועוד דהכא לומטתו בכך והא דלתמרינן בפרק חזקת הבתים (נקמן דף מ:): נכסי כנעניים הרי הן כמדבר כל המחזיק בהן זכה בהן מאי טעמא כנעני מכי מטא זוזי לידיה מיסתלק ליה ויטרחלל לה קני עד דמטי שטרא לידיה ופי' רשב"ם האם דיטרחלל המחזיק רשב מיהא מיקרי ולפי ר"ח אפי' רשב לא הוי כיון דלא יתמלא במקום אחר וקשה לרשב"ח מהא דתמר בהיזהו נכך (ב"מ דף טנ:) דב מרי בר רחל מסכן ליה ההוא נכרי ביתא חזל רבא וזבניה נטר תריסר ירחי אתא שקל לגר ביתא לתמויה לרבא ת"ל הלי דלא מטלי לה למר לגר ביתא עד האתא דתמר מר סתם מסכנתא אתא ולא מלי נכרי לסלוקי והאתא כיון שקדמה חזקת רב מרי לחזקת רבא ת"ל זכה בה רב מרי דנכסי כנעני הרי הן כמדבר ואי מקרי רשב לאת שפיר דלא היה רוצה לזכות בה לגבי לפירוש ר"ח דאפילו רשב לא מיקרי אמאי לא זכה בה רב מרי כיון דהיכר גמור הוא ושמא נפיש מסורת הדין עבד ולריב"ח נרחה לחזקת רב מרי לא היתה לאת בתורת משכון ורבא קנה ממנו בשטר וזכה בה ואתר כך נתן מעות [וע"ע תוספות קדושין נמ. ד"ה נכרי ותוס' ב"מ ס"ג ד"ה כנעני]: **תנאי** היא דתניא כו'. תימה לרשב"ח דאמאי לא מייתי ח)(הברייתא) דלעיל דממה נפקך רבי יהודה דאמר לא יחלק חטני קליות ואגוזים לתינוקות דלאו בני מבני זה לאת זה כו' ולא מלמד מיטוקות. גרלה לר"י דבמלמד מיטוקות כברים חייבי ולא יתכן מי גרם לעיל אחד מבני מבני דהא' מוקמינן ליה (ח) בתינוקות כברים ומעכבין עליו בני מבני והכא לאמר מיטוקות לחייבי ולפילו רשב"ג לא פליג אלא משום דפסיק לחיוביה לבני משום קול מיטוקות לא מיים ומיהו לפי מה שפירשתי [לעיל] דגרסינן אחד דמי מבני תלר מאי שפיר ולר' שמעון בן אלכרם גרלה להכא בתינוקות ישראל ולפילו אחר מקנת יהושע בן גמלא ומאי הכא דכבר יש שם מלמד מיטוקות אחר ובשמוע דקאמר דמולה רב הונא במקרי דרדקי לא מצי מעכב דאמר מר ז) (עזרא תיקן לישראל שיהו מושיבין סופר בצד סופר וניחוש דילמא אתי לאיתרשולי א"ל) דכתיב הוא: **ואי** שיך בכרגא דהכא לא מצי מעכב. פירוש בני העיר לבד בני מבוי מצי מעכב לא מיכרא דבני מבוי לא מצי מעכב אלא בני העיר ולר' יהושע בן לוי דאמר בכל מקום שהיה אומן אחר בעיר ובא אומן אחר מעיר אחרת כאותו ורצה לקבוע באותה מדינה יכול לעכב על ידו דלעיל מבוי לא מצי מעכב אלא בני העיר ולא מבוי אחר ולא מבוי לבד אלא בני העיר כולם ולא יחיד ולא שנים ולא שלשה אלא כל העיר כולם: **מאי טעמא עבדת הכי** דאמר ליה דכתיב °תמחה את זכר עמלק" אמר ליה והא אנן (ט) זכר קרינן א"ל אנא זכר אקרינן אזל שייליה לרביה אמר ליה היאך אקריתן אמר ליה זכר, שקל ספסירא למיקטליה אמר ליה אמאי? א"ל א) דכתיב °ארור עושה מלאכת ה' רמיה° א"ל °שבקיה לההוא גברא דליקום בארור, א"ל כתיב °וארור מונע חרבו מדם, **אלא** דאמרי קטליה ואיבא דאמרי לא קטליה ואמר רבא °מלמד, ינוקא שחלא מבחא ואומנא וסופר מתא כולן כמותרין ועומדין בנינהו, כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר מותרה ועומד הוא אמר רב הונא האי בר מבואה דאוקי ריחיא ואתא בר מבואה חבריה וקמטוקי גביה, דינא הוא דמעכב עליה ר"א ל"ק פסקת ליה לחיותי' לימא מסיע ליה מרחיקים מצורת הדג מן הדג כמלא ריצת הדג וכמה, אמר רבה בר רב הונא עד פרסה? שאני דגים דדהבי סייארא, א"ל רבינא לרבא לימא רב הונא דאמר כרבי יהודה ג) דתנן רבי יהודה אומר לא יחלק חנוני קליות ואגוזין לתינוקות מפני שמרגילין (ג) אצלו וחכמים מתירין אפי' תימא רבנן, עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יהודה-החם אלא דאמר ליה ו) אנא קמפלגינא אמגוזי את פלוג שוסקי" אבל הכא אפילו רבנן מודו דא"ל קא פסקת ליה לחיותי' מיתיב עושה אדם חנות בצד חנותו של חבירו ומרחיק בצד מרחצו של חבירו ואינו יכול למחות בידו מפני שיכול לומר לו אתה עושה בתוך שלך ואני עושה בתוך שלי הוא היא דתניא כופין בני מבואות זה את זה שלא להושיב ביניהן לא חייט ולא בורסקי ולא מלמד תינוקות ולא אחד ה) מבני בעלי אומניות ו) ולשכנגן אינו לופיהו רשב"ג אומר אף לשכנגן בופיהו אמר רב הונא בריה דרב יהושע פשיטא לי: כלר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב ואי שיך בכרגא דהכא לא מצי מעכב, אבר מבואה דנפשיה לא מצי מעכב, בעי רב הונא בריה דרב יהושע בר מבואה אבר מבואה אחריני מאיתיקן. אמר רב יוסף אמר רב הונא במקרי דרדקי דלא מצי מעכב דאמר מר ז) (עזרא תיקן להן לישראל שיהו מושיבין סופר בצד סופר וניחוש דילמא אתי לאיתרשולי א"ל)

מאי טעמא עבדת הכי דאמר ליה דכתיב °תמחה את זכר עמלק" אמר ליה והא אנן (ט) זכר קרינן א"ל אנא זכר אקרינן אזל שייליה לרביה אמר ליה היאך אקריתן אמר ליה זכר, שקל ספסירא למיקטליה אמר ליה אמאי? א"ל א) דכתיב °ארור עושה מלאכת ה' רמיה° א"ל °שבקיה לההוא גברא דליקום בארור, א"ל כתיב °וארור מונע חרבו מדם, **אלא** דאמרי קטליה ואיבא דאמרי לא קטליה ואמר רבא °מלמד, ינוקא שחלא מבחא ואומנא וסופר מתא כולן כמותרין ועומדין בנינהו, כללא דמילתא כל פסידא דלא הדר מותרה ועומד הוא אמר רב הונא האי בר מבואה דאוקי ריחיא ואתא בר מבואה חבריה וקמטוקי גביה, דינא הוא דמעכב עליה ר"א ל"ק פסקת ליה לחיותי' לימא מסיע ליה מרחיקים מצורת הדג מן הדג כמלא ריצת הדג וכמה, אמר רבה בר רב הונא עד פרסה? שאני דגים דדהבי סייארא, א"ל רבינא לרבא לימא רב הונא דאמר כרבי יהודה ג) דתנן רבי יהודה אומר לא יחלק חנוני קליות ואגוזין לתינוקות מפני שמרגילין (ג) אצלו וחכמים מתירין אפי' תימא רבנן, עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יהודה-החם אלא דאמר ליה ו) אנא קמפלגינא אמגוזי את פלוג שוסקי" אבל הכא אפילו רבנן מודו דא"ל קא פסקת ליה לחיותי' מיתיב עושה אדם חנות בצד חנותו של חבירו ומרחיק בצד מרחצו של חבירו ואינו יכול למחות בידו מפני שיכול לומר לו אתה עושה בתוך שלך ואני עושה בתוך שלי הוא היא דתניא כופין בני מבואות זה את זה שלא להושיב ביניהן לא חייט ולא בורסקי ולא מלמד תינוקות ולא אחד ה) מבני בעלי אומניות ו) ולשכנגן אינו לופיהו רשב"ג אומר אף לשכנגן בופיהו אמר רב הונא בריה דרב יהושע פשיטא לי: כלר מתא אבר מתא אחריתי מצי מעכב ואי שיך בכרגא דהכא לא מצי מעכב, אבר מבואה דנפשיה לא מצי מעכב, בעי רב הונא בריה דרב יהושע בר מבואה אבר מבואה אחריני מאיתיקן. אמר רב יוסף אמר רב הונא במקרי דרדקי דלא מצי מעכב דאמר מר ז) (עזרא תיקן להן לישראל שיהו מושיבין סופר בצד סופר וניחוש דילמא אתי לאיתרשולי א"ל)

מאי טעמא עבדת הכי: **לא זכר עמלק**: **לרוב מונע חרבו**. סיפיה להאי קרא הוא: **שחלא**. טוטע כרמו למחלה: **לומנא**. מקין דס: **סופר מתא**. לבלר: **כמותרין ועומדין דמו**. שלא יקלקלו ואם יקלקלו משלם להו בלא תחרייתא תע"ם תורה אור שלא התחו בו קודם לכן: **פסידא דלא סדר**. כגון שלו שמשכנתבלה בהמתא. לן הרג המקין והסופר כתב ספר תורה בטעות: **דלוקי ריחיא**. למחון ולשכור: **מרחיקין מגודם סדג מן סדג**. ליית שנתן עיניו בדג עד שקל בספירא למיקטליה אמר ליה אמאי? שהכיר מזרו מרחיקין אחר ליידין מגודתם משם תלמח תע"ב דלא זכה בה ולא מטח לידיה מרחיקין משם בל"ל קח בסקנה לחיותי: **שאני דגים ביסבי מיילח**. לוחלין עין בהכטח להיות (ג) (עוכלים)לגרון למקום שרגיל שם מזונה הילכך כיון שהכיר זה חזרו ונתגלגלו בתוך שלו ריליהו, (כ) שם מפני שמרגילן בטעת בות מיילחו ה"ל כמתח לידיה ונמלח מביאו מזיקו אבל הכא מי שבא שלני יבא, ומי שבא לאלך יבא: **שמרגילם**. לבא שלני כשאכזמיהם שולחין לוחן לל התינוק לקנות מן התחונים: **מיוסקי**. שקיים: **אבל סבא**. שזה השמיע אחילה והרגיל להשתכר בכך וזה בא לירד שלני לשומטו לומר לו סבא במבוי (ד) ויש לחן בני בתי לומטה: **ולבניו**. הלד במבוי כמותו: **לינו כופפו**. מלילד לאותו לומטו: **רשב"ג אומר כו'**. ורב הונא הוא דאמר כרשב"ג: **מפני נעבד**. מלעבות כאן לומטה ולהביא כאן למכור ואפילו לרבנן דאמרי בפרק חזקת הבתים (נקמן דף מ:) שלא מלי בר מתא לעכב עליו כל העיר **ופסיקא לי** דבר מבוי לבר מבוי דנפשיה לא מצי מעכב אלא בני מבוי אבל לא בני העיר ולא מבוי אחר ולא בני מבוי לבד אלא בני העיר כולם ולא יחיד ולא שנים ולא שלשה אלא כל העיר כולם: **ולפיטים לי** מעכב אבל לא מלי לאומנתו ולא כרב הונא **מיבעיא לי** בר מבוה לאחר מי מלי מעכב (ו) בן המבוי הזה לו לא: **מי** "שכיב" ואין כופיהו **אלר דילמא** "שכיב" לאמור רבנן בבר מבואה לאבר מבואה אחריני

בבא בתרא (1 מתוך 2) כא

TIME	דף/טרף
1:10:45	כבור
1:14:16	ואמנתם
1:16:40	כי
1:20:12	כבן
1:21:00	קבע
1:24:40	אוחז
1:34:11	וגרדי

הגהות הב"ח

(ד) תוס' ד"ה זכור וכו' הוא לומד ללמד משמע אתם בעצמכם: כצ"ל ותיבת אתם נמחק:
(ה) ד"ה ולמדתם וכו' (ו) ד"ה אחד וכו' שכי נמי לכל הפחות:

זכור לומד אתם לטוב ויהושע בן גמלא שמו. הוא לומד (ד)אתם ולמדתם אתם בייחוס ליגלי המלך על לומדים ליהושע בן גמלא בבבלי דתמר רב יוסף (ביומא דף סח.) תרקבא דדינרי עיילא ליה רכרבי ולדיק גמור היה כדאמרינן הכא והא דקאמר התם (שם) "קטיר קא חזינא הכא" לפי שהיו לומדים מצוינים ממנו:

"ולמדתם" לומדים אתם "ולמדתם" ולדים מלכתיב "ולמדתם" ים ספרים ללא גרסי מנין הלא תורה. לפי שהיה רואה קדושה גדולה ובהנים עוסקים בעבודה היה מכוון לבו יותר ללמוד תורה כדדרשי' בספרי "למען תלמד ללמוד" וגו' גדול מעשר שני שמביא לידי הלמוד לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה היה גם הוא מכוון לירא את שם ה' אלקיך... שמים ועוסק בתורה: **כבן** שם כבן שבע. כבן שם בבריה, כבן שבע בכחוש: **בבציר** מבר שית לא תקבל. והא דתנן במסכת חבות (פ"ה מכ"ח) "בן חמש שנים למקרא" בבריא לגמרי, כדאמר בכתובות (דף נ. ושם) "הלומד בנו פחות מבן שם: לן אחריו ואינו מגיעו ותיבת דאמר אחרי לחברו רבין אחריו ואין מגיעין אותו ותרוייהו לישנא - דאמרי וגמיר, ותיבת דאמר בכחוש והא בבריא: **אחד** מבני מבוי כו'. פי' רש"י גרס מבוי חלק חלי דלא גרס מבוי תיקני לחצרי דשרי בחלק חמרא דהא דעושה חלס חנות בלד חנות של חבירו, שרי (ו) לכל הפחות בחלק אחר, ובבא גמי לא פליג עליה חלק דמוקי אמתני' דשריא לף בחותם חלק ואכל חסר לפיו בחלר אחרת חלק אחר מבני חלר גרס: **וגרדי** . ור"ם ומחי שנת גדלי מבעל ריחים דתנן במתני' דיכול למחות בידו ולומר "איני יכול ליכנס מקול הריחים ומקול הכובשין" ור"ל דאמתני' בעושה לעצמו והכא בעושה לאחרים דיכול למחות בידו ויולאין, ור"ם הא אמתני' בסמוך "הא מי" בר מבואה לחוקי ריחיים כו' ליכא הוא למעבד עליה משום דאמר ליה קא פסקת לחיותי" משמע דאי לאו משום פסקת לחיותי היה יכול להעמיד דקא פסקת לחיותי היה יכול להעמיד שם הריחים חע"ב. לעושה לאחרים ולקמן גמי אמרינן עושה אדם מנעולו בגד חנותו של חבירו כו' לחק על גד לחיכך ונכנסין ויולאין טובא, ודוחק לחלק דהתם בבר ים ויולאין ונכנסין לריחים הרחמן הוא לחנות הרחמן: ← ור"ל דהתם בחלר אחרת שרי אמתני' (ב) דתנן בעושה לאחרים וכריחים ובקול הפטיש אין נכנסין ויולאין בל בך שנותנין לו פעם אחת ומוחן לפי שהרבה יולאין ונכנסין שהרבה מביאין לו מטוה:

ולא לסופר לרמתי . משמע דאם לית ליה סופר הוה אמרי להשכיר לרמתי (ז) (שו"ת מהרי"ט ח"ב סי' ס"ג) (שו"ת מהרי"ט ח"ב סי' ס"ג)

ו"ת מהרי' בהגהות בתרח (ב"ק דף קיד:) היו בר ישראל דזבין ליה חלטעה לטובד כוכבים חמילתא דבר ישראל חבריה משמתינן ליה דלית ליה חריה חברעתא חמילתא ודוחק לחלק בין מכר* לעכירות; ונראה ל"י דהתם כשישראל רוצה לקנות אבל אם אין ישראל רוצה לקנות מותר :

ז) **בסופר** מתח . אין נראה לפרש (פ"ה) דסופר מתח היינו משלמד תשעה דאיכא קול גדול דהא לקמן "אמר רבה מקרי דרדקי וסופר מתח כמותרין ועומדין" כיון דאמוטינן דמקרי דרדקי הוי פסידא דלא הדר, ה"מ מלמד כל תיטוקות העיר ואמאי לישטריך תו למינקט 'סופר מתח', ואין לפרש נמי כפ"ה ח) בהמקבל (ב"מ דף קמ:) סופר מתח ימספר לחנני העיר' דהא קרי (ח) הכא בדרייתא סופר אלא נראה כמו שפי' (פ"ה) סופר מתח-בתחלת העיר ולהכי תניא ליה לקמן 'פסידא דלא הדר'- אם נכתב השטר אלא כדין :

מתקנת יהושע בן גמלא וחילך לא ממטיין ינוקא ממתח למתח . וכגון שים כאן כ"ה ינוקי שרחויין להשכיל להם מלמד, ואם תלמר הא לאו הוא ממטיין להו למתח לחריתי ילטרכו מלמד בפני עלמן ביון דלאיכא כ"ה ינוקי ו"כ מאי נפקא מינה? וי"ל דנפקא מינה דאי הוו ב' מלמדי תינוקות בחידך מתח היו יכולין להוסיף תלייס בפני זה וחלייס בפני זה :

סך מקרי דרדקי כ"ה ינוקי . אבל פחות מכאן אין בני העיר יכולין לכוף זה אח זה להשכיר להם מלמד, פ"ח דלדיה לקרייה זכר כדין והייגו דלא משגח למידע היכי הוה קרי תלמידיה וכ"ע אבל אין נראה לפרש שגס רבו טובה ולימדו זכר דא"כ לאו רמייה הוא :

סופר

מסורת הש"ס

ז) בלשון הישן
דפום בנכסתי בכל
התום' ספר בלע וי"ו רק
התחיון סכמ נכרייתע
סופר הוא בו"ן :
ח) [לפניינו אם לא נמצא
שום פי' נרא"י] :

הגהות הב"ח

(ז) ד"ה
ולא וכו' דאם לית ליה
סופר וכו' ומ"ת כת
תמרי: (ח) ד"ה בסופר
וכו' דהא קרי ליה הכא :

TIME דף/טור
ילקו 50:48:1
זוהר 55:52:1
תקונות 33:58:1
סך 28:01:2

	דק/שנה
סוגי	2:04:44
ואקי	2:06:47
שלח	2:11:52
אחרי	2:13:25
תצא	2:35:02
כופן	2:39:54
פ"ש	2:50:02
ואי	2:53:56

סופר מתא. לא כמו שפירש בקונטרס בותב ספר תורה בעתה, לתון זה פסידא לא הדר דיכולין להגיהו ללא כהפרישים לעיל בעת שעולות: **ומקרי** דדקי. פי' בקונטרס בהמקבל (ב"מ דף קג.ושם) דהוי פסידא לא הדרא משום דשבשתא כיון דעל על ונקטה לר"י דהא רבא גופיה לית ליה לעיל דשבשתא ממילא נפקא ותומר דהוי פסידא לא הדר דלמותה שעה שמלמד להם טעות הם מתבטלים ולעתה שעה אין יכולין להחזיר לעולם:

שתלא. ול"ת מאי פסידא איכא לי יפסיד ישלם וי"ל דאיכו מפסיד אלא שפושע שאין הבעלים רגילים כמו שהיו רלוויות ליגבל:

מרחיקין מעותה הדג כו'. תע"ג [ר"ת] מפרש דבדבר על הפקר אפי' דשע"ל מיקלי כדקתן (פאה פ"ד מ"ג) גבי פאה פירס טליהו עליה מעבירין זותו ממנו וכן תנן בפ"ק דב"מ (דף י.) רואה את המציאה וגפל עליה ובא אחר והחזיק בה זה שהחזיק בה זכה, ולא מיקלי דשע"ל צעני המפקך בחברה ובא אחר וטלה משום שאם לא יתבע במקום זה יתבע להשכיר במקום אחר, והך דשמעתא לא קשיא דלא"ג דהוי דבר של הפקר מ"מ בכמה מקומות ימצא סיוכל לפרוס מלודתו ויעוד דהכא חומטותו בבך, והא דאמרינן בפרק חזקת הבתים (נקמן דף נד:) ככסי כגעלים הרי הן כמדבר כל המחזיק בהן זכה בהן מאי טעמא-כגעני מכי מטא זוזי לידיה תיסתלק ליה וישלחל לה קני עד דמטי לידיה ופי' דשע"ם התם דיעדל המחזיק דשע"מיהא מיקרי ולפי' ר"ת אפי' דשע לא הוי כיון שלא ימלא במקום אחר ובבא לרשב"ם מהא דאמר בחזיזו כסף (ב"מ דף עב:) רב מרי בר רחל מכון ליה ההוא גכלי ביתא חזל רבא וזבניה, גטול תריסר ירחי-שתא שקל אגר ביתא אמטייה לרבא, ול"ל הא דלא מטאי לה למר אגר ביתא עד השתא דאמר מר סתם משכנתא שתא ולא מצי אכרי לסלוקי, ובשתא כיון שקדמה חזקת* רב מרי לחזקת רבא ול"ל זכה בה רב מרי דנכסי הבעני הרי הן כמדבר, ואי מקרי דשע אתי שפיר דלא ליה רולה לזכות בה, אבל לפירוש ר"ת דאפילו דשע לא מיקרי חמאי לא זכה בה רב מרי כיון דהיתר גמור הוא ושמא לפנים משורת הדין עבד, לריב"ח גרסה דחזקת רב מרי לא היתה אלא בתורת משכון ורבא קנה ממנו בשטר* וזכה בה ואחר כך נתן מעות [וע"ע תוספות קדושין נט. ד"ה עני המפקך וכו' ותוס' ב"מ עה. ד"ה ואי].

* נ"ב דאי אין מצי הנכסי מוצדיא כפקר

מסורת השי"ם

ח) [ל"ל המשכה]:

הגהות הב"ח

(ז) תום' ד"ה כופין וכו' מוקמינן ליה לעיל בתיובתא:

פשיטא לי דכל מקח גבר מתא [לחבריתי מני] מעכב. רב הונא בריה דרב יהושע לרבנן ס"ל ומיבעי ליה כך מבואר בבבא מציעא (דף מז:) מעכב. ואף על גב דתיכו סבר כרבן שמעון בן גמליאל לגיך לומר דרבן שמעון בן גמליאל לא פליג אלמלמד תיעוקות אלא אשתרש: **ואי** שייך בברגש דהכא לא מצי מעכב. פירוש בני העיר אבל בני מבוי מצי מעכבי שלא יבנה במבואם: **מבואה** דלמלמד, לי מצי מעכב, אין לזון בכלל "שבינו" אלא לזון בכלל "שבינו" דכתיבי בהקונטרס וכותבים קיימת לן לגבי לב הוא דכתיב הוא: **דבתרת** הוא: **ואי** שייך בברגש דהכא לא מצי מעכב. פירוש בני העיר אבל בני מבוי מצי מעכבי שלא יבנה במבואם:

קנאת

* ר"ת אומר שהיה מוכר לו בית בחצר חבירו ובנה בו ולא מיחה בידו ולכך אין יכול לסלקו שהרי הודה לו בדבר ואין לו לומר לא ידעתי שהרי ראה ושתק ואין לו לומר לא חשבתי שהרי לא היה לו לחשוב שיבנה בחצר חבירו בלא רשות ולא מיחה בידו ולכך אין יכול לסלקו שהרי הודה לו בדבר ואין לו לומר לא ידעתי שהרי ראה ושתק ואין לו לומר לא חשבתי שהרי לא היה לו לחשוב שיבנה בחצר חבירו בלא רשות ולא מיחה בידו ולכך אין יכול לסלקו

* ר"ת אומר שהיה מוכר לו בית בחצר חבירו ובנה בו ולא מיחה בידו ולכך אין יכול לסלקו שהרי הודה לו בדבר ואין לו לומר לא ידעתי שהרי ראה ושתק ואין לו לומר לא חשבתי שהרי לא היה לו לחשוב שיבנה בחצר חבירו בלא רשות ולא מיחה בידו ולכך אין יכול לסלקו

* ר"ת אומר שהיה מוכר לו בית בחצר חבירו ובנה בו ולא מיחה בידו ולכך אין יכול לסלקו שהרי הודה לו בדבר ואין לו לומר לא ידעתי שהרי ראה ושתק ואין לו לומר לא חשבתי שהרי לא היה לו לחשוב שיבנה בחצר חבירו בלא רשות ולא מיחה בידו ולכך אין יכול לסלקו

קנאת סופרים תרבה חכמה. ולא נרסי' כמו שיש בספרים לתמר מר עוקבא תיקן להם ליטרטל"א שיהו מושיבין סופר בכל סופר דהא לא תקיד ליה כמרובה (ב"ק קף פב.) נבי עבר תקנת שתיקון: **מעלמא** תתו ועלמא ליזכו. מכלן מסמע דביומא דשוקא היה מותר להלוות לבני לודם הבאים ממקומות אם לשוק לעכריס דלתו מעלמא לבל לבני המקום לת ודוקא בשוקא לבל להלהדורי לת: **אמר** ליה רבינו מנחל ולא נרסי' בר מהבה דלותו היה בימי רבי כלמחניתן בקדושין (דף עב: ושם) ס) היום יש"ב רב תדא בר מהבה בתיקו של מבהם תבינו: **פיל** שבלע בפיפה מלרים. בפ' ר' ישמעאל (מנחות דף סה. ושם ד"ה פיל) ליתא להך בעיא דהכא ומשיק התם למתי לי למבטל טומלתו מניעא של הבליס יוברין לידי טומלה במשבה ולין טולין מטומלה תלת בשיטו מעשה וקתמר לת לריכא דבלע הולין ועבדיהו בפיפה לי היו עיכול והו בללי גלגים לו לת והבל בלע הולין בעת מיניה דלו בפיפה שלימה למתי לת הוה בידיה מהני' היל וקשיל לר"ת ס"ל למתי לת עקיטת התם וי"ל דמ"מ הוה ליה למיתוי הבך לתיות דמייתי התם ודמי להו: **אנא** ענישתיה. בל למד מהן היה מתתון בשבת בפ' שולל (דף קמט:) בל מי שבאירו נעשה על ידו לין מבניסין לתתו במטילתו של הקב"ה שנאמר (משלי יז) גם עטום לנדיק לת טוב תלת רע ובתיב (תהלים ה) לת יגורך רע. ר"י: **ורבא** היכי ממיך. ס"ד דבעפל לייני שבן מסמע הלשון דקתני מי שהיה בותלו סמוך לבותל חבירו ומשני רב יהודה היכי קאמר הכא למסוך בד מבור מ"מ למתי לת שריך מהכא דהוי ריסא תלת ממשרה ווירק דהוי סיפולו"ל דלת חסר רבא למסוך תלת מפני שהוא מזיק לבל הכא הבותל היו מזיק כלום תלת שגורס למעט הדוחק:

א) קנאת סופרים תרבה חכמה אמר רב נחמן בר יצחק אמתי רב הונא בריה דרב יהושע "ברוכלין המחזירין בעיירות דלא מצי מעכב ב) דאמר מר עזרא תקן להן לישראל שיהו רוכלין מחזירין בעיירות בדי שיהו חבשיתין מצויין לבנות ישראל יוהני מילי לאהדורי אבל לאקבועי לא, ואי צורבא מרבנן הוא אפילו לאקבועי–נמי כי הא דרבא שרא להו לר' יאשיה ולרב עובדיה לאקבועי דלא כהלכתא, מאי טעמא? כיון דרבנן ניהנו אתו לטרדו מגירסייהו. **הנהו** דיקלאי דאייתו דיקלאי לבבל, **אתו בני מתא קא מעכבי עלויהו**, אתו לקמיה דרבינא אמ' להו "מעלמא אתו ולעלמא ליזכנו" "והני מילי ביומא דשוקא, אבל בלא יומא דשוקא לא, וביומא דשוקא נמי לא אמרינן 'אלא לזבוני בשוקא אבל לאהדורי (ג) לא **הנהו** עמרא דאייתו עמרא לפום נהרא, **אתו בני מתא קא מעכבי עלויהו** אתו לקמיה דרב כהנא אמר להו "דינא הוא דמעכבי עלייכו" אמרו ליה אית לן אשראי (ג) אמר להו "זילו זבנו שיעור חוותייכו עד דעקלתון אשראי דידכו **ואזליתו**. **רב דימי מנהרדעא** אייתי גרוגרות בספינה, א"ל ריש גלותא לרבא "פוק חזי אי צורבא מרבנן הוא נקטינ ליה שוקא" א"ל רבא לרב אדא בר אבא "פוק תהי ליה בקנקניה, נפק [אזל], בעא מיניה ג) "פיל שבלע בפיפה מצרית וקלאה דרך בית הדעי מהו לא הוה בידיה, א"ל "מר ניהו רבא?" ז) טפח ליה בסנדליה–א"ל "בין דידי לרבא איכא טובא מידו על כרחך אנא רבך, ורבא–רבה דרבך" **לא נקטו** ליה שוקא, פסיד גרוגרות דידיה, **אתא לקמיה** דרב יוסף א"ל חזי מר מאי עבדו לי? א"ל מאן דלא שהייה לאוניתא דמלבא דאדום **לא נשהיה לאוניתך** דכתיב °כה אמר ה' על שלשה פשעי מואב ועל ארבעה לא אשיבנו על שרפו עצמות מלך אדום ה) לסיד. **נח נפשיה** דרב אדא בר אבא בר יוסף. **אנא עניישתיה** דאנא לטייתיה **בר רימי** מנהרדעא אמר **אנא עניישתיה** דאפסיד גרוגרות דידי **אבוך** אמר **אנא עניישתיה** דאמ' לדהו לרבנן ו) אדמגרמיתו גרמי בי אביי חד אכלו בישרא [שמינא] בי רבא **ברבא** אמר **אנא עניישתיה** [דכי הוה אזיל לבי טבחא למשקל אומצא] אמ' להו לטבחאי אנא שקילנא בישרא מיקמי שמעיה דרבא דאנא עדיפנא מיניה. **רב נחמן בר יצחק** אמר **אנא עניישתיה** דרב נחמן בר יצחק–ריש כלה הוה, כל יומא מיקמי דניעול לכלה מתנינ בהדיה רב אדא בר אבא לשמעתיה והדר עייל לכלה, ההוא יומא נקטוה לב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרב אדא בר אבא משום דלא הוו בסיומא, אמרו ליה אימא לן הני שמעתתא דמעשר בהמה היכי אמרינהו רבא, אמר להו: "הכי אמר רבא והכי אמר רבא" אדהכי נגה ליה [לרב נחמן בר יצחק] ז) (ולא אתי רב אדא בר אבא) אמרו ליה רבנן לרב נחמן בר יצחק קום, דנגה לן, למה יתיב מר? אמר להו יתיבנא וקא (ג) מנטרא לערסיה דרב אדא בר אבא, אדהכי נפק קלא דנח נפשיה דרב אדא בר אבא, ומסתברא דרב נחמן בר יצחק עניש: **מתני'** °מי שהיה כותלו סמוך לבותל חבירו לא יסמוך לו בנותל אחר אא"כ הרחיק ממנו ארבע אמות ח). **החלונות**, בין מלמטן בין מלמעלן בין כנגדן ארבע אמות: **גמ'** וקמא היכי סמיך? אמ' **רב יהודה** הכי קאמר **הבא** לסמוך לכותל חבירו ונפל לא יסמוך לכותל אחר. שלא יכנוס שם כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ד' אמות כשהוא גדול. **כנגד** החלונות מלמעלן ומלמטן וכנגדן ד' אמות כדמפרש בריש פ"ק: **ומקשי'** וכותל קמא דנפל דהוה מעיקרא היכי סמיך בקרוב מד' אמות: אמר רב יהודה. הכי הדרן מתני' הבא למסוך תחלה לא יסמוך לכותל וכו':

ומודה רב הונא בריה דרב יהושע. תע"ג לתמר בר מתא לבל מהא לתניתי מני מעכב מלהביא בתן ולמטר מודה הוא ברוכלין מוכרי בשמים המחזירין בעיירות להביא בשמים לנשים בתן בתן דלא מלו לעכב עלייהו רוכלי העיר: **למהדורי.** לחזר ולסבב בשמים לנשים להמקסם לקנות ותתני בן יסוד לעיר: **ופי עורבא מרבנן הוא.** דמדיק בגירסת ולא לורתיה לההדורי, לפי' לתקבועי נמי: **דלא כהלכתא.** תלת לפיס משום הדין: **דיקולאי.** מוכרי סלים ויש תומרים מוכרי יוכות: **ואתו בני מתא קא מעכבי עלויהו** ליזכנו. יומא דשוקא היה והרבה בתן ממקום תתר לקנות מן השוק לפיכך יש בני העיר מעכבין גם על המוכרים להביא לומטוסה ומטר לנקבעים לשוק: **עמורמי.** מוכרי למר: **מים לן למטרי במתא.** מכרו בתמה וגריכים תו לשתות בתן עד שנגמר מוכות שלנו ותם יש לן תו מוכרין בתוגוניו במה נתפרנס: **עד דעקיו.** שתעקרו תובותיכם מן השוקתים מכס בתמרתי: **נקיט ניס שוקא.** הכרו שלת ימכור לים בעיר גרוגרות תלת הוא: **תפי ליה קנקניה.** הרים לו בקנקנו תס יין הוא תס תומן לשומר בדקהו בהלטת תס תלמיד מכס הוא תס לתו. ריש יין בשמריתין לותו תס טוב הוא קרי תהי בלתמרינן בת תיהא במסכת ע"ז (דף סו:) וכן בכתובות (דף קו.) קרנת הוא תהי בתמרת דתמרת: **כפיפה מלרים.** (תוספ') סל גדריס של ערבה: **תסו.** מי תסוב כמעוכל והוא ליה בללי גלגים ולין מקבל טומלה טוב: **ת"ל.** רב דימי לרב לרב תדא: **מר ניהו רבא.** לתה הוא רבא לפי שתמע על רבא שהוא גדול העיר וסבור שהוא זה: **טפח ליה בסנדליה.** הכהו על סגדלו במקל דרך תחוק בשם שתבין למי שלינו תשוב: **דלא שהייה.** שלא נתנע מלהפרע: **לאוניתא.** לומלת טוסתו: **דמלכא דאדום.** תע"פ שהוא תלומי: **על שרפו.** מתתת בדון: **דאמר נפו לרבנן מדמגרמיתו גרמי בי אביי.** שהיה רגיל לומר להלמידים עד שתתם הולכים תצל תביי לגרס עצמות בלומר שתתם לעמוד שלא יכעס: **תו אתלו כו'.** בותו ולמדו הלכות נהוגות מרוחות תצל רבא: **שמעית דרבא.** שלותו לקנות בשר: **ריש בלס.** דורש בריבים בשבתות: **דלא סוו בסיומא.** יש תומרים שלא היו בעלה בשעשה רב נחמן ריש בלה ויש תומרים דלא הוו בסיומא דפרקין שבעת הדרים בשבת ברגל הלכות התמורות בפרק תתרון של בכורות: **שמעתא דמעשר בהמה.** בפרק תתרון דבכורות ודבא תמריתו בסופא דפירקא: **תתו רבנן.** תלמידי היסיבה הבאים לשמוע: **ערבא ערסיה דרב תדא.** תני מלפה בתן שיביתו תת בבא רב יהודה: **מתני'** גת שמת: **בתרני' גת יסמוך לבותל מבירו בותל תת בת בן בו:** תלוטות פתוחים לתלר מבירו והוותק בדבר זה שגם שים ובת בעל תתר ד' לבטות שם בותל לריך לשתר ד' תמות: **בין מלמעלן.** תם בת להגביה יגביה בותלו ד' תמות תן התלוטות: **בין מלמטן.** תם בת לבטותו שמוך לריך להשפיל תן התלוטות ד' תמות וטעמא מפרש בגמ': **בין מבגדן.** לריך להרמיקו תהן ד' תמות: **גבי** הבא

א) [שעי' כה.]: ב) ס"ק שב: ג) מנחות סט. ד) [מ"ק כה. ס"ק נב:] ה) [ס"ל לשיר:]: ו) [ס"ל ארמנרסיתו. שרוי שרך גרס ת"י]: ז) [רש"ל ס"ו ובגם רבנ"ו אתו רבנן א"ל לרב נב"י]: ח)[שעי' כ:]: ט) [ס"ם ד"ה סיום ובגם"י שם וע"ש תוס' סעיפים כ: ד"ה ת"ל]:

מח א ב ג ד מיי' פ"ו מהל' מלכים ה"ו ע סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קו סעיף ו:

מט ה ו ז מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ז:

נ ם מיי' פ"ם שם הל' ט ס שם שם טוש"ע ח"מ סי' קמ סעיף יב:

נא י מיי' שם פ"ו הל' ו ה כ ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קנד סעיף ג וסעיף כב:

ברוכלין. שטוכרין תבשיסי נשים שרך וכחל אע"ג דלא שייכי בחר כתב דלא מצי מעכב פעכב עליה האי דוכל דבתא: והני מילי דלא מצי מעכב לאהדורי לחור ולילך משוק לשוק ומסבוי למבוי לפכור ולשבב לעירו אבל לקבוע תנותו בהני דוכלין למוכן תבשיסין לא:דלא כהלכתא. כלומר שלא ילמדו ממנו אחרים הלכה דלעניים משורת הדין עבד להו משום דדבנן ניהנו דלא ליבטלו פניריסייהו לילך ולחזר בכל תעיר ומשוק לשוק: דניהו דקולאי. שמוכרין סלים.אתו דקולאי דמתא ומעכבי להו אמר להו לא מציתו מעכבי עלייהו דמעלמא אתי ולהנהו דאתי מעלמא ליזכו לוכני אבל לאהדורי בבתים לוכנינהו לא דורמי מצי למיעבד עלייהו: אית לן אשראי במתא. תוב שחייבין לנו מסוי וצריכין לנו לעכובי הכא עד דפרעי לן והב לן רשותא דניזבון עד בפי תייתן עד דפרעי לן: נקוט ליה שוקא. שלא יסבור כל אדם עד שימכור כל גרוגרות שלו: תהי ליה. היי מריח מה יש בו: מצרית. מצורי דקל מהו מי אמרי' הואיל דהוות במעיי והקיאה[דרך]בית הרעי כמאכל שנתעכל דמי ותתבשל ואין מקבלת פומאה או דלמא הואיל ואכתי קיימת היא דבר חשוב הוי ואינה מבושלת ומקבלת פומאה: אפר ליה. רב דימי לרב אדא מאן ניהנו מר רבא את הוא רבא: **טפח ליה.** רב אדא לרב דימי בסנדליה. כלומר שלא היה בעיניו: ורבא רביה דרבך. שהוא רבי ואנא רבך: כאן דלא שבקיה. לאוניתא(דפמין)דמואב למלכא האדום: **אדמגרמיתו גרמי בי אביי.** שהיה רגיל לומר להלמידי אביי "כל זמן שאתם מגדדין עצמות שאין בהן להלוח בי אביי יכולין אתם ללמוד תורה כשורה וכהלכתא בי רבא לפי שאביי לא למד כל כך הלפיכך אמר אביי אנא עניישתיה שהיה מבוגר: ריש בלה הוה. שהיה רגיל להדיש בשבת שלפני החג ורב נחמן היה דורש אותן שבתות והיו מתקבצין שם מהרבה פקוסי' תלמידין לשמוע: עבדיהו. רב אסא ורב הונא לרב אדא בר אהבה משום דלא הוי בסיומא בסס'בבורו': קביה דרבא: קום והבנסן לדרש דגנה לן שבבר עבר מן היום הרבה: קא נסרגא לעדסיה. כלומר שמת לפי שהיה מצערו בל

תגונה כותל בחבירו נריך להרחיק מבותל חבירו

*(תוספות בבל בתרא) בותל בותו בותל חבירו ובותל חבירו בותל תבירו ובותל חבירו בותל חבירו בותל חבירו ב

אלא למר דאמ' ר"ק מי שהיה כותלו כו'. הקשה ריב"ם דלמה ליה למימנקט בכי האי גוונא שהיה לו כותל ברשות לרבים לחמת ונפל ליתני שלא יסמוך כותלו לכותל חבירו אח"כ הרחיק לרבים לחמת וליכא למימר דלזקת בכי האי גוונא שהיה ליתן כבר לרבים לחמת והרמיק הרחשן קאמר שלא יסמוך ח"כ מי פריך בסמוך טעמא שלא יתפיל לי משום סולם לכל משום דוושת לא: **אבל** משום דוושת לא. ול"ת ולימת לתירני בעיר יצנה ותומר ר"ת דבית הוי כגינה לפי שהתנין מטה ובלים לכל הכותל ושור ור"ל דסמוך תיכת דוושת דרבים מה שתין כן בבית ולר"י נראה דניחת ליה לשטיי בעיר משום דומית דריחא וכן היה מדרשיקין לת הכותל מן המחילה תע"ב דמפסקת בינתיים היה"מ דמרחיקין לת הסולם מן הכותל: **וכמה** למר רב ייבא כו'. ומימה להשתת בעי וכמה וכמר הכי פריך והתנן לרבע לחמת ול"ל דלרב ייבא נופיה בעי וכמה ולא גמר' ובעינן זה יש בתלו מיילות (ב"מ דף כת. וסם ד"ה וכמה): **במדיר** לת כותלו. ולת מלי לשטויי במנביה כותלו ד' לחמות לכיון דקלי מן הלד ולוכך הכותל לרחבו של תנן יכול לעמוד בסוף הכותל ולסחות ולהלין:

והא תנן לרבע לחמת. למתני' לחייני נמי מן הלד כיון דלת חיים לדוושת לת משום סלוסה:

לימא פר"ת מדקתמר הכת טפי ליתת דלת כרבי יוסי ולת קתמר למסניות דלעיל משמע דכולהו לתי כר"י והוי כולהו גירי דיליה דמסיית שעמא משתכחת היזקת ולת פליג רבי יוסי דלת בתלין ור"ל לפי' דמתניתין דלעיל הוי נמי גירי דיליה דמיד כשסותר הכותל מוטב הדוושת: **בדי** שיכת זוקה לת הסולם. כשמכר ונתן לו זקיפת הסולם כתילתו חייני וקמ"ל דבעי לרבע לחמת: **והא** גרמת הוא. תימה דלת פריך הכי לעיל גבי דוושת: **זאת** תומרת גרמת בנזקין תמור.

ומעיקרת ס"ד כי היכי (ה) דמעיקרת פטור ר"נ דמותר הכת משמע דגרמת בנזקין דפטור וכן בפ' כיצד הרגל (ב"ק דף כה:) זרק כלי מלרתת הגג והיו תחתיו כרים וכסתות וקדס וסלקן לפילו הוא פטור ובפרק הפירה (שם דף מז:) ככרים פירות לתלר בעל הבית שלא ברשות כו' וקתמר בגמרת דשם תלכה והוזקה פטור ונתן שם המות לפני בהמת חבירו דפטור (שם) ושולח ח) בעירו כיד תרש שוטה וקטן (שם מא:) ופורק גדל בפני בהמת חבירו וטופף קמת חבירו בפני הליקה ועושה מלאכה בתי חצלת (שם נה: טו.) ולילה ולילבו הרות לפטור בכל הך דלתמר בפרק הכותם (שם דף מא:) ומבעיא תבירו דהוי גמרת דלתמר בפרק קמת קדקודין (דף כד:) דליתו הוא דלתבעית לתפסיה ובכלילד הרגל (ב"ק דף מ:) שיכה בו בלב שיכה בו נתק פטור ות ליתן טעם מלי שנת כל הני מדינת דגרמי כגון לחזור לחזור להגוזל בתרת (שם דף קמ: ושם) ומרתה דיכר לשולתני ומתת רע ונפלה לומר לו גדור ולן לת הדין לחייב לר"מ לפילו לת נשת ונתן בידו והשוקף שטרותיו של חבירו ומוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומתלו וחילק רבינו ילתק לשון לתי דלימת דגרמי חייב היינו שטוסה הוא עלמו היזק ועוד חילק דלימת דגרמי לחייב היינו (ו) משטת מעשה שבת שהיזק ועל הכל קשה טיבר לת השטת ושטה"כ עלמו עיכובו שם פירותיו ולחתי לחייב להוא עלמו היזק ממון חבירו וגם בתוחה שטה שמטבר לית בת שהיזק וברתה לריב"ת דלימת דגרמי הוי מעשה קשם כדמוכח בירושלמי ולכך כל היזק שאלו ורגיל לבת קשטו תכתים ומעשה דקשטו שלא יהת כל לחד אולך ומזיק לחבירו בשין והיינו שטעמת דתלן דחייב בהיזק שלית ניכר ותפשר דכשוגג שמי קשים רבי מחיר כי היכי דקשים בשטעמת ומדשטע לחד שוגג ולחד מזיד ·

הבא לסמוך לא יסמוך אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות מתקיף לה רבא והא מי שלית ליה לחבריה לסמוך לכותל חבירו קתני? אלא אמר רבא הכי קתני מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו ברחוק ארבע אמות ונפל לא יסמוך לו בותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ד' אמות מ"ט? דלטושא דהכא מעלי להתם, אמר רב לא שנו אלא כותל גינה אבל בותל חצר אם בא לסמוך סומך רבי אושעיא אומר אחד כותל גינה ואחד בותל חצר אם בא לסמוך אינו סומך ואמר רבי יוסי בר חנינא ולא פליגי הא בעיר ישנה הא בעיר חדשה החלונות בין מלמעלן בין מלמטן בין מבפנן ארבע אמות וחני עלה מלמעלן כדי שלא יציץ ויראה מלמטן שלא יעמוד ויראה ומבפנן שלא יאפיל אבל משום דוושא לא? הבא במאי עסקינן בבא מן הצד וכמה אמר ייבא חמוה דאשיין בר נדבך משמיה דרב כמלא רחב חלון, והא מצית אמרת לא קשיא הא במרוח והא אנן תנן ארבע אמות? לא קשיא הא במרוח אחת "באן משתי" רוחות ר"ש אומר הבותל מן המחילה ד' אמות כדי שיהא זוקף את הסולם טעמא משום סולם אבל משום דוושא לא? הבא במאי עסקינן במחזיקה משופעת ראי משום דוושא הוא הא קא אזיל ואתי תותיה: **מתני'** "מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמייה, ואת הבותל מן המחילה ד' אמות כדי שיהא זוקה את הסולם: **גמ'** לימא מתניתין דלא כר' יוסי דאי ר"י הא אמר "זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו? אפילו תימא ר' יוסי הא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמר "מדבי רבי יוסי בנירי דידיה" ה"נ ומנין דבהדי דמנח ליה(ג) ואתא בחור וקפצה והא גרמא הוא: א"ר טובי בר מתנה ואת אומרת גרמא בניזקין אסור. רב יוסף הוה ליה הנהו תאלי דהוו

הבא לסמוך לא יסמוך אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות מתקיף לה רבא והא מי שלית ליה לחבריה לסמוך לכותל חבירו קתני? אלא אמר רבא "הכי קתני מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו ברחוק ארבע אמות ונפל לא יסמוך לו בותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ד' אמות מ"ט? דלטושא דהכא מעלי להתם, אמר רב לא שנו אלא כותל גינה אבל בותל חצר אם בא לסמוך סומך רבי אושעיא אומר אחד כותל גינה ואחד בותל חצר אם בא לסמוך אינו סומך ואמר רבי יוסי בר חנינא ולא פליגי הא בעיר ישנה הא בעיר חדשה החלונות בין מלמעלן בין מבפנן ארבע אמות וחני עלה מלמעלן כדי שלא יציץ ויראה מלמטן שלא יעמוד ויראה ומבפנן שלא יאפיל אבל משום דוושא לא? הבא במאי עסקינן בבא מן הצד וכמה אמר ייבא חמוה דאשיין בר נדבך משמיה דרב כמלא רחב חלון, והא מצית אמרת לא קשיא הא במרוח והא אנן תנן ארבע אמות? לא קשיא הא במרוח אחת "באן משתי" רוחות ר"ש אומר הבותל מן המחילה ד' אמות כדי שיהא זוקף את הסולם טעמא משום סולם אבל משום דוושא לא? הבא במאי עסקינן במחזיקה משופעת ראי משום דוושא הוא הא קא אזיל ואתי תותיה: **מתני'** "מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמייה, ואת הבותל מן המחילה ד' אמות כדי שיהא זוקף את הסולם: **גמ'** לימא מתניתין דלא כר' יוסי דאי ר"י הא אמר "זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו? אפילו תימא ר' יוסי הא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמר "מדבי רבי יוסי בנירי דידיה" ה"נ ומנין דבהדי דמנח ליה(ג) ואתא בחור וקפצה והא גרמא הוא: א"ר טובי בר מתנה ואת אומרת גרמא בניזקין אסור. רב יוסף הוה ליה הנהו תאלי דהוו

אתו דלי משום דוושא הא לוי ואפי' פומיס. תחת המיפות: **מתניתין את הסולם מן השובך** תם יש לזה שובך בתילתו שמעך לנמתל שבין שתי התילות ותבילו בת לתעמיד סולם בתילתו לתל הבותל ילמיקט מן השובך לרבע לתמת: **כדי שלא תקפוץ הנמייה.** מן הסולם לשובך ותהרוג לת היונים והיא מיה קטנה ו): **גמ' לימא מתני' דלא כרבי יוסי.** דלפיג בסיפת דפיקין בטעם תילן שמוך לבור, ושובת מלי לילת במתניתין דולתי לתו כרבי יוסי שלא ילמת לימת לת זו לסולם ושובך ולת כרבי יוסי: **בגירי דיליה.** בתנים הבתים לו מיד בגופו של בעל הבית ממש: **דבהדי דמנח ליה.** בטוד שתומז בסולם קפלה: **גרמא בניזקין אסור.** ואפי' (ל) למ"ד (ב"ק דף מ: ק.) דלת דלין היא דגרמי ופטור מלשלם לאסור לגרום ובשבת להטמיד גרמת להזיק, תבילו מעכב (ל): **תאלי.** דקלים קטנים:

כבא לסמוך. מתחילה כותל לתל כותל תבירו: **ונפל לא יסמוך.** לת יקרבנו לעד כותל תבירו לשמת כבר היה: **ונפל לא יסמוך.** מה שלשון לעד כותל תבירו **דוושא דשכיח מעלי לתפסי.** מה שלשון בגרגל בין שני הכתלים תמיד מועיל לשני הכתלים להקשות קרקעות יסודות הכתלים ולת ימוטו: **מלת כותל גינה.** מתוך שתין דשין לותה מבפנים לריכה דיקה מבחוץ: **עיר חדשה.** שטעדיין לת ניזוקה לפי כותל תלר לריכה דוושת: **מלמעלן.** לריך להגביה שיעור שלת יזין בהשטעו על כותלו ויפפיל רשתו וירלה דרך תלוטת וירלה בבית תבירו: **שלא יעמוד.** על רשת עוני כותלו וירלה: **ומבפנן.** לריך להרחיק כדי שלת יתפיל ולת יהיב הנת לבביית: שיעורת: **טעמת שלא יתפיל.** בשים תלוטת לבל תמוש דוושת בשתין שם הלוטת לת לתמת מיילות בין מלמעלן לבין מבפנן ארבע אמות וחני עלה מלמעלן כדי שלא יציץ וירלה ומבפנן שלא יאפיל אבל משום דוושא לא? הבא במאי עסקינן בבא מן הצד וכמה אמר ייבא חמוה דאשיין בר נדבך משמיה דרב כמלא רחב חלון, והא מצית אמרת לא קשיא הא במרוח והא אנן תנן ארבע אמות? לא קשיא הא במרוח אחת "באן משתי" רוחות ר"ש אומר הבותל מן המחילה ד' אמות כדי שיהא זוקף את הסולם טעמא משום סולם אבל משום דוושא לא? הבא במאי עסקינן במחזיקה משופעת ראי משום דוושא הוא הא קא אזיל ואתי תותיה: **מתני'** "מרחיקין את הסולם מן השובך ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמייה, ואת הבותל מן המחילה ד' אמות כדי שיהא זוקף את הסולם: **גמ'** לימא מתניתין דלא כרבי יוסי דאי ר"י הא אמר "זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו? אפילו תימא ר' יוסי הא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמר "מדבי רבי יוסי בנירי דידיה" ה"נ ומנין דבהדי דמנח ליה(ג) ואתא בחור וקפצה והא גרמא הוא: א"ר טובי בר מתנה ואת אומרת גרמא בניזקין אסור. רב יוסף הוה ליה הנהו תאלי דהוו

אתו

הנהות הב"ח

(ה) גמ' אמר רב ייבא: (ב) שם דמנח ליה (יחבוא בתוך) תפ"ה ב"ר ב"ר ג"ר ג"ר ג

קנאת סופרים תרבה חכמה. ולא גרסו' כמו שיש בספרים דלמר מר עוקרא תיקן להם ליסרלא שיהו מושיבין סופר בגד בפני עצמו לכתוב לו תשובה במרובה (ב"ק דף פב.) גבי עבר תקנות שתיקן: **מעלמא** אתו ולעלמא ליזבן. מכלן משמע דבימות הגשמים היה מותר להלוות לבני לחם בשוק ובחנות ממקומות שם לשוק ללכת לשם* לחתו מעלמא לבני המקום לא, ולא בשוק לשלם: **אמר** ליה רבא לרב חדש בר חבא. כן גרים רבינו חננאל ולא גרסו' בר לחבא דלחתו היה בימי רבי כדאמרינן בקדושין (דף עב: ושם) היום יצא לך חדש בר לחבא בחיקו של אברהם אבינו: **פיל** שבלע כפיפה מלרית. בפ' ר' ישמעאל (מנחות דף סח. ושם ד"ה פיל) פירש לך בעיא דומתא טומאתה תלוי בשיעור* "טעמא" ולקמן לא גריכא דבלע הולין ועבדינהו כפיפה לי הוי פיכול והוי ככלי גלליס לו לא, והכא בלע בולין בעא מינים דלי כפיפה שלימה לחתי "לא הוה בידים" מתני' היא! ונקטינן לר"ת ז"ל דמתי לא נקיטו ליה שוקל הא בעיא זו לא לפיכך* ליה לפיוויי דמייתי התם ודמי להו: **אנא** עניתיה. כל אחד מהן היה מתחזק שעל ידו מת רב חדש משום דלמרינן בשבת בפ' שואל (דף קמה:) כל מי שחבירו נוטה על ידו לין מכניסין לותו במחילתו של הקב"ה שנאמר (משלי יז) "גם עצום לנדיק לא טוב" לא רע וכתיב (תהלים ה) "לא יגורך רע". ר"י: **וקמא** היכי שמיך. ס"ד דבעפל לייטרי שכן משמע הלשון דקתני "מי שהיה כותלו סמוך לכותל חבירו" ומצני לך יהודה הכי קתני הבא לסמוך כו' ומתני' הכי פירוש 'מי שהיה גבוה כותלו סמוך לכותל חבירו' ורבה פריך "דכותל" דקתני ולא גבוה, ול"ת לרבה לתמר ברים פירקין לחכור לסמוך, קמ"ל* ר"ת דלמסקנא סרי רבה לכולהו לסמוך לבד מבור מ"מ לתלי לא פריך מהכא דהוי ריפתא לא ממסרה וירק דהוי כיפה"ל דלא חסר כלום לא שלם שגורם למעט הדומה:

מסורת הש"ס

ם) [ע"ם ד"ה סיום וברש"י שם וע"ע תום' תענית כ: ד"ה מ"ל]:

---

* ג"ל בשביל לברוח מקומות
* ר"ת בשביל לברוח מקומות
* ר"ת בשביל לברוח מקומות
* ר"ת

אלא אמר רבה ה"ק מי שהיה כותנו כו'. הקשה ריב"ס למה ליה למינקט בכי, תני גווני' שהיה לו כותל ברחוק לרבע לחות ונפל, ליתני שלח ישמוך כותלו לכותל חבירו מאי"ב הרמיק לרבע לחות, וליכא למימר דדוקא בכי הני גווני שהיה רחוק כבר לרבע לחות והרחיק הרשזון קמ"ל–לעל יסמוך (ב"מ) * אם נאן אין על הרחקה ג' (שם דוושע) אלא כאילה ע"פ ואחר ובנה – לא יתנו לה

ל"ל מפי קבלה מסתם "שלח ישמוך" שלח יפיל, מי משום סוכם תכל מקום ** ולפי ג' ב"ב כי לא מיך ג'ווחא כיוקל כתחילה בבנין

אבל מקום לוושח לה: (ב"ב) ול"ח ולימא לחייבי בעיר יסגה ושומר חנם יפקיד בעיר יסגה ושומר שכר יפקיד בעיר יסגה ושומר אבידה יפקיד בעיר יסגה ושומר שכר ושומר חנם

אתו אומני ויתבי תותייהו ואתו עורבי אכלי דמא וסלקי (ב)[א]תאלי ומפסדי חמרי אמר להו רב יוסף "אפיקו לי מקורקר מהכא, א"ל אביי והא גרמא הוא? א"ל: הכי אמר רב מטבי בר מתנה "ואת אומרת גרמא בניזקין אסור, והא אחזיק [להו][ג] הא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [2]אין חזקה לנזקין, ולאו איתמר עלה ג) רב[3] מרי אמר, [4]בקוטרא ורב זביד אמר [5]בבית הכסא: אמר ליה "הני [6]לדידך, דאנינא דעתאי כי קוטרא ובית הכסא דמי לי: מתני' ג) [7]מרחיקין את השובך [8]מן העיר חמשים אמה, ולא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח, רבי יהודה אומר: [9]ארבעת כורין מלא שער הזונה, ואם לקחו, אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו: גמ' חמשים אמה ותו לא ורמינהי ד) [10]אין פורסין נשבין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים רס ה) אמר אביי מישמ שיעטי טובא וכרסיה בחמשים אמתא מליא, ומישמ שלשים רס ותו לא והתניא [11]בישוב אפילו מאה מיל לא יפרום? רב יוסף אמר בישוב ברמים (ג) רבא אמר [12]בישוב שובבין, ותיפוק ליה משום שובבין גופייהו? [13]איבעית אימא דדידה ואיבעית אימא דכנעני ואיבעית אימא דהפכה: רבי יהודה אומר בית ארבעת כורין וכו': אמר רב פפא ואיתימא רב זביד [14]זאת אומרת ו) [15]שלשים ללוקה ושלשים ליורש, [16]ורש תניא ז)[17]הבא משום ירושה אינו צריך מעשה? [18]לוקה איצטריכא ליה, [19]לוקה נמי תניא ה) [20]לקח חצר ובה זיתין וגתות ראת הרי (ג) זה בחזקתה? צריכא, [21]ראי אשמעינן דהתם "נביי ראשון הרבים (ד) (ו)[22]אימור כונס לתוך שלו הוא אי נמי [23]אחולי אחיל בני ראשון הרבים גביה, אבל הבא לא, [24]ראי אשמעינן הבא דכיון דיחיד הוא אימא פיוסיה פיוסי (ה) אי נמי אחולי אחיל גביה אבל רבים מאן פיים ומאן שביק אימא לא, צריכא: הרי הוא בחזקתו: והא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אין חזקה לנזקין? [25]רב מרי אמר בקוטרא רב זביד אמר בבית הכסא: מתני'

[26]אתו אומני ויתבי תותייהו. בקרקע שלהן היו יושבין ולא בקרקע של רב יוסף מדפריך בתר הכי והא גרמא הוא: **והא** לתחזיק להו. פי' ר"י בר מדכי כיון שלא נח להתחזיק בקרקע של מכירו ומוטל שלו הוא שלא נתכוונו להתחזק בקרקע מועלת חזקה שלא בפניה דמסתמא לא היו אומרים שמכר להם רב יוסף תמציתו זה והוו כי הכהו לעציל (לקמן ה.). דלתחזוק להנדי דמועלת חזקה שלא בפניה דמלוה מיחה ג' שנים מחזיק ולא ומלוה לחם לו הקנה לו כי מחזיק להנדי לחמי לכפורי חלוה שלא כדין הוא שמוטן שהקנה לו ולהכי לחזיק לכפורי לחן חדם שמה קנין למחלה (מ): **אין** חזקה לנזקין. לחמר ר"ח לחפי' הקנה (י) יכול לחזור בו דקנין בטעות הוא דסבור היה שיכול לקבל ועכשיו אין יכול לקבל ולחן נרחה דמדקחמר חין חזקה לנזקין לחכי נמי דחתן ולח ד' לחמה חזקה בנכסי בעלה):

בקוטרא. נרחה לר"י דדוקא בקוטרא דכבין שהוא גדול ומזיק ביותר חין חזקה כדחמר במרובה (נ"ק דף פכ:) חין שוטין כלסוטות ביזולגים מ"מ משום קטרח ודוקא נמי בית הכסא שלהן (כ) שהיה למעלה מן הקרקע והיה מטריח ביותר לבל בשלהן שהוא מכוסה יש חזקה: **לדידי** דאנינא דעתאי. פי' שהיה לישטנים כדחמרינן בפרני פסחים (פסחים דף קיג: ושם) שלשה חייהם לחין חיים הרחמנים והרחמים ולחניני הדעת חמר רב יוסף וכולהו לחיכחו כי:

בקוטרא וכית הכסא דמי. והח דחמר מחכת קורקור שהיה חומר ולח לח היו עורבים היה סובל לקח על נב לחניעת דעתה לי נמי הטורבים היו חולבים הדם ופורסים ומקנחים בפרוסו:

מרחיקין השובך מן העיר חמשים אמה. מפני **התזוגה** הנפטמת בנגעת העיר כדי לייבש לבל לחטוחה שבחזות ליכח למיחם בקרוב לעיר לפי שהחזות רחוקין מן העיר לקח חמה כדחמן (מרבין דף נב:) לין עושין מנרס שדה ולח שדה מנרס: **ולא** יעשה שובך בתוך שלו. ברחוק מן העיר בין החזות ולחמרינן למיחני חרחיה דלח חניח לי חמה ליורש ולח ליורש ליורש ולח ליורש ליורש ליורש עד שיעברו עליו שלשה דורות דחזקה שלשה דורות הוי כקרקע ולח חיישינן לחמר חבי חבא ולח ידענא מנין לו:

חמשים אמה קמליין. מקיזו דס: **קורקור**. עורבים שחומם נעשקטן כקורין קורקור: **אפיקו לי**. כלומר לל יקיזו לי שור כחן שעל כן הטורבים כחן: **בקומטרא**. עטן: **בבית הכסא**. שעל נבי קרקע ונגלוה לעיניס, משך היו בחי כסחות שלהן: **מרחיקי**. שהטורבים מפסידין זרעוני גטת: **חמשים אמה קמליין**. מלקטין חמשים חמה מחמלת כריסן ואין מפסידים כזרעים מכחן ולהלן: **לא יפרום**. נשבין: **בישוב כרמים**. שפורחין מכרס לכרס ומפיס הרבה: **בישוב שובבין**. שמלא משובך לשובך: **ותיפוק ליה משום שובבין גופייהו**. מלי מחה מיל דקחמר למשמע לכשבל יוני העיר מתרחק משם ויכלו לחזור בשובך חחר ואינו מפסיד כלום: **ורמינהי**. היכח שלה עשן ופויק לי והחי חין חזקה לניזקין בקוטרא ונקח נמה מחמת העשן הוא וכן הבי נמי אם היה בית הבא מסוך לבימו של חבירו והמרובן הולך ומתרחק חין חזקה משום חניזוק נמה אבל שאר היזקות דמי לי. האי דבא: **פיסקא** מן העיר ג' אמה. כדי שלא יאכלו היונים ורעוני נינח העיר וכן נמי צריך להשמיר בתרומות ה) שהיא לו ג' חמות יאכלו ורעוני חבירו: כמלא שני היונה. כמו שיכולה היונה לפרוח בבית אחת: ואם לקרב. אחר מקום השובך ולשני מקום הנשני ואפי' חין בין שובך לניות זה אלא הרחקה בית רובע הרי הוא השובך בחזקתו [שלא] להרחיק יותר הואיל ומחחלה היה השובך והניחה של א': נשבין. מצידות: אלא אם כן הרחיק הנשבין מן הישוב ל' חיס. דאחו יוני הישוב ונכנסין לתוך הנשבין ותפיס להו אלמא דשייכי פפי מן ג' אמה והיכי קחני דבר' אמה סני: רב יוסף אמר. הא דחני בישוב אפי' ק' מיל לא יפרום(מ)אפי' יהא ק' מיל לעיר משום דקאזלי יוני של עיר מכרם לכרם ואחו החם. והא דקחני אח"כ הרחיק ל' רים מן הישוב ולא חמר ל' מיל משום דבישוב רובן עומדים בבתיהם. ורבא אמר בישוב שובבין דבתוכי ק' מיל איכא ישוב שובבין מס"ה לא יפרום דהא אולי יוני העיר משובך לשובך בעין ששרטין היונים שאלו באין בשביל אלו: ותיפוק ליה משום יוני שובבין נמי. הללו אין פורסין: אינעית אימא. דהנהו שובבין שלהן ומפ"ה לא יפרום משום יוני העיר שבאין דרך שובבין הללו אבל משום יוני שובבין ליכא למיחש הואיל ושלו הן: ואם לקרב. שקנה (חצר מן) השובך אפי' בית רובע הרי הוא בהוקתו ולא צריך ג' אמה מדאמרת. דקחני ה"ג בחזקתו דשרטין ליורש וללוקה שאם אמר אדם לחבירו שדה זו נחלת ממני ג) ולחלה אמר אני קניתיה ממך ושני חזקה אכלתיה אין זו ראיה אבל אם אמר אבא הניחה לי כלומר יורש אמת לכל רוח: ואת אומרת. דקחני ה"ג בחזקתו לי אע"ג שיכנסו יונים ללוקה שאם אמר אדם לחבירו שדה זו נחלת ממני ג) ולחלה אמר

חוץ לחמשים אמה הרי הוא של מוכר. דלחזקן בתר רובא דעלמא ואפי' למ"ד לית הלכתא כותיה מיהא מחזק לבעל הבית דלית ליה חזקה דממונא לחזקן בתר רובא ול"ת דלעיל (ב"מ דף כד. ושם) לרבנן דרבי שמעון בן אלעזר דאמרי הלכתא כותיה מיהא מחזק לבעל שדה כותיה דלית ליה חזקה דממונא וי"ל דהתם מיירי בשדה שהיה לבעל שדה כדי לקיים מעות הבבא מציעא כיון דיסול להתברר ע"י הברזה אם היה של יפראל ויפראל נמי לית ליה חזקה דממונא דלמא מיירי דמסיק מחמתיה דלמא מעיקרא יפראל ויכריז: **רוב** וקרוב הלך אחר הרוב. ול"ת מאי קא משמע לן מתניתא היא (מעות דף סו.) ט' מעות כולן מוכרות בשר שמוטה ואחת מוכרת בשר נבילה [וכו'] ובנמצא הלך אחר הרוב משמע לפי' גמרא קרוב לחנות המוכרת נבילה ורוב ר"י בר מרדכי לחי ממתניתא הוה ממילא כגון לחין לחזקת מדינה נעשות לחיכה תלי רובי קמ"ל רבי מניעת לחיפוי לחזקת מדינה נעשות לחיכה תלי רובי ור' זירא דפריך ליה בסמוך תפ"ג דר' זירא נמי לחים ליה לקמן

	TIME	דף/עמוד
אתו	2:43:21	בהקלטה על גבי כ"ג
והא	2:45:07	
אר	2:52:22	
בקונדא	2:56:54	
דג'י	3:00:40	
בקונדא	3:03:10	
מהו'קין	31:45	
ולא	35:20	
ג'ת	38:40	
אלא	41:09	
ואתיא	42:58	
יוכו	56:50	
ובריב	1:01:20	
אחול	1:02:45-1:06:05	

אתו תומני ויתבי תותייהו. בקרקע שלהן היו יושבין־ועלת טעמא ראשון על אותם אומרי.

ורא לחזיקו להו. פי' ר"י ב"ר מרדכי כיון שלא נח להחזיק בקרקע של רב יוסף מדפריך בהמ' הכי והא גרמת הוא: על חבירו ולומר שלו הוא לחלק לתמהים בעלמא שנהנה ממנה מועלה חזקה שלח בטענה דמסתמא לא היו לומרים שמכר להם רב יוסף תמהים זה והוו כי הנהו דלעיל (דף ו.) דלחזוק להורדי דמועלת חזקה שלח בטענה דמלוה מיחה ג' שנים מחל ט' ותין נרחה, דחס לח הקנה לו וכי החזיק להורדי לחמי החזיק לכשורי חלח על כרחך חחס שמוען שהקנה ט' ולכבי לחזיק לכשורי לתין לדס סוסה קנין למחלה (ב): **אין חזקה** לגזלן. לומר ר"ח דלחפי' הקנה ט' (י) יכול לחזור־בו דקנין בטעות הוא דסבור היה שיכול לקבל ועכשיו חין יכול לקבל ותין נרחה דמדקחמר חין חזקה לגזלן "לימא למידק הא רחיה יש כדדייקינן בחזקת הבתים (לקמן דף מט:) נבי הא דתנן ולא י) (לחכה) חזקה בנכסי בעלה:

בקוטרא. גרחה לר"ת בקוטרת דכתן שהוא גדול ומזיק ביותר־חין־חזקה כדחמר במרובה (ב"ק דף פב:) חין עושין כבשוחת בירוצלים מ"ט משום קוטרא כמי בית הכסח שלהן (ב)(שהיה) למעלה מן הקרקע והיה מסריח ביותר לכל בעלמו שהוא מכוסה יפ חזקה: **לדודי** דתניתי דעתאי. פי' שהיה חיסטנים כדחמרינן בערבי פסחים (פסחים דף קיג: ושם) שלשה חייהם חין חיים הרחמנים והרחחנים ותניתי דעתא חמר רב יוסף וכולהו חיתנהו בי:

בקוטרא ובית הכסח דמי. והא דקחמר "חפיקו חורקין מהכל" משום דמשום עורבים היה חומר, ולחי חס לח היו עורבים היה סובל חף על גב דחניחא דעתיה, לר' יוחנן העורבים הין חורבים הדם ופורחים ומקלחים בפירות:

מרחיקין המוכך מן העיר חמשים חמה. מפני התבוחה הנשמעת בגנות העיר כדי לייבש לבני לחבוחה שבחרוח ליכא למימר־בקלוב לעיר, לפי שהשדות רחוקין מן העיר חלף חמה כדחמר (ערכין דף נג:) חין עוטין מגרש שדה ולח שדה מגרש: **ולא** יעשה שוכך תוך שלו. ברחוק מן העיר הין השדות ומלחיכה למיחני מלויילו **עד שלא** ריעתא לברחוק מן העיר הסח דוקא מרחיק מפני שחבוחות העיר מגונות־הן בחלר הן בגג חבל חבוחה הגזרעה בשדה ומכוסה חין נרחין להרחיק, ולח שנע סיפא משום דבשדות שכיחא חבוחה לבל בעיר דלא שכיח־בולי האי חימא לא: **בית** מרבעה טורין כמלח שנר היוצה. ור' יהודה וכבן לא פליגי בשגר היינו־במה־הוי דמולו רבנן בדבית מרבעה טורין הוי שגר היוצה מלא מליא כריסייהו כדחמרינן בגמ' חו לא מזקו־טפי **עד שיהא** סכר דכמלח שגר מזקן: **אלא** חס בן הכרחין שלשים ליס. חייט ד' מיל דהמיל = ג' ריס־ומחלה, ופעמים שהגמרא נותן שיעור בריסין ופעמים במילין ופעמים בפרסה: **והתניא** בייסוד לפיל מלה מיל יותר־פרוס. **תימא** דמלי ס"ל דהוי פי' אלכסונו של־לחי דוקא כמו שמשמע־ללחי לפיל "למלה מיל־לחי דוקא" בעיר ייסוד ובקי יולין מוך העיר ולחילון חס יפרוס מקום לא יפרוס לפיל למלה מיל־דוקא מכל מקום חילך יפרס חם הבריית ה"ל כשום מקום לא יפרוס לפיל במדבר־ורחוק ילחי מוך העיר **ולחילון** חס

חוץ לחמשים אמה הרי הוא של מולאו דחזקין בתר רובא דעלמא ואפי' למ"ד לחין הולכין בממון אחר הרוב היינו במקום (ו)שהוא מוחזק אבל הכא הלכה לגבי חזקה דממונא חזקין בתר רובא ות"ק דפרק שלשה מגיחות (ב"מ דף כד: ושם) לגבן דרבי שמעון בן לעזר דאמר לפני בעיר שרובה כותים מייב להכריז בדבר שיש בו סימן ואפילו לח חזקין בתר רובא כיון דליכא חזקה דממונא? וי"ל דתקנת חכמים היא כדי לקיים מלות השבת אבידה כיון דיכול להתברר ע"י הכרזה אם הוא של ישראל, וישראל נמי לא מייחס דמסיק לעיל למת משכח ישראל ויכריז: **רוב** וקרוב הלך אחר הרוב. ות"ת מאי קא משמע לן מתניתא היא (תוספות דף מו.) ע' חגיגה כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה [וכו'] ובגמלא הלך אחר הרוב משמע לפי' קרוב לחוט המוכרי נבילה וחזקן ר"י בר מרדכי דאי ממתניתא הוה אמינא כגון דאין לרואה כלום אלא מה שרואה אבל אם יש לו לרואה סימן אפילו ברוב פעמים אחרים אין לוקחין ממנו עד שיאמר לו סימן פלוני יש בבשרי ת"ל דאפילו הכי אין לוקחין אלא מן הרוב ומדקתני סתם משמע

כשביל של כרמים. דע"י כרמים ר) (נדה"ק)תון לחמשים (ס) ומיהו כתב רוכח דעלמא ליכא למיזל לכל המדה וחזי לקיניה כממחזי לחלו מדה מי לא לא מדה והאי מי לא מעלמא אחת לא מצי חזי לקיניה כרמים מפסיקין לפניו: **לף לזן נמי תניא.** כלי חניא דרוב וקרוב לך אחר הרוב: **גמלא כפרוזדור.** גמלא דס לאמה בין כותלי רחס מבמן הקרוי בית המילון: **פשיטו ממא.** ספק זה (ו) טומאה והלית מדקתני "מחזקתו מן המקור" ומה פשיטא יש כאן ריעה דמקיעין במסכת נדה "אבל מצלו בחצה אחור והפלוזור והעלייה, דם המדר ממא" והוא המקור ומפרש בגמרא המדר מכפים בשוני גופה לגד תמוריה והפרוזדור מבמן לגד פניה והעלייה בניה מל גבי שיחה דם העלייה סאור ועל פתוח מעלייה לפרוזדור ומקני גמלא בפרוזדור חזקתו מן המקור.זב ויולת לו החזן לוב ורוב דמים מלויים בו ולת אמר מן העלייה נמך לך הלל ותע"ג דעלייה קלוב לפרוזדור מעל גבו: **בוב ופלו.** (ז)גלמו רבים יותר מצל עלייה ועוד שהן מדירין לוב מפס העלייה לזן מדירין לאחת, כהא ליבא מאן דמני עלייה מדירין לאחת: **מייבי עלייה מקדש.** דלא מפסקין לה כמבית חולין לעזרה דמקדש דס הוא: **ועורפין עליו תרומה.** ולת אמרי' ספק הוא וחולין לו תולין ולת עורפין: **שמע מינה.** (ח)מדמחזק ליה בדס בדה ולחלן תלה: **קיימא לן נדר וירא.** דאמר גבי תפא תבואה בחילוי פ"ק דקדושין ונגמעלת הלך אחר הרוב, ומותר לאפ"פ שדלמות מדיעה לגמעלת לליתא לחלן אך רוכח להכשילה לוב העיר והוב הבאין מהוץ ודם הבא מן החדר ממא דמן הפקור בא ומן העליה מהור מן הפרוזדור מפיקו ממא שחזקתו מן המקור בא ואע"ג דאיבא עלייה דדפה מהורה דפקרבא לגבי פרוזדור מפקור אולין בתר רוב דרוב דמים מן המקור באין: אמר רבא. פחא לא תשייע דרוב ומצוי שאני מתולה להדשה כדלתות המדינה נעולות (ט). כלומר ליכא למימר כה מרכי רובי חלת אד רוכח שרוב דמים מן המקור וקא חזלי לה כתר רוכח לכניל קרבן לעזרה ולקלוף תרומה למדיי לתאור לעשותו מספק הוא: **ומפ רבא כוח דאמר.** לעיל רוב ומצוי ליכא למזל דאמר ולא מסייענן לר' חנינא מכל מינה דקאמר ס"מ תלת: **תניא.** (י)(מפלוגתא דקתני). שם מתוו הוא על נהר פרת כדאמר בקדושין (דף עח:) לענין יוחסין ובגיטין ונתין ישראל מצוין שם והוא למעלה מפרת ויסלה חבית לנהר מסם ללגום: **רבי ליש לדרבי חניא.** ולחזל בתר קורבא (שמואל) לזל בתר רוכח לדים ליה לדרבי חניא: **ענקוי ופשורי סוו עבדי ליה.** הרבה מקומות יש מסב ועד כלן שהמים מתפקלין ומתגלגלן בגלגל במקום אחד מחמת כיפי סלעים תרוכים הבאים לל תוך הנהר והמים מכסין עליהם והסביבות מתגלגלות שם וטובעות: **ופשורי.** הסבכות שלנים הגקוים לזל הנהר וקוו וקיימי ואם תבא החבית שם תעמוד שלין הנהר מוליכה: **תריפות דנהרא נקב ונפלי.** שמא מתחלה נפלה בתחלעים הנהר במקום חזק ומרוחק המים הביאתה ולא הניחתה לעמוד ימין ושמאל: **כפרדיפא דערלה.** כלכים של ערלה: **ערי לביבא.** ולת אם שמא מקרא זה נגב היין זה: (כ)**ערי גניב מיניס מלנועי כנוים לא מלנעי.** לין דרך נגבים להגיע היין במקום שנמצאו משם מקום המטיירת שמא ימלאהו דוקך הנגבים: **ויקי:** תל קופתי. מתוים בין נפנים שבכרם והיא של ישראל: **ניחא לף סבר לף לדברי חניא.** לילך אחר הרוב תלת מאי הקרוב וכלן ישראל מלויים יותר מנכרים ולת אחזינן בתר רוכח דמשכחת ביני נוסבי דישראל דחזה קרוב לחפילו אם חיו רוב ומצוי שוכרך לזל בתר רוכח ומצוי לזל בתר רוכח לדים ליה לעולם אזלינן בתר רוב והיכי אמר הכא שיש"ם מדר' חייא דאזלינן בתר רוב דמשום בכל דוכתא אזלי בתר רוב. הדר ביה רבא מההיא דלעיל, דלא בזינן רוב ומצוי אלא דאזלינן בתר כל דבר: חבית של יין שנפמה בנהר. ואין ירוע אם יין נכרים הוא אם יין ישראל: אימור מההיא דקרא באה ללומר שאותו עבר הקרייה של מעלה סמנה באה דרובא עיירות דנכרים ינהג. דשמואל אית ליה דר' חנינא ורב ליח ליה דר' חנינא: עקלי. כעין שרנילין הסים לעקל ולעקל סביב ובאותן סים שהתהום תתיר"ה והולכין ומעגלין עד שמסביעין מה שצף על נבן. וכן הני פשורי לאותו מקום שהסים רפין ועומדין שאם היתה חבית ו' צמה לשם הואיל שהסים רפין ואינן מריפין היתה נפבעת שם ומש"ה ליכא למיחש דמההיא דקרא אתאי: ושמואל אמר ודאי אמר דאיכא למיחש דמההיא דקרא אתאי דלא סבעי עקלי ופשורי דחריפות' דנהרא שכבר לקחה החבית המרוץ קדם שהגיעה לעקלי ופשורי ונקפ ואתאי בשבולת הסים והלכך אשרא. לימא. דמש"ה שריא דקסבר בר' חנינא דאמר רוב וקרוב הלכון אחר הרוב והכא האי פרדס דערלה מיעוש הוא לגבי שאר פרדסים דלא תזי ערלה וקרוב דבנויה אשתכה: שאני התם. דמש"ה שריא דליכא למימר דסינוח הוא היוא הצבא דאי מינגב מינה לעולם בנויה לא הוי מצנעי אינשי ומש"ה אינא למימר דמשאר פ ר ד ס ים דהיתרא הוי ולא משום דס"ל כר' חנינא: והני מילי דשורי ותרא. משום דלא מצנעי אינשי תמרא בפרדיסא דנבוני מינה: אבל ענבי מצנעי. ואסורין: זיקי. נזדוה יין: בי קופאי. בין הנפנים: שריגתי רבא. משום דהנהו נפנים דישראל נינהו ליממא. מש"ה שריגתי דלית ליה לר' חנינא דאע"ג דרוב שאר נפנים דנכרים נינהו אזיל בתר קרוב דהאיל דמשכחת ביני נוסבי דישראל דהוה קרוב

דכל דמידדי לי הלר חזי לקיניה מידדי. לת היה לריך למתי לקלוסו לי הלר חזי לקיניה מידדי כיון דשוכרן דעלמא יותר ממחמשים מן הכרמים [חז] ליכא למימר לרוכח דעלמא דכל המדה לימו מדה יותר ממחמשים מכל הך בני שוכרין שהכרמים כתוך חמשים למה שלהם שפיר דקרוב לזה שלו לפיו גמלא מון לחמשים למה דלת נפק מתורת מדה דע"י כרמים מידדי יותר ממחמשים תלת מיירי דלפיו לם יהו שוכרין דעלמא בין הכרמים ושוד מדקתני שבין שמעיא ד' סי' לנפ מכשים ג' השוכרין כתוך השביל דליכא למימר דמח

מרחיקין את הלין [מן העיר] כ"ה אמה. וכדעיש צריך להרחיק מן העיר עד חלף אמה דלין עושין מגרש שדה: **מ"ש** מבור דקונין וטחן דמיס אמר רב כהנא קידלת דבי אושפי סי'. תימה לרשב"ם ז"ל כ"כ בהלין קדם ניתי אמתי טחן דמיס מהאי טעמא וי"ל דכהלין קדם כיון דסמך בהיתר הין לחוש שם יתעלעו ויחלק הלין עומד לבל עוד קדה לו דמתי שיך הכל קידלת דבי אושפי ולא קונין מחלה קודם שיחנו דמיס ואומר ר"י דה"ם דמסוס קידלת דבי אושפי לא חיימת ולא קרירת לא לגו לתקן שיחנו דמיס דתניא ד קונין מחלה פעמים אלא שמעו להם לקון מחלה אם לא ידע מי יתן לו הדמיס וכל אחד ואחד יתרבל ולא יקון כדי אלא ליתן דמיס כי בעל הלין יללום מעמו: **ולימא** להו הבו לי בריחא והדר לתיקון. נראי דוב לא שייך למיפרך הכי דניחא (ו) כיון שסמך בהיסור שיקון מחלה:

קשיא לרבי. תימה מאי קשיא ליה הא בריחא לחיבי גנונן קבוע ומחניתן בגונן אחינו קבוע ויש לומר דחבי גופיה הוה מצי למה טעם קאמר לו לאו משום דקשיא ליה מה לריך לפרש טעמא כדי אלא יוצ והאמת דבבריחא מפרש טעמא אלא אלא יוצ מתני' נמי מיכא לפרושי הכי:

גמ' אמר רב כהנא (נ) קידרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא, ומאי קושיא, דלמא שאני הזקא דדבים מהזיקא דיחיד אלא אי איתמר הכא איתמר: **כהנא אמיפא אימר** אם האילן קדם, קונין ונותן דמים ולימא להו הבו לי ברישא דמי והדר איקוץ? אמר רב כהנא קידרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא: ספק זה קדם וספק זה קדם, קונין ואינו נותן דמים: מאי שנא מבור דאמרת לא יכוין? התם יהודאי, דאו למקץ קאי ספיקו נמי לא אמרינן ליה קץ הבא דודאי למיקץ קאי ספיקו נמי אמרינן ליה קץ ואי משום דמי אמרינן ליה איתיה ראיה ושקול: **מתני'** מרחיקין את הגורן קבוע מן הגורן, לא יעשה אדם גורן בתוך שלו אא"כ יש לו חמשים אמה לכל רוח, ומרחיק מבתיה של חבירו ומבירו בבני שלא יזיק: **גמ'** מ"ש רישא ומאי שנא סיפא? אמר אביי סיפא אתאן לאגורן שאינו קבוע, היכי דמי גורן שאינו קבוע? א"ר יוסי בר' חנינא כל שאינו זורה ברוח רב אשי אמר מה טעם קאמר: מאי מעמא מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה? היכי דמי גורן שאינו קבוע? מיתיבי מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה, וכשם שמרחיקין מן העיר חמשים אמה כך מרחיקין מדלועין ומקשואין ומבמיעורים ומבירו של חבירו חמשים אמה בני שלא יזיק בשלמא לרב אשי ניחא אלא לאביי קשיא, קשיא; בשלמא ממקשואין ומדלועין דאזיל אבקא ואתי בליביה (ח) ממצוי ליה אלא מנ"ל אמינ"ו אמא"ר אבא בר זברא ואיתימא"ר אבא בר זוטרא משום רבי אושעיא

דשפוכאי ישראל נינהו, "וה"מ ברברבי, אבל זוטרי, אימור מעוברי דרכים נפול, "ואו' איכא רבנבי בהדייהו אימור באברורי הוה מנחי: **מתני'** א) כמה מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה, ובהרוב ובשקמה חמשים אמה, אבא שאול אומר כל אילן סרק חמשים אמה. (ו) ואם העיר קדמה, קוצץ ואינו נותן דמים ואם אילן קדם, קוצץ ונותן דמים ב), ספק זה קדם וספק זה קדם קוצץ ואינו נותן דמים: **גמ'** מאי מעמא? אמר עולא משום נויי העיר, ג) ותיפוק ליה דאין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה? לא צריכא לר"א דאמר ד) עושין שדה מגרש ומגרש שדה הבא משום נויי העיר לא עבדינן, ולרבנן נמי דאמרי אין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה, ה"מ דרעים אבל אילנות עבדינן והבא משום נויי העיר לא, (ז) ומנא תימרא דשאני בין דרעין לאילנות? ה) דתניא [קרפף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה: נורע רובו הרי הוא כגינה ואסור, ניטע רובו הרי הוא כחצר ומותר]: ואם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים וכו': מ"ש גבי בור דקתני ו) [קוצץ ואינו נותן דמים] ימא שנא הבא דקתני [קוצץ ואינו נותן דמים], אמר רב כהנא קידרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא: ספק זה קדם וספק זה קדם, קוצץ ואינו נותן דמים: מאי שנא מבור דאמרת לא יכוין? התם יהודאי, דאו למקץ קאי ספיקו נמי לא אמרינן ליה קץ הבא דודאי למיקץ קאי ספיקו נמי אמרינן ליה קץ ואי משום דמי אמרינן ליה איתיה ראיה ושקול: **מתני'** מרחיקין את הגורן קבוע מן העיר חמשים אמה, לא יעשה אדם גורן קבוע בתוך שלו אא"כ יש לו חמשים אמה לכל רוח, ומרחיק מבתיה של חבירו ומבירו בבני שלא יזיק: **גמ'** מ"ש רישא ומאי שנא סיפא? אמר אביי סיפא אתאן לגורן שאינו קבוע, היכי דמי גורן שאינו קבוע? א"ר יוסי בר' חנינא כל שאינו זורה ברוח רב אשי אמר מה טעם קאמר: מאי מעמא מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה? מיתיבי מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה, וכשם שמרחיקין מן העיר חמשים אמה כך מרחיקין מדלועין ומקשואין ומבמיעורים ומבירו של חבירו חמשים אמה בני שלא יזיק בשלמא לרב אשי ניחא אלא לאביי קשיא, קשיא; בשלמא ממקשואין ומדלועין דאזיל אבקא ואתי בליביה (ח) ממצוי ליה אלא מנ"ל אמינ"ו אמא"ר אבא בר זברא ואיתימא"ר אבא בר זוטרא משום רבי אושעיא

דשפוכאי. שופכי יין מן החבית לטדות למכור לעובדי דרכים במדינה זאת כדמסיים ואזיל: **כרברבי**. לגיכא למיתב לרובם בעלמא למימר מעוברי דרכים נפול: **ואי אית להו רברבי בהדייהו**. לפי הקטנים מותרין דברברבי לאו אורמיהו לשובדי דרכים אלא כולהו (ז) מלוקחי יין של מדינה זו ניכוה ויכולין הן (והקטנים) שלין דרך לנוקת יין להכיאם: **מימור נאברורי טוב מנחי**. להשוות מצא החמור כשים שלי טדות זה גדול מזה מעבו ומכבידו המצא לנד אחד מניחין אותו קטן אלו להשוות המצא: **מתני' מרחיקין אם האילן מן הצפון**. בגמרא מפרש משום טיי העיר שפני לעיר כשים מרחב פנו לפניה: **מרוב ומקמה**. שנפיהם רבים: **ואילן סרק**. גמלי הוא לעיר: **וגונן דמים**. מי שהעיר שלו: **גמ'** ותיפוק ליה דאין עושין מגרש שדה. משנה היא בפ' אחרון של מרכין (דף נג:) ומגרש=חלף לאמר הוא וכל חלף לאמר לאסור לעשותו שדה ותקש"ך לא שדה לבן ולא שדה חילן: **לא לריכא לר' אלעזר**. דפליג התם ואמר בד"ת בעירי לגיים בעירי לגיים אבל אילנות עבדינן והבא משום נויי העיר לא, (ז) ומנא תימרא דשאני בין דרעין לאילנות? ה) דתניא [קרפף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה: נורע רובו הרי הוא כגינה ואסור, ניטע רובו הרי הוא כחצר ומותר]: **ואם העיר קדמה קוצץ ואינו נותן דמים וכו'**. מ"ש גבי בור דקתני ו) [קוצץ ואינו נותן דמים] ימא שנא הבא דקתני [קוצץ ואינו נותן דמים], אמר רב כהנא קידרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא: ספק זה קדם וספק זה קדם, קוצץ ואינו נותן דמים: מאי שנא מבור דאמרת לא יכוין? התם יהודאי, דאו למקץ קאי ספיקו נמי לא אמרינן ליה קץ הבא דודאי למיקץ קאי ספיקו נמי אמרינן ליה קץ ואי משום דמי אמרינן ליה איתיה ראיה ושקול: **מתני'** מרחיקין את הגורן קבוע מן העיר חמשים אמה, לא יעשה אדם גורן קבוע בתוך שלו אא"כ יש לו חמשים אמה לכל רוח, ומרחיק מבתיה של חבירו ומבירו בבני שלא יזיק: **גמ'** מ"ש רישא ומאי שנא סיפא? אמר אביי סיפא אתאן לגורן שאינו קבוע, היכי דמי גורן שאינו קבוע? א"ר יוסי בר' חנינא כל שאינו זורה ברוח רב אשי אמר מה טעם קאמר: מאי מעמא מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה? מיתיבי מרחיקין גורן קבוע מן העיר חמשים אמה, וכשם שמרחיקין מן העיר חמשים אמה כך מרחיקין מדלועין ומקשואין ומבמיעורים ומבירו של חבירו חמשים אמה בני שלא יזיק בשלמא לרב אשי ניחא אלא לאביי קשיא, קשיא; בשלמא ממקשואין ומדלועין דאזיל אבקא ואתי בליביה (ח) ממצוי ליה אלא מנ"ל אמינ"ו אמא"ר אבא בר זברא ואיתימא"ר אבא בר זוטרא משום רבי אושעיא

קוצץ. מבור לעיר דלימלרך לעטרי דמי חזיק דלמא שמי חזיק דרכים מהזיקא דיחיד לא מייבו מכמים לקון לולנו בשביל בור היחיד בלא דמים לכל בשביל חזיק רבים חייבוהו לקון: **לא חמימא כו'**. מס בתת להמקין עד מקן משום יעמוד (ו) (ז"ה) לתוכך יפיס. בבי העיר סומכין זה על זה ובעל החלין רוצה בכך, לפיכך יקון ואחרי כן יגבה מעותיו מהן כב"ד: **תמס**. נבי בור דודאי של אילן מס ודאי קלס נתן למיקון קלי לדקתני "מס האילן קדם לא יקון", ספיקו נמי לא תמר ליה קון, בעל המיזק להניח לחיה: **בבא דודאי**. גמי לדקתני "מס האילן קדם קונין ונותן דמים", ספיקו נמי תמר ליה קון ממ"ג מי כרתך שבעל גבוהה דמים ובקול: **מתני' גורן קבוע**. בגמ' מפרש מאי קבועה: **ממעט ממ'**. מפני למען המזיק תא בני העיר כשהוא זורה וגם הזורעים הוא מייבו: **ומניחו על מכיבו**. ובגמרא מפרש מאי חזיק דמון לעיר, "עיר" היא מרובה שמורבין בימי הקיץ ואין זורעין בו עד יומת החורף כדי שיומתו ערמי הקוליס והעצבים כדכתיב "ירבו לכם ניר ולא תזרעו לל קוליס" (ירמיה ד): **בכדי שלא יזיק**. תאי שיעורא מצמע בגיר מחמשים אמה ובגמרא פריך מ"ש מריצת דאמרת"לעלם אם כן יש לו חמשים אמה בכל רוח: **גמ' שלשה ורוחב ארבעה**. שלין הכרי גדול וח"ל לזרות ברוחב שלשה ורוח ארבעה, רוחב פל"ה בלע"ז כשהכרי גדול לריך להניחה החבואה ברוחב וחזק בלפי מעלה ורוח מבחבת ודוחפת המון למרחוק: **רב אשי אמר**. שיעורא דסיפא כריצת ומה טעם קאמר: **מקשואין ומדלועין**. בעיטה שהקטואין והדלועין נדלין בה: **בשלמא נרב אשי ניחא**. דקתני בהולהו חמשים אמה: **אלא למאי דאמרת קשיא**, [הכי] גרסינן:

שטושה

א) [ע"ש קין]: ב) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ג) [מכות יב.] [ערכין כב:]: ד) [ערכין כב:]: ה) [ע"מ כב:]: ו) [ע"ש קין]: ז) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ח) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ט) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: י) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: כ) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ל) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: מ) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: נ) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ס) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ע) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: פ) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: צ) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ק) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ר) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ש) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ת) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: א) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ב) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ג) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ד) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ה) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ו) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ז) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ח) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ט) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: י) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: כ) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ל) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: מ) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: נ) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ס) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ע) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: פ) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: צ) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ק) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ר) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ש) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]: ת) [ס"ה מכילתא דשמחה פ"ו] [ערכין כב:]:

הגהות הב"ח

(ב) במשנה סרק כ' אחה אם ס"ל כ"ג ואחו ו' ממחק: (ג) גמ' מ"ש מבור דקתני ימא שנא הבא דקתני [קוצץ ואינו נותן] ממ"ש גבי בור דקתני [קוצץ ואינו נותן] ממ"ש גבי מבירו ומבני ומבירו דמיס ומבני ומבירו דמיס: (ד) רש"י ד"ה ואי איכא ואי לא איכא: (ה) ד"ה ואי לא איכא וכו' ואי לא איכא ואי לא איכא וכו' ואי לא איכא וכו' ואי לא איכא וכו'

דכל דמידי לי הדר חזי לקיומיה מידי. לימא כיון דלקיומיה מידי הדר חזי לקיומיה מידי כיון דמשכין דעלמא יותר מחמשים מן הכרמים [מן] ליכא למיתם לכולה דעלמא דכל המדה ליכא מדה יותר מחמשים, אבל הכי אמרי משוכין מהכרמים בתוך חמשים אמה מלמטה לחי שפיר דקרוב לגד שלו, לפיכך למעלה מהן לחמשים אמה, דלא נפיק מתורת מדה. דתנן כרמים מידי יותר מחמשים לחי לייתי לחפילו חס יהו משוכין דעלמא בין הכרמים, ועולה מדקתני סביל משמע שלו ג' משוכין בתוך הסביל והסיפול כמו כן נמלא בתוך הסביל לליבא למיתם שהן משוכין דעלמא לפי חינם רחוקים כלל ביון דלא מלי חזי לקיומיה אבל מחלו משוכין הוא לחלן דכל מפסיק ביניהן לגין המוכך: **אחר** חבירו לפי לחן נמי מגיעה לה להמלה בפרוזדור טמא כו'. במלה בגד פרוזדור מן הלול ולפיכך לחייבי כרמוכח בפרק כל היד (נדה דף יז: ושם ד"ה מן) ומוגיע דהתם מפרש במקומה: **ואף** על גב דליכא עלייה למקרבא. וקרוב דמוכח הוא דקרוב לעלייה הוא ומן המדר ליכא יכול לבא חל"ל שהתה ביניהן במס' (נ) שפירש במסכת כלה (שם):

דתני רבי חייא. לי גרסינן תני שפיר לבל לי גרסינן "דתני" תימה היכי מייתי מהכא דקרוב ומלוי הוא למלא לאו מקום קרוב ומלוי קאמר רבי חייא דשורפין עליו אם התרומה אלא חייא קרוב וקרוב הלך אחר הקרוב כרבי חנינא (מ) (כ"ל דלפילו אבלתי לקבל מדברי רבא הוא אלא גמרא הוא דמייתי להו דשפיר הוה מוכח מהני ממתני' דכלה קרוב ומלוי הלך אחר הקרוב דלחך על גב דקתני "ספיקו טמא" על כרחך לאו ספיקא הוא מדתני רבי חייא "דחייבין עליו על ביאת מקדש ושורפין עליו תרומה". (הג"ה ב"ב) אמר לך מייתי לך דקרוב ומלוי הוא דלאו מלוי הוא דלאו מלוי הוא קמ"ל רבי חנינא דלאו קרוב ומלוי הוא (ע"כ הג"ה):

ושמע מינה לחלת לדל' זילת. כלאה לריב"ל דאמר דטעמא דטעונין תרי לוגי משום דגזרינן רוב טיטה אטו רוב דאע"ג דמילוי הוא קמ"ל דגבי חלה בטעונין תרי רובי דאע"ג דליכא למימר הכי מ"מ חיכא למיגזר שמא יקח מן הקבוע לי לאו דליכא רובא דעלמא וגבי חלה נמי לי גזרינן בטעלמא דוקא לן להחמיר שלא לשרוף ימן הלול ולפיכס חטוימן הלול ולחזן (נ) ולכלבא לו דהלכה כרבי חנינא: (הג"ה ב"ב) משיב ליה רובא דעיסה קמן דברובא דליכא קמן לא גריך למידק ס"מ, דקרא כתיב "לחרי רבים להטות" כדפריך פרק קמא דחולין (דף יא. ושם) גבי הא דאמר "מכ"ל הא לגלגלין זיל בקר רובא ופריך מכ"ל דכתיב "לחרי רבים להטות": **אומר** (ס) (מהכי דקרקע) לחלי. ולאו דוקא נמלחה כנגד עיר שרובה ישראל לחלק שמולל חלה לכהן עיר שכולה ישראל ליכא למיתם להכי: **לימא** משום דסבר לה כר' חנינא. וליכא למימר דשריא משום דספק ערלה בחולה לחרן מותרת, דהא לי ליה לרבי הלינה לחלה לרוב וקרוב חזלינן בתר קרוב, ל"ש הויא ודלי ערלה: **ואצנועי** בגויה. ונסס מחמר מכ"מ יהא לסור לרובא דעלמא נכריס ניכו והוי יין נסך: **גבי** קלפלי. גבגי דשרשל בפרק בתרא דע"ז (דף ע.) פי' בערוך ה) ממום כדאמרי' (סוטה דף מו:) רב מרדכי אלויה לרב פי' בערוך ה) ממום כדאמרי' (סוטה דף מו:) רב מרדכי אלויה לרב

לימא בר תמי לבי קיפלי ובכאלי גזונקי היה דהוה קורבלי דמוכח:

מסורת השים

ה) [ערך קף פ"ז ע"ם שכתב כריס גמ' דפ' מין עומדין (דף לח.) רב מרדכי וכו']:

	TIME
מרחיקין	1:39:49
מ"ש	1:41:20
ולימא	1:50:25-1:52:20
קשיא	2:06:10

4 מרחיקין את החולין [מן העיר כ"ש תמה. וזרעים צריך להרחיק
2 מ"ש מן העיר עד חלף תמה. דחולין טעונין מגרש שם:
מבור לקוצן ומקוצן למים תמר רב כהנא קידרת דבי שותפי
כו'. תימה לרשב"ם ח"כ כשהחולין קדם נמי לחמי נותן דמים
מהני טעמא ויל"ל דכשהחולין קדם
כיון דסמך בהיתר אין לחוש שם
יתעלו ויאכל העולין עומק לבצל עור
קשה לו דמאי צייך הכא קידרת דבי
שותפי והלא קונן תחלה קודם שיתנו
דמים? ותומר ר"י דה"פ דמשום
קידרת דבי שותפי לא חיימ ולא
קירח' לא רצו לתקן שיתנו דמים
דלמ"ג דקונן תחלה פעמים שלא
ישמע להם לקונן תחלה אם לא ידע
מי יתן לו הדמים וכל אחד ואחד
יתרשל ולא יקונ כדי שלא ליתן דמים
כי בעל החולין ירכום מעמו:

3 ולימא להו הבו לי בריסתא והדר
תיקון. גבי בול לא צייך
למיפרך הכי דניחא (ז) כיון דסמך
בתיסור תיקון תחלה:

2 קשיא לתכי. תימה מתי קשיא
ליה הא בריסתא חיירי
בגורן הבוע ומתניתין בגולן שחיטו
קבוע? ויש גומר דאפי' הוא
מכני דמה טעם קתמר' מי לתו מתום
דקשיא ליה מה לריך לפרש טעמא
יכדי שלא יזיק, ומשתא דבריסתא
ממני' יזיק, מתני'
מי חיכא לפרושי הכי:

שטומה

הגהות הב"ה

(ז) תום' ד"ה ונימא וכו'
דניחא ליה כיון:

שמעשה פומבו נגלל. מרבה לו זכל ומוסיף לתת הזרעים שמזעו טו: **מתני'** תם מכנלום ותם מקבורות כו'. משום ריש רע: **מנת למוכרם בעיר**. שתין מרוח מזרחית קשה (ג) תניר תל"ש כתה לפורעתא לכל כלרכה היו תמה ומעשה בגמת דכתיב (יונה ד) רוח קדים מרישים ותך השמש וגו' לפיכך לינה תורה אור מניחה הרוח למיר: **מון מן מערבה.** בגמ' מפרש טעמא: **גבי' ופומר.** ליטו לריך להרחיק ל' תמה: **שליטו פומא כלל.** "ומרחיק ל' תמה דקתמר ר"ש תמהר רוחות לריכה קלי: **מדירא רוחות.** תוחו לד תדיר ברוח ערוח מערביה מעשה תדיר מהמר רוחות: **רוח לפונים מעשה עם כל תתם** מהרוחות לפי שהיא רכה ומתוקה ונלוזה כדתמר ביכמות (דף עב) וממתקתן: **כן נן.** מלתר הנשוי כדמות כן: **מפמידם.** ככנפיו: **מדירא כשכינה.** במערב היא שוכנת: **נשכופיו.** תלמי כתה"ג שתמרו מקרא זה בספר עזרא: **ונכא תמים.** המתם והירא המוחדים במורא: **לך משתחוים.** למערב: **ונלמא.** הס למזרח משתחוים וכי מימא אין דרך להשתחוות שמוך נרב, הס שוטן כעבד שנטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו ומשתחוה לו הולך לאחוריו משכטל פרס מעריתן תמיד בהשתחויה: **פרס.** מתן: **אמר רוא ר' לנדך.** כתר "ונכא תמים" כתיב ועל עסק שליחות נבא תמים הוא לנדך במדה זו: **נשם מזוירין שליחותן.** כשכאין לומר "עשיו שליחותך" נריכין לכוב על מקום שהשולחת עומד שם: **למקום שמשתלחין.** פי' בתוחו מקום שנשתלחו הס לא שם הכינה מלוי ותומרים לו "עשיו שליחותך": **שסיפ תתלך תדובר בי יונא.** נגבולות זכריה נמוד (יד) לא ירושלים כמה תרכה וגו' ומלתך תחר יונא לספור שליחותו של רחמן שתזר בו המקום (ד) (ועל ימין) כה מה ותומר "פרוות תמב ירושלים" והרי שניהם מתת הכינה בחים "ותחריו" לא נאמר אלא "נקבתתן" זה בת מכתן ויש בת מכתן: **רב ששת.** מתור עיניס הוא: **נכל רוחתא מוקמן.** הטמידני להתפלל: **דמורו נס מיני.** תלמידי עובדי ע"ז מוליים הוראה להתפלל כמזרח: **מוריב.** תני שמעתי קל קולין לעתרת בלשון פרסי. ול"ג שכל קולין לעמרת בלשון לעז והייט דקאמר לריל יה שהכינה במערב ופניו למזרח כמלת המזרח ישתחוו: **ישתחוו למקום שהיו רגליו עומדות בו.** משה רבינו דימה תת התורה לתרנם רוחות כשם שתי תפכר בלת הם כך לא תפכר לעולם בלת תורה: **מערבו של עולם.** תני שמעתי מחזקו של עולם על שם שהכינה במערב ס"ל ותני תומר מתחוריו של עולם שהמערב קדוי תחור שנאמר "הן קדם אחלך ואינו ואחוד בם פומב. שמעמם, ומניחה מרב ורעטן בת, והזהב זל: **וכן הוא פומר.** דכתיב זיותת גבי זהב: **כשעיר.** שד:

לתכסדרה

שעושה לוחו גלל. תני"ג דגלל מהכינה הקרקע, כשהיה כולה גלל מזיק: **אין** שוטן בורסקי תלת למזרח העיר. משום דרוח מערבי שהוא קשה ירמיק ויולך הרים מן העיר כדתמרי (כרכות מ.) היכן למזרח גרנו דמו כרלתן מפני ברוח מערבית מביא הקש בחוטמו: **מפני** שהיא תדירה. לת גרסי' מ"ע דמן הכרייתא היא דהכי תימא בתוספתא (פ"ו ע"ת): **וצבא** השמים לך משתחוים. ול"ת בגיוה נמי במזרח משתחוים וי"ל דתין נהו ללמוד תלת ממה שהט רוחין וה"ת ותמלי לת נדע מקום תפלה מניח המקדש שהיתה שם שכינה במערב וי"ל דמשם תין ללמוד דתנ"ג דשכינה כלל מקום לי לשפר להשתים תרון וכפורת תלת נלד תחד וריל"ג לומר משם תין ללמוד דשכינה במערב דנקי קדשי הקדשים היה במערב ביה במזרח ביה קדשי הקדשים ה): **לכל** רוחתת מוקמן. כל הני לחולמי ליה להו הא דתניא בברכות (דף ג.) תמייב לחם להתפלל→ נגד יהולים משום דכתיב "והתפללו לתיך דרך ארלם" תלת שברי כר' ישמעתל דתמר (ה) בכ"מ(שכינה) ומתן דתמר שכינה במערב שבר כר"ע דתמר מפני שהיא תדירה, ור' תניתא דשמעתין דתמר "כנגד תתן דיתבון לנפונה דתרצת דיבר הל תדרימ" שבר לה כברייתא דבכרות: ←

אוריה. לשון ספ"ה דתוריה מערב נרתה לר"ת ולר"ח פיקר: **רוח** מערבית שבא מערבו של עולם. כדפי' בקונטי' מתחוריו של עולם דמערב קרוי תחר דכתיב שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו: קשיא **ורבי אושעיא** שבר **שכינה בכל מקום** דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב °אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו' שלוחיך לא כשלוחי בשר ודם. **שלוחי בשר ודם** ממקום שמשתלחים לשם מחזירים שליחותן **אבל שלוחיך**, למקום שמשתלחין משם מחזירין שליחותן שנאמר °ותשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו' 'יבואו ויאמרו' לא נאמר אלא "וילכו ויאמרו" מלמד שהשכינה בכל מקום **ואף רבי ישמעאל** שבר **שכינה בכל מקום** דתנא דבי רבי ישמעאל **מנין ששכינה בכל מקום** שנאמר °הנה המלאך הדובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו" אחריו' לא נאמר אלא "לקראתו" מלמד ששכינה בכל מקום **ואף רבי ששת** שבר **שכינה בכל מקום** דא"ל רב ששת לשמעיה לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח, ולאו משום דלית ביה שכינה אלא °משום דמורו בה מיני' **ורבי אבהו** אמר "שכינה במערב דא"ר אבהו מאי "אוריה אויר יה. אמר רב יהודה (ג) דכתיב °יעלוף במטר לקטר" זו רוח **מערבית** שבאה ה) **ממערבו** של עולם "תזל בטל אמרתי" זו רוח **אפונית** שמזלת את הזהב וכן הוא אומר °תולים זהב מכיס, °כשעירים על רישא" זו רוח **סחרית** שמסערת את כל העולם כשעיר "נבלבים על עשב" זו רוח **צחונית** שהיא מעלה רביבים ומגדלת עשבים. חניא ר"א אומר עולם

לאבסדרה

ממזרים

עין משפט נר מצוה

סב א ב מיי' פ"י מהל' מכירה ה"ט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קנב סעיף כג:

סג ג מיי' שם סלכה ה סמג שם שו"ע שם סעיף לה:

סד ד טוש"ע ח"מ סי' לד סעיף ב כהגהה"ח:

רבינו גרשום

פיסקא בורסקי. מקום שמעבדין בו העורות ומסריה: אלא למזרח העי'. משני שרוח מערבי שהיא תדירא מנשבת בו ורוחה חפרידה שאינה באה לעיר: **ורץ** מסערבה. שהיא תדירא ורוחה את הפרידה לעיר ס) משי"ה אין עושין: שאילמלא כן. שרוח צפונית מכלכלתן אין העולם מתקיים: יפרוש כנפיו לחיתן. משום דמעמידה לאותו רוח תדיר: בחללה. שהשכינ'במערב ומש"ה צריך להרחיק משם: לך משתחוים. למערב: **ונלמא.** הס למזרח משתחוים וכי מימא אין דרך להשתחוות שמוך נרב, הס שוטן כעבד שנטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו ומשתחוה לו הולך לאחוריו משכטל פרס מעריתן תמיד בהשתחויה: **פרס.** מתן: **אמר רוא ר' לנדך.** כתר "ונכא תמים" כתיב ועל עסק שליחות נבא תמים הוא לנדך במדה זו: **נשם מזוירין שליחותן.** כשכאין לומר "עשיו שליחותך" נריכין לכוב על מקום שהשולחת עומד שם: **למקום שמשתלחין.** פי' בתוחו מקום שנשתלחו הס לא שם הכינה מלוי ותומרים לו "עשיו שליחותך": **שסיפ תתלך תדובר בי יונא.** נגבולות זכריה נמוד (יד) לא ירושלים כמה תרכה וגו' ומלתך תחר יונא לספור שליחותו של רחמן שתזר בו המקום (ד) (ועל ימין) כה מה ותומר "פרוות תמב ירושלים" והרי שניהם מתת הכינה בחים "ותחריו" לא נאמר אלא "נקבתתן" זה בת מכתן ויש בת מכתן: **רב ששת.** מתור עיניס הוא: **נכל רוחתא מוקמן.** הטמידני להתפלל: **דמורו נס מיני.** תלמידי עובדי ע"ז מוליים הוראה להתפלל כמזרח: **מוריב.** תני שמעתי קל קולין לעתרת בלשון פרסי. ול"ג שכל קולין לעמרת בלשון לעז והייט דקאמר לריל יה שהכינה במערב ופניו למזרח ישתחוו: **ישתחוו למקום שהיו רגליו עומדות בו.** משה רבינו דימה תת התורה לתרנם רוחות כשם שתי תפכר בלת הם כך לא תפכר לעולם בלת תורה: **מערבו של עולם.** תני שמעתי מחזקו של עולם על שם שהכינה במערב ס"ל ותני תומר מתחוריו של עולם שהמערב קדוי תחור שנאמר "הן קדם אחלך ואינו ואחוד בם פומב. שמעמם, ומניחה מרב ורעטן בת, והזהב זל: **וכן הוא פומר.** דכתיב זיותת גבי זהב: **כשעיר.** שד:

שמעשה פומבו נגלל. מרבה לו זכל ומוסיף לתת הזרעים שמזעו טו: **מתני' תם מכנלום ותם מקבורות כו'.** משום ריש רע: **מנת למוכרם בעיר.** שתין מרוח מזרחית קשה (ג) תניר תל"ש כתה לפורעתא לכל כלרכה היו תמה ומעשה בגמת דכתיב (יונה ד) רוח קדים מרישים ותך השמש וגו' לפיכך לינה תורה אור מניחה הרוח למיר: **מון מן מערבה.** בגמ' מפרש טעמא: **גבי' ופומר.** ליטו לריך להרחיק ל' תמה: **שליטו פומא כלל.** "ומרחיק ל' תמה דקתמר ר"ש תמהר רוחות לריכה קלי: **מדירא רוחות.** תוחו לד תדיר ברוח ערוח מערביה מעשה תדיר מהמר רוחות: **רוח לפונים מעשה עם כל תתם** מהרוחות לפי שהיא רכה ומתוקה ונלוזה כדתמר ביכמות (דף עב) וממתקתן: **כן נן.** מלתר הנשוי כדמות כן: **מפמידם.** ככנפיו: **מדירא כשכינה.** במערב היא שוכנת: **נשכופיו.** תלמי כתה"ג שתמרו מקרא זה בספר עזרא: **ונכא תמים.** המתם והירא המוחדים במורא: **לך משתחוים.** למערב: **ונלמא.** הס למזרח משתחוים וכי מימא אין דרך להשתחוות שמוך נרב, הס שוטן כעבד שנטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו ומשתחוה לו הולך לאחוריו משכטל פרס מעריתן תמיד בהשתחויה: **פרס.** מתן: **אמר רוא ר' לנדך.** כתר "ונכא תמים" כתיב ועל עסק שליחות נבא תמים הוא לנדך במדה זו: **נשם מזוירין שליחותן.** כשכאין לומר "עשיו שליחותך" נריכין לכוב על מקום שהשולחת עומד שם: **למקום שמשתלחין.** פי' בתוחו מקום שנשתלחו הס לא שם הכינה מלוי ותומרים לו "עשיו שליחותך": **שסיפ תתלך תדובר בי יונא.** נגבולות זכריה נמוד (יד) לא ירושלים כמה תרכה וגו' ומלתך תחר יונא לספור שליחותו של רחמן שתזר בו המקום (ד) (ועל ימין) כה מה ותומר "פרוות תמב ירושלים" והרי שניהם מתת הכינה בחים "ותחריו" לא נאמר אלא "נקבתתן" זה בת מכתן ויש בת מכתן: **רב ששת.** מתור עיניס הוא: **נכל רוחתא מוקמן.** הטמידני להתפלל: **דמורו נס מיני.** תלמידי עובדי ע"ז מוליים הוראה להתפלל כמזרח: **מוריב.** תני שמעתי קל קולין לעתרת בלשון פרסי. ול"ג שכל קולין לעמרת בלשון לעז והייט דקאמר לריל יה שהכינה במערב ופניו למזרח ישתחוו: **ישתחוו למקום שהיו רגליו עומדות בו.** משה רבינו דימה תת התורה לתרנם רוחות כשם שתי תפכר בלת הם כך לא תפכר לעולם בלת תורה: **מערבו של עולם.** תני שמעתי מחזקו של עולם על שם שהכינה במערב ס"ל ותני תומר מתחוריו של עולם שהמערב קדוי תחור שנאמר "הן קדם אחלך ואינו ואחוד בם פומב. שמעמם, ומניחה מרב ורעטן בת, והזהב זל: **וכן הוא פומר.** דכתיב זיותת גבי זהב: **כשעיר.** שד:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' שהודיעונו מקום תפלה: (ב) שם תמר לב שיהודה תמר לב מפי הכתוב ישתרע: (ג) רש"י ד"ה תלת וכו' קשה תמיד תלת"כ: (ד) ד"ה וכמה כמלאך וכו' שתור בו במקום מניחן בה מדה: (ה) תוס' ד"ה לנל וכו' לתמר שכינה בכ"מ ומתן טעמא דתמר: בביזוי אבל "(חולין שאדבר... אשר...) ת"ה ותניא"

לעזות באשפה מקום (ויקרא כ"ז ל) (נואל ראש"ה)

"שכינה בכל מקום"

נוסח/אחרנה

ורוחות הפסת "ישמעאל כאשר נתתי וכו' בקטר לך רוחות דרומא

נוסח

ברייתא: אבל מלאך ה'

נוסח

ברייתא ביח מדרש תנאים לד סעיף ב כהגה"ח:

נוסח

ר' יוסי בר' חנינא: (ד אומאיה) ותא אמאר ליה ר' יוסי בר' חנינא: (ו אומאיה) ותא אמאר ליה ר' יוסי בר' חנינא:

ומזמרים (ל) (פי' רוח צפונית שכשהיא מסובבת לרבי לעיטה: **וכתיב** לימין וימין וכו'. דוגזור על ימין (ה) ליכא למימר דבימין ומשמאל אל מדם מיירי (הג"ה. ושוב נראה שמא (ו) מקרא קמא לין להאכיח שבדרום ימין ולא נאמר לחיפכא. ע"כהג"ה): **רתנא** בין שהסובב למעלה ולילן למטה כי. מילמרין לחיתוי קך תפ"ג דבמתני' נמי תנן בין מלמעלן בין מלמטן מ"מ דלי ממתני' הוה למימ דלחמרוב ושקמה קלי דעלה קלי קמ"ל בריימת בכל לילן (הגה"ה. ולספרים ללת גרסינן במתני' בין מלמטן לחי שפיר דלי ממתני' הוה למימ בין מלמטן לחילן קלי ולא לחבר מקום ללת תקני ללת בור מלמעלה ולילן מלמטה לחמי כדפריך לבריימת. עד כלן הגה"ה):

עני והעשיר הוה. רבותא נקט שהיה עני ולא לחיבני (ז) לחמוקי לחדעתייהו שיבנה לחפדלת לפני הכי הוקקן להכרחיק מקום להלו גיבי דילהו לקף על גב דממך בהיתר לין לריך להכרחיק לפני דילהו כדחניא (לעיל דף כ:) לם היה רפת בקר קודמת לאולר מותר וה"ה חטה של מחטומים ובבעין ולין חילוק בין דירה לשאר לפי המסקנא לחומר ר"ת דהכא היינו טעמא מקום ללת קניעת חמציהו כל כך כי הכך לגעיל (הג"ה. ועוד דהכא (ח) מקום דבחיסור ממך לכל מרא דמתי מרפי לחרעת. ע"כ הג"ה):

תפומת

לאכסדרה הוא דומה ורוח צפונית אינה מסובבת, (כיון שהגיעה חמה אצל קרן מערבית צפונית נכפפת ועולה למעלה מן הרקיע (רבי יהושע) אומר עולם לקובה הוא דומה ורוח צפונית מסובבת וכיון שחמה מגעת לקרן מערבית צפונית מקפת וחוזרת אחורי כיפה שנאמר °הולך אל דרום וסובב אל צפון וגו' (א) "הולך אל דרום"-ביום "וסובב אל צפון"-בלילה "סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח" אלו פני מזרח ופני מערב שפעמים מסבבתן ופעמים מהלכתן, הוא היה אומר אחאן לר' אליעזר: °מן החדר תבא סופה זו רוח דרומית "וממזרים קרה" זו רוח צפונית "מנשמת אל יתן קרח" זו רוח מערבית "ורחב מים במוצק" זו רוח מזרחית והאמר מר "רוח דרומית מעלה רביבים ומגדלת עשבים" לא קשיא הא דאתיא מטרא בניחותא הא בשפיכותא. אמר רב חסדא מאי דכתיב °מצפון זהב ואתה" זו רוח צפונית שמזלת את הזהב וכן הוא אומר °הזלים זהב מכיס" אמר רבה בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש לא הוגשמה רוח דרומית שנאמר °ויגזור על ימין וירעב ויאכל על שמאל ולא ישבעו" וכתיב °צפון וימין אתה בראתם, ואמר רבה בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש אין הגשמים יורדין מאוצר טוב שנאמר °יפתח ה' לך את אוצרו הטוב" בזמן שישראל (ט) עושין רצונו של מקום וישראל) שרויין על אדמתם גשמים יורדין מאוצר טוב, בזמן שאין ישראל שרויין על אדמתם אין גשמים יורדין מאוצר טוב. אמר רבי יצחק "הברזה" שוחבים ידים ושיעשיר יצפין ג) וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום ורבי יהושע בן לוי אמר לעולם ידים שמתוך שמתחכם מתעשר שנאמר °אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, והא רבי יהושע בן לוי אמר שכינה במערב? המצדד אצדודי, אמר ליה רבי חנינא לרב ג) אשי כגון אתון דיתביתו בצפונה דא"י אדליכו אדרומי, ומנא לן ד) דכתיב לצפונה דארץ ישראל קיימא? דכתיב °מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ": מרחיקין את המשרה מן הירק וכו': תנא דבי יוסי מתיר בחרדל ה) שיכול לומר לו "עד שאתה אומר לי הרחק חרדלך מן דבורי הרחק דבורך מן חרדלי שבאות ואוכלות לגלוגי חרדלי": **מתני'** ו) מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה, ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד, אם הבור קרמה ז) קיצץ ונתן דמים ואם אילן קדם לא יקוץ ח) ספק זה קדם וספק זה קדם לא יקוץ ט) (ר' יוסי) אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ י) שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו: **גמ'** תנא בין שהבור למטה ואילן למעלה, בין שהבור למעלה ואילן למטה בשלמא בור למטה ואילן למעלה קא אזלין שרשין מזקי לה לבור אלא בור למעלה ואילן למטה אמאי? אמר רבי חגא בשם רבי יוסי מפני שמהלידין את הדקרקע ומלקין קרקעיתה של בור: רבי יוסי אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי, אמר רב אשי "כי הואן בי רב כהנא הוה אמרינן מעמי ר' יוסי בגירי דרבים. פאפי יתאה, עני והעשיר הוה, בנה אפדנא, הוו הנך עצורי בשיבבותיה דכי הוו דייקי שומשמי הוה נייתי אפדניה, אתא לקמיה דרב אשי, א"ל כי הואן בי רב כהנא הוה אמרינן "מעמי רבי יוסי בגירי דיליה", ובמה כדנייד

נגירי דילים והכא נמי מידיהם הוא דא לו שמכת מצותיהם הוא מכעיר: **ובמה** לעשות שמן:

נאכסדרה הוא. שחין לה דופן רביעית: **לימ מסובבת**. בחמילה: **למעלה מן פרקיע**. ומהלכת חת רוח לפון בגבו של רקיע: **לקובה**. לחל שכולו מוקף: **לקרן מערבית לפונית**. בלילה שהחמה לשולה מהלכת רוח לפונית בלילה ומן המערב היא פונה לנפון שכך הילוכה מן המזרח לתורה חור לדרום מן הדרום למערב ומהמערב לנפון: **ומזמרים לחוני כיפה**. דרך חתון: **סולך על דרום**. היקף היום קרוי 'הילוך' שהוא כתוך החלל וחת היקף הלילה קרוי 'סיבוב' שהוא מקיף כחוץ, וכיון לשולה מהלכת דרומה לפונית בלילה ומן המערב היא פונה לנפון שכך הילוכה מן המזרח לתורה חור לדרום: **וסובב על נפון בלילה**. מרוח לדומים: **ממלכתן**. ביום סבוב של תקופת תמוז שהיא יולחה בקרן לפונית מזרחית ושוקעת בקרן מערבית לפונית: **פעמים מוכבין**. ביום קלר שהיא יולחה בקרן מזרחית דרומית ושוקעת בקרן מערבית דרומית ומהלכת בלילה ג' דומים: **לחתן לר' לליעזר**. שחמר לחכסדרה דומה: **ומזמרים קרס זו רוח לפונית**. שהופון מזרח ופרולה: **ומאמרת רוח דרומית מעלה רביבים**. וכלן לחה לומר רוח מזרחית מביחה מים: **סף לחתיה מערה בניומתא**. בח מן הדרום וכי לחיה בשפיכותה בח מן המזרח לכתיב "מים במוצק": **לף טוגשמה רוח דרומית**. שהיחה רגילה להביח רביבים פוכים: **וכתיב** °לפון וימין. חלמח ימין הוח דרום על שמחל ולח שבעו: **לף מולרו בטוב**. וכתיב °לין רעב ולח לפון וימין חתה בראתם, ואמר רבה בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש אין הגשמים יורדין מאוצר טוב שנאמר °יפתח ה' לך את אוצרו הטוב" בזמן שישראל (ט) עושין רצונו של מקום וישראל) שרויין על אדמתם גשמים יורדין מאוצר טוב, בזמן שאין ישראל שרויין על אדמתם אין גשמים יורדין מאוצר טוב. אמר רבי יצחק "הברזה" שוחבים ידים ושיעשיר יצפין ג) וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום ורבי יהושע בן לוי אמר לעולם ידים שמתוך שמתחכם מתעשר שנאמר °אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, והא רבי יהושע בן לוי אמר שכינה במערב? המצדד אצדודי, אמר ליה רבי חנינא לרב ג) אשי כגון אתון דיתביתו בצפונה דא"י אדליכו אדרומי, ומנא לן ד) דכתיב לצפונה דארץ ישראל קיימא? דכתיב °מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ": מרחיקין את המשרה מן הירק וכו': תנא דבי יוסי מתיר בחרדל ה) שיכול לומר לו "עד שאתה אומר לי הרחק חרדלך מן דבורי הרחק דבורך מן חרדלי שבאות ואוכלות לגלוגי חרדלי": **מתני'** ו) מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה, ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד, אם הבור קרמה ז) קיצץ ונתן דמים ואם אילן קדם לא יקוץ ח) ספק זה קדם וספק זה קדם לא יקוץ ט) (ר' יוסי) אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ י) שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו: **גמ'** תנא בין שהבור למטה ואילן למעלה, בין שהבור למעלה ואילן למטה בשלמא בור למטה ואילן למעלה קא אזלין שרשין מזקי לה לבור אלא בור למעלה ואילן למטה אמאי? אמר רבי חגא בשם רבי יוסי מפני שמהלידין את הדקרקע ומלקין קרקעיתה של בור: רבי יוסי אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי, אמר רב אשי "כי הואן בי רב כהנא הוה אמרינן מעמי ר' יוסי בגירי דרבים. פאפי יתאה, עני והעשיר הוה, בנה אפדנא, הוו הנך עצורי בשיבבותיה דכי הוו דייקי שומשמי הוה נייתי אפדניה, אתא לקמיה דרב אשי, א"ל כי הואן בי רב כהנא הוה אמרינן "מעמי רבי יוסי בגירי דיליה", ובמה כדנייד

ומזמרים קרה. דרך חתון: **סולך על דרום**. היקף היום קרוי 'הילוך' שהוא כתוך החלל וחת היקף הלילה קרוי 'סיבוב' שהוא מקיף כחוץ, וכיון לשולה מהלכת דרומה לפונית בלילה ומן המערב היא פונה לנפון שכך הילוכה מן המזרח לתורה חור לדרום מן הדרום למערב ומהמערב לנפון: **ומזמרים לחוני כיפה**. דרך חתון: **סולך על דרום**. היקף היום קרוי 'הילוך' שהוא כתוך החלל וחת היקף הלילה קרוי 'סיבוב' שהוא מקיף כחוץ, וכיון לשולה מהלכת דרומה לפונית בלילה ומן המערב היא פונה לנפון שכך הילוכה מן המזרח לתורה חור לדרום מן הדרום למערב ומהמערב לנפון: **פעמים מלכתן**. ביום סבוב של תקופת תמוז שהיא יולחה בקרן לפונית מזרחית ושוקעת בקרן מערבית לפונית: **פעמים מוכבין**. ביום קלר שהיא יולחה בקרן מזרחית דרומית ושוקעת בקרן מערבית דרומית ומהלכת בלילה ג' דומים: **לחתן לר' לליעזר**. שחמר לחכסדרה דומה: **ומזמרים קרס זו רוח לפונית**. שהופון מזרח ופרולה: **ומאמרת רוח דרומית מעלה רביבים**. וכלן לחה לומר רוח מזרחית מביחה מים: **סף לחתיה מערה בניומתא**. בח מן הדרום וכי לחיה בשפיכותה בח מן המזרח לכתיב "מים במוצק": **לף טוגשמה רוח דרומית**. שהיחה רגילה להביח רביבים פוכים: **וכתיב** °לפון וימין. חלמח ימין הוח דרום על שמחל ולח שבעו: **לף מולרו בטוב**. וכתיב °לין רעב ולח לפון וימין חתה בראתם, ואמר רבה בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש אין הגשמים יורדין מאוצר טוב שנאמר °יפתח ה' לך את אוצרו הטוב" בזמן שישראל (ט) עושין רצונו של מקום וישראל) שרויין על אדמתם גשמים יורדין מאוצר טוב, בזמן שאין ישראל שרויין על אדמתם אין גשמים יורדין מאוצר טוב. אמר רבי יצחק "הברזה" שוחבים ידים ושיעשיר יצפין ג) וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום ורבי יהושע בן לוי אמר לעולם ידים שמתוך שמתחכם מתעשר שנאמר °אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, והא רבי יהושע בן לוי אמר שכינה במערב? המצדד אצדודי, אמר ליה רבי חנינא לרב ג) אשי כגון אתון דיתביתו בצפונה דא"י אדליכו אדרומי, ומנא לן ד) דכתיב לצפונה דארץ ישראל קיימא? דכתיב °מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ": **מתני'** מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה, ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד, אם הבור קרמה ז) קיצץ ונתן דמים ואם אילן קדם לא יקוץ ח) ספק זה קדם וספק זה קדם לא יקוץ ט) (ר' יוסי) אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ י) שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו: **גמ'** תנא בין שהבור למטה ואילן למעלה, בין שהבור למעלה ואילן למטה בשלמא בור למטה ואילן למעלה קא אזלין שרשין מזקי לה לבור אלא בור למעלה ואילן למטה אמאי? אמר רבי חגא בשם רבי יוסי מפני שמהלידין את הדקרקע ומלקין קרקעיתה של בור: רבי יוסי אומר אע"פ שהבור קודמת לאילן לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי, אמר רב אשי "כי הואן בי רב כהנא הוה אמרינן מעמי ר' יוסי בגירי דרבים. פאפי יתאה, עני והעשיר הוה, בנה אפדנא, הוו הנך עצורי בשיבבותיה דכי הוו דייקי שומשמי הוה נייתי אפדניה, אתא לקמיה דרב אשי, א"ל כי הואן בי רב כהנא הוה אמרינן "מעמי רבי יוסי בגירי דיליה", ובמה כדנייד

נגירי דילים. מחלכתן ביום ומסבבתן בלילה: **הוא היה אומר** ר' אליעזר הוא בריימא דאתאן **למעמא** דר"א דאמר עולם **לאכסדרה הוא דומה**: מן החדר תבוא סופה זו רוח דרומית. שרוחן שלה מלוי ומפיחי דרומה מצפון: **ומזמרים** קרה זו רוח לפונית. שכל העולם סמורים זרם מים לשם לפי שאין שם דופן והוא הדין ומים ואינה מסובכת: **קרה**. חודף ממש: זו רוח מזרחית. שמרחיבין שם הנשמים להציף. רוח של ניחותא מעלי. בשפיכותא שבא בקשיות ודאי קשה כפופה: לא הוגשמה דרום לפונית. שלא ירדו נשמים לשם: **על ימין**. זו רוח דרומית: **ורעב**. משמע פעמים רעב פעמים שבע: **ויאכל ולא שבעו**. משמע לא שבעו לפי שלא הוגשמה: **צפון**. הוא שמאל כדפרישית לעיל: **ידים**. כלומר לרוח דרומית: **יצפין**. יתפלל לרוח לפון: **שולחן בצפון**. היינו עושר שולחנו מחמת עושרו: **ומנורה בדרום**. היינו חכמה כדכתיב "כי נר מלוה ותורה אור": **שנאמר ארך ימים ונו'**. חאי קרא לא אתי **לאשמועינן** אלא **דתורה**. **שהיא חכמה** יש כה **נמי עושר וכבוד**: דמצדד אצדודי, לא מכל וכל דרוח דרומית ולא מהכל לרוח מערבית: **אדליכו**. כלומר כשתתללו חורו פניכם לצד דרום שנאמר והתללו [אליך] דרך ארצם: **פיסקא** והחרוב והשקמה נ' אמה. ששרשיהן הילכן הרבה: בין מלמעלה. שאם האילן עומד סמוך לבור והבור עמוק עד המים נ' אמה אינו מרחיק ואם לאו מרחיק ובין מן הלד שאם הבור אין עמוק מזיק ליה לבור כלל: ומלקין קרקעיתו של בור. ונעשה מים: **מורה** ר' יוסי בניירי. כדפריש לעיל אע"פ שעושה בתוך שלו חייב: **יונאה**. שם מקום: **הנך עצורי**. שמכתשין ומעצרין את השומשמין כדי להוציא שמן: **וכמה**

הגהות הב"ח

(ה) גמ' חת מולנו כטוב בזמן שישראל שרויין על חדמתם כ"ל ומיכוח שוטים כ"ל על מקום ושראל נמחק: (ב) רש"י ד"ה דמצדד חלמודי מטם לגד דרום: (ג) ד"ה בניירי דילים וכו' ובדר יפתי לחבירי לף קרי ליה (ך) חוס' ד"ה וממזרים קרס זו רוח לפונית פי' שכופל שלה כ"ל: (ד) ד"ה וכתיב וכו' מכל מ"מ ניכל לכוכיח דלימל לממר דימין: (ו) בא"ד שמל דממקל קמל לין לסוכיח שדרום ימין: (ז) ד"ה עני וכו' ולל לחיבני לכו לחסוקי ולל לפ"ג דכמתך וכו' כמסומין ושל נמנין: (ח) בא"ד דכהל שלמי מקום דבחיסור וכו' מרל ומרל דממי מרפי לחרעת והוה דומיל דכור פ"ל

מסורת הש"ס

סמ א מוס"פ מ"ח פי' לד פסיפ ב נכא"ס:

סמ ב מיי' פ"ל מהל' בית הבחירה סל"ו ז סמג עשין קפו:

נוסח אחר

ב' דרות מאי דרות דאמר [אבסכדה] אמר [אבסכדה] זקופה

סמ ג מיי' פ"ט מהלכות שכנים סל"ו ז סמג עשין סב מוס"פ מ"ח סי' קנה פסיפ נב:

סמ ד מיי' שם סל"ו ס מוס"פ שם פסיפ נא:

סמ ה מיי' שם פי"ח מהלכה ג סמג שם מוס"פ שם פסיפ סו:

שעושה חומו גלל. לקמ"ל דגלל מסבית הקרקע כסהית כולה גלל מזיק: **אין** עומין בורסקי חלת למזרח העיר. משום דרוח מערבי שהוא קשה ירחיק ויוליך הריח מן העיר כלחמרי (ברכות מ.) היטן למזרח גרסו דמו ברחטו מפני שרוח מערבית מביא הקש בחומטו: **מפני** שהיא תדירה. לח גרסי' מ"ט דמן הבריימא היא דהכי איתא בתוספתא (פ"ו ע"ם): **ובא** בגלילה נמי במזרח מסתחוים. ול"ל דחין לנו ללמוד חלת ממה שחמו רואין **ומ"ם** וחמחי לח נדע מקום תפלה מביח המקדש שהיתה שם שכינה במערב **וי"ל** במקום **חין ללמוד** דחלת דשכינה **בכל מקום** לי חפשר להשים לרוח ולפורת חלת בגד* לחד **וגילגי"ם** חומר **במקום חין ללמוד** דשכינה במערב דגמי קדמי הקדשים היה במערב המקדש מ"מ החרון שהשכינה שם כדכתיב (שמות כה) "ונועדתי לך שם" היה בחזרת בית קדשי הקדשים ה): **רבך** רוחמת חוקמן. כל **כך** חמורה* ליח להו להו דחניח בברכות (דף ג.) שחייב חדם להתפלל נגד ירושלים משום דכתיב "והתפללו חליך דרך חרצם" חלת **סברי כך** ילמעטלן דחמר (ה)גב"מ שכינה חוקף דחמר* שכינה במערב **סבר כך"ע** דחמר מפני שהיא תדירה ול' חכינה דשמעתין דחמר "כגון חתן דיחבון לגפוגי דחרעא דישרחל חדרימו" **סבר** לה כברייחא דברכות:

חוריה. לגון שפ"ה לחוריה-מערב גרסה לר"ת ולר"ח ט"קר:

רוח מערבית שבח מערפו של עולם. כדפי' בקונט' מתחורו של עולם דמערב קרוי 'חחור' דכתיב "תחור וקדם לרתני" ודרשינן [בחגיגה] (דף יב.) לעניין מזרח ומערב וכתיב גמי "לרם מקדם ופלטתים מתחור" (ישעיה ט) וקרי גמי לדרום ימין ולצפון *שמחל כדחמרי' דשמעתין והיינו משום דשכינה במערב ופני השכינה למזרח לכך קרוי מערב חחור ומזרח קדם ודרום ימין וצפון שמחל **ולמ"ד שכינה בכל מקום** ל"ל דהחי דקרי מזרח קדם, ומערב חחור, ודרום ימין, וצפון שמחל משום **שליבה** בבית המקדש שהיה במערב ופני השכינה כלפי ישרחל שהיו במזרח ומשתחוים שם: **הגה"ה** ורבינו יצחק בר יהודה פירש דכשעמד חדם ברחשון כשנברח היו פניו למזרח, ואין נרחה שהיה טרפו כלפי השכינה למחן דחמר שכינה במערב. ע"כ הגה"ה:

רוח מזרחית שמסערת כל העולם כולו. והח דמשמע במתניתין שהיא נוחה מכל הרוחות היינו כשהיא בחה כרוכה חבל כשבחה לפורעניות היא מסערת כדפי' הקונט' במתניתין:

מסורת השי"ם

(ה) [ועי' ת"ע סכל סוף מ"ע ומ"ם עוד ביומח פ"ה מ"ב ע"ם]: ו) וכ"פ הערוך ערך נסמנע עי' סוס, גיטין לג: ד"ה שריח כשיכ:

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה לכל וכו' דחמר שכינה בכ"מ ומשן דחמר:

---

* ר' יוחנן ור"ל נחלקו בטעם (שלף עמ' ר' ובחגיגה ב' ב' בהערות)

מפרש התוספות (דעות הגליון (◇))

◇ מאחר דרוחות בסוף העולם הן, הרי בחגיגה כיוון תפילה ומקום השכינה

מפרש

△ "מאחר אין להאריך"

⋈ סימן המיוחד לדעה זו שהיא קשה עם תוס' לקמן

• שאר כל הגהות והכינה במערב מביח המקדש

• מאחר והכינה [כיוון שאמרו שהוא כנגד ארון – שלא בא"י. תוס' עיקר הטעם הוא כי לפנות למזרח ומשתחוה לכיוון שאמרו הוא כנגד ארון הברית]

תקכ"ב

* על כ' תוס' לקמן דף דוה ניתן לומר דקיימ מוקם ומשתחוה בית המקדש

** ישראל מתפללים לכיוון השכינה

*

TIME	דף/עמוד
2:13:12 – 2:14:34 (1m)	עזריה
49:48	אין
52:55	אפי
55:10	וכתא
1:01:55	לכל
1:08:10	אורים
1:09:11	רוח
1:16:05	הלפה
1:17:17	רוח

"וּמְמַזְּרִים (ד) . (פי') רוח נפוניית שכותל שלה מושלך כלומר שחיקה
מסובבת לרבי חליעזר: וכתיב לפון וימין וכו'. הפסיק ר"י בעזר על ימין וכו'
לויגזור על ימין (ה) לחיכה למימר דבימין ושמאל שם לחדס מיירי (הג"ה.
ועוד נראה שמא (ו) מהכא קמא אין להוכיח שארוס־ימין ולא נאמר
חיפכא.ט"כהג"ה): תנא בין שהבור למעלה ואין למטה כו'. חילטריך
לאיתויי הך לחע"ג דבמתני' נמי תנן "בין מלמטן" מ"מ דאי
ממתני' הוה אמינא דאחרוב ושקמה קאי דעלה קאי קמ"ל ברייתא בכל אין (הגה"ה. ולספרים דלא גרסינן
במתני' "בין מלמטן" אתי שפיר דאי ממתני' הוה אמינא "בין מלמטן"
אחין קאי ולא אבור משום דלא תקשי: "אלא בור מלמעלה ואין מלמטה אמאי"
כדפריך אברייתא. עד כאן הגה"ה):

עני והטעמיר הוא. רבותא נקט שהיה עני ולא היבעי (ז)
לאסוקי אדעתייהו שיבנה החפלגת אפי' הכי הוזקקו להרחיק משום דהוו גירי דידהו אף על גב דלא שכיח
היתה חין צריך להרחיק אפי' בגירי דילים כדתניא (לעיל דף כ:) אם היה רפת בקר קודמת לאוצר מותר וה"ה חלות של נחתומים [ע] (ומבטין ואין חילוק בין דירה לשאר כמאן דאמר המסהכת, לומר ר"ת דהכא היינו טעמא משום דלא קביעא תשמישתו כל כך כי הכך דלעיל (הג"ה. ועוד דהכא (ח) משום היסוק כמך לכל מרע, דמחי, מרפי לחרעא, ט"כ הג"ה):

תפומת

הגהות הב"ח

(ד) תום' ד"ה וממזרים קרה זו רוח נפוניית פי' שכותל שלה כ"ל: (ה) ד"ה וכתיב וכו' על ימין ליכא להוכיח דהיכא למימר דבימין: (ו) בא"ד שמא דממקרא קמא אין להוכיח שדרוס ימין: (ז) ד"ה עני וכו' ולא מיבעי להו לאסוקי וכו' הע"ג דבשמך וכו' נחתומין ושל בבעין: (ח) בא"ד דהכא שאני משום דבהיסור וכו' מרע ומרע דמחי מרפי לחרעא והוה דומיא דבור ע"כ הג"ס:

TIME ד"ה / ע"ז
ראשונים 1:19:09
וכתב 1:20:27-1:23:15
תוס 1:53:50
אח 2:01:03

כדנייד נכתמא אפומא דמבלא . שלם יניחו כד על חומה וכיוצא עליה יעוב הכיסוי מחמת הרעדה : **רקפא** . מה שמנערין מן הפשתן : **מאי שנא מוגרא** . בשכח דמייב ואע"פ שהרוח מסייעתו מתייב ליה **עוסה מלאכה שלמת** גירי דיליה ניהו : **סייעו זורה ורוח מסייעתו** . כי היכי דלענין שכח הוי כאן כמפקיד מכח עליו : **ולרבינא** נזקין נמי כאן מחייב ליה : **ולרבינא מאי שנא כו'** . בשלמת זורה ורוח מסייעתו לת הוי ליה פירכא דשכיר ממונא מחייסר שכח לת יגיעתן דהתם מלאכה מחשבת לסרחה תורה וכה"ג מתקלקלין ליה להת פירכא בש"ק בהכותם נתן לדיר (דף ס.) : **גן** . למנלייל"ת היולאת מן הכרמל כשהפעים מכה עליו : **מייב** . והכי הולכין הרוח : **ניחא ליה דליזיל** . למוך שלא ידליק לת כיסו: **מתני' ממוך לשדה חבירו** . כין שדה הלכן כין שדה החלון ונעמת כדי עבודת הכרם שכשיחרוש לת תילטוטיו לת יהא נריך להכניס מחריסתו לתוך שדה חבירו : **מעמיק** . להן בעל השדה שילמו לתוכו : **קונן** . בעומק ג' טפחים : **ופעניס שנו** . בגמרת מפרש של מי : **גבי' מאן כתב** **שמי תמוה** . שמחריסתן קלילה : **פרדיסא** . כרם : **ופא מרמיקי לי** . ר' לתוכו : **שכחם בני** . כך שמו : **משכחמי** . רב פפא לרב הונא דקא חפר וקיין שרשין : **מאי טפי** . לתתי קיילנהו : **לתתי ליה בונלי** . הבאתי ט לרחוק הרבה עלת יקון : **שהחזיקו**

"כדנייד נכתמא אפומיה דחצבא. רבי בר מרין ברייה דרבין כי הוה נפצי כיתנא הוה אולא רקתא ומזקא אינשי, אתו לקמיה דרבינא, אמר להו: כי אמרינן "מודה ר' יוסי בניזקי דיליה" הני מילי דקא אולא מכרו הכא זיקא הוא דקא ממטי לה מחקיף לה מר בר רב אשי **מאי שנא** א) מזורה ורוח מסייעתו? אמרוה קמיה במרימר אמר להו היינו 'זורה ורוח מסייעתו', ולרבינא, **מאי שנא** ב) מגל היוצא מתחת הפטיש והזיק דמזיק לשלם? **החם** ניחא ליה לדליזל **הבא** לא ניחא ליה דליזל : **מתני'** לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות, אחר גפנים ואחד כל אילן, ד) "היה נדר בינתים (ו) זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן 'היו שרשים יוצאים לתוך של חבירו מעמיק ג' טפחים כדי שלא יעבד את המחרישה 'היה חופר בור שיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו :

גמ' תנא ה) **ארבע אמות שאמרו=כדי עבודת הכרם** אמר **שמואל** לא שנו "אלא בארץ ישראל ס אבל בבבל 'שתי אמות, תניא נמי הכי לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו **אלא אם כן הרחיק ממנו שתי אמות** והא אנן תנן **ארבע אמות** אלא לאו כדשמואל, שמע מינה, ואיכא דרמי לה מירמא תנן **לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות** והתניא **שתי אמות** אמר **שמואל** לא קשיא **כאן** בבבל **כאן** בארץ ישראל. **רבא בר רב חנן הוו ליה הנהו ריקלי אמיצרא** דפרדיסא דרב יוסף הוו אתו צפורי יתבי בדיקלי ונחתי בפרדיסא ומפסדי ליה, א"ל (ג) זיל קוץ, א"ל והא ארחיקי לי א"ל ה"מ, לאילנות אבל לגפנים בעינן טפי, והא אנן תנן **אחד גפנים ואחד בל אילן** א"ל ה"מ אילן לאילן, וגפנים לגפנים, 'אבל אילן לגפנים בעינן טפי, א"ל: 'אנא לא קייצנא ז) דאמר רב 'האי דיקלא דטעין קבא אסור למקייציה "ואמר ר' חנינא ז) 'לא שביב 'שברח' ברי אלא דקץ תאנתא בלא זימניה, מר אי ניחא ליה ליקיץ'. רב פפא **הוו** ליה ריקלי אמיצרא דרב הונא בריה דרב יהושע אול אשכחיה דהוה חפר וקא קאיץ שרשיו, אמר ליה מאי האי? אמר ליה תנן **היו שרשים יוצאים לתוך של חבירו מעמיק שלשה כדי שלא יעבד המחרישה** אמר ליה הני מילי שלשה, מר קא חפר טפי! אמר ליה אנא בורות שיחין ומערות קא חפרנא דתנן **היה חופר בור שיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו** אמר רב פפא: אמרי ליה (נ) (כולה) ולא יכילי ליה עד

מנמייה לחפילו לר' יוסי מרמיקין לת"ג דהית גופה ממטית נפשה (ז) כמר בר רב לחני ומיהו ההם מקום דזימנין דכהדי דנח כי כדקאמר לעיל לחכל קשה מעורכין לעיל (דף נג.) דאמר רב יוסף לפיקו לי קורקור מהכת ויי"ל דגמרת לת שכר לה כרגיעת דר"ת פוסק כמר בר רב לחני וכלחימור ועוד לומר ר"י דבעלי חיים שלחי דאמירי טפי מרוח דכח אחר מעורב בהן כדאמרינן בבבא קמא (דף ו.) :

מאי שנא מזורה ורוח מסייעתו. ורבינא לת חניב לה חפיכה לסכר כי היכי דלת גמרינן מעכת תעלומין כדמפרש רב לחני בהכותם (ב"ק דף פ. ושם) דנבי שכח מלאכת מחשבת לסרחה תורה הכל הכח גרמת הוא ונרמת בנזקין פעור הכי נמי לת גמרינן מהכח שיהא חייב להרחיק ומר בר רב לחני סבר נהי דחיוב תעלומין לת גמרי' לענין הרחקה ליחשב ניזי דיליה גמרינן שפיר כיון דגרמת בנזקין לחמור : **ורבינא** מלי שכח מגן. ור"ת ולחמי קלמר לחלמיד נמי מיקלי לענין חיוב תעלומין מלי שכח מגן וי"ל

מקום הכי נקט רבינא לחלמיד הוי מני לדחויי ה"ג (ח) חייב לרדיה בתעלומין לגמרי מדמה לה לזורה ורוח מסייעתו :

אחד גפנים ואחד כל אילן. מתוך ס"ה לעיל (דף יח.) משמע דנקט אחד גפנים מקום דשייך בהו כלאים להכיח לרחה מכלן דכשים חייני להת מוקמי, גגמ' דמתני' לילנות ולילנות וגפנים לגפנים אבל לילנות לגפנים בעי טפי מקום ניפרי ומהלי טעמת גפנים לזרעים בעי טפי חלת לגרחה דנקט אחד גפנים ואחד כל אילן דלת מיסוק לדעתי' למימר בסיעור ר' לחנת דמתני' דוקת בגפנים שמליט בהם סיעור זה במקום אחר לענין כלאים : **אבל** בבבל ג' לחנת. תימה לבפרק המוכר לת הספינה (לקמן דף פב: ושם דף פג.) נבי קנה ג' קנה קרקע לחמר רב יוסף שובדת הוה בדורת דרעותת כו' משמע מהתם דבבבל נמי בעינן ד' לחנת דבבבל הוה מעשה וכ"ל דבהיחת דורת דרעותת היה להם מחריסה גדולה כמו בארץ ישראל: **אבל** בגפנים בעי טפי . והוה כשנטע דקלים בשהם גבוהים לבל לם נטע נרעין לת דממילת קת גדל ולת נירי דיליה הוה: **אנא** לת קיילנת לחמר רב כו'. ול"ת והתנן במתניתת דקולן וטתן דמים וי"ל דלחכת לחוקמי בחלון סרק גדל קשה לחמרינן בהחובל (ב"ק דף נב.) נבי הגהו דיקלי דמכחני בגופני הוו דקחמר למחר לייתי לי מקולייהו לעולם מקום היזק גפנים מוחר לקון דקלים ויש לפרש דשלחי התם שיוחר מדלי היו מכחישים בגפנים עד דהוה טעים כהו טעמת לחמרת :

א) [ב"ק ס.] : ב) [שם סב: וש"נ]: ג) [ועיין יח.] [לקמן סב.]: ד)[ועיין יח.] : ה) [שם] : ו) ב"ק נה: ו) [שם ס"ב] :

רבינו גרשום

וכמה נייד . דאמרי' דליהוהני עצירי חייבין: כי היכי דנייד נכתמא אפומיה דחצבא. כלומר ג)איכמה שמכסין ממנו הקילקל: רקמא. שלונין אורישת"א . אבל הכא נבי הנהו רקמא אינו חייב משום דהני ליה נירי דידיה דזיקא הוא דקא ממטי ליה ואינו חייב : ס"ה. מהא דחנן נבי שבת באבות מלאכות דהיכא דזורה תבואתו והרוח מסייעתו לדחות החבן דהני חייב הכא נמי היכא דרוח ממטי לה אמאי אינו חייב . אמר ליה מרימר ודאי ברקמא חייב דהיינו זוחה ורוח מסייעתו דחייב לענין שבת.ולרבינא מייתי תו קרקיא ס"ש בנין היוצא בו', דלעולם אין דליקה בלא רוח ואפ"ה חייב הכא נמי מאי שנא (ומאי שנא). התם נבי נן מש"ה חייב דניחא ליה דליזל מביחו אבל הבא נבי רקמא לא ניחא ליה דליזל דהוא צריך נפי לרקמא לצורך שום דבר מש"ה הואיל דזיקא קא ממטי ליה מאליו פכותו : **פרדיסא** קרי עבודת הכרם . כדי כלי בקר וצמדו שלא ידוש שדה חבירו . לא שנו דבעינן ד' אמות אלא בארץ ישראל שרגילין לחרוש שדה אילן בשוורים ומפני חוזק הקרקע אבל בבבל שחרישין בחמורים או בשדרין בב' אמות הרחקה סגי : דפרדיסא. נפנים: הא רחיקי ליה. ד' אמות : הני מילי באילנות.משמע אילנות: אחד שדה נפנים ואחד שדה אילן. אין מרחיקין אלא ד' אמות : אפי' לפקנייה . דכתיב כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות : שכחה . הבי שפיה דבריה : תאלי . אילנות : **אול** רב **פפא** אשכחיה לרב הונא אמר ליה מאי האי . דקצצת שרשי:שמעכבין לי . חרישתי : מר קא חפר מובא . וקא קציץ שרשין למפה מני שפחים : אמרי ליה מכולהו . שהבאתי לו ראיות מכמה מקומות ולא יכלי ליה :

ג) ע"ל הכיסוי שמכסין בו וכו']

צא א מיי' פי"ל מהל' שכנים הלכה ג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קנט סעיף מז .

צא ב מיי' שם הל' ו ופמג שם טוש"ע שם סעיף נד :

צב ג מיי' פ"ו מהל' מוכר ומוזק הל' יח סמג עשין הח טוש"ע ח"מ סי' שפד סעיף ג :

צג ד ה מיי' פ"י מהל' שכנים הל' ח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קנט סעיף כה :

צד ו ז מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעיף ב :

צה ח ט מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף כה :

צו י מיי' שם טוש"ע שם ופיין נסא"ם וכמ"מ :

צז כ מיי' פ"ו מהלכות מלכים הל' ם סמג לאוין רכם [וכתב מלפס כ"ק סמוך לסוף פרק המוכל דף לה: ופי' ע"ז כ"ד סי' קמז ס"ק ו] :

נוסחא/מקבל

(ב) ג"ל - "שמואל" ג' לשונות בירושלמי ג' אחות דקתני בירושלמי אילן סמוך חבירו ה"ג בא"ל ג' אחות שמואל אחד בבבל סי' ג' אחות

הגהות הב"ח

(ג) במשנה זה סומך לגדר . כ"כ ע"ל דף י"ח דסיינו דוקא כשפסקוקי טומת : (ב) גם' ל"ל כ"ב יוסף זיל קון : (ג) שם תמרי ליש מבולהו ולא יכילנא ליה : (ד) תוס' ד"ה זיקא וכו' וכוח מסיימתו : (ה) בא"ד ציכת הגן ויתבמחן : (ו) בא"ד ולו לכלו כלאים (ז) בא"ד ולו לכלו כלאים גופא ממטית נפשה ומיהו כתם מקום דזימנין דכהדי דנמנא כו' כל"ל ומיהת כמר בר רב לחני ונמחק : (ח) ד"ה וכיבא וכו' ה"ג ל"ת ומייב :

מקבל

"חוו ליה הנהו ריקלי אשיצרא" ב"מ טו: ב"ק נג. "אחרב ביה גדר" ב"ק ס: "אחרב ביה גדר" ב"ק נג. "ואפקיה מיניה" ב"ק ס: "ואפקיה מיניה" ב"ק נג. "אחרב ביה גדר" ב"ק ס: "אחרב ביה גדר

צח א ב מיי' פ"ה מהל' מעילה הלכה ו :

צט ג מיי' שם וסי"ו מהל' שכנים הל' ו כמג עשין סב ופ"ש מ"מ סי' קנה סעיף ב :

ק ד מיי' פ"ג מהלכות שמיטין הל' ה סמג לאוין רכז :

קא ה מיי' שם הל' ג :

עד דאמרי ליה הא דאמר רב יהודה מצר שלחזיקו בו רבים אסור לקלקלו, לבתר דנפק אמר אמאי לא אמרי ליה באן בתוך ששש עשרה אמה: היה חופר בור שיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו (וכו'): בעא מיניה יעקב מהדייבא מרב חסדא עצים של מי? אמר ליה תניתוה (ג) שלשי אילן של הדיוט הבאין בשל הקדש לא נהנין ולא מועלין, אי אמרת בשלמא בתר אילן אזלינן משום הכי לא מועלין אלא אי אמרת בתר קרקע אזלינן אמאי לא מועלין, אלא מאי, בתר אילן אזלינן, אימא סיפא של הקדש הבאים בשל הדיוט לא נהנין ולא מועלין, ואי בתר אילן אזלינן אמאי לא מועלין, מידי אירי[א] בגידולין הבאין לאחר מכאן עסקינן וקא סבר אין מעילה בגידולין רבינא אמר לא קשיא כאן בתוך ששש עשרה אמה כאן חוץ לששש עשרה אמה: אמר עולא אילן הסמוך למצר בתוך ששש עשרה אמה=גזלן הוא ואין ביבואן מכנו בבורים כמנא ליה לעולא הא אילימא [ד]מדתנן עשר נטיעות הכמפורות בתוך בית סאה דורשין בל בית סאה בשבילן עד ראש השנה כמה הוו להו? תרי אלפין וחמש מאה גרמידי, לכל חד וחד כמה כמי ליה? מאתן וחמשין, הא לא הוי דעולא, נאלא [ה] מדתנן שלשה אילנות של בני אדם הרי אלו מצטרפין וחורשין בל בית

עד דאמרי ליה הא דאמר רב יהודה מיגר שהחזיקו כו'. תימה מאי מייתי מרב יהודה דרבים שהחזיקו בו כדי קציצת מתני' דקתני קונן ויורד ופירש ר"ח וריב"ם דרבים החזיקו בו וברשותו ללקוט ולהו לכי אין חזקתו מועלת כדמשמע בהמניח (ב"ק דף כח. ושם) ותחת רב הונא ורבי חפר ברשות הרבים וקנן ברבים דרב פפא ומשום הכי פריך מדרב יהודה דכיון שהחזיקו בו רבים ליכא למיגר לקלקלו ה"מ לומר כי קאמר רב יהודה מגר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו ה"מ תוך ט"ו אמה אבל חוץ לט"ו אמה לא קאמר כלום כיון שמגיע ט"ו אמה מותר לקלקלו כיון שמגיע ט"ו אמה כרין רשות הרבים ונסוף חזקת הבתים (לקמן דף כו:) דאסר רבי יוחנן לחדם שבנה חוץ לט' להחזיר בתליס במקומן אע"ג דליכא רווחא כדמשמע התם מליבא דר"ל הכא ליכא רווחא רווחא דקאמר התם (ד) שליט טובא כל דשוה הרבים לבל ליכא רווחא ט"ו אמה מולה רבי יוחנן למיגר לקלקלו ומחזיר בתליס למקומן כדאמר הכא ומיהו קשה מה קאמר רב פפא אמרי ליה מכולהי מאי כולהי ומפרש ה"ר מנחם דמכולהי היינו מכל הני דתנן תם האילן קדם לו יקון ספק כו' ולא יכלי ליה שהיה דומה לחומו דמיירי בחילן עלמו מבל הבריסים יקון וה"ה מפרש דרב הונא היה קונן ולוקח הבריסים לעלמו וה"ל רב פפא מאי אתי כולהו למה לחמה לוקח הבריסים לעלמן ה"ל דתנן קונן ויורד וכיון שבדין אני קונן כמו כן יהו העלים שלי ואמרי ליה מכולהי היינו הבאו דמייתי הכא ודחיה דמייתי לקמן בבריסי אילן הדיוט הבאים שלו דקתני במתני' היינו שלי בעל האילן ולא יכלי ליה שדחה לו בדחקי ליה לקמן עד דת"ל מרב יהודה כו' דהכי שלא חוטיל חזקתי בחוקת בריסי שלא תהא רשאי לקלקלו לעניין זה מיהא חוטיל שיהו העלים שלי ומסיק למאי ליה חוץ לבמ שבה עשרה ים להיות העלים שלי כדאמר רבינא לקמן בתוך שבה עשרה כו':

אלא הכא בגידולין הבאין לאחר מכאן. ויש ספרים דגרסי מידי אירי הא בגידולין וכל זה מדברי המקשה כלומר על כרחך לא מוכל לפשוטו מכאן דבגידולין הבאין לאחר מכאן אירי ולא בתר אילן אזלינן ריבא לתמוהין לחין נהנין וספיפא לתמוהין לחין מועלין ולא בתר קרקע אזלינן ריבא לתמוהין לחין נהנין בגידולין וה"ה דבבא דתמוהין לחין מועלין וספיפא לחין נהנין מעילה בגידולין והא לא נקט לה בבל הבא משום דבבני מעילה בגידולין ליתי ריבא לתמוהין לחין מועלין ספיפא כמו מבא ריבא לתמוהין לחין נהנין ספיפא לחין מועלין ולא בתר קרקע אזלינן ולא מבעי לן בגידולין וה"ה דבבא דתמוהין לחין נהנין בגידולין וה"ה דבבא דתמוהין לחין מועלין ספיפא לחין נהנין מעילה בגידולין והא לא נקט לה בבל הבא משום דבבני מעילה בגידולין ליתי ריבא לתמוהין לחין מועלין ספיפא כמו מבא ריבא לתמוהין לחין נהנין בגידולין וה"ה דבבא דתמוהין לחין מועלין ספיפא לחין נהנין מעילה בגידולין והא לא נקט לה בבל הבא משום דבבני מעילה בגידולין ליתי ריבא לתמוהין לחין מועלין ספיפא כמו מבא ריבא לתמוהין לחין נהנין בגידולין וה"ה דבבא דתמוהין לחין מועלין ו

ד"ה / עדה TIME
אומאו 2:12:10
צ'קו 2:22:08
מאי 2:57:05
וכ'נ 3:02:24 - 3:05:30 (עה"ב)
אחד 27:37
אפי' כפנ' 37:39
אפי' שפעת 40:07
אנא 43:21

אפומא דחבצא. על פי הקונט' קשיא לר"י דלעיל גמרינן מ"ויקח" דאפי' חפירה בעלמא קונה ואפי' לר"ש דאמר לעיל (דף עג:) נמי לימר מהי "לפנלה-לפיכך" דין=שמספין עם לדין מפעט דבירה גדולה היא ונכנסה לר"י דכל ניידא נכנסה = כשמדם לותו הכל בידו שזכו מכאן מועט הרבה ת"ל מתנדב התפדנא חייב להרחיק כדריבי"ל נרמה שתין פ"ה דמוק, דכבר מועט מתנדב הכשמעת שהוא דבר קל לף על פי שהתפדנא לינו מתנדב כל כך:

זיקא הוא דקא ממטי לה. קשיא לר"י דלריבי"ב משום הא *למידי דהוה מחבצו וסכינו ומשלו שהניחן ברחם גגו ונפלו ברות מזויק והזיקו דחייב—משום הא כדלמר כפ"ק דב"ק (דף ו.) והכא דלמטי ליה ברות מזויק—לחיידי אדפריק עלה 'מזוקה ורות (ד) מסייעו' דחיידי ברות מזויק כדמשמע בהכותם (שם דף ם. ושם) גבי ליבה וליבתו הרות, ואפרק (מגן היולת מתחת הפטים, דהיינו הא קמקי* לה בהכותם} ורמר ר"י דלא דמי לחא דחין חייב משום הא הא לעל כשעשה החדם הא החא לבדו כדכתיב "המבעיר הא הבערה" בלא סיוע הרות ותח"כ הולכת על ידי רות מזויק לבל "בלא חן עושה לבדו כל עיקר—לעל ט"י הרות דחי לו רות לו הוה רקמת חזלת כל עיקר ודמי לליבה וליבתו הרות דפטור והיינו דמשני כי פריך בשמור מ"ם מגן דהוה סלקא דעתך דדמי ממש לגן ומשני הכא עד שילה הגן ומהכותן להכות בכא עד שילה הגן (ה) ושחרחך בלא שום_זיקא וחייב משום הא על מה שגומך והולך על ידי רות מזויק לבל "בלא לו ניחא ליה לחיזל כלעומר וחינו מכה בכא ולי לתו (ו)ארות חין הרקמה הולכת כלל, ות"ם מ"מ יהא חייב לרחיק מידי דהוה חגורן דמתניתין דחייב להרחיק חע"ג דזיקא ממטי ליה ר"ל למתני' כרבנן והכא חייכי חליבה דר' יוסי דלא מחייב חלא בגירי דיליה והא דפריך מגן ולא מני לחוקמי הניא לגן לרבנן משום דלא פליגי רבי יוסי ורבנן לענין חיוב חשלומין חלא לענין הרחקה ות"ם מחי שנא לענין הרחקה דחייב לרחיק חע"ג דזיקא ממטי ליה ר"ל דלמר כר רב חסי וכחמיטר ר"י דבעלי חיים טפי שאני דחמירי טפי מלות דכח לחר מעורב בהן בדחמרינן בבבא קמא (דף ו.): כמ"ד בר רב חסי וכחמיטר ר"י דבעלי חיים שאני דחמירי טפי מלות דכח לחר מעורב בהן בדחמרינן בבבא קמא (דף ו.): **מאי** שנא מזוקה ורות מסייעתו. **ורבינא** מני שנא מגן. ות"ת וחמתי קמר ורבינא, לחמיטר נמי תיקני, לענין חיוב חשלומין מחי שנא מגן ר"ל **אחד** נפנים וחחד כל חילן. מתוך פ"ה לעיל (דף יח.) משמע דקחי "חחד נפנים" משום דשייך בהו כלליים דהניח רחיה מכלן דכשיש נדר ליכח כלליים יזהר שומר מכלן וזה מכלן' ותלן בכלה "דשדה חבירו" דקחני בכל קטל כרחך לתו בשל שרעים חיירי דשל מוקמי, בגמ' דמתני'=לילטה לילטות וגפנים לגפנים חבל לילטות לגפנים בעי טפי ומשום ליפרי ומהתי מעמת גפנים לזרעים בעי טפי, חלת דגרחה דקחי "חחד גפנים וחחד כל חילן" דלת מיסוק לדעתי' למימר דשיעור ד' חמות דמתני' מוקח בגפנים שמליו בהם שיעור זה במקום חבר לענין כלחים: **אבר** בבבל ג' חמות. תימה דבפרק המוכר חת הספינה (נקמן דף פב: ושם דף פג.) גבי קנה ג' קנה קרקע דתמר ר"ב יוסף עומדת הוה בדורו של רבינא ומשמע מהתם דבבבל נמי בעיינן ד' חמות דבבבל הוה מעשה וע"ל דבהניא דורו של רבינא היה להם מחרישה גדולה כמו בחרן ישמעאל. **אבר** בנפנים בעי טפי. והקי בשלטע דלילים בשהם גבוהים חבל חם נטע גרעין נח דממילא קל גדל ולא גירי דיליה הוא: **אנא** לח קיילינה דחמר ר"ב כו'. ות"ק התנן במתניתין דקונן ונותן דמיו ר"י דחיכא לאוקמי בחילן פרק לבל קצה דחמרינן בהחובל (ב"ק דף צב.) גבי הגהו דיקלי דמכחני בגופני הוו דקחמר "למחר חייבי לי מקורייהו" חלמא משום היזק גפנים מותר לקון דקליס ויש לפרש דשחני התם שיותר מדחי היו מכחישים בגפנים עד דהוה טעים בהו טעמא דחמרת:

עד לתמני ליה הא דלמר רב יהודה מילר שהחזיקו כו'. סימה מלי
מייתי מרב יהודה דרבים שתני, דלמי נלו הכי קשיא מתני' דקתני
"קונין ויורד ופירות ב"ד ורבים" דרבים החזיקו במלריה לרב הונא
ובדשמואל דלמי נלו הכי לין חזקתו מועלת כדמשמע בהמניה (ב"ק
קף כח. ושם) ואתא רב הונא וקלו חפר ברשות הרבים וקלן שרשים ברב פפא
ומשום הכי פריך מדרב יהודה דכיון שהחזיקו בו רבים לילן לשתי נחפור,
ושא דקלמר שתני לא תמני ליה בשלן בתוך שש עשרה למה וכו',
ה"פ כלומר כי קלמר רב יהודה מילר שהחזיקו בו רבים לסור לקלקלו ה"מ
תוך ט"ז למה לבל חון לט"ז למה מוסר לקלקלו כיון שמניח ט"ז למי
כדין רשות הרבים* ובסוף חזקת הבתים (נקמן קף ס:) דלמר רבי יוחנן
לשהם שכנם תוך שלו להחזיר כתלים במקומן לט"ג דלימה דמשמע
שהם לליכה דר"ל "הכל ליכה רווחא" רווחא דקלמר שהם (ד) שמיו שותם
כל רשות הרבים לבל ליכה רווחא ט"ז למה לבל לי ליכה רווחא ט"ז
למה מודה רבי יוחנן דמוסר לקלקלו ומחזיר כתלים למקומן כדלמר הכל
ומיהו קשה מלי דלמר הכא

הגהות הב"ח
(ד) תום' ד"ה עד דלמרי
ליה רב יהודה מילר וכו' דקלמר שהם כיוצו שלו כותם: (ה) ד"ה
גזלן וכו' ויכול לומר מן התדמה מבר נתת לי:

"ואמרי ליה אמוראי" ואמרי "בלבי"

מקנף (משך) קף א ב

ה"ר מנחם דמבולניי היינו מכל הני דמקן"שם החזיק מלי דלמר הכא
לומר דלמר מכל מי ליכא רווחא ט"ז למה מודה רבי יוחנן דמוסר לקלקלו
ומחזיר כתלים למקומן כדלמר הכא ומיהו קשה מלי דלמר הכא
דמקן"שם החזיק מלי דלמר הכא לומר דלמר מכל הני דמקן"שם

כמה מכוסע יתר על הציגול רגיע . הכי גרסי׳ אי הכי תיפתי בכרייתא דמסכת מדות וכן במיתוכין : **הכי** גרס ר״ם פם להו תרי תילתא למחת . פי׳ כשמקיף לתן דעולה לעומה רחבה שני שלישי למה יהא גדול כתיון המסגה שהי׳ יותר מ״ם למות ושלים ברוחב למה שהרי פם תקיף ל״כ על ל״כ מרוכעים יעקוך ק״ח ולר׳ קדמה ח׳ שלישים רוחב מחסר הרביע שהציגול פחות ישהר ל״ח וכן ס״ם למה ושלים מחסוך נ׳ תלקים לאורך תהיה לרוחב אחת על ק״ו ברוחב שלים מחסוך לשים ומשים זה בלר זה תהיה לרוחב ל״ח וכן ל״כ על ל״כ עד שיהא שני שלישי למה סביב מחסוך התוכין ומפשטה יהיה הציגול לרכז ק׳ שהוא מקוף ל״ג ושלים וכל שים ברחבו ספה ים בהיקפו ג׳ והתחתון ל״ו שהוא מקוף ל״כ הרי (ה) התחתון פחות מן הציגון מכל לר ב׳ למחת וחמחוך העוסף מלר אחד ושמלת נקנין

בית סאה בשביעין (ו) כמה ה׳ והו׳ להו׳ תרי אלפי וה׳ מאה גרמידי׳ לכל חד כמה ממי ליה׳ תמני מאה ותלתין ותלתא ותילתא׳ אכתי נפישי ליה דעולא לא בק אימור דאמרינן לא דק לתנא קמא ולקולא ״לא דק״ מי אמרינן מר סברה בריבועא קא אמרינן בעיגולא קא אמרינן׳ מכדי א) כמה מרובע יותר על העיגול רבע׳ (נ) (פשו להו ג׳ מאה ושלתין ותמניא) אלתי פש ליה בלנא ראמתא׳ היינו דלא דק ולחומרא לא דק׳ תא שמע ב) [קנה אילו] נקרקע מביא וקורא מאי לאו כל שהוא׳ לא׳ אמה ת״ש ג) ״ר אמה ת״ש יד״ע אומר קרקע כל שהוא חייב בפאה ובכלרים וכותבין עליו פרוזבול

כמה כמה הוו להו . כלומר עשר נשיעות הללו המפורות בכל בית סאה כשתחלק הבית סאה בשנה לאלו נשיעות כמה הוי בין נשיעה לנשיעה : תרין אלפין וחמש מאה אמין. דקל״ל בית סאה הוי ג׳ על ג׳ אמה כרגמי׳ מחצר המשפן הוי נשיעות משנורות בג׳ על ג׳ ושכשיו לרצועות שכל הנשים לרצועה סבת ג׳ אמה רצועה סבת ג׳ אמה אורך ואמה רוחב הוין ג׳ רצועות ושכשיו הבר הוי רצועות ראשה של א בצר ראשה ורצועה אחת תמצא ארבה אלפים וח״ק אמה ובהוחב רצועה אמה ושכשיו מרה אותן ר׳ נשיעות בשה בארבה של רצועה זו תמצא בין כל נשיעה ונשיעה ר״ן אמה אויר ושש״ה צריך לחרוש כל בית סאה דלא מהני כלל חרישה של אילן זה לאילן זה אם לא יחרשו לכולן שמוחרשת הן כל כך זו מזו כראמרן ומפקיא חא לא הוי להו בלומר אכתי חשבון של נשיעות הללו אינו מגיע בכלל לחשבון של אילן שלא אמי לחתאיה חשבונו לפי שעולא לאילן א׳ היה נותן ס״ו אמה לכל ד׳ הוחרת שיונך הייני ל״ב אמה על ל״ב אמה צא וחרום ושעה מהן רצועות ל״ב שכל אחת ל״ב אורך ואחה רוחב רצופם לרצועה אחת תמצא שעולות ל׳ רצועות אחת ל״ב אורך ושעלה השבונם ס׳ מאות וס׳ אמה ועדיין נשחיירו בידך ב׳ רצועות שכל אחת ל״ב אורך ואחה רוחב הרי חשבונם ס״ד אמות צריך אלו ס״ד על חשע מאות וס׳ ובא החשבון אלפוב״ד שכך שלשה אולא בארבך . וחשבון אילן אחד שאמר עולא בארבך של אחד משער נשיעות לא הרי אלא ר״ן ואכתי מנא ליה לעולא דמצריך כל כך.אלא מרישא מרחנן כי׳ כלומר אל תחמה מחשבון של ׳ נשיעות שאינו בא להשבונו של עולא לפי שהנשיעות קטנות ובחורות לא צריך להו הרחקה טלי האי מש״ה סני להו בר״ן הרחקה אבל באילן שאפשר שולא נוכן שנרל כל כרכך לאן וידוי בלא קרקע הסני עולה בירוצלמי לא בוידוי ומכל מקום לא נרסינן ליה מדחני עלה בירוצלמי מכלל דכמסגה ליקוח ח) : **ולכתוב** עליה פרוזבול . הכל ממעלעלן לאן כותבין פרוזבול מפני שיכול לכעוען ולומר שהיה כתוב עליה ונעין נקוב אע״פ שיכול לכעוען מקום דגבי והדר גבי כמעבה דקטינא לחבני כותבין לפילו בי ים לו מקום בכל שהוא ואין נראה לחכיל כותבין בשטרי מכירה ומתנה אלא בשטר שלא נכתב בו שום קרקע כלל ואפילו בשטר שנכתב בו שום קרקע אלא שלא נכתב בו שם המקום אלא שנכתב בו שם המדינה כגון שנכתב בו שהוא בארץ יהודה או בגליל העליון או בגליל התחתון אלא שנכתב בו שם העיר כגון שנכתב בו שהוא בלוד או בחברון או בירושלים אלא שנכתב בו שם המקום אלא שנכתב בו שהוא בסמוך לעיר פלונית או בסמוך לנהר פלוני אלא שנכתב בו שהוא בשדה פלוני אלא שנכתב בו שהוא בכרם פלוני אלא שנכתב בו שהוא בבקעה פלונית אלא שנכתב בו שהוא בהר פלוני אלא שנכתב בו שהוא בגבעה פלונית אלא שנכתב בו שהוא בעמק פלוני אלא שנכתב בו שהוא בגיא פלוני אלא שנכתב בו שהוא בנחל פלוני אלא שנכתב בו שהוא בנחלה פלונית אלא שנכתב בו שהוא בחלק פלוני אלא שנכתב בו שהוא בנחלת פלוני אלא שנכתב בו שהוא בחלקת פלוני אלא שנכתב בו שהוא בשדה פלוני אלא שנכתב בו שהוא בכרם פלוני אלא שנכתב בו שהוא בבקעה פלונית אלא שנכתב בו שהוא בהר פלוני אלא שנכתב בו שהוא בגבעה פלונית אלא שנכתב בו שהוא בעמק פלוני אלא שנכתב בו שהוא בגיא פלוני אלא שנכתב בו שהוא בנחל פלוני אלא שנכתב בו שהוא בנחלה פלונית אלא שנכתב בו שהוא בחלק

גמרא ולא יחפור אדם בור ליד בור חבירו פחות מי"ו אמה ואם חפר לא יחפור אלא כנגד רוחב פיו ואם חפר כנגד רוחב פיו אין צריך לסתום אלא כנגד פיו בלבד. ואם חפר בתוך שלו ונתגלגלו מים ונפלו לבור חבירו פטור

(1 מתוך 2)

TIME

כאה	2:27:28
רכ	2:28:17
לחומאה 005	3:38:3-3
אלן	21:46
בא	25:06
לג	38:27
ולוגוי	41:15
לנשוב	48:50

בבא בתרא כז

כמה מרובע יפה על העיגול רבוע. הכי **הכי** גרסי"ם פם ר"ם פם להו למסכת מדות וכן בשירושלמי: **תרי** לילתא ממש. כשחקיף לילן דשולח לשוטה* לתקנה שני שליחי חמה יהיו גדול כלילן המשנה שהי' יותר ס"ה ממות ושליש בכרוחב* לחמה שהרי לפם חקיף לילן ל"ב (ראה ציור בעמוד הקודם) על ל"ב מרובעים שליש חורך על שני שליחים רוחב, ולד' קרנות ח' שליחים הרי ק"ן ושני שליחים חורך על שני שליחים רוחב, שהכיוון שהכדור פחות משחך ל"ם וכן ס"ה חמה-ושליש מחוך לג' חלקים לחורך תהיה רלוטה אחת על ק"ן כרוחב שליש, ואחתון לשני שליחי חמה, ושני שליחי חמה בכל זה תהיה רלוטה ותשים זה בצד זה תהיה רלוטה תרכה ל"ם על רוחב שני שליחי חמה, שוה מלאים כספר (ד) שמפורש בגמלון הספר להקיף בחותים לילן דשולח שהוא ל"ב על ל"ב ומשים שליחי חמה סביב, ואחתון החותין ומפשטם יהיה בעלין תרכו ק' שהוא מקיף ל"ג ושליש על כל שים ברחבו טפח יש בהיקפו ג' והמתתון ל"ו שהוא מקיף ל"ב, הרי"ג (ה) החתון פחות מן העלין מכל לד ב' חומש ומחמוך הטודף מלד אחד וחמלע לד אחד החורך, לכל הקלר תהיה רלוטה ל"ח וכן הוא ס"ה ושליש, בכל אחת* ל"ג ושליש על ל"ג ושליש מרובעים טולה חלק ו"ח חמה ושליש ושליש-שהיה המיעית חמה, ואחר הרביעית יפחר אחל"ג ושליש הרי לילן ממשה, ל"ג ושליש על ל"ג ושליש (הג"ה. לו כעין זה שליש שחה הוי ו' וכ' שליש על חמשים חהוך בחמלע ושים זה על זה יהיה עשרים וחמש על שלשים ושליש) בכל אחת* ביה שחה היה נוחה* על כ"ה תקח השליש לילן אחד יהיה ל"ג ושליש על כ"ה והם ל"ג ושליש על ל"ג ושליש ענגולים, שהרי: מוסיף הלביע מלבר שהיה שליש מלגיו דהיינו ח' חמה ושליש בחורך ל"ג ושליש יהיו ל"ג ושליש על ל"ג ושליש **מרובעים** (ולספרים דגרסינן -פם להו פלגת דחמתא) ועשה לוחו שנול שיחבר הרביע שהוספת ויהיה עגול ל"ג ושליש על ל"ג ושליש, **ולספרים** דגרסי"פם לית פלגת דחמתא"ים לפרש דחשיב עולה י"ו לכל לד לבד מקום החילן **ומקום חלל** שליש על שליש כמלא לילן דשולח ל"ב ושליש על ל"ד ושליש כשחקיף מכל לד פלגת דחמתא יהיה ל"ג ושליש על ל"ג ושליש **ובריבוע משוה** מפרש דשולח לה חשיב מקום החילן **ומקום החלל** הוי חמה על חמה כמלא לילן דשולח ל"ג על ל"ג וחס היו מרובעים היה עולה חלק ופ"ם, מחבר הרביע ישחר חשי"ו ושליש רבעי חמה (והוו) [כמו] להו ז' מחה ושמין ושמינית} כמלא לילן המשה יחר על שד עולה י"ו חמה ושליש ורביע, "פלגת דחמתא" קלי חסיה שחה שהיה חמשים על חמשים כשחסיר פלגת דחמתא לחורך וכן לרוחב יעלה החסרון חמשים חמה חסר רביע' דהיינו ל"ג על ל"ג ושליש **ובריבוע משוה** מפרש דשולח לה חשיב מקום החילן **ומקום החלל** הוי חמה על חמה כמלא לילן דשולח ל"ג על ל"ג וחס היו מרובעים היה עולה חלק ופ"ם, מחבר הרביע ישחר חשי"ו ושליש רבעי חמה (והוו) [כמו] להו ז' מחה ושמין ושמינית} כמלא לילן המשה יחר על שד עולה י"ו חמה ושליש ורביע, "פלגת דחמתא" קלי חסיה שחה שהיה חמשים על חמשים כשחסיר פלגת דחמתא לחורך וכן לרוחב יעלה החסרון חמשים חמה חסר רביע' דהיינו ל"ג על ל"ג ושליש ולילון חחד יעלה י"ו חמה ושליש ורביע ויחשר כילון דשולח: **לחומרא** לו לק. **ותו"ם** והה נמי קולה הוה הה דמייתי ביכורים דמפקע להו מחדומה ונוטשר כדחמרינן בהמוכר לת הספינה (לקמן דף פח: ושם) ויש לומר דשולח לו חיירי חלק במוחי לחיגו מביח ובחוך כחוך י"ו חבל חון ל"ו פעמים מביח ופעמים חיגו מביח: **אילן** וקרקעו כו'. למחי דמוקי לה בי"ו חמה ולריך לפרש מחי חחש לשמוטיגן ונרחה לרשב"ם דחחש לשמוטיגן דלמא חיירי בחלל חיגו מביח וקורה ושם קנה ב' חפילו שחם מביח וקורה דקנה קרקע וכרע"ח דחמר (לקמן פח.) הקונה ← ונמידק הה קנה חילן בשם מביח וקורה ושם קנה ב' חפילו שחם מביח וקורה דקנה קרקע וכרע"ח דחמר (לקמן פח.) הקונה

50
50
49½
49½
49½

כ"כ. (2 מתוך 2)

מסֹרת = הוראות שלית

① סוף יומא א (עין לעיל ג, ז) עד כאן מתוך ג, ז"ן

{ובוידוי}. פי' בקונטרס לעל גרסינן ובוידוי דלעל כתיב במעשר שני (שם) (שם) ווידוי לע "מהרלך" ולע "מלדמה תשכר נתת לי" תע"ג לכתיב "ביה" ובלרך לת עמך לת ישרלל ולת לדמה תשכר נתתה לנו" (דברים כו) לע שהשלה לו לחלק לעל לכל ישרלל, ומיהו על כרחך לין וידוי בלע קרקע עלה בירושלמי "לף בוידוי," ומכל מקום לע גרסינן ליה מלתני עלה בירושלמי מכלל דבמשנה ליתיה ח):

ולכתוב עליה פרוזבול. לכל לתטלטלין לין כותבין פרוזבול מפני שיכול לכלותן והיו הלוואה דלע שכיחא, ועיין נקוב לע"ס שיכול לכלותו כותבין עליו פרוזבול דלע פלוג רבנן במקרקעי, והא דכותבין לפילו על קרקע כל שהוא פי' בהשולת (גיטין דף לז. ד"ה לע) משום דלין חוגלה לקרקעות והוי כלילו יש לו משכון בכל, ולין נרלה, דהלי דלין להן חוגלה, ביטול מקח ביחר מפלגח יש להן היינו טעמא משום דגבי והדר גבי כמשנה דקטיעא דלחבי (כתובות דף נח:) דע"י כך רלתה לגבות כל חובו וכתנין זה ליכא כוף פרק כל הגט (גיטין דף נ:) גבי המלוה מטות לת הכהן כו' הניח מלע מחט גובה מלע קודמוס: [ועי' תוס' גיטין לז: ד"ה מלע ותוספות קדושין כו: ד"ה ולכתוב]:

בחטה

◇ ב' פסוקים לבא דכותבין פרוזבול על קרקע כל שהוא (מאות טלבשורה טוב פחות מהחוב)

מבנה

- זאת כותבין פרוזבול על שטרו כל שהוא
- זאת אין כותבין פרוזבול אלא על מנה ומעלה

⑤ תקבל ד"ה ולכתוב

④ וכאן נראה מקום לדוק מכאן אינו נלוי בבלות על קרקע

③ ואחר לכא כתב הני (מאה) לומרים דכי לומר ודו מכ"ש אין לריך לבלות על קרקע

② פסוקים טבתורה אלל ביכורים

① כשקראה לתשב בא יכול לבין שבקע מע, מאמר באה ברוטחת בכורים הקטורים לקרקע כל שהוא ואפ אין קרקע כל שהוא לא מייבת

בחטה. ומ"ש והא חטה יניקתה ג' טפחים כדמוכח בסכת
פרק לולב הגזול (דף פה.) ולקמן* דהא דוקאן דהכא בשמעתין דטרוגה (דף כו.) הלכך מייתי לה
בשמעתין דלקמן דהכא בדורין הוא לקמן וקאמר כל שהוא למטה חזי ומצי
לכנון שנטע הא מחט, וקאמר לקמן כיפפל
תנא לחשמוטינן מחט: מי לא עסקינן
דתלי ביה מרגניתא; משמע דכל שהוא
דוקאן וי"ל דנהי דיניקתה ג' מ"מ עיקר
יניקתה ליט חלש כנגדה, ולקמן נמי
יניקתן כ"ה, ולפ"ה עיקר יניקתו י"ו כ):

ואחד חילן הגוטה מבית וקורה.
בפרק המקבל (ב"מ דף קו. וסס) פליגי רב ושמואל בחילן הגוטה על המילר רב אמר הגוטה לכאן לכאן והטוטה לכאן לכאן ושמואל אמר חולקין ופירש בקונט' החס דבעטייה שרשים לחייו ולפיכך שמעתין להכא כרב דלחזיל בתר שרשין ורשב"ם פירש שם בענין אחר: שעל מנת כן הנחיל יהושע וכו'. במרובה (ב"ק דף פב.) פריך אמאי לא חשיב לה בהדי עשרה תנאין של יהושע ומצי לה: ברחלולי סגי. פי' ר"ח דחלולי לטון ירחה שעושים בורה של עץ וגרלין בבני חדס וחין העוף רשאי ליטלר שם קמ"ל דאע"פ שברח העוף פעמים שמשהיר שם בשר המת שמביח בפיו ובשחר שם בעלם הלכך חין לו תקנה אלא בקילת עופים כולם(ח):

הדרן עלך לא יחפור

מסורת הש"ס
כ)[וע"ע תוס' קדושין כו. ד"ה קרקע]

הגהות הב"ח
(ח) תום' ד"ה וכדהלולי וכו' עופים כולם כנגד המסקולת הס"ד:

* ג"ל דצ"ל כדאיתא בפ' הדרוך - דלקמן בדורין הוא דאיתא דין זה דחטה שנטעה בעציץ אין לה יניקה אלא מלמטה ואינה חוזרת ומצמחת מן הצד ואינה נחשבת לו לשתל אלא לחלק מן הקרקע ומותרת בכלאים אבל בשמעתין דאיירי בחטה שנטעה בגינה ויש לה יניקה מן הצד אסורה משום כלאים ואפילו אם נטעה בעציץ ואח"כ נטעה בגינה

בית סלמין. מפני שהמעיין בתוכו שמקיש לותיה ממנו מדיר עטרה פירות תדיר וכל דכר שעטרה פירות תדיר חזקתן ג' ימים מיום ליום אם החזיק בה שלש שנים ברציפות חזקה שכר מכירה ואם ערערו עליה בעלים הרשתונים וזה לומר "מכרת לי ואכל שכרי" חזקתו מועלת לו, ואם לאו, אין חזקתו מועלת לו, לפי שכשתמרו ג' ימים לחזקה כל הרואה לנאת ממנה בג' ימים יאמרו: שדה בית סבעל. המשפקת כמי שמים לתוכה עטרה פירות תלת פעמים בשנה תקופת ג' ימים ואינה נראית מיום ליום ומעט יצא חזקתה. רבי ישמעאל אומר ג' חדשים בראשונה ג' באחרונה ושנים עשר חדש באמצע הרי (ג) י"ח חדש ר"ע אומר חדש בראשונה וחדש באחרונה וי"ב חדש באמצע הרי י"ד חדש, א"ר ישמעאל בר"א בשדה לבן, אבל בשדה אילן כגון את תבואתו, ומסק את זיתיו, (ז)ובגן את קייצו הרי אלו ג' שנים: גמ' אמר ר' יוחנן שמעתי מהולכי אושא שהיו אומרים מנין לחזקה (ה) ג' שנים: משור במועד מה שור המועד כיון שנגח ג' נגיחות נפקא לי' מחזקת תם וקא ליה בחזקת מועד ה"נ כיון דאכלה תלת שנין נפק לה מרשות מוכר וקיימא לה ברשות לוקח אמה שור המועד עד שנה רביעית לא מיחייב הקרן השתא תם מכי נגח שלש נגיחות הוי מועד ואידך

חזקת הבתים וכו'. פי' ר"י בר מרדכי דהא דתנן בפרק חומר בקדש (מנחות כה:) עכרו הגיפות והבדים דמסתמא שים להן זמן קבוע הייט שכוב העטה וזוכרין במעט מעט:

חזקת "הבתים והבורות והשיחין והמערות והשובכות והמרחצאות ובית הבדין ובית השלחין והעבדים וכל (ה) שהוא עושה פירות תדיר חזקתן שלש שנים מיום ליום, ישדה (ב) הבעל חזקתה שלש שנים ואינן מיום ליום (א) ר' ישמעאל אומר ג' חדשים בראשונה ג' באחרונה ושנים עשר חדש באמצע הרי (ג) י"ח חדש ר"ע אומר חדש בראשונה וחדש באחרונה וי"ב חדש באמצע הרי י"ד חדש, א"ר ישמעאל בר"א בשדה לבן, אבל בשדה אילן כגון את תבואתו, ומסק את זיתיו, (ז)ובגן את קייצו הרי אלו ג' שנים: גמ' אמר ר' יוחנן שמעתי מהולכי אושא שהיו אומרים מנין לחזקה (ה) ג' שנים: משור במועד מה שור המועד כיון שנגח ג' נגיחות נפקא לי' מחזקת תם וקא ליה בחזקת מועד ה"נ כיון דאכלה תלת שנין נפק לה מרשות מוכר וקיימא לה ברשות לוקח אמה שור המועד עד שנה רביעית לא מיחייב הקרן השתא תם מכי נגח שלש נגיחות הוי מועד ואידך

שלישה פ"ה מפני דכעי רבי ישמעאל שהוא יוצרע ויקטר כתותן שנה חדשים לחנויים וכן בחמרוים ואין חיישה שהרי תבואה הגדרעת אחר ניסן גדילה כג' חדשים ואין זמנה עד ניסן הכא דמיירי כעין זה דאמרי' בר"ה (י.) כל תבואה הקלקרת בתג בידוע שהביאה שנים לפני ר"ה מלמת גדלה פעמים בתוכו זמן לכל קציר לר"י דת"כ אמלי לרי' ר"ח חדשים בע"ש חדשים שני שיזרע ג' חדשים לפני ניסן ויקטר כניסן וסיפי כסוף הקיץ וסיפי בניסן הכא ור"ל דלרבי תלילה תבואה של ר"ב אמלי לרי' דאמרי' בגמ' (נקמן דף נ:) פירת רבה ופירת זוטא לילה ביייהו דר' ישמעאל ור"ע ופ"ה דר' ישמעאל סבר פירת בגדלים בג' חדשים ור"ע סבר פירת זוטא כגון ירק הגדל בחדש אחד והא אמרי' בגמרא (נקמן פ"ב) דלמפסקת בחדש אחד הויא חזקה לרבי ישמעאל ונראה לי ר"י דלא בעי רבי ישמעאל שיזרע התבואה ויקטר אלא שיהא זרעה הראוי לו הויא זרעונה בשלשה חדשים לחנויים אע"פ שלא קצרה וכהא פליגי דרבי ישמעאל סבר כיון שיהא גדל הפרי ברשותו הרבה כגון ג' חדשים וסייט פירת רבה ור"ע סבר דלין לרין שיגדל ברשותו אלא חדש אחד וסייט פירת זוטא וה"מ היכא דיהא ניכר שיחזיק בה כל ג' חדשים לחנויים לו אחרונים כי ביום אחד לא נכר, יוכל לקטור לו לזרוע וכי תימא שמכסה עליהם שום אדם מחזיקין להו ביד המחזיק ומשו"ה בעינן שיהא ניכר שלא יכול לשעון המערער אני באתי לשם ולא ראיתיו שהי' משתמש בה לשיכך לא מחיתי ולכן צריך שיביא עדים שראוהו משתמש בי בכל יום לפי שבאלו משתמשין בהן בכל יום: שדה בית הבעל חזקתי ג' שנים. ולא צריך שיהא משמש בו בכל יום שאם בא המערער ואמר אני באתי ולא ראיתיו משתמש בה לשיכך לא מחיתי יכול לומר לו אני הייתי משתמש בשעה שבני אדם רגילין להשתמש בשדה בית הבעל והואיל ולא מחית באותה שעה לא הוי מחאה: מתוך שדבריו לקמן דחייהו ר' ישמעאל: נפק ליה מחזקת חם. כדכתיב כי שור נגח הוא מתמול שלשום:נקט ליה בחזקת מועד. כדכתיב והועד בבעליו ולא ישמרנו: עד נגיחה רביעית לא מחייב. נזק שלם:

עד שנתן בשלש שנים ח"כ כיון שהלכה שלש שנים ולא מיחה נפקא ליה מרבות מוכר לרבות לוקח תע"ג דמילתא בלא טענת הוא: תלת

א) [ומי' תוס' שיזוזין מח. ד"ה ר' יהודה וכו']:

הגהות הב"ח

(ה) במשנה וכל דכר שהוא עושה: (ב) שם שדה בית סבעל: (ג) שם כרי תלת ג' ים וכו' הרי תלו י"ד: (ד) שם וכנס את קייצו: (ה) גמ' מנין לחזקה שהיא ג': (ו) תוס' ד"ה כגון וכו', וגם סוף זמן כניסתו וכו' שהם עומדה שנדלו וכו' יותר היה מיזוב: (ז) ר"ח לי מה וכו' ובגי כת דפליגי: (ח) בא"ד ומור בו ר"י:

א א ב מיי' פ"ו מהל' מוכר פכ"ב מהל' סנהדרין ה"ב סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' קמ"ו סעיף ג: ב ג ד מיי' פ"ו מהלכות מכר ממון הל' ו סמג עשין סח טוש"ע ח"מ סי' ספ"ו סעיף ה:

רבינו גרשום

חזקת הבתי':והבורות הוו ענין: שיחין. ארוך וקצין: המערות. מרובעות. וכל הני עושין כדי להשקות שדותיהן מהן: ובית הבדין.זהו בר של יתום שלאחר דריסת הזיתים מניחין שם השמן ומסתפקין הימנו בכל יום ויום:ובית השלחין. צדדין להשקותו בכל יום: והעבדים.שהוקשו לקרקעות שעובד בהן בכל יום: וכל דבר שהוא עושה פירות כלומר כל דבר שמשתמשין בו בכל יום ויום תמיד: חזקתן ג' שנים מיום ליום. דכל הני עושין שמוש מיום ליום ואם החזיק בהן ג' שנים מיום ליום ואח"כ מערער עליהם שום אדם מחזיקין להו ביד המחזיק ומשו"ה בעינן שיהא ניכר שלא יכול לשעון המערער אני באתי לשם ולא ראיתיו שהי' משתמש בה לשיכך לא מחיתי לכן צריך שיביא עדים שראוהו משתמש בי בכל יום לפי שבאלו משתמשין בהן בכל יום: שדה בית הבעל חזקתי ג' שנים. ולא צריך שיהא משמש בו בכל יום שאם בא המערער ואמר אני באתי ולא ראיתיו משתמש בה לשיכך לא מחיתי יכול לומר לו אני הייתי משתמש בשעה שבני אדם רגילין להשתמש בשדה בית הבעל והואיל ולא מחית באותה שעה לא הוי מחאה: מתוך שדבריו לקמן דחייהו ר' ישמעאל: נפק ליה מחזקת חם. כדכתיב כי שור נגח הוא מתמול שלשום:נקט ליה בחזקת מועד. כדכתיב והועד בבעליו ולא ישמרנו: עד נגיחה רביעית לא מחייב. נזק שלם:

נוסח כלל (עד כאן) מהגהות לחזקת ג' שנים
ר' ישמעאל (ר' כאן)
ר' יוחנן (ר"א ב')
חזקת הבתים

אלא מעתה חזקה אין עמה טענה כו'. תימה מאי ס"ד דמקשה להכי מצי לאוקמי בידיה כיון דלית טענין מידי ו"ל דהכי פריך כיון דילפת מצור המועד מה התם בשלש גיחות הוי בחזקת גמרן הכא נמי כיון דלמלכה שלש גיחות הוי בחזקת שלש ימים ועוד מיתה היינו בחזקת שלש תורה אור

ואידך כי לא נגח מאי לשלם **הבא** כיון דאכלה חלת שני קיימא לה ברשותיה **אלא** מעתה חזקה שאין עמה טענה תיהוי חזקה אלמה תנן א) **כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה**: **מעמא** מאי, דאמרינן דלמא בדקאמר, השתא אידו לא טעין אנן ליטעון ליה, מתקיף לה רב עוירא **אלא מעתה** מואה שלא בפניו לא תיהוי מואה, דומיא דשור מועד מה שור המועד בפניו בעינן אף הכא נמי בפניו בעינן: **והועד** בבעליו כתיב **הבא** ב) חברך, חברא אית ליה וחברא דחברך חברא אית ליה ג) דאמר רחמך נגיחותיו חייב קרב נגיחותיו לא כ"ש **אכלה תלתא פירי** ד) בחד יומא כגון **דאמנה** לידוי חזקה? דומיא דשור המועד מה שור המועד בעידנא (ה) דאית ליה הא נגיחה ליתא להא נגיחה הכא נמי בעידנא דאיתא להאי פירא ליתא להאי פירא, **אכלה תלתא פירי** ה)(בתלתא יומי) כגון **דלקח** לידוי חזקה? הרם פירא מרא איתיה ומגבר הוא דקא גמר ואזיל **אכלה תלתא פירי בתלתין יומי** כגון **דאסבסתא** לידוי חזקה, היכי דמי דקדיח ואכלה דהתם משכחת הוא דקא שכיח ואכיל **אכלה תלתא פירי בחלתא יהבי** כגון **דאסבסתא** לידוי חזקה? **אמר** הולכי אושא ר' ישמעאל לר' ישמעאל הכי נמי דתנן דבי ישמעאל אומר בד"א בשדה הלבן אבל בשדה אילן כגם את תבואתו ומסק את זיתיו ובגם את פירות הרי אלו ג' שנים ברצון בעל השדה מאי אמר בסיפא כתיב ישדות בכסף יקנו וכרמות בספר ויחתום ושדרי נביא עומד בשער ומזהיר על אחת עשרה אזהרות דלמא התם ו) עצה טובה קמ"ל דאי

ומצי טעמא מפי . תמרינן שלש שנים מפקי לה מחזקה מרה קמא דלמחר למלמ כדתמר מיהו מאי שנא שלש שנים ומוקי לה ברשותיה ותמרינן דלמא קושטא הוא בדקמתמר שלש שנים מהיכן לקוח בשביל שלא יטענה שלש שנים: **מחמת שלש כפניו** שלישי שלש שנים: **דומיא דשור מועד.** שמעינן שמורו נגחן ובשלש פעמים שהעידו שלש כפניו שבעה ימים עשה מועד, לפי שהחזקה עדות על מחזה לה שיהיו עדות שלש כפניו, דמחזה דומיא דהעדלה, היא שהיתה **בעמוך שורך** ולפי המחזה=**שהיתה** היתה **בעמוך בעליתיך זכותו** ועמוד **מעידתו**: **פחם וסופד בעמוני למר למחמא כו'.** לעומר לא דמי כלי דגמרינן שלש שנים מפלג גניחות כי היכי (נ) דמפקי הני מחזקה הני נמי מפקי מחזקה לכל מחזה מהעדלה ליה לן למיגמר דהתם כיון דהעדלה לחייבו ממון על גניחותיו היא בחה ולהעמיד שורו בחזקת מועד בעיון בפני בעלים **שיעמו** לעמון ולהביא לחבריה ליהוין העדים ולהביא לחבריה לחבריה ליהוין לכל טענות **שיחזקה** להיות שיהיו בזכויותיו היא בחה שזה מועד שבגזילה היא בידו, הכא לפילו שלש כפניו נמי פיחה: **דאכלך תכרא לים ליטי כו'.** וי"מ דלמר זה לזה והדבר כת לאחיו ואיט יכול לומר מילו שמעתי דייקי הכי בריתיה זכותי: **ולר' מאיר דלמר כו'.** לעומר לר"ש דלמר בכ"ק לזכות מועד כל שהעידו בו שלשה ימים ליכא למימר הכא נ' שנים דומיא דג' ימים דלמר התם דלפני גנח ג' פעמים ביום אחד הוי מועד מק"ו הכא נמי אכלה תלת פירי ביומא חד לפני יומא דמקשה אהדדי ואיט יכול לומר הכי דהא אכלה תלת פירי בתלתא יומי הוי מועד מק"ו

(מתוק 2)

קו/שעה	TIME
חנקת	11:06:1
שלשה	08:50:1
שמן	38:25:1

חזקת הבתים ובית הבדים. פי' ר"י בר מרדכי דהיה דתנן בפרק חומר בקדש (חגיגה כד:) עכרו הגיתות והבדים דמשמע שיש להן זמן קבוע היינו שרוב העולם דורכים או בזמן לקיטה לכל יום בני חדש שמלטינין כל הקנה ודורכין במעט מעט:

שלשה חדשים ברחמנה. מתוך

מקשה רבי רבי ישמעאל שהוא יורד ולקוץ בחומת שלשה חדשים לרחמנים וכן בחרובים ואין תימה שהרי תבואה המזרעת לאחר ניסן גדילה בג' חדשים ואין זמנה עד ניסן הכא דמיירי כגון זה דאמרי' בר"ה (יג.) כל תבואה הנקלרת בחג בידוע שהבילה שלים לפני ר"ה הלמת גדלה פעמים בתוכו זמן, לכל קמיט לר"י דת"כ לחמי לריך י"ח חדשים, ובע"א חדשים סגי: ויזרע ג' חדשים לפני ניסן ויקלור בניסן וסליה בסוף הקין וסליסים בניסן הבא? ול"ל דלריך לכילה חמובה של י"כ בחמלע שע"ג דאמרי' בגמ' לכל חלת פירי לחלוח ירחי כגון שפסקת לרבי ישמעאל היה חזקה שלי התם לפי שהוא זמן שלה, לכל קמח לר"י דאמרי' בגמ' (נקמן דף לו:) פירה רבה ופירא זוטא לית ביניהו, דר' ישמעאל ור"ש ופ"ה דר' ישמעאל סבר פירא רבה כגון שעורים וחכולת שוטל שגדלים בג' חדשים ור"ע סבר פירא זוטא כגון ירק הגדל בחדש אחד והא אמרי' בגמרא (נקמן ע"ב) לחספסת בחדש אחד היה חזקה לרבי ישמעאל וגרסה לר"י דלא כרבי ישמעאל שיזרע התבואה ויקלור חלא לפי זרעה הראשון, לו הוא יזרענה בשלשה חדשים לחרובים אע"פ שלא קלרה ובהא פליגי דרבי ישמעאל סבר בעינן שיהא גדל הפרי ברשותו הרבה כגון ג' חדשים והייט פירא רבה, ור"ע סבר דאין לריך שיגדל ברשותו אלא חדש אחד והייט פירא זוטא, ואי"ת אליבא יהא ניכר שיחזיק בה כל ג' חדשים רחמנים או אחרונים כי ביום אחד או בב' יוכל לקלוץ, ולזרוע** זכי תימא שמכבד

* מפרש"י - שמפסחת כל החג ואינה חוזרת עד לאחר החג בניסן ולכן קוראים לה פסחת (אפסחת) מחמת שאינה חוזרת ואינה קוצרת אלא בניסן ולכן נקראת פסחת (אפסחת)

* כך גרסו ר"ת ורבינו שמשון מהרי"ץ ורבינו יהונתן ורבינו אפרים ורבינו מאיר מרוטנבורג ורבינו יצחק בר יהודה ורבינו יצחק בר אשר ורבינו יצחק בר שלמה ורבינו יצחק בר מרדכי ורבינו יצחק בר יהודה ורבינו יצחק בר יוסף ורבינו יצחק בר יעקב ורבינו יצחק בר יקר ורבינו יצחק בר יהודה ורבינו יצחק בר יוסף ורבינו יצחק בר יעקב ורבינו יצחק בר יקר

** סיקלא אמאים דאי באילקי הקטיא, אתובא אובא ניסן לזרוע (ר"י תיאא) אבל ג' דאחר

מבנה (משיך)

① נוסחא מפורשת בכתבי יד ובדפוסים ראשונים ומוכחת כן מדברי רש"י ותוס' ד"ה ולזרוע

② ולא"ת ליתך יהא ניכר שיחזיק בה כל ג' חדשים רחמנים או אחרונים כי ביום אחד או בב' יוכל לקלוץ ולזרוע זכי תימא שמכבד

③ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

④ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑤ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑥ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑦ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑧ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑨ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑩ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑪ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑫ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑬ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑭ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑮ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑯ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑰ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑱ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑲ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

⑳ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉑ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉒ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉓ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉔ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉕ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉖ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉗ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉘ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉙ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉚ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉛ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉜ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉝ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉞ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㉟ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊱ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊲ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊳ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊴ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊵ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊶ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊷ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊸ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊹ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊺ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊻ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊼ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊽ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊾ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

㊿ ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(51) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(52) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(53) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(54) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(55) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(56) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(57) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(58) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(59) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(60) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(61) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(62) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(63) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(64) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(65) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(66) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(67) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(68) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(69) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(70) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(71) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(72) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(73) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(74) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(75) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(76) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(77) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(78) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(79) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(80) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(81) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(82) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(83) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(84) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(85) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(86) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(87) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(88) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(89) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(90) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(91) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(92) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(93) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(94) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(95) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(96) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(97) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(98) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(99) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(100) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(101) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(102) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(103) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(104) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(105) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(106) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(107) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(108) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(109) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(110) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(111) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(112) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(113) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(114) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(115) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(116) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(117) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(118) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(119) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(120) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(121) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(122) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(123) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(124) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(125) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(126) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(127) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(128) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(129) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(130) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(131) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(132) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(133) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(134) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(135) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(136) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(137) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(138) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(139) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(140) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(141) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(142) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(143) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(144) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(145) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(146) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(147) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(148) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(149) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(150) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(151) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(152) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(153) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(154) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(155) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(156) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(157) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(158) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(159) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(160) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(161) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(162) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(163) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(164) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(165) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(166) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(167) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(168) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(169) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(170) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(171) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(172) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(173) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(174) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(175) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(176) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(177) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(178) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(179) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(180) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(181) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(182) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(183) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(184) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(185) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(186) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(187) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(188) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(189) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(190) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(191) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(192) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(193) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(194) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(195) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(196) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(197) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(198) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(199) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(200) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(201) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(202) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(203) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(204) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(205) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(206) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(207) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(208) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(209) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(210) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(211) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(212) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(213) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(214) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(215) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(216) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(217) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(218) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(219) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(220) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(221) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(222) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(223) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(224) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(225) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(226) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(227) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(228) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(229) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(230) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(231) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(232) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(233) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(234) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(235) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(236) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(237) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(238) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(239) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(240) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(241) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(242) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(243) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(244) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(245) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(246) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(247) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(248) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(249) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(250) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(251) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(252) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(253) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(254) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(255) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(256) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(257) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(258) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(259) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(260) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(261) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(262) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(263) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(264) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(265) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(266) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(267) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(268) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(269) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(270) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(271) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(272) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(273) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(274) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(275) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(276) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(277) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(278) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(279) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(280) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(281) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(282) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(283) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(284) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(285) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(286) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(287) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(288) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(289) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(290) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(291) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(292) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(293) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(294) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(295) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(296) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(297) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(298) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(299) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(300) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(301) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(302) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(303) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(304) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(305) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(306) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(307) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(308) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(309) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(310) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(311) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(312) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(313) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(314) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(315) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(316) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(317) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(318) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(319) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(320) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(321) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(322) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(323) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(324) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(325) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(326) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(327) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(328) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(329) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(330) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(331) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(332) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(333) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(334) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(335) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(336) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(337) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(338) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(339) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(340) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(341) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(342) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(343) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(344) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(345) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(346) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(347) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(348) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(349) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(350) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(351) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(352) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(353) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(354) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(355) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(356) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(357) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(358) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(359) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(360) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(361) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(362) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(363) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(364) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(365) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(366) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(367) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(368) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(369) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(370) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(371) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(372) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(373) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(374) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(375) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(376) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(377) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(378) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(379) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(380) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(381) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(382) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(383) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(384) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(385) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(386) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(387) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(388) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(389) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(390) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(391) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(392) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(393) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(394) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(395) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(396) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(397) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(398) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(399) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(400) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(401) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(402) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(403) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(404) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(405) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(406) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(407) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(408) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(409) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(410) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(411) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(412) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(413) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(414) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(415) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(416) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(417) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(418) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(419) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(420) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(421) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(422) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(423) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(424) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(425) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(426) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(427) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(428) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(429) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(430) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(431) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(432) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(433) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(434) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(435) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(436) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(437) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(438) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(439) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(440) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(441) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(442) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(443) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(444) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(445) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(446) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(447) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(448) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(449) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(450) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(451) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(452) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(453) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(454) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(455) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(456) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(457) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(458) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(459) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(460) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(461) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(462) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(463) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(464) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(465) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(466) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(467) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(468) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(469) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(470) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(471) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(472) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(473) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(474) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(475) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(476) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(477) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(478) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(479) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(480) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(481) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(482) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(483) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(484) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(485) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(486) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(487) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(488) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(489) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(490) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(491) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(492) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(493) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(494) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(495) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(496) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(497) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(498) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(499) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(500) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(501) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(502) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(503) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(504) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(505) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(506) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(507) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(508) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(509) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(510) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(511) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(512) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(513) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(514) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(515) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(516) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(517) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(518) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(519) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(520) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(521) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(522) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(523) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(524) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(525) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(526) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(527) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(528) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(529) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(530) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(531) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(532) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(533) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(534) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(535) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(536) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(537) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(538) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(539) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(540) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(541) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(542) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(543) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(544) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(545) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(546) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(547) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(548) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(549) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(550) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(551) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(552) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(553) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(554) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(555) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(556) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(557) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(558) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(559) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(560) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(561) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(562) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(563) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(564) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(565) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(566) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(567) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(568) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(569) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(570) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(571) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(572) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(573) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(574) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(575) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(576) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(577) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(578) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(579) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(580) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(581) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(582) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(583) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(584) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(585) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(586) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(587) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(588) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(589) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(590) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(591) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(592) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(593) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(594) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(595) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(596) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(597) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(598) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(599) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(600) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(601) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(602) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(603) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(604) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(605) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(606) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(607) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(608) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(609) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(610) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(611) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(612) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(613) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(614) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(615) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(616) ר"ת בשם ר"ש בן יצחק

(617) ר"ת בשם ר"ש בן יצ

(מספרים בדיעבד: האורות עולים)

בנם את תבואתן. להכי קרי ליה לכרם 'תבואה' משום דכתיב (דברים כב) "ותבואת הכרם" ו"ת"ש תיגח הא דתנח תבואה קודם זיתים דיין קודם לשמן כדתניא בתוספתא בתחלת נסך (נ"מ סג.) "הגיע זמן יין למכור" ובתר הכי קתני "הגיע זמן למכור שמן" הלח "כגון את היינו" לחתי חני ליה בתר הא תתנים קדמי דהא תמר בהמקבל (שם קו:) "חני ניסן וחייר וחני סיון קליר וחני סיון ותמוז [*וחני] חג הגד" וחילו בניר היה בתחלת בברכות (דף לה:) דתמר להו רבא לרבנן "במטותא מיניכו לא תיחזיו לי כחתי ניסן ולא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי" נמי בסנהדרין (דף טו:) גנב ניסן וגנב תשרי לא שמיה גנב וה"מ בתרתי ודבר מועט אתרתי בחיזהו נמי (ב"מ דף ענ:) חזי מר להנהו רבנן דיהבי דמי תחתרי בתשרי ומבחרי להו בטובת מצע דניר הוי בתשרי וכבר כלה הקיץ ואי"ת דהא דקרי קין לחני סיון ותמוז וחני חב' לפי שחל עיקר יובש של תתנים בחילן ומיהו אין קולטין לותו מן החילן עד לחחר הבליר ת"ל ולקטין לותו קודם תניסיון ומניחים לותו לייבש ולא (ו) זמן כניסתו לבית עד לחחר תבואת הכרם והא דלא הויא לקיטה חזקה כי שמא היו רגילין לייבשן בלותו שהגלו שם ולכך לא הויא חזקה עד שיניחם לגיותו ור"ת מפרש כגם תבואתו בתשרי ומסק לת זיתיו בשבט וכגם קיימן בחד הרי זו חזקה נמלחת חזקה בשנה לחת ונקט כסדר זה משום דתשרי הוי תחלת השנה לגבי לחבל יותר מיובש לי הוה תני להו כסדר גשמי שנה שהן גדילין עליהן: **אי** מה שור המועד עד גגיחה רביעית כו'. מכאן חזר בן בג"ע ממה שהיה מפרש בב"ק (דף כג:) וסם ד"ה ונח) גבי (ז) דפליגי לחבי ורבח דחמר לחבי תמוז"חד מתמול"תרי "שלשום"תלת "ולא ישמרנו בעליו"לחתן לגגיחה רביעית ורבח לחמר חמול מתמול חד הוא כו' לחבי סבר דעד גגיחה רביעית לא מיחייב ורבח סבר דחייב בגגיחה שלישית דת"ל הוה מכיק הכח גמרת דלא כהלכתח דקי"ל כרבח לגבי לחבי וחזר (ח) רב"י ופירש דמשמעות דורשין היינו(ה"ל עזרא) מפרש דולחי לכ"ע לא מיחייב עד רביעית לחבל בהמת פליגי דלחבי דמפיק גגיחה רביעית מקרח דלא ישמרנו"לח נגח גגיחה רביעית ביום ג' לא מיחייב עד שיגח ביום רביעי דלא ישמרנו"קלי לימים דומיח דחמול שלשום לחבל לרבח דגגיחה רביעית לא כחיבח בהדיח דחפילו ביום שלישי לח נגח גגיחה רביעית מיחייב: **עד** גגיחה רביעית לא מיחייב. תימה לר"י דחמי פריך הח הכי ילוף משור המועד מה להתם הוחזק נגחן שלש פעמים ה"ל הוחזק גגיחה רביעית לא מיחייב. ותקון בשלש שנים-ח"כ משלש שנים ואילך קחה ליה ברשותיה! ותומר ר"י דס"ד דמקשה להכי ילוף מה התם מכי נגח ג' פעמים נפק ליה מחלי נזק לנזק שלם ה"נ כיון שהלכה שלש שנים ולא מיחה נפקא ליה מרשות מוכר לרשות לוקח חע"ג דמילתא בלא טעמא הוא:

הגהות הב"ח

(ו) תוס' ד"ה כגם וכו' ונח סוף זמן כניסתו וכו' שהה עלמה שגדלו וכו' יותר היה מיושב: (ז) ד"ה לי מה וכו' גבי הא דפליגי: (ח) בא"ד ומזר כו רש"י:

TIME	פרשה
1:40:39	כגם
1:58:13	א
2:09:33	יד

אלא מעתה חזקה שלש עמה טענה כו'. תימה מלי ס"ד דמקשה דהיכי מלי לאוקמי בידיה כיון דלא טעין מידי? וי"ל דהכי פריך כיון דילפת מסור המועד מה התם בשלש גניחות הוי בחזקת גנחן הכא נמי כיון דהכלה שלש גניחות ולא מיחה הויא בחזקת שלא ימחה עוד וכלא טענה נמי תהא שלו דלית לן למימר שמחל לו, לי נמי הא דקתני פריך למימרא דחזקה שלא בטענה תהא חזקה, הייט כגון דאמר ליה "מפלניא זבנתה דזבנה מיקר" ולא אמר "קמי דידי זבנה" ולא דר בה לפי' חד יומא ולא ידע לי זבנה מיניה לי לא שלא דהכי ס"ל, תימה לרשב"ם הא דמיבעיא לן בפ' כיצד הרגל (נ"ק כל. ושם) לי לתיעודי תורת לי לתיעודי גברא תפשוט מהכא דלתיעודי תורת הוא (ו)דקאמרי הולכי לומשע"מ שור המועד כיון שנגח ג' נגיחות נפקא ליה כי"ו לתיעודי גברא לא מייעד עד נגיחה רביעית, דלמ"ד הוא מועד לעבור בהתרלות דכשנגח נגיחה שלישית והתרו בו עדיין לא עבר על שלש התרלות עד שיגח פעם רביעית וי"ל דסוגיא דהכא כמאן דאמר לתיעודי תורת והולכי לומשע"מ לא אמרו אלא דגמרינן משור המועד, ולא יותר ויליפינן משלש התרלות דגברא ולא משלש גניחות דתורת ועוד למאן דאמר לתיעודי גברא אין לריך שיהו מוחזקות לעבור בהתרלות דהא כן עד גניחה חמישית לא יחייב אלא לריך שיודיעוהו בכל פעם כשיגח כדי שישמור שורו ומכל מקום חיובא דשור תליא במה שהוחזק ליגח: **אלא** מעתה מחתה שלש בפניו לא תהא מחתה. פירש ר"י כי היכי דילפת משור המועד דהוי חזקה בשלשה זימני הכי נמי גילף מה שור(ז) לריך הטלטלה בפניו ולא אמר קלא לית ליה, ותוטיל, הכי נמי 'מחתה שלש בפניו' לית ליה לומיר דלית ליה קלא ולא תהא חזקה אלא על פי שמעו החזקה כיון דאין קול למחתה יפה היה מועיל אם אמרה כיון שלא תגיע למחזיק מחתו, ולא"ע שמחתה בהא להניח לבעל החזקה והטלטלה בהא להניח מ"מ פריך שפיר, והא דנקט מחתה ולא נקט חזקה משום דחזקה גזילת הכתוב הוא דאין נעשה מועד אלא אם כן מעידים בפניו אפילו יחבדל לו בחלוף עדים שהעידו על שורו בבית דין:

כגון גלף. (ה) כתב רבינו שמשון מחתה פריך מגלף דתחתה גלולה היה בשעה שטוטלין חבילות מן החילון חלש שלש לתשלה עדיין אבל גלף קטן הפרי הרבה כשטוטלין החתה כלחמר בשבת (דף נ.) "עחידין לילות שיטטו פירות בכל יום לגלג עליו חותו תלמיד אין כל אדם תחת השמש מחוי ליה גלף". ור"ת גריס ברישא גרים כגון תחנה יומא כגון גלף שים לו שלשה פירות ביחד ובתר הכי גרים כגון תחנה והיינו דשבת משמע בספרים שלו:

ודלמא עלה טובא קא משמע לן. ה"ג מי לריפא ולמא בתוך עשר הוה קלי ומזהיל על התלת לחת עשרה דליכא לפילו שנה ולטולם בשנה לחת הויא חזקה, ור"ת פירש דרב יוסף הכי גרים עלה טובא קא משמע לן, ה"ק אפילו לר"י שלשה בפני עלמו לריכי ועוד הלכה כמותו שלשה בפני עלמו שלשה כחוד שלשה בעשיריה, ועוד דלגי"ה נמי מלי לית ליה שלש שנים בשנה העשירית, ויחבדו השטרות ויסמכו על חזקת שלש שנים ומ"מ רחיה מסדר עולם דשנה תשיעית בחדש עשירי היה, ומיהו בכל הספרים שלו כחוד שלשה בעשיריה וכן בסדר עולם שלו תניא בשנה העשירית, ועוד דלגי"ה נמי מלי ליה שלש שנים

דמי לח מימא **סכי**. הכי שלח ירמיה לאותן שהיו בבבל שגבו עם יכניה י"ל שמה קורם גבוה לדקיהו כט בתים וכפו כי לא תגלו מכם עד מלחת לבבל שבמים שמה למה היה להחזירם על זאת הלח עלה מובה (ל) וקמ"ל דהאומלמין לאחם הכח נמי עלה מובה בעלמא היא: **עבד**. וכל עלמו היה יגע ליעלם עלה תורה אור מובה דקלמר לבו נמי מקום גבוחים שהיו יושבים שמה לפי שהיו עשירים ומחזיקים הרבה מהם ומפרנסים אחרים: **מחיל פירים**. על פירות קרקעות נלמד האוכלן: **מלא משפה**. כיון דלחרי שנין מחיל מיהדר לרעות ממי שילא עליו מרשע לסוף שנחים מחיל מיהדר לרעות לבעלים לבר מפירי דהא מחיל ליה עלייהו: **מלמה אמר רב נחמן**. לקמן בגמחין:

עד כאן פירוש רש"י וצ"ל *) מכאן ואילך פירוש רבינו שמואל ב"ר מאיר

מלמה אמר רב נחמן. לקמן בגמחין גבי מחזיק בקרקע מבירו וחזל לידך ואילך סהדי דלהכי מרעית שנין ולא יומר ואומר רב נחמן הדרן לרעות והדרי פירי של שני שנים: **פרפי לא קפדי**. על מה שזה יודל לעוך שדהו של חבירו בלא רשותו ומיהו פירי לא בלוהו ליכנס בלא רשות הבעלים **וחה שקחך ולא מיחה וחלך מכרו לו**: **ס"ג דלמלמר פיסו מוקח**. למי שירד לעבכד דבי בר לעיעיד הוחיל ולא מיחו (ס): **מי ממיח בשפלי פוס מיודמרנא בשמרה**. יומר מג' שנים ומעכו חבכך מבכרת חים ליה ועלעא לך שמחיי ולם היחה לקוחך ביידך כבבריך היה לך להזהר בשעבוך יומר מג' שנים: **שאלכן רלופות**. לבל חס כמיחה שנה שניה ואומר כך לבלה שני שנים עליהם ורביעים מי אומר כשל הגדה הלי דלא מחלי לך לייט משום לאוכרים לה שנה שניה דגלית לדעתך דלאו דידך הוא והלכך לא זכעה לה: **מוקח**. **מוקמן שלש שנים פיום ליום**. שלא יהיה הספק ביניהם: **פשו דפיפא "פיום ליום"**. דקמני מפיניהן למעוטי מקומטת דלא ממא 'שלש שנים מקומטת' קאמר כי היכי דקאמי סיפא 'שדה הכבול מוקמה שלש שנים ואיהה פיום ליום חלת ג' חדשים בחמרומה וי"ב בחמלע:

א) [לקמן ג:] ב) [שנת לכ: מגילה יח: ניסין יד: מולין פ. לב:] ג) [נמ"ל כמ: וש"נ]:

*) נרשם פירוש שטעה בגאון מת רש"י ז"ל.

הגהות הב"ח

(ל) גמ' לי מחיח כלמלמי סה:(ב) שם מכו דחיממה מי ס"ל מם לי מיחה וכו' לג מגילה דלימה ולי שני: (ג) שם דייני דמיני דייני מכי מי לג: (ל) רש"י ד"ה דלי לג וכו' לגם מכמב מוכב סיום מגיל כ"ע ואיהמא קמ"ע דהוא שנחן: (ס) רשב"ם ד"ה ס"ג דלמלמר וכו' ולא מיחו מכמב כלבך היה לבעלים כלבמים למחוש כשלך שלא יחזיק בקרקע לג מכלין (ע) ד"ה ממ"ב מ"ם לי מחיח: (ו) ד"ה בלמלמ וכו' מולם ל לחבכן וכו' לך שילקוט מבוחות ג' שנים ולי מעיין לידך ולמוכ לי: (ז) ד"ה מלל וכו' ובם לין מכלישין שם: (ח) ד"ה למר מר עוקבל וכו' ומשמלם לם בימים לל: (ע) חום' ד"ה שלא לחמל וכו' ומימה ה"ב מנא לן: (י) ד"ה לגא וכו' כשכן לדין כשיב לחמל וכו' לבוח לשיב לחבכ: (כ) ד"ה מי וכו' ומכו מלמר כלין ויבבב:

שתא קמייתא לא קפיד וכו'. תימה (פ) מנא לן דר' ישמעאל דוקא ליף משור המועד ולא רבנן לימא נמי מני גמרי משור המועד דהייט טעמא נמי דלעיל דגמר משור המועד דכיון דקפיד בג' זמנין ולא מיחה ח"כ ודלמי מכרה לו ניחא לו ור"ל דלא דמי דחדלי דר' ישמעאל דלחיל בחר לכיום לימא נמי מני גמרי משור מלי למיגמר משור המועד ומה התם הואיל ומחזק עכמן בג' פעמים לף כלן בעלמן לכיום אם לא שמכרה לו היה מקפיד ולכן זה הם עלייס בשהי זמן לבל לרבנן דלעי בשהי זמן כמה יעשה ויקפיד לא שייך למגמר משור המועד:

אלא מעמה מחלה אלא בפניו לו: **אלא** מ"ש לגיכל לאוקמי פירכת דלחבי אלא כשהן (י) בעיר אחת לף אחה בעיר אחרת היכי פריך אלא אחה מחלה ואחה חזקה מדכחה כיון דלא היית מחלה לא היית חזקה דאחה לאו לגיך לבא בעיר אחרת לפני המחזיק ולמחות כדמוכח לקמן:

דבי טוענין בעדותן הן. ואם אחמר ולאחר הוו טוענין בעדות אחרת לימא מיבו דה"מ לאחרי שנין מחיל ליה מאי דעביד בנחה: אם כן מיהה והדרא ארעא ליהדר לבר מפירי דעבר דבה דקיימא השחא אלמה אמר רב נחמן וכו': לא קפיד אם שלא ברשותו יהל בה. חלת קפיד שלא יחזיק בה ומיהה: הכי נמי דחדלי בעדות אחרת אם כן מהאי טעמא נמי לימא מיבו דה"מ בעדים]: **אמר** מר זוטרא לי מעין ואמר ט'. הקשה ר"י בר מרדכי לפ"ה כי לא מעין נמי אמאי לא בעלה מהן כי אמת אינן יודעין על הליעה שלא עליה על פיהן שלא כדין דבכל עדיות אט דוכעין יפה וכאן נמי אמאי לא נאמוך לא מוקמי לאוחן מספק ולא פריכת היא דכיון שהגידו על הימים אפי' לאחרו אין

שתא קמייתא לא קפיד וכו'. תימה (פ) מנא לן דר' ישמעאל דוקא ליף משור המועד ולא רבנן לימא נמי מני גמרי משור המועד דהייט טעמא נמי דלעיל דגמר משור המועד דכיון דקפיד בג' זמנין ולא מיחה ח"כ ודלמי מכרה לו ניחא לו ור"ל דלא דמי דחדלי דר' ישמעאל דלחיל בחר לכיום לימא נמי מני גמרי משור מלי למיגמר משור המועד דמה התם הואיל ומחזק עכמן בג' פעמים לף כלן בעלמן לכיום אם לא שמכרה לו היה מקפיד ואין זה הם עלייס בשהי זמן כמה יעשה לרבנן דלעי בשהי זמן כמה יעשה ויקפיד לא שייך למגמר משור המועד:

אלא מעמה מחלה אלא בפניו לו: **אלא** מ"ש לגיכל לאוקמי פירכת דלחבי אלא כשהן (י) בעיר אחת לף אחה בעיר אחרת היכי פריך אלא אחה מחלה ואחה חזקה מדכחה כיון דלא היית מחלה לא היית חזקה דאחה לאו לגיך לבא בעיר אחרת לפני המחזיק

דבי טוענין בעדותן הן. ואם אחמר ולאחר הוו טוענין בעדות אחרת לימא מיבו דה"מ לאחרי שנין מחיל ליה מאי דעביד בנחה: אם כן מיהה והדרא ארעא ליהדר לבר מפירי דעבר דבה דקיימא השחא אלמה אמר רב נחמן וכו': לא קפיד אם שלא ברשותו יהל בה. חלת קפיד שלא יחזיק בה ומיהה: הכי נמי דחדלי בעדות אחרת אם כן מהאי טעמא נמי לימא מיבו דה"מ בעדים]: **אמר** מר זוטרא לי מעין ואמר ט'. הקשה ר"י בר מרדכי לפ"ה כי לא מעין נמי אמאי לא בעלה מהן כי אמת אינן יודעין על הליעה שלא עליה על פיהן שלא כדין דבכל עדיות אט דוכעין יפה וכאן נמי אמאי לא נאמוך לא מוקמי לאוחן מספק ולא פריכת היא דכיון שהגידו על הימים אפי' לאחרו אין

רבינו גרשום

אלא אמר רבא. משום האי מעמא אמרו רבנן דבעינן ג' שנין לחזקה: מחיל אינש ואינו יושש אם יעשה בה חבירו כלום חבואה אבל חלת לא מחיל והיכא דלא מיחה בג' שנין נודאי הוה חזקה: אם כן האיל האמרת דהתרתי שנין מחיל ליה

נוסח אשכנז

חזקת ג' שנים- ג"ז. לקמן ג' ע"ב ובגיטין ל' ע"ב ובחולין קל"ז ע"ב ובמנחות (קה:) ומועד קטן (יב.) ובכתובות (עד:) ובמכות (יט.) ובשבועות (מא:) ובנדה (ל.) ובכורות (מח:) ובערכין (יט.) ובתמורה (ב.) ובקדושין (סד:) ובחולין (קלג.) ובמגילה (ב.) ובמועד קטן (ב.) ובחגיגה (ב.) ובסוטה (ב.) ובגיטין (ל.) ובבבא קמא (ב.) ובבבא מציעא (ב.) ובבבא בתרא (ב.) ובסנהדרין (ל.) ובשבועות (כב.) ובעבודה זרה (ב.) ובזבחים (ב.) ובמנחות (ב.) ובחולין (ב.) ובבכורות (ב.) ובערכין (ב.) ובתמורה (ב.) ובכריתות (ב.) ובמעילה (ב.) ובקינים (ב.) ובתמיד (ב.) ובמדות (ב.) ובנדה (ב.) ובזבחים (ב.) ובמנחות (ב.) ובחולין (ב.) ובבכורות (ב.) ובערכין (ב.) ובתמורה (ב.) ובכריתות (ב.) ובמעילה (ב.) ובקינים (ב.) ובתמיד (ב.) ובמדות (ב.) ובנדה (ב.)

נוסח אחר

ג' תשובות הגאונים ז"ל בתשובה זו מביאים ראיות מהלכות גדולות ומהאי [חזקת] מעות

נוסח אחר

ואומר... מקבית אומנות בשבת דברות אלו עוברות את האדמה

נוסח אחר

ג' תשובות הגאונים ז"ל בתשובה זו מביאים ראיות מהלכות גדולות ומהאי [חזקת] מעות

נוסח אחר

נראין דברי הגאונים ז"ל בתשובה זו מביאים ראיות מהלכות גדולות ומהאי [חזקת] מעות

נוסח אחר

ומודה רב הונא בתותא דמחווא עבידא לליליא לא עבידא. רמי בר חמא ורב עוקבא בר חמא זבון ההיא אמתא בהדי הדדי מר אישתמש בה ראשונה שלישית וחמישית ומר אישתמש בה שניה רביעית וששית נפק ערער עילוה, אתו לקמיה דרבא, אמר להו "מאי טעמא עבדיתו הכי, כי היכי דלא תחזקו אהדדי; כי היכי דלדידכו לא הוי חזקה, לעלמא נמי לא הוי חזקה ולא אמרן אלא דלא כתוב עיטרא "אבל כתוב עיטרא קלא איתי ליה/ אמר רבא "אכלה כולה חזי מבית רובע קנה כולה חזי מבית רובעא אמר רב הונא בריה דרב יהושע ולא אמרן אלא דבר זריעה היא אבל לאו בר זריעה היא קנילה. אגב ארעא, מתקיף לה רב ביבי בר אביי אלא מעתה צונמא במה יקנה 'אלא באוקומי בה חיותא ומשטחה בה פירי 'ה"נ איבעי ליה לאוקומי בה חיותא אי נמי משטחה בה פירי/ א)"ההוא דאמר ליה לחבריה "מאי בעית בהאי ביתא" אמר ליה "מינך זבינתיה ואכלית שני חזקה א"ל "אנא בשכוני גוואי הוי(ג)(אתא) לקמיה דרב נחמן אמר ליה "זיל ברור אכילתך, אמר ליה רבא *הכי דינא, המוציא מחבירו עליו הראיה! ורמי דרבא אדרבא ורמי דרב נחמן אדרב דרבא ל"ל

ברוכלין המחזרין בעיירות דאע"ג דלא מעין טענינן ליה, ומודה רב הונא בתותא דמחווא עבידא לליליא לא עבידא/ רמי בר חמא ורב עוקבא בר חמא זבון ההיא אמתא בהדי הדדי מר אישתמש בה ראשונה שלישית וחמישית ומר אישתמש בה שניה רביעית וששית נפק ערער עילוה, אתו לקמיה דרבא, אמר להו "מאי טעמא עבדיתו הכי, כי היכי דלא תחזקו אהדדי; כי היכי דלדידכו לא הוי חזקה, לעלמא נמי לא הוי חזקה ולא אמרן אלא דלא כתוב עיטרא "אבל כתוב עיטרא קלא איתי ליה/ אמר רבא "אכלה כולה חזי מבית רובע קנה כולה חזי מבית רובעא אמר רב הונא בריה דרב יהושע ולא אמרן אלא (ד) דבר זריעה היא אבל לאו בר זריעה היא קנילה. אגב ארעא, מתקיף לה רב ביבי בר אביי אלא מעתה צונמא במה יקנה 'אלא באוקומי בה חיותא ומשטחה בה פירי 'ה"נ איבעי ליה לאוקומי בה חיותא אי נמי משטחה בה פירי/ א)"ההוא דאמר ליה לחבריה "מאי בעית בהאי ביתא" אמר ליה "מינך זבינתיה ואכלית שני חזקה א"ל "אנא בשכוני גוואי הוי(ג)(אתא) לקמיה דרב נחמן אמר ליה "זיל ברור אכילתך, אמר ליה רבא *הכי דינא, המוציא מחבירו עליו הראיה! ורמי דרבא אדרבא ורמי דרב נחמן אדרב דרבא ל"ל

כי גרסינן ומודה מר ועוקבא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג כו'. לאו למר עוקבא דלא טענין טענתיה טענה לבעל הבית, אלא לרב הונא בתותא דמחווא עבידא לליליא לא עבידא, מודי הוא היכא דהוי מצחזר בעיירות טענין בשבילו, ואיכא קשיותו נמי ואיכא למכור קשיותו נמי ואיכא מאן דאמר לעיל מן כי אמר מר עוקבא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג כו' ולא גרסינן ומודה מר ועוקבא ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג כו'. ומודה רב הונא בתותא דמחווא עבידא לליליא לא עבידא. פירוש ומועיל להם לחזקה ג' שנים ואע"ג דלאו בעל הבית טענינן ליה ברוכלין המחזירין בעיירות דאע"ג דלא טענינן ליה לדין להעיד ברעו שהיה דר בביתו שמא הרוכל הדיר בביתו ואמר לו שלי הוא ואיכא מאן דאמר לעיל ג' שנים ואע"ג דלאו בעל הבית

שתא קמייתא לא קפיד וכו'. תימה (ס) מנא לן לר' ישמעאל דוקא יליף משור המועד ולא רבנן לימה נמי מני גמרי משור המועד דהייט טעמא דמי לטעיל דגמר משור המועד דכיון דקפיד בג' זמנין ולא מיחה ה"כ ודאי מכלה לו נתנה לו וי"ל דלא דמי דודאי לר' ישמעאל לחזיל בתר לחילות שפיר מני למיגמר משור המועד דמה התם הוחזק נגחן בג' פעמים אף כאן בשלשה לחילות אם לא שמכרה לו היה מקפיד ואין זה וזה תלויים בשהוי זמן אלא לרבנן דתלוי בשהוי זמן כמה יהא ויהפיד לא שייך למגמר משור המועד:

אלא מטתה מחלה שלא בפניו וכו'. תוי"ט לוכיח לוקומי פירכא לחלבי חלא כשהן (י) בעיר אחת דאי בעיר אחרת היכי פריך הלא תהא מחלתו וחהא חזקה תרבה כיון דלא הויא מחלה לא הויא חזקה דהא לאו בעיר אחת הוא לריך לנא בעיר אחרת לפני המחזיק ולמחות כדמוכח לקמן:

הני כוגעין בעדותן הן. ואם תאמר ואמאי הוו כוגעין בעדותן הא ליכא מיגו דה"מ דאמרי' פרעתך לך לגר"ג דאתא דתקון רבנן שבועה היסת לא מהימני לאסהודי דהאי מיגו כדאיתא בריש החיש מקדש (קדושין מג:) הכא דאמתני' קיימין ואכתי לא ניתקנה שבועת היסת מאי פריך להימניה במיגו? ויש לומר דהאי לאו מיגו הוא שירלוס לומר פרעתו לך כי שמע יזכה האחר (ב"מ ג:) ויתבע ממש פעם שנית [וע"ע תוס' שבועות מה: ד"ה בעדים]:

אבל מר זוטרא מי טעין וחמר כו'. הכא ר"י בר מרדכי לפ"ה כי לא טעין כמי חמאי לא כשאל מהן כי שמע חיכן יודעין על הלילות שלא נולה על פיהן שלא כדין, דבכל עדיות שבעולם חוטן מספק? ולאו פירכא היא דכיון שהעידו על היום לפי שיחזרו אין נחקור לותן מספק:

הגהות הב"ח

(ס) תום' ד"ה שמע וכו' מנא לן: (י) ד"ה הלא וכו' כשהן דכין בעיר אחת וכו' נכון בעיר אחרת: (כ) ד"ה הני וכו' יזכה כאחר כדין ויתבע:

תק"ו דף הני
שאלה ותשובה - למה הוכיות נחשבית נוקין בעדות הא איכא אלן

תק"ו דף אמר
• שאלה ותשובה - למה אין נוטה ותקיפה על פני החנקה שאלו באקרה עלא מיקין על פלוני
• בא"מ מוכח ניותם על פלה ושותפ לית בפנינת הסוגיא (מפלי אא"א ז"ל עמוד זמר פלוגתא (כאן - 2 אלאלה) פה שלחנו בשנה. ב"ש)

תק"ו דף שתא
תוס' מסניר למה לא אלקא דב"ש אלקא דבית דבין/ דלמדים מהר המוזל ולא אלקא דבית

מקנה
◇ ר"ישמעאל/רבין

TIME דף/שדה

שתא	9:17
אלא	16:40 - 21:36
תני	45:20
אמר	53:45

TIME	דף/עמ	
ומוזה	1:31:05 - 1:20:16	
ביצה	1:53:55	
אבל	1:58:30	
קטנות	2:06:00 - 2:02:13	

תנו יודעים על הגילוי" מכתמת כיון שדר בימים דר נמי בגילוי תם לא שכוחן המעורר שבודאי לא דר. ובה"ג איכא דאמר זוטרתא קתי לפילכא דרב ייתר דפריך "נוגעין בעדותן הן" וקאתמר זוטרתא לי טעין ואמר המחזיק "לייתו תרי סהדי דדרו ביה תלת שנים ביום ובלילה והבן לי לגרש ונפקו-ומזלו להו והגלו דדיירי ביה לחרבי גיטו" טעמא טעמא ולא נוגעין בעדותן הן (ה) (אלא דיירי בה בחתא-דמי למימר להו "הבו לי לגר ביתא" אלא לישנא אחרינא ואתיכן אמרו פרעמ-והפה שאסר הוא הפה שהתיר-לאי בעו למימר דדיירנא ביה וליכא למימר דדלימנא מכתם להו שהוא לא יודע כלל שהיו דרים בתוכו ביה, ובמשנה לא גרסינן "מודה מר זוטרתא" אלא ומודה לרבי שמעון שגם שנין בימים ובלילות אם הכך עדים (כ) רואין בזה שגרם דדיירנא ביה שגם שנין ופירש דלכאי וכיון תרוייהו סבירא להו דשנין לריך להכיר עדים על הימים ועל הלילות וכיון שלא אמר "בימים ובלילות" אלא להוציא המקצה מסברתו ולא לפלוגי אתנא-אתנא, ולקמן אמר זוטרתא אם תמצי לומר שכל שעה שהיו נכנסים כולן-מחזקין אותו כאלו דרו בו כל היום ופעמים ביום ופעמים בלילה היו רואין אותו בביתו מעלין אותה עדות שלא תגד דנקיטו ברישא דמילתיה "לי טעין" ומודה ליה למימר יעדותן עדות שלא תגד דנקיטו ברישא דמילתיה "לי טעין" לומר גמי "טעמיה טעמא" ומודה רבי ה"מ מר זוטרתא ואבי ברוכלין המחזיקין בעיירות אף על גב דלא טעין טעינן ליה דשין לריכים להעיד שכולן ממש שהרי הם מחזיקין בעיירות ושין יכולין להעיד על הרוב שהוא שלא יפידו שחזקתן היה זה הבית שגם שנים ימים ולילות: **ומודה** רבי שגם בתלתא דמחזיק דבימים עדי ובלילה לא עדי. פירוש ומועיל להם שם החזיקו ג' שנים ותע"ג דלאו שגם רשות יום ולילה וס"ד דחנווגים גמי יעמדו כן וקא משמע לן ומהאי טעמא אמי שפיר דבעינן להו שגם שנים שלימות דהיינו ו' שנים ותע"ג דבשדות וכיון שבדים לא בעינן שלא שגם שנים בין הכל (שלא) היינו משום דכתיב שהר כי שם הדרים שם אלין חנווגים בעו ג' שנים ביום ובלילה ה"ג חנווגים בעו ג' שנים שלימות דהיינו ו' שנים והא שלא חייבי להא לעיל גבי זמודה רב הונא, לומר ל"ש משום דלא מקלא שמעתתא דבתי וכי הלי גוונא תיכא בסוף [הכותם] (ב"ק דף פה:) גבי ורלא מחזקו: ומתע"ג דתנן לקמן (דף מב.) המוסיפין אין להם חזקה זה על זה ורלא להכא חזקה לעשות כן לפי שלא היה להם עדי שותפות וקבילת לר"י ד"ל"ב לותו שהחזיק שגם שנים ביום ובלילה לר"י לחצרו-חלק ונרחבה לר"י לחצרה היו רוצים שיחזיק האחד שגם שנים שלא תסתכת השותפות: **אבל** כתוב עיטרת קלא לית לה. והא דאמר בהמפקיד (ב"מ נט. ושם ד"ה נא) גבי אין מורידין לכסכי קטן ל"ש עביד עיטרת ל"ש לא עביד אין מורידין גבי יתמי המחזירו [וש"נ שום גיטין כח. ד"ה וכיוצא]: **בשבועי** גוותי הוא. והוא לי (כ) לחולקאנק וגרסה לי עדיים על עדיים כשבועי גוותי כל שלא היו יודעים בחזקה דרך היא יולא לא היה לו עדים כן כשבועי גוותי היכי הוה קאמר רב נחמן זיל בתרו חלילהלך-דאמטו ים לסס לעדי חזקה לידע שלא היה המערער בחותה בית כל שגם שנים שלימות והעדים אינן יודעים, יפה: אי ימים ואין לך שגם שנים שלימות והעדים אינן יודעים שהמערער "הייתי עמך

לגו

* ג"ה ואפילו

* ג"ה ואפילו

* ג"ה ואפיל